

NÓGRÁD VÁRMEGYE

SZÍ♥E-JAVA

ÉRTÉKEK, SZÉPSÉGEK ÉS ÉLMÉNYEK
TELEPÜLÉSEINKRŐL



NÓGRÁD VÁRMEGYE SZÍVE-JAVA



*A kiadvány létrejöttéért köszönet illeti a
benne szereplő települések polgármestereit,
akik fontosnak érezték, hogy készüljön egy
képes-szöveges kordokumentum-gyűjtemény.*

*Köszönet a Nógrád Vármegyei Közgyűlés
elnökének, Skuczi Nándornak
az előkészítő munkában nyújtott
támogatásért.*

*Sári Andrea
szerkesztő*



NÓGRÁD VÁRMEGYE

SZÍ♥E-JAVA

ÉRTÉKEK, SZÉPSÉGEK ÉS ÉLMÉNYEK
TELEPÜLÉSEINKRŐL



SZERKESZTETTE:
SÁRI ANDREA





KEDVES OLVASÓ! KEDVES VENDÉG!



Skuczi Nándor

*Nógrád Vármegye Közgyűlésének
elnöke*

„Hol van Mikszáth?” – érdeklődött Theodore Roosevelt 1910 tavaszán József főhercegtől, Magyarországra érkezése alkalmával. A legnagyobb palóccal találkozván pedig kifejtette, hogy – „azért jöttem, hogy megismerjem azt a földet, amelyet Ön úgy írt le, hogy a szívemet örökre megfogta”.

Nos, ez a föld bizony Görbeország, azaz Nógrád vármegye. A Nobel-békedíjas amerikai elnök, író látogatásának kiváltó oka pedig a Szent Péter esernyője című Mikszáth remekmű elolvasása volt.

Mi, nógrádi emberek megértjük az Elnök lelkesedését, s ha a Kedves Utazó eljön hozzánk, reméljük hasonló véleményre jut.

Mert Nógrád az a vármegye, amelyben átélhető a Szép, a Jó, és az Igaz egysége, úgy, ahogyan azt a filozófiatörténet egyik legnagyobb alakja, Szókratész vagy 2400 éve leírta.

Négy hegységünkkel (Börzsöny, Cserhát, Mátra, Karancs-Medves), ősi várainkkal, vendégváros kastélyainkkal, kúriáinkkal, horgász-vadász paradicsomainkkal, a legzöldebb vármegye ranggal, világörökségünket is magában foglaló, mesebeli képet mutató aprófalvainkkal, a Szép megannyi arcát nyújtjuk. Az Igaznak való megfelelésről Szondiék drégelyi hőstette, Balassi Bálint életműve, a Vezérlő Fejedeleme szécsényi színrelépése, Madách és Mikszáth felülmúlhatatlan írói teljesítménye biztosít. Az örök Jót pedig Árpád-kori templomaink, kegyhelyeink, kolostoraink által képviselt szakrális helyek és terek mellett, az itt élő emberek vendégszeretete hitelesíti.

Vármegyénkben jó esély van az időutazásra. 23 millió éves ősnymokat, 25 féle cápa-maradványokat, 100 méteres megkövesedett ősfákat, riolitufából holdbéli tájakat, 2 millió éves bazaltzuhatagot, középkori városmagot, jövőt idéző építményeket akár egy nap leforgása alatt is meglátogathatunk.

Nógrádban tehát célba ér, aki földtörténeti csodákra vágyik, és az is, aki kezében ima-könyvvel érkezik, aki turistatérképet, gombahatározót, horgászbotot vagy csak fényképezőgépet szorongat. De jó helyen jár a vándor akkor is, ha különleges gasztronómiai élményekre vágyik. Nógrád tehát, talán kissé elfeledett, de annál izgalmasabb és felemelőbb élményt nyújtó csodák vármegyéje. Ha eljön meglátja, nem túloztam.

Isten hozta Palócföldön!



DEAR READER, DEAR GUEST

"Where is Mikszáth?" – Theodore Roosevelt asked Archduke Joseph when he arrived in Hungary in the spring of 1910. And when he met the greatest Palóc man, he said: "I have come to learn about the land that you described in a way that it has captured my heart forever".

Well, this land is Görbeország (Crooked Land), i.e. Nógrád County. And the reason for the visit of the Nobel Peace Prize-winning American president and writer was that he had read Mikszáth's masterpiece titled St. Peter's umbrella.

We, the people of Nógrád, understand the President's enthusiasm, and if the Dear Traveller comes to us, we hope that they will have a similar opinion.

Because Nógrád is the county where you can experience the unity of Beauty, Truth and Goodness, just as one of the greatest figures in the history of philosophy, Socrates, described it 2,400 years ago.

We offer many faces of Beauty with our four mountains (Börzsöny, Cserhát, Mátra, Karancs-Medves), ancient castles, guest-friendly palaces, mansions, fishing and hunting paradises, with the "greenest county" title and with our tiny, fairytale villages, which are part of the world heritage. Conformity with Truth is given by Szondi's heroic fight in Drégely castle, the life work of poet Bálint Balassi, the role of Prince Rákóczi in Szécsény, and the unsurpassed literary achievements of playwright Madách and writer Mikszáth.

And eternal Goodness is authenticated by the sacred spots and spaces represented by our Árpád-era churches, shrines and monasteries and by the hospitality of the people who live here.

There is a good chance for time travel in our county. You can visit in just one day 23-million-year-old prehistoric finds, 25 types of shark remains, 100-metre-tall fossilised trees, lunar landscapes from rhyolite tuff, 2-million-year-old basalt cascades, a medieval city core and future-oriented buildings.

As you can see, Nógrád is the place for you if you are looking for geological wonders or if you are holding in your hand a prayer book, a tourist map, a mushroom finder, a fishing rod or just a camera. However, travellers are also at the right place if they seek special gastronomic experiences. Therefore, Nógrád is a county that is perhaps a little forgotten but it offers an exciting and uplifting experience. If you come, you will see that I was not exaggerating.

Welcome to Palóc Land.

Nándor Skuczi

*Chairman of the General Assembly
of Nógrád County*



ELŐSZÓ

Szerkesztői gondolatok...

Egy sokszínű, ezer természeti és ember alkotta értékkel rendelkező vármegye településeinek csokrát tartja kezében a Kedves Olvasó.

Nógrád Vármegye Szíve-Javát, olyan varázslatos városokat, községeket – a kisebbektől a nagyobbakig – jelenít meg ez az album, melyek történelmi gyökerekkel, gazdag látnivalóval, és a hamisítatlan magyar vendégszeretettel várják mindazokat, akik szeretnék megismerni őket.

A kötet létrejöttét az a gondolat vezette, hogy az elmúlt 10-15 évben sokat fejlődtek, épültek, változtak a települések. A kor, a jelen alkotó embere most rakja oda keze nyomát a helyre, ahol él, ezt pedig érdemes megörökíteni, és dacolva a változó világ trendjével: papíron, nyomtatott, maradandó formában.

71 település kapott helyet ebben a magyar-angol nyelvű ismertetővel és fotókkal tarkított kiadványban.

Velük találkozhat az olvasó 3-3 oldalon, kordokumentum jelleggel. Minden településről, a saját maga által megfogalmazott ismertető olvas-

ható, – ki, hogyan értelmezte és szerette volna megmutatni magát – ezért a kötet nem egysíkú és nincs benne a stílust, a mondanivalót illető uniformizáltság.

2024 lenyomata, de értékét talán nem is a jelen, hanem a jövő adja majd.

Kívánom, hogy lapozzák ezt a kiadványt érdeklődéssel, és ragadja el olvasóként Önöket az érzés: Nógrád Vármegye igazi gyöngyszeme Magyarországnak, ahol találkozik a történelem, a természeti sokszínűség, és olyan kellemes elegyet alkot, amit érdemes egy esszenciává gyúrni és tovább adni.

Sári Andrea
szerkesztő

FOREWORD

Dear Reader, what we are about to present you is a collection of villages in a diverse county that offers thousands of natural and man-made wonders.

This album presents the very best of Nógrád County: charming towns and villages both small and large, with historical roots, rich sights and genuine Hungarian hospitality, waiting for those who are eager to discover them.

The inspiration behind this book was the idea that villages have undergone significant development, growth and change in the last 10-15 years. It is in this day and age that the creative minds of our time are leaving their mark on the place where they live. This mark is worth preserving, and – defying the trend of a changing world – preserving it on paper, in print, in a permanent form.

71 towns and villages have requested to be included in this publication, which contains photos and a Hungarian-English guide.

A representation of the times we live in, this album dedicates 3 pages to

each of them. Each village was asked to write its own introduction. These introductions reflect how the villages see and want to present themselves, so the book is never one-dimensional and has no uniformity of style or message.

The book is representative of the year 2024, but its value lies not so much in the present as in the future.

I hope that you will read this publication with interest, and the book will convey the message that Nógrád is a real gem of a county in Hungary, where history and natural diversity meet and form a pleasant blend, the essence of which is worth capturing and sharing.

Andrea Sári
editor

TELEPÜLÉSEK





ALSÓTOLD



A kicsiny település az ország északi részén, Nógrád vármegyében, az Északi-középhegység részét képező Cserhát szívében, egy apró völgyben, a Toldi-medencében fekszik. Természeti és földrajzi környezetét is a hegység sajátos jellegzetességei határozzák meg. Legelők, mezőgazdasági művelésre alkalmas földterületek, vadban gazdag erdők övezik. Utóbbiakat nagyjából cseres-tölgyesek képezik, megszakítva fenyős, borókás és akácok foltokkal. A falut a Szuha-patak szeli át, amely Garábtól északra, a Zsunyi-hegy déli oldalán ered. Emiatt Cserhátszentivánig Zsunyi-pataknak nevezik, és több térképen is így szerepel.

A település történetéről csak kevés és töredékes forrás áll rendelkezésre. Első írásos említése 1265-ből származik, egy határbejárással kapcsolatban, mint szomszédos települést említik Toldot is. A középkor későbbi századaiban is általában határfelmérések, a környék birtokosainak egymás közti vitás ügyeinek elintézéséről írnak a faluról. Egy 1327-es oklevél a Toldi nemesekeket említi, míg egy 1470-ben íródott konkrétan meg is nevezi a Tholdi családot, mint birtokost. A török hódoltság idején, az 1552. évi várháborúk során sorra estek a nógrádi várak is, így semmi kétség nem lehet afelől, hogy a környező kis települések is a törökök kezére kerültek. Az ezt követő 150 év folyamán a török-magyar harcok igen sok nyomorúságot hoztak a környék lakóinak. A falvak közül több elnéptelenedett, és kettő közülük – Alsóbokor és Told – soha nem is települt újra.

Arra vonatkozóan, hogy Told falu mikor pusztul el végleg, nincs információ. A középkori falu helyett két új falu keletkezett: Alsó- és Felsőtold. Első említésük II. Rákóczi Ferenc idejére tehető.

1990 és 2009. december 31. között Alsótold székhellyel működött hat település (Alsótold, Felsőtold, Cserhátszentiván, Garáb, Kutasó, Bokor) körjegyzősége. 2010-től a Hollókő-Felsőtold-Alsótold Körjegyzőséghez tartozott a falu, jelenleg pedig a Szurdokpüspöki Közös Önkormányzati Hivatalhoz. A településen hivatali ügyintézés napjainkban is van. A Körzeti Egészségügyi és Házigazdász Szolgálatot továbbra is a hat település tartja fent. Az általános iskola és óvoda 2005. augusztus 31-én szűnt meg, azóta a gyermekek a környező települések óvodáiba és iskoláiba járnak. A falu lakossága jelenleg 231 fő.

A hagyományok tisztelete mindig nagyszemélyt bírt a település életében. A helyiek között – bár ezt a történelmi források nem erősítik meg – a mai napig élő legenda, hogy itt élt Arany János irodalmi hőse, Toldi Miklós. Ennek szellemében a 2000-es évek elején Alsótold többször is elnyerte kategóriájában a „Magyarország legerősebb faluja” címet és az erőverseny azokban az években a falunap elválaszthatatlan része volt. Az ifjú Toldi Miklós szobrát 2004-ben avatták fel, jelenleg a világháborús emlékmű mellett látható. A régi kézműves szakmák is képviseltetik magukat, egy kovácsműhely és egy fazekasműhely formájában.

A falu híres szülötte Farádi Veres Izabella festőművész és grafikusművész, aki 1884-ben született Alsótoldon, szülei helyi birtokosok voltak. Műveit több templom, a Magyar Nemzeti Galéria és a Balassagyarmati Palóc Múzeum is őrzi.

Alsótold természeti környezetének köszönhetően minden évben nagyszámú turistát vonz. Az Országos Kéktúra vonalának 19. számú túrája, a Becske-Mátraverebély szakasz a településen is keresztülhalad, emellett pedig érdemes még megemlíteni a Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet is, amelynek határa a falu peremén fut.

A település polgármestere: Sándor Szandra Éva

This small settlement lies in Nógrád County, in a small valley of the Toldi Basin, in the heart of Cserhát, which is part of the North Hungarian Mountains. Its natural and geographical environment is determined by the specific features of the mountain range. The village is surrounded by pastures, agricultural lands and forests – mainly oak trees, with patches of pine, juniper and acacia – rich in wildlife. Alsótold is crossed by the Szuha stream, coming from the north of Garáb and flowing on the south side of the Zsunyi Hill. For this reason, it is called Zsunyi stream up to Cserhátszentiván, and this name is also shown on several maps.

Only few and fragmentary sources are available about the settlement's history. It was first mentioned in writing in 1265 in connection with a border inspection. Later, in the Middle Ages, the village was usually mentioned in border surveys and in the settlement of disputes between local landowners. A deed from 1327 wrote about the nobles from Told, and in 1470 the Tholdi family was mentioned as an owner. In the Ottoman period the castles of Nógrád were occupied by the Turks together with the surrounding small settlements. The Turkish-Hungarian wars over the next 150 years brought a lot of misery to the inhabitants of the area. Some of the villages were depopulated, and two of them – Alsóbokor and Told – were never resettled.

There is no information about when the village of Told was permanently destroyed. Two new villages were created in place of the medieval settlement: Alsó- and Felsőtold. They were first mentioned at the time of Ferenc Rákóczi II.

Between 31 December 1990 and 2009, Alsótold was the seat of the Notary District covering 6 settlements: Alsótold, Felsőtold, Cserhátszentiván, Garáb, Kutasó and Bokor. From 2010, the village belonged to the Hollókő-Felsőtold-Alsótold Notary District, and currently to the Szurdokpüspöki Joint Municipality. The settlement still provides administrative services. District health and home care service is maintained by the 6 municipalities. The primary school and the kindergarten closed on 31 August 2005, since then children go to kindergarten and school in the surrounding settlements. The village has currently 231 residents.

Alsótold has always had a great respect for traditions. Although it has not been confirmed by historical sources, locals claim that Miklós Toldi, the literary hero of poet János Arany, lived here. In the spirit of this, the settlement won the "Hungary's Strongest Village" title several times in its category in the early 2000s, and the power competition was an inseparable part of the village day in those years. The statue of the young Miklós Toldi was unveiled in 2004, and is currently visible next to the World War memorial. Old crafts are also represented in the form of a blacksmith's workshop and a potter's workshop.

A famous native of the village is painter and graphic artist Izabella Farádi Veres, who was born in 1884 in Alsótold, and her parents were local landowners. Her works are displayed in several churches, in the Hungarian National Gallery and in the Palóc Museum in Balassagyarmat.

The natural environment of Alsótold attracts a large number of tourists every year. The Becske-Mátraverebély section no. 19 of the National Blue Trail passes through the settlement, but it's also worth mentioning the East Cserhát Landscape Protection District, which borders the village.

The mayor of the settlement: Szandra Éva Sándor

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Harangláb; Toldi Miklós szobor; Alsótold látképe; Bercsényi Fazekasműhely; Toldi Ház; Tours-i Szent Márton katolikus kápolna; Alsótold Község Önkormányzata; Húsvétra készülve; Községi Színtér; Játsszótér; Tájéka a Peleckéből; Tájéka

ALSÓTOLD







BÁNK



Nógrád vármegyében, a Rétsági járásban, a nógrádi dombok közt megbújó kis falu remek helyszín a pihenésre azoknak, akik a „slow living” mozgalom követői, vagy legalább szeretnének azok lenni a nyaralás, vagy egy-egy hétvége idejére. Bánkon valóban fürödni lehet a pillanatban, elmerülni a csendben, élvezni a természet nyugalját.

Nógrád vármegye állóvizekben meglehetősen szegény, ezért is nevezetes a „tenger-szemérről” elnevezett, festői környezetű, erdőségekkel határolt Bánki-tó. A falu házai mögött, a Lókos-patak völgyében csillog a tó hatalmas víztükré, melyet korábban belső források tápláltak. Ma északról a hagyományos falu utcái, délről pedig a jelentősen megnövekedett „üdülőfal” szinte körbeöleli a tavat. Ma már szépen kialakított, sokoldalú szolgáltatást nyújtó strandfürdő várja egész nyáron látogatóit, ahol még egy nagycsalád számára is megfizethető a belépő.

Bánkon található a régió belül a legtöbb szálláshely, amelyek minden igényt kielégítenek, legyen az családdal vagy barátokkal eltöltött nyaralás egy békés és eldugott kis házban, vagy egy luxus wellness hétvége. A sátorozást kedvelők is hangulatos kempinget találnak a tó partján.

Bánk az önfeledt és békés pihenés színhelye, ahol akkor sem lehet unatkozni, ha az időjárás nem alkalmas a strandolásra, hiszen a település és környéke akkor is számos programlehetőséget kínál a vendégeknek. Rövidebb séták vagy hosszabb túrák a varázslatos nógrádi dombok között, történelmi várak (pl. Drégelypalánk, Nógrád), szabadidőparkok várják az aktívabb pihenésre vágyókat.

Bánk kínálatának fontos eleme a Bánki Nyár programsorozat. A könnyed, igényes szórakoztatás jegyében koncertekkel, színházi előadásokkal, fesztiválokkal, filmvetítésekkel, gyermekprogramokkal várják az érdeklődőket.

A „slow turizmus” vagy „lassú utazás” egyik alapelve – a természetközelség és az „itt és most” átélése mellett – a helyi életben való részvétel. Számos, közösségi összefogásban szervezett, az évkör jelentősebb ünnepeihez kapcsolódó program kötődik szorosan a palóc hagyományokhoz, a szlovák nemzetiségi önkormányzat szerves része a helyi életnek.

Minden évben megrendezésre kerülő program az egy napon szervezett Nógrád vármegyei Nemzetiségi Találkozó, a Magyarországi Szlovákok Országos Folklor fesztiválja, valamint a Nemzetközi Nógrádi Folklor Fesztivál, ahol minden a népzeneről és táncról szól. A helyi termelői piacon a környékbeli gazdák és kézművesek portékáit lehet megvásárolni.

A gasztronómia szerelmesei pedig a bánki éttermekben kóstolhatják meg az ízletes palóc ételeket, mint például a sztrapacska vagy a palóc gulyás.

Bánk remek célpontja lehet egy kellemes kirándulásnak, egy hosszú hétvégének, vagy egy családi nyaralásnak is. A falu szeretettel várja a város zajából és forgatagából kiszabadulni vágyókat.

Bánk honlapján (www.bank-falu.hu) a különböző igényeknek és korosztályoknak megfelelően találhatók meg a programkínálatok, Bánk turisztikai Facebook oldalán (Fürödj a pillanatban – Bánkon) pedig aktuális helyi és környékbeli kulturális programokról, friss hírekről lehet tájékozódni.

A település polgármestere: Torma Andrea

The small village in Nógrád County, Rétság district, hidden among the hills of Nógrád, is a great place to relax for those who are, or would like to be followers of the "slow living" movement on their vacation or at a weekend. In Bánk, you can truly bathe in the moment, immerse in the silence and enjoy the tranquility of nature.

Nógrád County is quite poor in stagnant waters, and this is why the Bánki Lake, which is a tarn in a picturesque environment and bordered by forests, is so popular. The huge water surface of the lake, previously fed by internal springs, shimmers behind the houses of the village, in the valley of the Lókos stream. Today, the lake is surrounded by the streets of the traditional village from the north and by the significantly enlarged "resort village" from the south. The beautifully designed beach spa offers a wide range of services to its visitors in the summer, where the admission fee is also affordable for large families.

Bánk has the largest number of accommodation in the region, meeting all needs, whether it's a vacation with family or friends in a peaceful, hidden little house, or a luxury wellness weekend. Those who like camping will also find a cosy campsite on the shore of the lake.

Bánk is the scene of carefree and peaceful relaxation, where you can't get bored even if the weather is not good for going to the beach, as the settlement and its surroundings offer guests numerous programme opportunities. Those who seek active rest can go for short walks or long hikes among the magical hills of Nógrád, or they can visit historic castles (e.g. Drégelypalánk, Nógrád) or leisure parks.

An important element of Bánk's offer is the Bánk Summer programme series with concerts, theatre performances, festivals, film screenings and children's programmes in the spirit of light-hearted, quality entertainment.

In addition to being close to nature and experiencing "here and now", one of the basic principles of "slow tourism" or "slow travel" is participation in local life. Many programmes organised with community cooperation and related to the most important holidays of the year are closely linked to the Palóc traditions, and the Slovak nationality self-government is an integral part of local life. The Nógrád County Nationality Meeting, the National Folklore Festival of Hungarian Slovaks and the International Nógrád Folklore Festival are organised on the same day every year, and they are all about folk music and dance. At the local producers' market you can buy products from farmers and artisans in the area.

Lovers of gastronomy can taste delicious Palóc dishes, such as sztrapacska or Palóc goulash in the local restaurants.

Bánk can be a great destination for a pleasant trip, a long weekend or a family vacation. The village welcomes people who want to escape from the noise and bustle of the city.

Bánk's website (www.bank-falu.hu) offers programmes according to different needs and age groups, and the Facebook page for tourists (Fürödj a pillanatban – Bánkon / Bathe in the moment – in Bánk) provides information about current local and nearby cultural programmes and the latest news.

The mayor of the settlement: Andrea Torma

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







BÁRNA



A Medves-fennsík délkeleti nyúlványán, a Bárna-patak völgyében fekszik Bárna község. A falu Nógrád vármegye székhelyétől, Salgótarjától 15 kilométerre helyezkedik el. Csendes, nyugodt, biztonságos hely. Már Mikszáth Kálmán is megénekelte "Görbeország" középpontja lehetne ez a hegyi falu, ahová valóságos zöld alagúton lehet bemenni. Helyrajzilag éppen Palócföld közepén helyezkedik el.

„Egyszer volt, hol nem volt,
Ott, hol a barna medve honol
a meséink madárkája dalol,
s a jókedv szívünkig mélyéig hatol.
Túl a Mátrán és túl a Medvesen
Van egy falucska büszkén, hegyesen.
Körbeveszik erdők, völgyek bércek
Erdeiben kakukk madár fészkel.

Fel sem fogod józan ésszel
miért nem veheted meg azt pénzzel:
amikor a puha mohán lépdelsz
és betakar az avar miben térdelsz.
Ott állsz, eggyé válsz a kék éggel
majd alá nézel a szédítő mélységbe
és nevével alázatra int Ő
Úgy magaslik felénk hegyünk: Nagy-kő!”

Bárna épített és természeti környezete egyaránt bővelkedik látnivalókban. Hegyek, erdők ölelik körbe, s biztos nevezhető a vizek, patakok és a hegyi források falujának is. A település a Szér-kő, a Nagy-kő, a Kis-kő és a Szilvás-kő csúcsai által határolt medencében fekszik. A csúcsokról festői kilátás nyílik a Bárnai-medencén túl a Mátra, Bükk, Cserhát, az Alacsony- és a Magas Tatra vonulataira egyaránt. A környék geo- és biodiverzitása is rendkívül széleskörű. Turisztikai szempontból kiemelkedő, hisz több térségi túraútvonal is keresztülfut a településen, ahol több mint 20 kilométer hosszú tanösvény is segíti az ide látogatókat a látnivalók megismertetésében.

Az épített környezet legkiemelkedőbb darabja a műemlék jellegű, késő barokk stílusú Nagyboldogasszony tiszteletére felszentelt római katolikus templom. A falu keresztény mivoltát a templomon kívül a 2020-ban átadott Kálváriadomb is tükrözi. A falu védőkeresztjéhez, és a trianoni tragédia emlékeztetének adózó haranglábhöz lépcsősor vezet, melyet a stáció 14 diófából faragott állomásai ölelnek körbe. A kereszthez kiérve festői panorámában gyönyörködhet a látogató. Esténként itt a nap már a Felvidéken hajtja le a fejét a horizontra. A falu nevezetességei közé nőtte ki magát a Mézeskalács házika is, mely a palóc mesék, mondák világába repíti az ide kirándulókat. A házikóban helyi népművészek munkáin keresztül ismerhetjük meg a falu múltját, jelenét. A faluban járva-keelve szinte minden sarkon található látnivaló. Útba esik Szent István király, vagy a falu bányász múltja előtt tisztelgő Szent Borbála, illetve Nepumuki Szent János szobrán túl egy sziklába faragott kápolna is, ahol a falutól távol lévő férfiakért imádkoztak egykor a helyi asszonyok.

Bárnán sétálva egymást érik a közösségi helyek, melyeken a helyi lakosság remekül együtt tud lélegezni az ide látogató vendégekkel. A látnivalók sokasága megkívánja, hogy a vándor nyugovóra térjen, és ehhez meg is találja helyben a szállások szinte teljes skáláját az ingyenesen használható tóparti bivakházaktól a falusi vendégházakon át, a faházak kempingen keresztül egészen a wellness szállodáig, vagy a vadász kastélyig.

A település polgármestere: Oravec Roland

Bárna is located in the valley of the Bárna stream, on the south-eastern extension of the Medves plateau, 15 km from Salgótarján, which is the seat of Nógrád County. This quiet, calm and safe mountain village is the geographical centre of Palóc Land, or “Crooked Land”, as writer Kálmán Mikszáth called it, and it can be entered through a “green tunnel”.

"Once upon a time,
Where the brown bear lives,
the little bird of our fairy tales sings,
and happiness penetrates
to the depths of our hearts.
Beyond Mátra and beyond Medves
There stands a proud village.
It is surrounded by forests,
valleys and crags
Cuckoo birds nest in its forests.

You won't understand with common sense
why you can't buy it with money:
when you step on soft moss
and dead fallen leaves cover you
when you kneel down.
You stand there and merge with the blue sky
then you look down into the dizzying depths,
Our mountain rises towards us
and beckons to humility with its name:
Big Rock!”

Bárna's built and natural environment is full of attractions. It's surrounded by mountains and forests, and can also be called the village of waters, streams and mountain springs. The settlement lies in a basin bounded by the peaks Szér-kő, Nagy-kő, Kis-kő and Szilvás-kő, offering a picturesque view of the Mátra, Bükk, Cserhát as well as the Low and High Tatra Mountains beyond the Bárna Basin. The area has a very rich geo- and biodiversity. It is outstanding from a tourist point of view as several regional hiking trails run through the settlement, and a more than 20-km-long nature trail also helps visitors to learn about the sights.

The most outstanding piece of the built environment is the late Baroque Roman Catholic church dedicated to the Virgin Mary. In addition to the church, the Christianity of the village is also reflected by the Calvary Hill, which was handed over in 2020. A flight of steps leads to the protective cross of the village and to the belfry commemorating the Trianon tragedy, which is surrounded by the 14 calvary stations carved from walnut. When reaching the cross, the visitor can enjoy a picturesque panorama. In the evenings, the sun goes down to the horizon already in the Slovakian Highlands. One of the attractions of the village is the Gingerbread House, which takes visitors to the world of Palóc tales and legends. In this cottage you can learn about the past and present of the village through the works of local folk artists. If you walk around the village, you can find attractions at almost every corner: the statue of King St. Stephen, St. Barbara, who pays tribute to the village's mining past, St. John of Nepumuk as well as a chapel carved into rock, where local women once prayed for the men who were far away from the village.

Walking along Bárna you will find numerous community spaces, where visiting guests can interact with the local population. With so much to see and do, travellers need a rest, for which they can find here almost the entire range of accommodation, including free-to-use lakeside bivouac houses, village guesthouses, a camp site with wooden cottages, a wellness hotel or a hunting lodge.

The mayor of the settlement: Roland Oravec

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A Nagyboldogasszony templom; Bárna téli látképe; A Kálváriadomb; A Szent István-rózsapark; Az iskola; Kilátás a Szér-kőről; Kilátás a Kálváriadombról; Nepumuki Szent János; Mézeskalács házika; Szabadidőpark; Levendulapark

BÁRNA



BÁRNA





BECSKE



A Nógrád vármegyei község a Cserhát hegységben található, a Galga-patak völgyében a Szanda-hegy lábánál. A legközelebbi város Balassagyarmat, 20 kilométerre, a főváros pedig 75 kilométerre érhető el. Fekvése és a táj szépsége miatt kedvelt kirándulóhely, ahol a Kéktúra útvonal is áthalad.

A természeti adottságok miatt a lakosság egy része ma is vidékies életmódot folytat, növénytermesztést, illetve állattenyésztést végeznek.

A község a környező települések viszonylatában átlagos lélekszámú, 560-an élnek itt. Részben magyar, részben roma nemzetiségű a lakosság. Becske lakossága öregedő tendenciát mutat, de próbálják a fiatalítást, letelepedést elősegíteni.

A település első írásos említése 1272-ből származik (Bechke). Neve a Benedek személynevből származhat, ezt valószínűsíti, hogy a település közelében állt egy 12. században alapított Benedek-rendi apátság, mely a 15. század közepén a szandai vár tartozéka volt. Historia Domusa szerint Becske 1493-ban már templomos hely volt. 1549-ben török hódoltsági területként volt feljegyezve.

A mai, Szeplőtelen fogantatás nevére szentelt római katolikus templom 1800-ban épült, klasszicista stílusú homlokzattal. Belső terei gazdag díszítésűek, berendezései védelmet érdemelnek. Tornyában négy harang található. Külső felújítása 2023. évben megtörtént, Agócs Pál polgármester hathatós segítségével az önkormányzat részéről. A templom előtti kőfeszület „a dézsai szőlős gazdák 1858” feliratot viseli, teteje 2013-ban ledőlt.

Becske nevezetessége az 1820 körül klasszicista stílusban épült Balás-kúria, mely a II. világháború után a helyi intézményeknek adott otthont. Jelenleg magántulajdonban van, és magánszálláshelyek kerültek kialakításra.

Az Európa közben található a 18. században barokk stílusban épült boltíves Kőhíd, anyaga terméskő. A falun keresztül halad az Országos Kéktúra útvonal. Keleti irányban egy órányira érhető el a Szanda vár és Hollókő vára. A Művelődési Ház eredetileg 1967-ben épült, 2011-ben külső-belső felújítására került sor.

Az ország hetedik buddhista Sztúpájával is büszkélkedhet a falu. A község szépsége és nyugalma ugyanis megragadta a Gyémánt Út Buddhista Közösséget. A közösségnek már 1997 óta létezett itt meditációs központja, ami nemzetközivé nőtte ki magát a kurzusokra, s régi vágyuk vált valóra, mikor 2008. szeptember 14-én Serab Gyalcen rinpoce, a nepáli buddhista-mester felavatta a Csiga-hegyen az úgynevezett Megvilágosodás Sztúpát. A Sztúpáról érdemes tudni, hogy építése különleges módon történik. Benne ereklyéket, szent iratokat, gondosan elkészített Buddha szobrokat helyeznek el.

Az elmúlt 4,5 évben, mióta a jelenlegi polgármester áll az önkormányzat élén, több fejlesztés került pályázatok útján megvalósításra. A csapadékvízvezető-hálózat kiépítése 241 millió forint értékben, a belterületi utak felújítása (Hunyadi út, Kossuth út, Kertész út, Mikszáth út, külterületi út) 210 millió forint értékben. Megtörtént a Szeplőtelen fogantatás templomának külső felújítása, 2021-ben egyházi támogatással a temető ravatalozó felújítása 30 millió forint értékben, orvosi eszköz pályázat 3 millió forint értékben, a Községi tér és parkoló kialakítása, a Becske felirat a falu központi részén a Községi téren, illetve 2021-ben Játsszótér és kondipark kiépítése 12 millió forint értékben.

De terveik sora még hosszú! Számos feladat, terv vár a település vezetésére, hogy a község épüljön, szépüljön, amelyek prioritást élveznek, de ez már a jövő zenéje és feladata.

A település polgármestere: Agócs Pál

The village lies in Nógrád County, in the Cserhát mountains, in the Galga stream valley, at the foot of the Szanda mountain. The nearest town is Balassagyarmat (20 km) and Budapest (75 km). Becske is a popular hiking spot due to its location and the beautiful landscape, and it's also crossed by the Blue Trail hiking route.

Due to the natural conditions, a part of the population still leads a rural lifestyle, growing crops and raising livestock.

With 560 residents, the village has an average population in relation to the surrounding settlements, partly Hungarians and partly Roma people. The population is aging, but efforts are made to settle young people.

The village was first mentioned in 1272 as Bechke. Its name may come from the personal name Benedek, probably because a Benedictine abbey was founded in the 12th century near the settlement, and it was part of the Szanda castle built in the mid-15th century. According to the Historia Domusa, Becske already had a church in 1493. In 1549 it was recorded as a territory under Turkish occupation.

Today's Roman Catholic church, dedicated to the Immaculate Conception, was built in 1800 with a Classicist facade. Its interior is richly decorated, and its furnishings deserve protection. There are four bells in the tower. The exterior was renovated in 2023 with the effective help of mayor Pál Agócs from the municipality. The stone cross in front of the church bears the inscription "wine-makers of Dézsa 1858", the top of the cross fell down in 2013.

Becske's landmark is the Balás mansion built around 1820 in Classicist style. After World War II, it hosted local institutions. Now it is privately owned, offering private accommodation.

The arched stone bridge built in Baroque style in the 18th century can be found in Európa köz. The National Blue Trail runs through the village. The Szanda Castle and the Hollókő Castle are 1 hour away in the eastern direction. The Culture Centre was originally built in 1967, and was renovated inside and out in 2011.

The village also boasts the country's seventh Buddhist Stupa. The reason is that the Diamond Way Buddhist Community was captivated by the beauty and tranquility of the village. The community already had a meditation centre here in 1997, which grew for international courses, and their old wish came true when on 14 September 2008 Serab Gyalcen rinpoce, Nepalese Buddhist master, inaugurated the Enlightenment Stupa on Csiga-hegy. The Stupa is built in a special way: relics, holy documents and carefully made Buddha statues are placed in it.

In the past 4.5 years, since the current mayor has managed the municipality, several developments have been made from tender funds. The rainwater drainage network was built from 241 million forints and the internal roads (Hunyadi út, Kossuth út, Kertész út, Mikszáth út, external road) were renovated from 210 million forints. The exterior of the Church of the Immaculate Conception was redone, in 2021 the funeral home in the cemetery was reconstructed from 30 million forints with church support, a tender was won for medical equipment worth 3 million forints, the community space and the parking lots, the Becske inscription in the community centre and in 2021 the playground and the fitness park were built from HUF 12 million.

However, the municipality still has many tasks and a long list of plans for building and beautifying village, which will be realised in the future.

The mayor of the settlement: Pál Agócs

A TELEPÜLÉS KÉPEKBE:

Templom; Barlang; Parkoló; Sztúpa; Emlékmű; Büszkeségpont '56; Művelődési Ház; Óvoda és iskola épülete; Játsszótér; Kondipark; Becske



BECSKE





BÉR



A Nógrád vármegye déli részén, a Pásztói járásban fekvő község eredetileg a Kökényes-Radnót nemzetség birtoka volt. A települést 1439-ben a bujái vár tartozékaként tartották számon, Báthory István birtokaként. A 16. században török fennhatóság alá tartozott. Az 1770-es években az úrbéri rendezéskor, a herceg Eszterházy család lett a tulajdonosa. A török megszállás alatt a falu lakosainak a száma nagyon megcsappant, ezért a felvidékről telepítettek ide szlovák nemzetiségű családokat. A falut tót-magyar vegyes lakosságú faluként említik.

A többször gazdát cserélt terület sorsa a II. világháború után is hányatott volt. 1950-ig a sziráki körjegyzőséghez tartozott. 1950-től 1970-ig önálló tanácsú község volt saját hivatallal, majd 1990-ig ismét a sziráki község közös tanácsához csatolták, mint társközséget. 1991-től önálló önkormányzattal, 1992-től pedig már önálló polgármesteri hivatallal rendelkezik.

A településnek 50-80 évvel ezelőtt jelentős tanyavilága volt, amiből mára csak a területek elnevezése maradt meg (Csobánka-puszt, Virágos-puszt, Felsőegres, Alsóegres).

A településhez közeli 7,5 hektár területű Virágos-pusztán található egy kastély, amely ma Andezit fogadóként működik. A település evangélikus temploma védett, a 14. században épült, gótikus részletei ma, a többszörös átépítés után is megtalálhatók. Az evangélikus parókia klasszicista – 1820 körüli – építmény. Az Ófalunak nevezett részen 150 évvel ezelőtt épített pincesor található, melyek némelyike mára már a bort kóstolgatni vágyók rendelkezésére áll.

Hagyományosan egy portán több család is él, ezért a település szerkezete viszonylag sűrű. Magán hordozza a palóc építészet jegyeit. 1960-ban még 1100 ember élt a településen, mára ez a szám 450-re csökkent. A kis falucskában szlovák és cigány nemzetiségű önkormányzat is működik. A polgármester főállású, a képviselőtestület öt főből áll. A községben alsó tagozatos iskola működik. Rendelkezik orvosi rendelővel, ahova Szirákról jár orvos hetente két alkalommal. Gyógyszertár a szomszédos községben van. Az evangélikus egyház szép templomával, a baptista egyház pedig imaházával van jelen a közösségi életben. A községbe be van vezetve a vezetékes ivóvíz és a gáz, a csatornázás folyamatban van.

A község csodálatos, egyedi kincse a világviszonylatban is ritka természeti képződmény. A Bér-nagyhegy – ie. 13 millió évvel ezelőtt létrejött – vulkanológiai érdekesség, az andezit oszlopsor, melynek különlegessége homorú megszilárdultságában áll. A Nagy-hegy északi oldalán több feltárásban és feltárlásban találkozhatunk andezittel. Egyik helyen – a hegy gerincén – tüskés tarajként sorakoznak az oszlopok, másutt csaknem függőlegesen állnak. A letisztítás, a tudományos számbavétel még nem történt meg. A jövő nagy feladatát jelenti e ritka kincs feltárása és közkincsé tétele. Ezek a ritkaságok sajnos ma még nem eléggé ismertek. A kövek között jellegzetes sziklai növények telepedtek meg. A terület tájvédelmi körzetévé van nyilvánítva.

Bér a vidékfejlesztés területén a pásztói kistérséghez tartozik. Komoly vitát váltott ki a település „zsák” jellegének megszüntetésére irányuló törekvések egyike, miszerint egy összekötő utat lehetne építeni Bér-Buják-Ecseg útvonalon. Az elkészült terveket az önkormányzatok határozattal elfogadták. Bér fejlesztésére nézve a legnagyobb kihívás egy – régen szóló természetvédelemre használt területen – új üdülőövezet kialakítása.

A település polgármestere: Maczó László

The village lies in the south of Nógrád County, in the Pásztó district. Originally it was the property of the Kökényes-Radnót clan. In 1439, the settlement was recorded as part of the Buják castle, owned by István Báthory. In the 16th century it was under Turkish rule. In the 1770s, Duke Eszterházy's family became the owner upon the socage regulations. The number of residents largely reduced during the Turkish occupation, so Slovakian families were settled here from the highlands. Bér is a village with a mixed Slovakian-Hungarian population.

The fate of the village, which changed owners several times, was also troubled after World War II. Until 1950, it belonged to the notary district of Szirák. Between 1950 and 1970 it had an independent council, then until 1990 it was once again jointly run with Szirák as a partner village. It has had an independent municipality since 1991 and an independent mayor's office since 1992. There were many external farms around the settlement 50-80 years ago, but only their names have remained by now (Csobánka-puszt, Virágos-puszt, Felsőegres, Alsóegres).

There is a mansion in the 7.5-hectare Virágos-Puszt near the settlement, functioning as the Andezit inn today. The evangelical church is a protected monument, it was built in the 14th century and its Gothic details can still be seen even after multiple reconstructions. The Lutheran parish is a Classicist building, erected around 1820. The Old Village part has a row of cellars built 150 years ago, and some of them are open and offer wine to visitors.

Traditionally, several families live in one house, so the settlement structure is relatively dense, bearing the features of Palóc architecture. Bér had 1,100 residents in 1960, but this number has decreased to 450 by now. The small village also has a self-government of Slovak and Gypsy nationalities. The mayor works in full time, and the representative board has 5 members. The village has a primary school and a surgery, where the doctor from Szirák is on duty twice a week. A pharmacy is available in the neighbouring village. The Lutheran congregation joins community life with its beautiful church, and the Baptist church with its house of worship. The village has a piped drinking water and gas network, and sewerage is in progress.

The village's wonderful, unique treasure is a natural formation that is rare also in international terms. The Bér Hill (Nagy-hegy) – born 13 million years ago – is a volcanological curiosity with a row of andesite columns with special, concave solidification. Andesite can be found in several excavations and exposures on the northern side of the Hill. At one place on the ridge the columns line up like a spiky crest, while at other places they stand almost vertically. Cleaning and scientific survey have not taken place yet. Unfortunately, these rarities are not well known today, and it's a future task to explore this treasure and make it available to the public. Special plants have taken root among the rocks. The area is a landscape protection district. Bér belongs to the Pásztó small region in terms of rural development. The plan to eliminate the “sack settlement” structure of the village by building a connection road on the Bér-Buják-Ecseg route caused a serious debate. Finally the municipalities accepted the plans. The biggest challenge upon developing Bér is building a new resort area on the land formerly used for vine-growing.

The mayor of the settlement: László Maczó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







BERCEL



A község Nógrád vármegye dél-nyugati részén, a Belső-Cserhát által körül ölelve, a 476 méter magas Bercel „hegy” lábánál fekszik, az Aszód, Vác, Balassagyarmat városok által meghatározott háromszög súlypontjában. Lakosság száma a rendszerváltás éveiben közel 2300 fő, a 2010-es évekre 1700 fő. A csökkenés az utóbbi tíz évben megállt.

A település nevét írott forrásokban először 1271-ben említi a váci káptalan által kiállított okirat. Az ősi Szolnok-nemzetség birtoka a 12. század elején az idegen eredetű Kökényes-Radnót nemzetségé lett, melynek nógrádi ága a 14. század elején kihalt, így a Hevesből idekerült Aba-nemzetségbeli Rédeiek kezére került. A nemzetség egyik sarja 1340-ben Berceli László néven szerepel.

A 14. századtól lakóhelyükként is Bercelt választó nemesi családok várkastélyok, kúriák építésébe kezdtek. A „kastélyos Bercelnek” is nevezett településen jelenleg nyolc kastély és kúria található. A kastélyok közül négy teljesen megújult az utóbbi években, míg a további négy közül kettő rehabilitációs otthonnak ad helyet, kettő még felújításra szorul.

Bercel az elmúlt 10 évben dinamikus fejlődésnek indult. 2012-ben az önkormányzat épületei energetikai korszerűsítésen estek át, homlokzati hőszigetelés, homlokzati nyílászáró csere, napelemes rendszer kiépítése történt. 2013-ban katasztrófavédelmi őrs épült. 2015-ben műfüves kispálya készült az iskola területén, továbbá őshonos gyümölcsfákat tartalmazó „tündérkert” és gyógynövénykert létesült. 2016-ban megújult a háziorvosi rendelő és a védőnői szolgálat épülete. 2017-ben az óvoda épülete esett át energetikai korszerűsítésen. 2018-ban megkezdődött a település határában a 8 hektáros ipari terület infrastrukturális fejlesztése, mely 2021-ben további 7 hektárral nőtt. Ugyancsak 2018-ban készült el a település határában az 5 hektáros vízfelülettel rendelkező árapasztó víztározó, és megújult a Művelődési Ház. 2020-ban került átadásra az inkubátorház és a 21. századi követelményeknek megfelelő játszótér. A 2021-ben felújított általános iskola épülete immár 12 osztályteremmel, három csoportfoglalkoztató teremmel, öt előadóteremmel, kézilabdapálya méretű sportcsarnokkal, ugyancsak kézilabdapálya méretű, rekortán burkolatú kültéri sportpályával várja a diákokat. Ugyancsak ebben az évben adták át a megújult Pethő Magdolna Emlékkönyvtárat. 2022-ben vágták át a szalagot a helyi termelői piac épületén, mely közösségi térként is szolgál. 2023-ban fejeződött be a kétszemes bölcsőde építése, valamint a belterületi csapadékvíz elvezetési problémák megoldása után több belterületi és külterületi út új aszfaltburkolatot kapott, s elkészült a játszótéren a futópálya és a kommunális blokk épülete.

Az elmúlt időszakban több humánerőforrás fejlesztési pályázatot is megvalósított a település, így Bercelen a munkanélküliség szinte alig mérhető. Ezek a programok a közösségfejlesztésre is lehetőséget nyújtottak.

A település programjai a környező települések lakosságának érdeklődését is felkeltik. A legfontosabb események a március 15-e tiszteletére megrendezett fáklyás felvonulás, a június első hétvégéjén megvalósuló családi nap, hagyományosan szeptember harmadik hétvégéjén a szüreti felvonulás, a november utolsó hétvégéjén megrendezésre kerülő falusi disznótör, illetve az adventi hétvégék közös gyertyagyújtásai, továbbá a falu karácsonya.

A Bercelre érkezők a csodálatos természeti környezet hatása mellett a helyiek szeretetét és programjaik sokszínűségét is élvezhetik.

A település polgármestere: Batta Tibor

The village lies in the southwestern part of Nógrád County, surrounded by Inner Cserhát, at the foot of the 476-m-high Berceli "mountain", in the centre of the triangle of the towns Aszód, Vác and Balassagyarmat. It had nearly 2,300 residents upon the regime change, 1,700 in the 2010s, but the decrease stopped over the last 10 years.

The settlement was first mentioned in 1271 in a document issued by the Vác cathedral chapter. The property of the ancient Szolnok clan went to the foreign Kökényes-Radnót clan in the early 12th century, whose Nógrád branch died out in the early 14th century, so it was acquired by the Rédei family from the Aba clan, who came here from Heves. In 1340, one of the descendants of the clan was mentioned as László Berceli.

The noble families who chose Bercel as their residence from the 14th century began to build mansions and castle palaces. The settlement currently has 8 palaces and mansions, so it's also called "Bercel of palaces". Four palaces have recently been fully renewed, two of the other four are used as rehabilitation homes, and two still need renovation.

Bercel developed dynamically in the last 10 years. In 2012, the municipality buildings underwent energy modernisation, thermal insulation was added and doors and windows were replaced on the facade, and a solar system was installed. A disaster prevention guard was set up in 2014. In 2015, a small sport field with artificial grass was built on the school grounds, and a "fairy garden" was created with native fruit trees and herbs. The building of the GP's surgery and the district nurse service was renovated in 2016. In 2017, the kindergarten building underwent energy modernisation. In 2018, infrastructural development began on the 8-hectare industrial area on the border of the settlement, and it increased by another 7 hectares in 2021. A flood reservoir with a 5-hectare water surface was completed on the settlement border in 2018, and the Culture Centre was renovated. The incubator house and the playground, meeting the requirements of the 21st century, were opened in 2020. The primary school building was renovated in 2021 and now it has 12 classrooms, 3 group session rooms, 5 lecture halls, a handball court size hall and a handball court size outdoor court with tartan cover. The building of the local farmers' market opened in 2022, and it also serves as a community space. The renovated Pethő Magdolna Memorial Library was handed over in the same year. In 2023, a two-group nursery was built, the internal rainwater drainage problems were solved, several internal and external roads received new asphalt pavement and the running track and the communal building block were completed on the playground.

The settlement has recently implemented several human resource development tenders, so there is hardly any unemployment in Bercel. These programmes have also provided opportunities for community development, and also raised the interest of the population of neighbouring settlements. The main events are the torchlight procession organised on 15 March, the family day held on the 1st weekend of June, the vintage parade on the 2nd weekend of September, the village pig-killing on the last weekend of November, the joint candle lighting at the Advent weekends and the village Christmas.

In addition to the wonderful natural environment, visitors to Bercel can also enjoy the love of the locals and the diversity of their programmes.

The mayor of the settlement: Tibor Batta

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.

BERCEL



BERCEL





BUJÁK



A község Nógrád vármegyében, a Cserhát ölelésében található, a jó palócok egyszerűségével és vendégszeretettel. „...Buják annak a példáját adja, hogy mint kell élnie egy ilyen hegyek közé szorult falunak és szép ruhákba burkolt népének...” (Szabó Zoltán – Cifra nyomorúság). Számos épített és természeti érték, a csodás népviselet, gasztronómiai különlegességek várják az idelátogatókat. A településen fontos szerepet kap az értéktörzés, értéktörzés, a bujákiai szeretettel óvják kincseiket.

Látnivalók: Várron, Tours-i Szent Márton templom, Kálvária, Szent Anna kápolna, Glatz galéria, Sasbérce kilátó, Erdészeti tanösvény, a grófi kőasztal, a „káponka” – a bujái ősi templom romjai, Esterházy Községi Tér. Főbb rendezvényeik: Húsvéti túra (Nagyszombat), Húsvét Bujákon rendezvény (Húsvétvasárnap), Bujái Vasárnap (Pünkösdvásárnap), Szüreti ünnep (Szent Mihály napjához közeli hétvége).

A Nógrád vármegyei értéktárba bekerült, Nógrádikum díjas értékeink: a *Bujái szoknyás népviselet* – bujái viselet legfőbb jellemzője a térdre felül érő ráncolt szoknya. Páratlanul gazdag és változatos, színeiben és a különböző alkalmak szerinti változataiban. A *Glatz galéria* – Glatz Oszkár közel 40 éven át festett Bujákon, képei fő témája a táj és az ember bensőséges egységének ábrázolása és a népviseletek megörökítése volt. Festményeiből nyílt állandó kiállításnak a bujái Művelődési Ház ad helyet. A *bujái Kálvária* – az 1803-ban, Rómában kelt engedély a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén teljes búcsút engedélyezett a kálváriánál és a mellette épült Szent Anna kápolnánál, Szent Anna ünnepére. A három kőkereszt éjszakánként szépen megvilágítva magasodik a falu felett. *Tinódi Lantos Sebestyén éneke* – Kapitány György bajviadala Hubiár Agával, egy korábbi bujái eseménnyel kapcsolatos történetet mutat be, amely 1550-ben történt, a bujái vár alatt. A *bujái Szent Márton kultusz* – a kultusz jelképe, a templom Szent Mártont ábrázoló főoltárképe, amely Magyarország legnagyobb és egyik legszebb barokk oltárképe. A bujái Szent Márton tisztelet középkori eredetű. Ünnepe minden év novemberében tartják Bujákon. Ilyenkor ünnepi búcsús viseletben pompázik a falu apraja-nagyja. A *bujái kutyaköszörű* – húsvétkor Bujákon mindig előkerül a kutyaköszörű. Rúdja régen a lovaskocsi tartórúdjából készült, az „ülőke” pedig kiséfából, amivel a lovakat fogták a kocsi elé. Középen a rudat alátámasztották, s készen is volt a körhinta! Főként vasárnaponként játszottak ezzel a fiatalok, a nagybőjtben. Huncutkodtak, tréfálkoztak, közben kiszemelték párjaikat. Egykor több bujái porta előtt is állítottak fel kutyaköszörűt, egy-egy tojást, egy főzet babot, aszalt gyümölcsöt illett fizetni a porta gazdájának, aki Nagypéntekre ezeket megfőzte és ajándékba szétosztotta a fiatalok között. A *bujái „zúzás csík* – jellegzetes lakodalmas étel, egyedi, bujái recept alapján. A régi időkben, a lakodalmat megelőző napon, amikor levágták a tyúkokat az asszonyok, zúzás csík volt a vacsora. A tyúknak minden részét igyekeztek hasznosítani. Az értékesebb húsokat, a levesben megfőzték, a zúzás, a szívet, a májat és a tyúk „tojástartójában” (hasüregében) lévő kicsi tojás sárgáját a zúzás csíkhhoz használták fel. A hagyományörző csoport tagjai ma is örömmel készítik ezt a finomságot!

A vendégszerető helyiek várnak minden kedves látogatót Bujákon!

Glatz galéria: +36 20 772 3421

Glatz Oszkár Művelődési Központ: +36 20 772 3431

Buják Község Önkormányzata: +36 32 488 488

A település polgármestere: Borbély Gábor

The village is located in Nógrád County, embraced by the Cserhát Mountains, featuring the good old Palóc simplicity and hospitality. "...Buják sets an example of how life should be lived by such a village stuck among mountains and by its people dressed in beautiful clothes..." (Zoltán Szabó – Glittering misery).

Numerous built and natural assets, wonderful folk costumes and gastronomic specialties welcome visitors. Exploring and preserving values is important for the settlement, and the locals protect their treasures with love.

Sights: castle ruins, church of St. Martin of Tours, calvary, St. Anne's chapel, Glatz gallery, Sasbérce lookout, forestry trail, the count's stone table, the "chapelette" – ruins of the ancient church, Esterházy community centre.

Main events: Easter tour (on Holy Saturday), Easter at Buják (Easter Sunday), Buják Sunday (Pentecost Sunday), Harvest holiday (weekend close to St. Michael's Day).

The values of Nógrád County which has won the Nógrádikum prize: The *Buják multi-skirted folk costume* – the main feature of the Buják costume is the pleated skirt that reaches above the knee. It is incomparably rich in its colours and variations for different occasions. The *Glatz gallery* – painter Oszkár Glatz worked in Buják for nearly 40 years, he mainly depicted the intimate unity of landscape and people and immortalised folk costumes. His permanent exhibition can be seen in the Culture Centre. *Calvary* – the permit issued in Rome in 1803 allowed a full farewell ceremony at the calvary and at the chapel of St. Anne next to it, on the feast of the Exaltation of the Holy Cross. The three stone crosses rise above the village and they are beautifully illuminated at night. *Song by Sebestyén Tinódi Lantos* – György Kapitány's duel with Hubiár agha tells a story that took place under the Buják castle in 1550. *The cult of Saint Martin in Buják* – the symbol of the cult, the main altarpiece of the church depicting Saint Martin, is the largest and one of the most beautiful Baroque altarpieces in Hungary. The veneration of St. Martin in Buják has medieval origins. The celebration is held every year in November, when all residents dress up smartly for the fancy farewell festival. *The Buják 2-arm carousel* – this is always used at Easter in Buják. Its pole is made from the supporting bar of a horse-drawn carriage, and the "seat" is made from a swingletree, which was used to put horses to the cart. The pole is supported in the middle, and then the carousel is ready. Young people mainly play this game on Sunday, during Lent. They have fun and make jokes, while choosing their partners. The 2-arm carousels used to be set up in front of several houses, and eggs, beans or dried fruits were paid to the house owner, who cooked this food on Good Friday and gave it to young people as a gift. *Zúzás csík (gizzard strips)* – typical wedding food based on a special local recipe. This used to be the dinner when women processed chickens on the day before weddings. They tried to use every part of the chicken. The most valuable meat was cooked in the soup, while the gizzard, the heart, the liver and small egg yolks from the hen were used for the gizzard strips. Members of the traditionalist group love preparing this delicacy also today.

The hospitable locals welcome all visitors in Buják!

Glatz Gallery: +36 20 772 3421

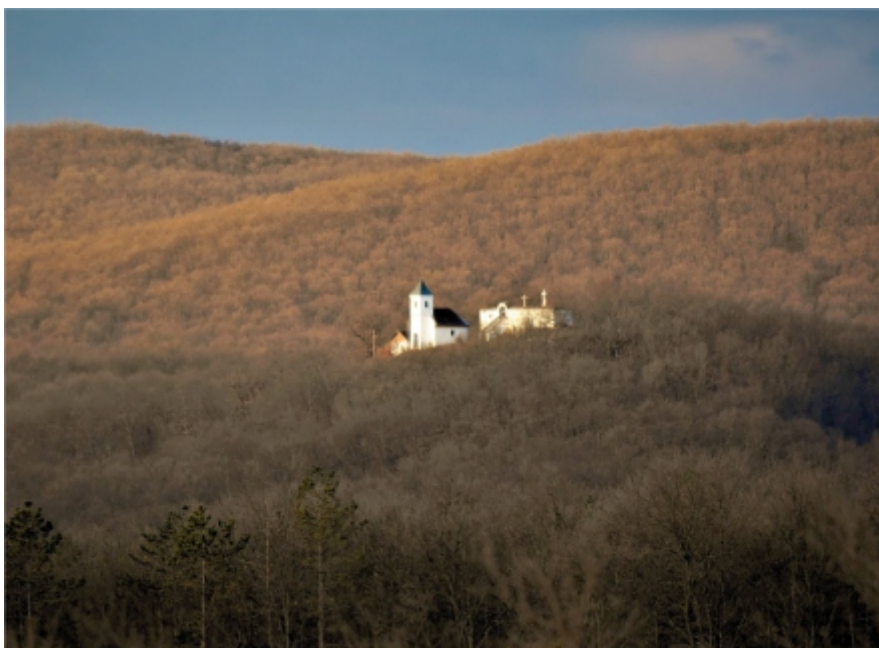
Oszkár Glatz culture centre: +36 20 772 3431

The municipality of Buják: +36 32 488 488

The mayor of the settlement: Gábor Borbély

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Buják látkép (fotó: Varga Erika); A Sasbérce kilátó (fotó: Bodnár-Gábor Adrienn); A bujái kálvária (fotó: Kispál Péter); A Tours-i Szent Márton templom (fotó: Egres-Cseri Andrea); Glatz galéria (fotó: Buják Község Önkormányzata); Káponka (fotó: Varga Csaba); A bujái szoknya (fotó: Buják Község Önkormányzata); Lakodalmas menet a községi háznál (fotó: Buják Község Önkormányzata); A grófi kőasztal (fotó: Egres-Cseri Andrea); Falfestmény a községi háznál (fotó: Buják Község Önkormányzata)



BUJÁK





CSÉCSE



A Nógrád vármegye székhelyétől, Salgótarjától 40 kilométerre található történelmi és természeti értékekben gazdag település a Cserhát-hegység délkeleti lábánál, a Szuha-patak völgyében, Csécse dombokkal övezett területén fekszik. Látképét a Cserhát lankái és a Mátra hegyvonulatai határozzák meg.

Legrégebbi írásos említése az 1260-as évekből, IV. Béla uralkodásának idejéből származik. Nevezetessége az Árpád-kori földvár, melynek helyére épült a falu korábbi, középkori eredetű temploma. A jelenlegi templom építését 1894-ben kezdték meg. Legrégibbi tartozéka az oltárkő. Tornya őrzi a legkisebb harangot, melyet 1607-ben Ovobert készített, Tóth Pál csécsi bíró megrendelésére s erről nevezték el a Csengettyűs-árkot, ahol megtalálták a török időszak után. A legrégebbi magyar feliratú kisharang 2022-ben bekerült a Nógrádikumok közé. A dombtetőn álló templom toronysisakja meghatározza Csécse látképét, s itt kötött házasságot 1845. július 20-án Madách Imre és Fráter Erzsébet. A helyiek jórészt római katolikus vallásúak.

1705. augusztus 18-án II. Rákóczi Ferenc fejedelem és díszes kísérete a Szécsényi Országgyűlésre tartva részt vett a szentmisén, majd Darvas János földbirtokos megvendégelte őket. Ennek tiszteletére emléktáblát állíttatott Csécse Község Önkormányzata 2020-ban azon a „Delelőn”, ahol a fogadtatásra sor került.

Csécse irodalomtörténeti szempontból az 1827. július 20-án született Fráter Erzsébetről és férjéről, Madách Imréről nevezetes, akik szintén a Nógrádikumi örökség részei. A Fráter család tagjai a 17. század óta Csécsén élő földbirtokosok voltak. Fráter Erzsébet itt nevelkedett nagybátyjánál, Fráter Pál megyei alispánnál. A klasszicista kúria 1820-ban épült, a település nyugati oldalán magasodó dombon. Az épület körül található park természetvédelmi terület. A kúria általános iskolaként funkcionál, s Fráter Erzsébet nevét viseli. 2022-ben átadásra került a Faluház-Fráter Erzsébet emlékház, mely méltó módon őrzi a helyi értékeket az utókor számára. Egy terem Erzsébet, vagy ahogyan Madách nevezte, „Lidércke” emlékszobája, ahova belépve megcsodálhatjuk korabeli öltözetének másolatát, valamint a korhű szobaberendezést. A másik két terem a falusi életet reprezentálja tisztaszobával és konyhával. Az utolsó terem pedig a Fejedelmi szoba, mely a II. Rákóczi Ferenc látogatásáról készült festményeket őrzi.

A település nem csak természeti és épített értékekben képes példaértéket közvetíteni, hanem a lakosok közös, együttes erejével összefogva, kulturális, hagyományápoló rendezvényekkel, programokkal. Erre a célra hivatott és alakult meg 2008-ban a Csécse Településért Egyesület. Tagsága feladatának tekintik a kultúra fellendítését a lakosság igényeihez igazodva, hagyományaik felelevenítését és továbbadását, új hagyományok teremtését. Ilyen az adventi koszorú és az életnagyságú betlehem felállítása, a szüreti hagyományok felélesztése, megszervezése és lebonyolítása. Az egyesület együttműködik Csécse Község Önkormányzatával az értékek megőrzésében. A helyi népdalok felelevenítéséről a Kéknefelejcs Népdalkör gondoskodik 2001 óta. Öltöztük a csécsi népviselet leegyszerűsített, minimalizált változata. Rengeteg felkérést kapnak a környező települések rendezvényeire, ahol énekelve viszik Csécse „hírnevét”.

Csécse lakossága szeretné, ha minél többen megismernék ezt az értékekben gazdag kis települést, így várnak minden kedves látogatót községükbe, legyenek részesei Önök is „Szívüknek-Javuknak”.

A település polgármestere: Barna István

Located 40 km from Salgótarján, the seat of Nógrád County, the village rich in historical and natural values lies at the southeastern foot of the Cserhát hills, in the Szuha stream valley. The view is defined by the slopes of Cserhát and the mountain ranges of Mátra.

Its oldest written mention is from the 1260s. It dates from the reign of Béla IV. It is notable for the Árpád-era earthen castle, on the site of which the village's earlier medieval church was built. The construction of the current church began in 1894. Its oldest accessory is the altar stone. Its tower guards the smallest bell, which was made by Ovobert in 1607. The spire of the church standing on the hilltop defines the skyline of Csécse, and Imre Madách, one of Hungary's most famous authors, and Erzsébet Fráter were married here on July 20, 1845. The locals are mostly Roman Catholic.

On August 18, 1705, Prince Ferenc Rákóczi II and his decorated entourage attended the holy mass on their way to the Szécsényi Parliament, after which landowner János Darvas entertained them here. In honor of this, the local government of Csécse erected a plaque in 2020 at the "Delelő" where the reception took place.

In literary history, Csécse is notable for Erzsébet Fráter, born on July 20, 1827, and her husband, Imre Madách, who are also part of the Nógrád heritage. The members of the Fráter family were landowners living in Csécs since the 17th century. Erzsébet Fráter was brought up here by her uncle, the county lieutenant Pál Fráter. Their classicist mansion was built in 1820, on a hill on the western side of the settlement. The park around the building is a nature reserve. The mansion functions as a primary school and bears the name of Fráter Erzsébet.

In 2022, the community house - Fráter Erzsébet Memorial House was handed over, which preserves local values for posterity in a dignified way. One room is Erzsébet's, or as Madách called it, "Lidércke's" memorial room, where you can admire a replica of her period clothing as well as period furnishings. The other two rooms represent village life with a clean room and a kitchen. The last room is the Prince's Room, which is part of the preserved paintings from the visit of Ferenc Rákóczi II.

The village conveys exemplary value not only in terms of natural and built values but also through cultural and traditional events and programs, united by the collective strength of the residents. The Association for Csécse was founded in 2008 for this purpose. Our goal is to boost culture in line with the needs of the population, to revive and pass on their traditions, and to create new traditions, such as setting up the Advent wreath and a life-size nativity scene, and the revival, organization and execution of harvest traditions. The Association cooperates with the local government of Csécse in the preservation of values.

The Blue Forget-me-not Folk Song Circle has been taking care of reviving local folk songs since 2001. Their clothing is a simplified, minimized version of the local folk costume. They receive many invitations to the events of the surrounding villages, where they sing and carry the "fame" of Csécse.

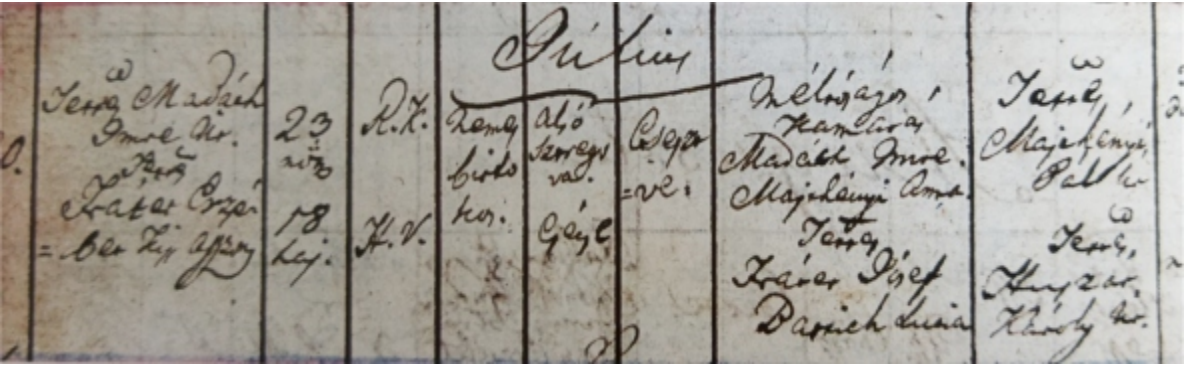
The people of Csécse would like as many people as possible to get to know this small place steeped in values, so they welcome all visitors to their village to become part of "their heart, their essence".

The mayor of the settlement: István Barna

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Csécse látképe; Jézus szíve oltár (oltárkő ebben van); Kisboldogasszony templom; Fráter Erzsébet Általános Iskola; Fráter Erzsébet emlékszoba; Fráter Erzsébet és Madách Imre házassági anyakönyvi kivonata; Fráter Erzsébet emléktábla; II. Rákóczi Ferenc emléktábla; Kisharang; Faluház – Fráter Erzsébet Emlékház; Parasztház







CSERHÁTHALÁP



Cserháthaláp Magyarország északi részén, Nógrád vármegyében a Balassagyarmati járásban, a Cserhát-hegység gerincén fekvő 374 fős település Palócföld szívében. Budapesttől 80, Balassagyarmattól 13 kilométerre található, csak közúton érhető el. Szomszédos községei: keletről Cserhátsurány, délről Magyaránádor, délkelet felől Terény, nyugatról Mohora. A falu a Fekete-víz partján található, mely az Ipoly egyik legjelentősebb bal oldali mellékága.

Cserháthaláp Árpád-kori település, de a korai történetére vonatkozó adatok hiányosak. Az azonban tény, hogy a 13-14. században a Halápi család volt a földesura. Birtokosának nevét említették 1416-ban is. Halápi János Boszniában esett a török fogságába, ahonnan nem tért haza, a család kihalt. A falu földesura 1542-ben Marczaly Zsigmond volt. Haláp a török időkben elnéptelenedett, de az 1715-ös vármegyei összeírásban már 15 adóköteles háztartással említették. Javarészt földbirtokosok lakták, akik földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozkodtak. Korábban két község állt itt: az Ördög-oldal nevű domb alatt Nagyhaláp, Terény felé, a lapályon pedig Kishaláp terült el. A két, egykor önálló községet 1905-ben egyesítették. A népesség a korabeli adatok szerint 1742 után kezdett jelentősen emelkedni. A birtoklevelek tanúsága szerint 1754-ben Török Sándor volt a falu birtokosa. A falucska az irodalomtörténetbe is bevonult: Mikszáth Kálmán egyik legismertebb és legtöbb nyelvre lefordított művében, a Szent Péter esernyője című műben írta le a halápi tanítónő temetésének esetét.

Cserháthaláp római katolikus vallású. A település templomában Szent Péter és Szent Pál szentképe található az oltári szentségen, ők a falu védőszentjei. A település templomát 1908-ban alakították át.

1990-ben Magyaránádorral és Debercsénnyel körjegyzőséget alapított, így egy helyen látják el a három település irányításának ügyeit. A falu jelenleg működő egyetlen intézménye a kis létszámú óvoda.

A település nevezetességei közé tartozik a Weiss Emil kúria, amely később a Műdekor KTSZ cserháthalápi telephelyeként funkcionált, ahol kegyeleti cikkek előállításával foglalkoztak. Egy nyertes energetikai pályázatnak köszönhetően az épületet felújítják. A Kis-Halápon elhelyezkedő Halápi Oszkár által épített kúria jelenleg falusi szálláshelyként működik. A falusi életet, eszközöket pedig a Tájház mutatja be az idelátogatóknak.

Cserháthaláp és Magyaránádor közötti 8,8 hektáros területen fekszik a Rézparti Víz-tározó. A tó az önkormányzatok közös tulajdonában van, lakosságáranysan.

A település tagja a Cserhát Natúrparknak, amelynek feladata a természeti értékek megőrzése mellett a turizmus és a helyi hagyományok ápolása. Cserháthaláp legjelentősebb rendezvénye a Betyárasztal Fesztivál, ahol a hagyományörzésé főszerep. Az immáron hagyománnyá vált rendezvény a Cserháthaláp, Mohora, Nógrádmárcal határán lévő hegygerincen, a nagy sziklák között lévő, asztalt formáló bazaltkőről kapta a nevét, ahol a néphiedelem szerint a környék betyárjai gyűltek össze. Innen könnyen szemmel tarthatták ugyanis az alattuk elterülő erdőket, mezőket, melyeknek leghíresebb betyárja Sisa Pista volt.

Cserháthaláp nevét több mint húsz éve öregbíti a helyi Csipkerózsza Hagyományörző Csoport is, melynek tagjai helyi palóc népviseletben palóc népdalokat énekelnek. A település közbiztonságáért az évek óta működő Polgárőr Egyesület a felelős.

Cserháthaláp lakói mindig palóc vendégszeretettel várják a községükbe érkező látogatókat!

Polgármestere: Dócsné Sávolyi Henriett

Cserháthaláp is a village with 374 people in the heart of Palócföld, located on the ridge of the Cserhát hills in the Balassagyarmat District in Nógrád County, in the northern part of Hungary. It is located 80 km from Budapest and 13 km from Balassagyarmat, accessible only by road. The village is located on the banks of the "Black water", which is one of the most significant left branches of the Ipoly.

Cserháthaláp was an Árpád-era settlement, but data on its early history is incomplete. However, it is a fact that the Halápi family were the landlords in the 13-14th centuries. The name of its owner was also mentioned in 1416. János Halápi was captured by the Turks in Bosnia, from where he did not return home, and the family died out. Haláp was depopulated in Turkish times, but it was mentioned in the county census of 1715. It was mostly inhabited by landowners who were engaged in farming and animal husbandry. Two once independent villages, Nagyhaláp under the hill called Ördög-odlar, towards Terény, and Kishaláp were united in 1905.

According to contemporary data, the population began to rise significantly after 1742. The village also made its way into literary history: in one of his best-known and most translated works, The Umbrella of Saint Peter, Kálmán Mikszáth described the case of the Haláp teacher's funeral.

Cserháthaláp is Roman Catholic. There is a painting of St. Peter and St. Paul on the altar in our church, they are the patron saints of the village. The church was remodeled in 1908. In 1990, together with Magyaránádor and Debercsény, a district notary office was founded, so that the affairs of the management of the three settlements could be managed in one place. The only institution in the village that is currently operating is a small kindergarten.

Among the landmarks of the settlement is the Weiss Emil mansion, which later functioned as the location of Art decor in Cserháthaláp, where people engaged in the production of fine goods. Located in Kis-Haláp, the mansion built by Oszkár Halápi currently functions as accommodation. The Country House presents the village life and work tools to the visitors.

The Rézparti Reservoir is located on an 8.8-hectare area between Cserháthaláp and Magyaránádor. The lake is jointly owned by the local government, in proportion to the population.

The settlement is a member of the Cserhát Nature Park, which, in addition to the preservation of natural values, nurtures tourism and local traditions. The most significant event in Cserháthaláp is the Highwaymen's Table Festival, where the preservation of tradition plays a major role. The event, which has now become a tradition, received its name from the basalt stone that forms the table between the large rocks on the ridge atop the border of Cserháthaláp, Mohora and Nógrádmárcal, where, according to popular belief, outlaws of the area used to gather. From here, they could easily keep an eye on the forests and fields below them, whose most famous outlaw was Pista Sisa.

The local Sleeping Beauty Tradition Preservation Group has also been promoting the name of Cserháthaláp for more than twenty years, whose members sing Palóc folk songs in local Palóc folk costumes. The Civil Guard Association, which has been operating for many years, oversees the public safety of our village.

The residents of Cserháthaláp always welcome visitors with hospitality.

The mayor of the settlement: Henriett Dócsné Sávolyi

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Képviselők; Tájház; Óvoda; Tájház belül; Megemlékezés a Bekény János Emlékparkban; Hagyományörzők csoportképe; Cserhádi Betyárasztal Fesztivál; Kilátó; Weiss-kúria; Horgászó

CSERHÁTHALÁP







CSESZTVE



A község Nógrád vármegye északi részén, a Balassagyarmati járásban fekszik, Balassagyarmat városától alig hét kilométernyi távolságra, déli irányban. A festői patak völgyében és a völgyet körbe ölelő Cserhát-dombok lejtőin elterülő község településrészei Bakópuszta, Kincsempuszta és Galibapuszta. Vasúton nem megközelíthető, legközelebbi vasúti megállóhelye Mohora, közútként a 21127-es út halad át rajta Szügy és Mohora községek irányába.

A vidék már bő hatezer éve ember által lakott kultúrtáj. A régészek eddig az újkőkor idején itt élt lengyeli kultúra népének, a késő bronzkor pilinyi kultúra népének településnyomait és temetkezésének emlékeit tárták itt fel. A későbbi korokból ismert leletek pedig a honfoglalás idejére tehetőek. A falu első írásos emléke 1423-ból, Zsigmond király idejéből származik, ebben az okiratban Salgai Miklóst jelölik meg a község birtokosaként. Az 1552-ben bekövetkezett oszmán hódoltság idejéig számos birtokosa volt, úgymint a Lossonczy, Garai, Vidfi, Guthi, Ország, valamint a Szobi család, akik Werbőczy Istvánnak adományozták. A 17. században az esztergomi káptalan és a Barátnoky család bírta, házasság révén az Ebeczky, majd ismét frigy által a Majthényi család birtokába került. 1826-tól három birtokosa volt, az esztergomi káptalan, a Majthényi és a Madách család. Csesztvén már a 13. században állt templom, ez azonban a török hódoltság keserves ideje alatt megsemmisült, csupán a szentély csekélyke maradványai menekültek meg. A templomot végül 1731-ben tudták a hívek újjáépíteni, az ősi templom megmaradt romjainak részbeni felhasználásával. Néhány évtized után ismét kiégett, jelen formáját a 18. század végén kapta meg.

A vidéket pusztító háborúskodások és pusztítások miatt megcsappant lélekszám miatt szlovák anyanyelvű lakosságot telepítettek be az északabbra fekvő megyékből. Ekkortól kelteztethető a csesztvei ágostai evangélikus egyház története is. Kezdetben a katolikusokkal közösen használták a falu templomát, majd önálló imaházat, később templomot építettek maguknak.

A település műemlék épületei a Szent Márton római katolikus templom, a Majthényi kúria és a Madách-kúria. A Majthényi-kúriában ma óvoda, polgármesteri hivatal, könyvtár és vendégház, a Madáchok fészkében pedig irodalmi emlékház működik, mely a csesztvei önkormányzat kezelésében van, mint az egyetlen magyarországi Madách-emlékhely. A kúria parkja helyi védelem alatt áll, fa ritkaságokkal. A Szent Márton templom és a Madách Imre Emlékház Nógrádikum díjjal is büszkélkedhet. Csesztve múzeumfenntartó község. A Madách-kultusz ápolásaként minden év októberében megrendezésre kerül a Madách Irodalmi Nap.

A településen működik közösségi színtér, orvosi rendelő és falugondnoki szolgálat is. Legutóbbi végbement fejlesztésekként az önkormányzat a községháza és óvoda épületének energetikai felújítását, a belvízelvezető hálózat fejlesztését, az óvodai játszótér kialakítását, kommunális eszközök, valamint új falubusz beszerzését mutathatja fel.

A település polgármestere: Kalmár Attila

The village is situated in the northern part of Nógrád County, in the Balassagyarmat district, just seven kilometres south of Balassagyarmat. Located in a picturesque stream valley and on the slopes of the Cserhát hills surrounding the valley, the village is incorporating the commune parts of Bakópuszta, Kincsempuszta and Galibapuszta. It is not accessible by rail, the nearest railway station is Mohora, and road 21127 passes through it in the direction of villages Szügy and Mohora.

The region has been a cultural landscape inhabited by humans for more than six thousand years. So far, archaeologists have uncovered the remains of settlements and burials of the people of the Lengyel culture of the Neolithic period and the people of the Piliny culture of the Late Bronze Age. The artefacts from later periods date back to the Hungarian conquest. The first written records of the village are from 1423, during the reign of King Sigismund, when in this document Miklós Salgai was designated as the owner of the village. Until the Turkish occupation in 1552, the village had several owners, such as the Lossonczy, Garai, Vidfi, Guthi, Ország and then the Szobi family, who donated it to István Werbőczy. In the 17th century it was owned by the Esztergom Chapter and the Barátnoky family, then by marriage it became the property of the Ebeczky family, and again by marriage it belonged to the Majthényi family. From 1826 there were three owners, the Esztergom cathedral chapter, the Majthényi and the Madách family. There was already a church in Csesztve as early as in the 13th century, but it was destroyed during the bitter period of the Turkish occupation, and only some remains of the sanctuary survived. The church was finally rebuilt in 1731 by the local church community, using part of the ruins of the ancient church. After a few decades, it burned down again and was restored to its present form at the end of the 18th century.

With the population dwindling due to the warfare and devastation that ravaged the countryside, Slovak-speaking people were resettled from the counties further north. The history of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in Csesztve can also be dated from that time. Initially they shared the village church with the Catholics, then they built their own house of worship and later a church for themselves.

The historic buildings of the village are the St Martin's Roman Catholic Church, the Majthényi Manor, and the Madách Mansion. Today the Majthényi Manor houses a kindergarten, the Mayor's Office, a library, and a guest house, while the estate of the Madách family houses a literary memorial house, which is under the management of Csesztve Municipality as the only Madách memorial site in Hungary. The mansion's park is under local protection, with rare tree types. The St Martin's Church and the Imre Madách Memorial House were awarded the Nógrádikum Prize too. Csesztve is a municipality that maintains a museum. The Madách Literary Day is held every year in October to celebrate the Madách cult. The village also has a community space, a doctor's office and a village caretaker service. The most recent developments of the municipality include the upgrading of the energy efficiency of the Municipal House and the kindergarten, the improvement of the internal drainage network, the construction of a playground for the kindergarten, the purchase of communal equipment and a new village bus.

The mayor of the settlement: Attila Kalmár

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Evangélikus templom; Madách Irodalmi Nap megemlékezés és koszorúzás; Kisbusz átadás; Madách-síremlékek; Szent Márton római katolikus templom; Légifelvétel; Madách Imre Emlékház; Majthényi-kúria; Pitnye-forrás; Tájház







CSITÁR



A település Nógrád vármegye északi részén, az Északi-Cserhát Szécsényi-dombságnak nevezett területén található, Balassagyarmattól kelet délkeletre, 12 kilométerre. A Csitárral egy közigazgatási egységet képező Nógrádgárdony a községtől dél-délnyugati irányban fekvő magaslaton, a hajdani Majláth-kastélyt övező majorság helyén alakult ki.

A település a Cserhát hegység és az Ipoly folyó völgyének határán fekszik, természeti környezete kiváló lehetőségeket biztosít a vidéki turizmus számára. Az erősen szabdaltságot dombvidék és a földművelésnek kedvező síkság egyaránt megtalálható itt.

Csitár nevét 1327-ben említette először oklevél, Chatar néven. Neve szerint egykor királyi pajzsgyártó szolgálónépek lakták, amelyet több megtalált régészeti lelet is bizonyít.

A településre a felette magasodó dombról kapjuk a legjobb rálátást. Ezen a dombon találhatjuk meg a kora tavasszal nyíló, sárga színben pompázó cindrókát és itt fészkelnek a fokozottan védett gyurgyalagok is. Ezek a legszínesebb madarak, május elején érkeznek és szeptember közepéig már el is vonulnak. Nyár végén megfigyelhető vonuló csapatuk a „gyur-gyur” hangjukról jól felismerhető.

A látogatóknak a dombon álló római katolikus templom tűnik fel először. Az 1747-ben épült, észak-déli tengelyű épület előtt egy 1791-ben készült kőfeszület fogadja az ide érkezőt. A templom szentélyében elhelyezett barokk stílust követő, fából készült oltáron a tizenkét apostol szobra látható. Oltárképe Szent Ilonát ábrázolja a megtalált kereszttel.

Az óvoda hátsó falán kiképzett fülkében Keresztelő Szent János szobra (1850) vigyázza az arra járókat. A faluba vezető utak mentén vallásosságra utaló kőkeresztek találhatók, melyek műemlék jellegűek.

A régmúlt emlékei összegyűjtve a falu tájházában kaptak helyet. Megtekinthetik az érdeklődők a valaha mind a háztartásban, mind a földeken használt eszközöket, tárgyakat. A kiállított tárgyakat a falu lakossága ajánlotta fel, és a gyűjtés mai napig folyamatosan történik.

A hagyományörzés igen fontossá vált a településen. A fiatal és a közép korosztály szívesen jár össze feleleveníteni a régi népdalokat és táncokat. Fellépéseikkel öregbítik a falu hírnevét. A községben népszerű a lovassport, amit az ide látogatók is kipróbálhatnak. A turistákat több szálláslehetőség is fogadja.

Csitár-Nógrádgárdony egyik nevezetessége az 1894-ben gróf Majláth István Géza által épített kastély, amely ma modern egészséghotelként működik.

A nyaranta rendszeresen megrendezésre kerülő falunap alkalmat ad a lakosságnak és a vendégeknek a közös összejövetelre, a hagyományörző csoportok bemutatkozására.

Testvértelepüléseik a felvidéki Kelenye és a zoborajjai Csitár, a vajdasági Tóba, a csehországi Police. Velük évtizedek óta baráti a kapcsolat, jó példája ennek a közös pályázatok, projektek megvalósulása.

A település középületeit, a könyvtárat, az óvodát, a templomot, a közösségi teret, a konditermet, az orvosi rendelőt, az utak egy részét, a szolgálati lakást sikeres pályázatokból újjátartták fel, minek köszönhetően megújult a falukép is. A szépen kialakított szabadidőparkban kültéri sporteszközök elhelyezésével az egészséges életmód, a rendszeres testmozgás lehetőségét hozták létre.

Az önkormányzat azon dolgozik, hogy élhetőbbé, szebbé tegye Csitárt, hogy az itt élők találják meg a kapcsolódást, a szórakozás tereit, a nyugodt élet feltételeit. Az ide látogatók pedig fedezzék fel és csodálkozzanak rá erre a kis nógrádi ékszerdoboz falura, Csitárra.

A település polgármestere: Komjáti István

The settlement is located in the north of Nógrád County, in the North Cserhát-Szécsény Hills region, 12 km east-southeast of Balassagyarmat. Nógrádgárdony, which forms an administrative unit with Csitár, developed on the hill south-southwest of the village, on the site of the manor around the former Majláth mansion.

The settlement lies at the border of the Cserhát mountains and the Ipoly river valley, and its natural features provide great opportunities for rural tourism. You can find here both strongly divided hills and a plain favourable for farming.

Csitár's name was first mentioned in a charter in 1327, under the name Chatar. As its name shows, it was once inhabited by royal shield-maker servants, which is proven by several archaeological finds.

You can get the best view of the settlement from the hill above it, where you can find the yellow pheasant's eye blooming in early spring, and the highly protected bee-eaters also nest here. These colourful birds arrive in early May and leave in mid-September. At the end of summer their migrating flock can be easily recognised by their "gyur-gyur" sound.

Visitors first notice the Roman Catholic church on the hill, built in 1747 with a north-south axis. A stone cross (made in 1791) welcomes visitors in front of the building. Statues of the 12 apostles can be seen on the Baroque wooden altar in the sanctuary, and the altarpiece depicts Saint Helena with the found cross. A statue of St. John the Baptist /1850/ watches over the passers-by in a niche on the back wall of the kindergarten. The stone crosses along the roads leading to the village are protected religious monuments.

The memories of the past are collected and displayed in the Country House. Visitors can see the tools and objects that were once used both in households and on the fields. These items were offered by the people of the village, and the collection is regularly extended.

Preserving traditions is very important in the settlement. Young and middle-aged people are happy to come together to revive old folk songs and dances with performances enhancing the reputation of the village. Equestrian sports are popular in the village and also available to visitors. Tourists can choose from several forms of accommodation.

One of the attractions of Csitár-Nógrádgárdony is the mansion built in 1894 by Count István Géza Majláth, which is a modern health hotel today.

The village day is held every summer, giving the population and guests an opportunity to meet and enjoy the performance of the traditionalist groups.

Twin settlements are Kelenye in the Highlands, Csitár in Zobor (Slovakia), Tóba in Vojvodina and Police in the Czech Republic. A friendly relationship has been maintained with them for decades in the form of joint tenders and projects.

The public buildings, the library, the kindergarten, the church, the community centre, the gym, the doctor's surgery, some of the roads and the service apartment have been renovated from successful tender funds, which have renewed the villagescape. The outdoor sports equipment in the beautifully designed leisure park provides opportunities for regular exercise and a healthy lifestyle.

The municipality does its best to make Csitár a more livable and beautiful place and to provide the locals with spaces for recreation and entertainment and with conditions for peaceful life. Visitors are invited to discover and admire Csitár, this little jewel box of Nógrád County.

The mayor of the settlement: István Komjáti

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Templom oltár; Csitár látkép; Űrnapi körmenet; Szabadidőpark; Óvoda udvar; Testvértelepüléseink vezetői; Lovasok; Népviselet; Fiataljaink falunapi fellépése; Tájház; Nógrádgárdony látkép







DEBERCSÉNY



A község Nógrád vármegye egyik legkisebb települései közé tartozik. Az Észak-magyarországi régióban, a balassagyarmati kistérségben található, Balassagyarmattól délre, illetve Rétságtól keletre. Területe 5,43 km². Állandó lakosainak száma 88 fő, de életvitelszerűen ennél többen tartózkodnak itt. A település megközelíthető közúton a 2. számú főútról Rétságnál letérve Kétbodonyon és Szentén át. A község első írásos említése 1335-ből származik, „Deberchen” alakban. Egy oklevél 1358-ban említette először a birtokos Debercsényi Pétert. A török hódoltság idején, Szanda várának elfoglalása után Debercsény már a töröknek adózott. Szerepelt neve az 1562-63. évi adólajstromban is, az idő tájt Rusztem budai basa fősolymásza, Hamid volt a hűbérura. Debercsény a hódoltság végére teljesen elnéptelenedett, temploma 1663-ban vált a lángok martalékává, amikor a török hadak erre vonultak Szandáról Drégelypalánkra. A falu a hódoltság után újraterülpült, bár az 1715-ös összeírás még lakatlannak találta; csak az 1770-es urbéri rendezés említette újra községként. A polgári korban nem volt önálló önkormányzata, ezért a szomszédos településekkel alkalmazott körjegyzőt. Előbb a nándori, majd 1900-tól a mohorai körjegyzőséghez, majd a Magyarnándori Községi Közös Tanácshoz tartozott.

Debercsény legismertebb műemlékét, a 18. századi haranglábat eredetiben a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban csodálhatják meg az érdeklődők, 1983-ban adta el a község a skanzennek. Ekkor épült Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére a római katolikus templom az itt élők nagy összefogásának köszönhetően. 1984-ben az eredeti harangláb hasonmását is felépítették a templom előtt. A Debercsényből származó másik jelentős műemlék – mely a régi templom biznyságaként szolgáló 15. századi gótikus szentségház – egy debrecényi ház istállójának falából kimentve került beépítésre a szomszédos Sente község Árpád-kori templomába 1972-ben. A Pusztatemplom-dűlőnek nevezett részen állt a falu, itt találták meg 1999 nyarán a régészeti kutatások során az egykori román stílusú templom alapfalait, ahol emlékkereszt került elhelyezésre. A község címerén is megtalálható a régész által rekonstruált Árpád-kori kis templom. A település 1990-től napjainkig jelentős fejlődésen ment keresztül, kiépült a teljes infrastruktúra. A falugondnoki szolgálat 2000-től működik. Községi ház és könyvtár, orvosi rendelő, ravatalozó is van a településen. 2021-ben új községi színtér épült Leader pályázatból. A községi ház és könyvtár épülete 2022-ben a Magyar Falu Programnak köszönhetően külsőleg megújult. A belső felújítás, az orvosi rendelő és szolgálati lakás teljes felújítása, a ravatalozó külső-belső felújítása még várat magára. A település vezetése pályázati lehetőségeket kihasználva igyekszik a további fejlődését előmozdítani. A településen felnőtt- és gyermekorvosi ellátás vehető igénybe. A közigazgatási feladatok ellátása a Magyarnándori Közös Önkormányzati Hivatalban történik, Magyarnándor településen.

A gyermekek részére az óvodai ellátás és általános iskolai oktatás Magyarnándorban, jelenleg a KLIK által fenntartott közös tulajdonú oktatási intézményben zajlik.

Mivel a községben az alapvető közszolgáltatások nincsenek jelen, ezek eléréséhez nagy segítséget nyújt a falugondnoki szolgálat működése. A tömegközlekedést az autóbuszjáratok biztosítják.

Az utóbbi időben a kis községet felfedezték a csendet, nyugalmat, tiszta levegőt kereső turisták.

A település polgármestere: Illés Mária

Fotók: Debercsény Község Önkormányzata és Galbács Tamás.

The village is one of the smallest settlements in Nógrád County. It's located in North Hungary, in the Balassagyarmat small region, south of Balassagyarmat and east of Rétság. Its area covers 5.43 km². There are 88 residents officially but more people live here on a permanent basis. The settlement can be reached on main road no. 2 by turning off at Rétság and driving through Kétbodony and Sente. The village was first mentioned in writing in 1335 in the form "Deberchen". A certificate mentioned the owner Péter Debercsényi for the first time in 1358. During the Turkish occupation, after the Szanda castle was captured, Debercsény paid taxes to the Turks, as shown in the tax registry in 1562-63. Debercsény was completely depopulated by the end of the Turkish rule, and its church burned down in 1663, when the Turkish armies marched that way from Szanda to Drégelypalánk. The village was resettled after the Turkish occupation, although the 1715 census still found it uninhabited; it was mentioned again as a village upon the socage regulation in 1770. In the civil age it did not have an independent self-government, so it had a notary district with the neighbouring settlements, first with Nándor, from 1900 with Mohora and then it was attached to the Joint Village Council of Magyarnándor.

Debercsény's best-known monument, the 18th-century belfry can be admired in the Open Air Ethnographic Museum of Szentendre, as the village sold it to the museum in 1983, when the local residents built the Roman Catholic church in honour of St. Elizabeth from the Árpád dynasty. In 1984, a replica of the original belfry was built in front of the church. Another significant monument from Debercsény – a Gothic tabernacle of a church from the 15th century – was rescued from the wall of a barn in Debercsény and built into the Árpád-era church of the neighbouring Sente in 1972. The village stood in the part called Pusztatemplom-dűlő, where the foundation walls of the former Romanesque church were found in the summer of 1999, and a memorial cross was placed there. The small Árpád-era church reconstructed by an archaeologist can also be seen on the village's coat of arms.

The settlement has had significant developments from 1990 to present days, and full infrastructure has been built. The village caretaker service has been operating since 2000.

The village has a community centre and a library, a doctor's surgery and a funeral home. In 2021, a new Community Space was built from the Leader tender. The community centre and the library were renovated externally in 2022 under the Hungarian Village Programme. The interior renovation, the complete renewal of the doctor's surgery and the service apartment and the internal-external renovation of the funeral home is yet to be done. The municipality tries to make further developments from tender funds.

Medical care for adults and children is available locally. Public administrative tasks are carried out by the Joint Municipal Office in Magyarnándor.

Kindergarten care and primary school education is currently provided in Magyarnándor in the jointly owned educational institution run by the Klebersberg Centre.

Since the village does not have all basic public services, the village guardian service provides great help in achieving them. Public transport is provided by bus services.

The small village has lately been discovered by tourists looking for silence, tranquility and clean air.

The mayor of the settlement: Mária Illés

Photos by: Municipality of Debercsény and Tamás Galbács.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szent Erzsébet római katolikus templom; Orvosi szolgálati lakás és rendelő; Kereszt a Kossuth Lajos utcában; Utcakép, községi ház és könyvtár; Községi színtér; Kereszt az Árpád-kori templom helyén; Fő út utcakép; Pihenőpark; Légi felvétel a településről

DEBERCSÉNY







DEJTÁR



A Börzsöny hegység és az Ipoly folyó ölelésében fekszik a Palócföld e kicsiny gyöngyszeme, ahol egységet alkot tárgyi és szellemi örökség, így fennmaradtak azok az értékek, néphagyományok, viseletek, amelyekre az itt élők a mai napig büszkék.

A településen mindig éltek lelkes tanítók, neves emberek – Luspay Kálmán kántor-tanító, Ónagytól Zoltán író, Csighy Sándor költő, Fábián János tanár, falutörténet kutató – akik feladatuknak érezték az értékek megmentését, vagy értéket alkottak.

IV. Béla király 1255. augusztus 16-án Vácott kiadott oklevele említi elsőként Dehter községet, amely Vadkerttel és Szentlőrincel határos. A település azonban már jóval korábban létezett, amit a templom melletti ősi temetőben talált kőbalta, és az Ólomdomb dűlőben előkerült bronzfejsze is igazol. A 13. század végére létrejött kiváltságos falvak egyike Dejtár is.

A helyiekben erősen él Szűz Mária tisztelete, sok ház homlokzatán kis „kápolkákban” Szűz Máriát, vagy valamely szentet ábrázoló szobrot helyeztek el. A Mária-barlang is e tisztelet példája és a templomot 1810. szeptember 8-án Szűz Mária születése napján szentelték fel. Ez a nap a falu búcsúja. A templom alapjához a drégelyi vár romjai szolgáltatták a követ, a hajdani fazsindely tetőt cserépre cserélték. Az egyhajós, középtornyos, késő barokk templom mellett áll a Szentháromság-szobor, rajta a világháborúkban elesett hősök nevei.

Dejtár vallási emlékeinek történetét, helyszíneit a „Keresztek útja” mutatja be. A településen több tűzvész pusztított, ezért Szent Flóriánt választották védőszentjüknek. Tiszteletüként a Szabadság úton a Szent Flórián szobor áll. A Millenniumi Parkban kapott helyet a Millennium emlékmű és a dejtári „Turul” madár, Szabó Imre szobrászművész és Galamb Sándor öntőmester alkotása.

A temető a régi sírok kőfaragásai mellett a falu legidősebb harangját, a holtakat végső útra kísérő „Lélekarangot” is őrzi.

A községben egyre többen fedezik fel az építészet népi értékeit, újítják fel, vagy építik újjá a palóc portákat. Ennek a folyamatnak része a Tájház, amely 2003-ban nyitotta meg kapuit. Állandó néprajzi kiállítása bemutatja a palóc családok életét, szokásait, ünnepeit, viseletét. A Gallai és a Luspay család leszármazottainak köszönhetően Luspay Kálmán kántortanító életútját és emléktárgyait is bemutatják. A Babakiállításon a népviselet sokszínűségében gyönyörködhet a látogató.

Jellegzetes dejtári étel a szuszko, dedelle, káposztás takart, monyurka, laksa, rétes, túró lepény és a kukoricamálé.

A központban álló „Öreg Hárs” több mint száz éve generációk életét kísérte végig. Az „Örökségeink Útján” Zöldút részeként a település központjából a Kiscsapáson gyalog vagy kerékpáron érhetők el a dejtári rétek. A Páskom tanösvény természeti szépségeket rejt. Az Ipoly völgye hajdani mocsaras öntésterületeinek hírmondói a Duna-Ipoly Nemzeti Park részét képező védett területek, a Páskom-legelő és a Kifli-tó környéke, a falutól észak-nyugati irányban.

A helyi kisközösségek – Dejtári Fonó Kulturális és Falufejlesztő Egyesület, Dejtári Sport Egyesület, Kondi Klub, Iskolai Színkör és Kórus, Dejtári Könyvbarátok, Ceferino Közösség – hozzájárulnak a hagyományok ápolásához, a programok bővítéséhez. A településen kerékpározásra, futballozásra (sport- és műfüves pályán) és konditermi edzésre is lehetőség van. A Művelődési Ház, a Könyvtár és a „Hullám” rendezvényterem pedig előadások és családi, baráti, közösségi rendezvények helyszíne.

A település polgármestere: Smitnya Sándor

Embraced by the Börzsöny hills and the Ipoly River lies this little gem of Palócland, where material and spiritual heritage form a unity, thus preserving the values, folk traditions, and costumes the people living here are still proud to this day.

Enthusiastic teachers and famous people have always lived here - cantor teacher Kálmán Luspay, writer Zoltán Ónagytól, poet Sándor Csighy, teacher János Fábián, village history researcher - who all felt it was their duty to save values or create value.

King Béla IV's certificate issued in Vác on August 16, 1255 first mentions the village of Dehter, which borders Vadkert and Szentlőrinc. However, it already existed much earlier, which is confirmed by the stone ax found in the ancient cemetery next to the church and the bronze ax found in the Ólomdomb vineyard. Dejtár was one of the privileged villages created at the end of the 13th century.

The locals have a strong reverence for the Virgin Mary, many houses have a statue of the Virgin Mary or a saint in small "chapels" on their facades. The Mária cave is also an example of this respect and the church was consecrated on September 8, 1810, the day of the birth of the Virgin Mary. The stone for the foundation of the church was provided by the ruins of the castle in Drégely, and the old wooden shingle roof was replaced with tiles. Next to the single nave, central tower, late baroque church stands the Holy Trinity statue, on which are the names of the heroes who died in the world wars.

The "Way of the Cross" presents the history and locations of Dejtár's religious monuments. Several fires destroyed the village, so they chose St. Flórián as their patron saint. As a tribute to them, there is a statue of St. Flórián. The Millennium Park is home to the Millennium monument and the "Turul" bird from Dejtár, the work of sculptor Imre Szabó and master moulder Sándor Galamb.

In addition to the stone carvings of the old graves, the cemetery also preserves the village's oldest bell, the "Soul Bell" that accompanies the dead on their final journey.

More people in the village are discovering the folk values of architecture, renovating or rebuilding the Palóc gates. The country house, which opened its doors in 2003, is part of this process. Its permanent ethnographic exhibition presents the life, customs, holidays and clothing of Palóc families. Visitors can enjoy the diversity of folk costumes at the Doll Exhibition.

Typical Dejtár dishes are special types of noodles and dough such as "szuszko", "dedelle", cabbage pie, "monyurka", "laksa", mead, cottage cheese pie and cornmeal.

The Old Elderflower standing in the center has accompanied the lives of generations for more than a hundred years. The Dejtár meadows can be reached on foot or by bicycle from the center of the settlement on Kiscápás, as part of the "Heritage Route" Green Route. The Páskom nature trail hides natural beauty. The harbingers of the former swampy drainage areas of the Ipoly valley are the protected areas of the Danube-Ipoly National Park, the area around the Páskom pasture and the Kifli lake, in the north-west direction from the village.

The local small communities contribute to the maintenance of traditions and the expansion of our programs. You can also go cycling, play football and do fitness training. The Cultural Center, the Library and the "Wave" event hall are the venue for lectures and family, friends and community events.

The mayor of the settlement: Sándor Smitnya

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Római katolikus templom; Milleniumi emlékpark; Orvosi rendelő; Dejtári Tájház; Óvoda; Iskola; Szent Flórián szobor; Szentháromság-szobor; Ünneptér;
Dejtári természeti szépségek







DOROGHÁZA



A Mátra hegység legszebb északi nyúlványai, erdős bércei ölelik a Mindszenti-patak termékeny völgyébe települt kis falut. Dorogháza a Baksa nemzetség ősi birtoka volt, amit Simon fiai a Rátót nemzetségbeli Roland nádor fiainak adtak cserébe. 1296-ban Dorog birtokot újra a Baksa nemzetségbeliek birtokának írták. Az 1332-es pápai tizedjegyzékben Rabasháza (Dorokháza) néven említik. 1465-től Sirok várához tartozott, vámszedőhely volt. 1552-ben a törökök elpusztították, de hamarosan újra épült. 1684-ben Dorogházi István volt a település birtokosa. A 20. század elején a község területe 3110 kh, lakóházainak száma 148, melyekben 851 magát magyarnak valló ember élt. Postája Nemtiben, táviró- és vasúti állomása Mátramindszenten volt.

A falu római katolikus temploma 1758-ban épült, főoltára oszlopos barokk stílusú. Műemléki védelem alatt álló harangtornyát 1811-ben építették, a benne lakó harangot 1814-ben öntötték. 2022-ben az oltárt restaurálták, a templomot felújították. 1926-ban a falu lakói közös összefogással az I. világháborúban elesettek emlékére hősi emlékművet állíttattak és az annak helyet adó területet Hősök terének nevezték el. Az emlékmű felújítására 2017-ben került sor.

A falu nevezetességének számító Millenniumi Park 2001-ben épült. A Ménkesi bánya megnyitása idején, 1948-ban épült Dorogháza újtelepi része. A Ménkesi bánya 1992-ig működött, munkát és megélhetést biztosítva a falubeliek mellett a környező falvakban élő embe- reknek is.

A községben nyolcosztályos általános iskola, óvoda, gyerekház, orvosi rendelő, fogászati rendelő, önkormányzati konyha működik. A közösségi és kulturális élet helyszínét a művelődési ház és könyvtár biztosítja. A település intézményei a sikeres pályázati lehetőségeknek köszönhetően 2014-től kezdődően sorban megújultak, környezetük rendezetté vált.

2023-ban a lakosság száma 1002 fő, a lakások száma pedig 500. A kedvező környezeti adottságok miatt a település népszerű és vonzó a turisták számára. A környéket felfedni vágyó a kirándulók a friss, tiszta vízű forrás mellett pihenhetnek meg. A faluban modern, minden igényt kielégítő szálláshelyet biztosítanak a CarForest Luxury és a Tóvölgy Vendégházak.

Több éves múltra visszatekintő hagyomány a Májusváró és a falunap, mely rendezvényeken a lakosságot számos szórakoztató és kulturális program várja.

A 21-es számú főút kétszer kétsávossá bővítésével Dorogháza felől rövid idő alatt megközelíthetők a környező városok és a főváros is.

A falu vezetése arra törekszik, hogy még szebbé, élhetőbbé és fiatalok számára vonzóvá tegyék a települést. Legfontosabb célkitűzésük a táj szépségének megóvása, a nyugodt környezet fenntartása, a hagyományok megőrzése és falu további fejlesztése.

A település polgármestere: Kővári Lászlóné

This small village is located in the fertile valley of the Mindszenti stream and embraced by the most beautiful northern extensions and forested ridges of the Mátra Mountains. Dorogháza was the ancient property of the Baksa family, which Simon's sons gave in exchange to the sons of Palatine Roland of the Rátót family. In 1296, the Dorog estate was once again recorded as the ownership of the Baksa family. The papal tithe list of 1332 mentioned it as Rabasháza /Dorokháza/. From 1465, it belonged to the Sirok Castle and was a customs collection point. The Turks destroyed it in 1552, but it was soon rebuilt. In 1684, István Dorogházi was the owner of the settlement. In the early 20th century, the area of the village was about 1,600 hectares, with 148 residential buildings and 851 residents, who claimed to be Hungarians. The nearest post office was in Nemti and a telegraph and railway station in Mátramindszent.

The Roman Catholic church of the village was built in 1758, and it has a Baroque main altar with columns. Its belfry, which is a protected monument, was built in 1811, and its bell was cast in 1814. The altar was restored and the church was renovated in 2022. In 1926, the residents of the village joined forces to erect a heroic monument in memory of those who died in World War I, and named the place Heroes' Square. The monument was renovated in 2017.

The Millennium Park, which is a landmark of the village, was built in 2001. The new part of Dorogháza was established in 1948, when the Ménkes mine was opened. The mine operated until 1992, providing work and income for people living in and around the village.

Dorogháza has an eight-grade elementary school, a kindergarten, a children's house, a GP and dental surgery and a municipal kitchen. Community and cultural life is organised by the culture centre and the library. The institutions of the settlement and their neighbourhood have been continuously renewed since 2014 from tender funds.

In 2023 there were 1,002 residents and 500 houses. The settlement is popular and attractive for tourists due to its favourable environmental features. Hikers who want to explore the area can relax at the spring, which gives fresh and clean water. The CarForest Luxury and Tóvölgy guest houses provide modern accommodation that meets all needs.

May Day and the village day have been traditional events for several years, offering many entertainment and culture programmes to the population.

Main road no. 21 has been widened to 2x2 lanes, so the neighbouring towns and Budapest can be reached in a short time from Dorogháza.

The municipality strives to make the settlement even more beautiful, livable and attractive to young people. The most important goal is to protect the beauty of the landscape, maintain a calm environment, preserve traditions and further develop the village.

The mayor of the settlement: Lászlóné Kővári

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

*Templom; Oltár; I. világháborús emlékmű; Hivatal; Iskola;
Falukép; Park; Díszterem; Gyerekház; Forrás; Bánya*

DOROGHÁZA



DOROGHÁZA





DRÉGELYPALÁNK



Nógrád vármegyében, az Ipoly völgyében fekvő községet északon az Ipoly folyó, délen a Börzsöny hegység gyönyörű vonulatai határolják. E táj, melynek szépsége és természeti értékeinek sokasága önmagában is sok látnivalót kínál, a Duna-Ipoly Nemzeti Park egyik legszebb és legértékesebb területét alkotja. A falu határában található Csadó-tanyai madárlesről csodálatos látvány tárul az idelátogató szeme elé, ahogy a madarak időnként valósággal ellepik az Ipoly-árteret. Megfigyelhető itt vonulási időszakban a daru, kis kócsag, kendermagos réce, valamint fészkelési időszakban az énekes hattyú, cigány réce, hamvas rétihéja, csak a ritkább fajokat említve.

A földrajzi, táji adottságok mellett gazdag történelmi múlttal és annak dicső emlékeivel is büszkélkedhet a település. Ezek közül az országosan is ismert Drégely vára jelenti a legnagyobb értéket és turisztikai vonzerőt. A várrum a Nemzeti Örökség része és Történelmi Emlékhely; Szondi György és a 146 várvédő 1552-ben a török ellen vívott hősi csatájának helyszíne és egyben temetője, tehát kegyeleti hely is. A Drégelyvár Alapítvány irányításával és az önkormányzat közreműködésével 1989-től kezdődött meg a várrum régészeti feltárása és állagmegóvó részbeni rekonstrukciója, mely munkálatok azóta is folyamatosan zajlanak. Az önkormányzat alapvető feladatának tekinti a Szondi-kultusz és hagyomány ápolását, közkinccsé tételét. Ezt szolgálják a községben megtekinthető Szondi Kiállítótér és Turisztikai Központ látnivalói és állandó programjai, valamint az évente július első szombatján megrendezésre kerülő-Szondi ünnepség is, melyet 1992 óta – leszámítva a pandémia miatti 2020-as évet – minden évben megrendeznek.

A település központjában található Kő Pál szobrászművész Szondi-szarkofágja. Drégelypalánk értékes és szép szakrális építményei között figyelemre méltó az 1762-ben épült Szentháromság-szoborcsoport, a római katolikus templom, mely a környék egyik legnagyobb és legszebb temploma. Itt őrzik a templom védőszentjének, Árpád-házi Szent Erzsébetnek a koponyacsont ereklyéjét is.

Az ősi Drégely település központját a Szent Vendel tiszteletére, 1857-ben barokk stílusban épített kápolna jelzi. A néphagyomány legendája szerint a kápolnát Szondi György sírja felett emelték. A községnek ezen a részén még őrzik néhány idős ház az észak-magyar palóc vidékekre egykor jellemző előtetős építési mód hagyományait.

A falu lakói a kápolna mellett állítottak emlékművet az első és második világháborúban hősi halált halt drégelypalánkiak tiszteletére. 2024-ben került átadásra a Magyarországot Szlovákiával összekötő új határhíd, a Szent Borbála híd, mely Drégelypalánk és Ipolyhídvég közötti összeköttetését is hivatott szolgálni. A két falu között igen régi időktől állt híd. Ezt őrzik a szlovák oldali falu neve. Drégelypalánk hídjáról maradt fenn a legrégebbi előkerült Ipolyhíd-ábrázolás. Az 1617-ből származó török kori metszet ábrázolja a rommá lőtt Drégely várát és Nógrád várát is. Ipolyhídvégi nézőpontból látszik a két falu, és közöttük a fahíd. Valamikor a 19. század első felében ennek a fahídnak a helyére emelték azt a kőhidat, amit a német hadsereg a második világháború utolsó szakaszában, 1944 decemberében lerombolt. Azóta váratott magára, hogy ismét fizikai kapcsolat legyen a két falu között.

A vendégyszerető helyiek bizakodva várják, hogy az érdeklődő kirándulókat vendégünként köszönthessék településükön. Legyen ez a bemutatkozó szívélyes felkérésük és meghívásuk!

A település polgármestere: Rigó Dávid

The village lies in Nógrád County, in the Ipoly valley, bordered by the Ipoly River from the north and by the beautiful Börzsöny Mountains from the south. This region is one of the most beautiful and most valuable areas of the Danube-Ipoly National Park. The bird-watching spot at Csadó farm on the village border offers visitors a wonderful sight as birds sometimes literally cover the Ipoly floodplain. From among rare species, you can see here cranes, little egrets, gadwalls and – during the nesting period – whopper swans, ferruginous ducks and Montagu's harrier.

In addition to the geography and the landscape, the settlement is also proud of its historical past and glorious memories. The nationally known Drégely Castle represents the greatest value and tourist attraction. The castle ruins are a historical monument and part of the national heritage, the site of the heroic battle – and also the burial place – of György Szondi and the 146 castle defenders who fought the Turks in 1552. Archaeological excavations and partial reconstruction of the castle ruins began in 1989 under direction by the Drégelyvár Foundation and in cooperation with the municipality, and this work is still in progress. The municipality regards it as a basic task to promote the Szondi cult and tradition. This is served by the attractions and permanent programmes of the Szondi Exhibition and Tourist Centre of the village, as well as the annual Szondi festival, held on the first Saturday of July every year since 1992, except for 2020 due to the pandemic.

The Szondi sarcophagus made by sculptor Pál Kő is located in the centre of the settlement. Valuable and beautiful sacred buildings of Drégelypalánk include the Holy Trinity statue group built in 1762 and the Roman Catholic church, which is one of the largest and most beautiful churches in the area. The skull relic of Saint Elizabeth from the Árpád dynasty, the patron saint of the church, is also kept here.

The centre of the ancient Drégely settlement is marked by a chapel built in 1857 in Baroque style in honour of Saint Vendel. According to folk tradition, the chapel was built over the grave of György Szondi. In this part of the village, some old houses still preserve the traditions of the canopy construction method that used to be typical of the Palác regions of northern Hungary.

The residents erected a monument next to the chapel in honour of the people of Drégelypalánk who died heroically in the First and Second World Wars. The Saint Barbara border bridge joining Hungary and Slovakia with a road connection between Drégelypalánk and Ipolyhídvég was opened in 2024. There has been a bridge between the two villages since ancient times. This is preserved by the name of the village on the Slovak side. The Drégelypalánk bridge is the oldest surviving representation of bridges above the Ipoly River. The Turkish engraving from 1617 also depicts the ruined Drégely Castle and Nógrád Castle. The two villages and the wooden bridge between them can be seen from the perspective of Ipolyhídvég. In the first half of the 19th century, a stone bridge was built in place of the wooden bridge, but the German army destroyed it in December 1944, at the end of the Second World War. Since then, the two villages waited for a physical connection between them until now.

The hospitable locals welcome all visitors to their settlement. Accept this introduction as their cordial invitation.

The mayor of the settlement: Dávid Rigó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szentháromság (fotó: Vágány Zoltán); Árpád-házi Szent Erzsébet-templom (fotó: Vágány Zoltán); Drégely vára; Szent Vendel kápolna (fotó: Gulyás Attila); Drégelypalánk madártávlattól (fotó: Teknős Dominik); Szent Erzsébet-ereklje (fotó: Vágány Zoltán); Szondi kiállítótér és turisztikai központ (fotó: Vágány Zoltán); Várjátékok (fotók: Teknős Dominik); Szondi-szarkofág; Szent Borbála híd

DRÉGELYPALÁNK



DRÉGELYPALÁNK





ECSEG



A Nógrád vármegyei községben az újkőkor, a bronzkor és a vaskor telepeit és tárgyait is megtalálták a Szili-dűlőn, Salgón, a Bordány-oldalon és a Várhegyen. A középkor történelme első ízben 1238-ban említi Ecseget, ekkor a Szent János Lovagrend kapott itt birtokrészt. A tatárjárást követően épült az ecsegi kővár, amelyről 1265-ben történik említés Chak (Csák) fia János tulajdonaként. A vár Árpád-kori földvár helyén állt, 1324-ben Horsundorfer Farkas (Ulving) kapta meg Károly Róbert királytól. A várúr és a vitéz kapitány helyett a legendák inkább a máig kibogozatlan történetű Füzér Ilonáról, mint várkapitányról és Ekebontó Borbáláról, a kétes hírű várúrnőről szólnak.

A 14-15. században egy nagyobb templomot is építettek, melynek tornya alsó szintjén gótikus stílusú. A Mindenszentek templomot 1780 és 1792 között kibővítették. Két gótikus szárnyas oltárának a 18. század végi átépítésnél nyoma veszett. Ma még fellelhető értékeit, így egy 15-16. századi gótikus ezüstkelyhet Vácott őrzik. A község kiemelkedő irodalomtörténeti értéke a 17. századi kódex, melybe a Szent Kereszt Céh által is előadott betlehemes játékot jegyezték le a plébánián. Az Ecsegi betlehemes a Magyarország területén legkorábban lejegyzett misztériumjáték. A falu szakrális emlékei közül a Káponka (Szentkút), az egykori búcsújáró hely mára barlangforrásként említhető. A község határában több kis káponkát is találunk, amelyeket a Boldogasszony, Szent Anna vagy a szőlővédő Szent Orbán tiszteletére emeltek.

A település gazdaságtörténetében kiemelkedő helyet foglalt el a szőlő- és bortermelés. A 18. századtól a szőlőföldek mellett megszorodtak a pincék is. Legismertebb a Boros úti pincesor 25-30 pincével, amely a volt Forgách-uradalom várszerűen felrakott kőfalával indul. A szécsényi uradalomban is szívesen elfogadták az ecsegi „verest” a terhek, adók megváltásaként. A 19. században szőlőterületeit és híres vörösbortát tekintve Ecseg a vármegyei rangsor élén állt. Sajnos ma már hiába keresnénk a pincékben a bort, a szőlőföldek is eltűntek.

A falu patakjainak vízhozama indokolta a vízimalmok megtelepülését. Ma összesen hét vízimalomhelyet lehet beazonosítani. Főként a nagyobb, állandóbb vízhozamú Zsunyi-patak (akkoriban Füzéresnek vagy Szuhanak nevezték) kínálta a lehetőséget (Alsó-malom, Takács-malom, Gyenes-malom), de a Cserkúti-patak felső folyásánál is építettek egy malmot a 19. század elején. A malomkerekek dohogása utoljára a 20. század elején töltötte be a völgyeket, szerepüket átvette a falu hengergőzmalma.

Ecseg a 19. század második felétől központi szerepet töltött be. A 20. század elejétől hengergőzmalma és szikvízüzeme (360 méter mély artézi kúttal), vendéglője, szeszfőzdéje létesült. Utolsó nagyobb birtokos a Plachy-OsztróLuczky, illetve az Oláh család volt. Kultúrotthonát 1922-ben építették. A Hősök terén 1848-49, az I. és II. világháború katonáinak, hősi halottainak három emlékoszlopot emeltek.

A Szuha-patak völgye a régi malomárkokkal és malomhelyekkel, a Hármas-forrással páratlan szépségű völgyáttörés. A Cserkúti-patak szurdoka a Sárkány-tóval, mögötte a volt Cserkúti-malom romjával, átellenben lakóházával az erdőjáró kalandozók kiemelt színtere lehet. A falu északi-északnyugati fele a Keleti-cserhádi Tájvédelmi Körzet része.

A látogatók a falu központjában találják a két iskolaépületet, tornacsarnokot, az orvosi rendelőt és az óvodát, a polgármesteri hivatalt, a pékséget és üzleteket, a templomot és a plébániát.

A település polgármestere: Moravcsik Ferenc

In the village of Nógrád County, Neolithic, Bronze Age and Iron Age settlements and objects were found on Szili-dűlő, Salgó, Bordány side and Várhegy. The history of the Middle Ages mentions Ecseg for the first time in 1238, when the knights of Saint John received a share of property here. The Ecseg stone castle was built after the Tatar invasion, which is mentioned in 1265 as the property of János, son of Chak (Csák). The castle stood on the site of an Árpád-era earthen castle.

In the 14th and 15th centuries, a larger church was also built with a Gothic-style tower on the lower level. The All Saints Church was expanded between 1780 and 1792. Its two Gothic-winged altars were lost during the reconstruction at the end of the 18th century. The valuables, including a 15-16th century Gothic silver cup can still be found in Vác. The outstanding literary and historical value of the village is the 17th-century codex, in which the nativity play was recorded. The Ecseg nativity scene is the earliest recorded mystery play in Hungary. Among the sacred monuments of the village, Káponka (Holy Well), the former place of farewell pilgrimage, is a cave spring. On the border of the village, we find several small chapels erected in honor of the Blessed Virgin Mary, Saint Anne, or Saint Orbán, the protector of the vines.

Grape and wine production occupied a prominent place in economic history. The best known is the row of wine cellars on Boros road, with 25-30 cellars, which starts with the castle-like stone wall of the former Forgách estate. The Szécsény manor also gladly accepted the red wine from Ecseg as a redemption of taxes. In the 19th century, Ecseg was at the top of the county ranking in terms of vineyards and its famous red wine. Unfortunately, we cannot find any wine in the cellars today, and the vineyards also disappeared.

The water yield of the village's streams justified the settlement of the water mills. Today, a total of seven water mill sites can be identified. Mainly the Zsunyi stream with its larger, more constant water flow (then called Füzéres or Szuha) offered the opportunity (Alsó mill, Takács mill, Gyenes mill), but a mill was also built at the upper reaches of the Cserkúti stream at the beginning of the 19th century. The hum of mill wheels filled the valleys for the last time at the beginning of the 20th century, their role was taken over by the village's roller steam mill.

From the beginning of the 20th century, a cylinder steam mill, a spring water plant (with a 360 m deep artesian well), a restaurant, and a distillery were established. The last major owner was Plachy-OsztróLuczky or the Oláh family. Its cultural center was built in 1922. On Heroes' Square 1848-49, three memorial columns were erected for the soldiers and heroic dead of World War I and II.

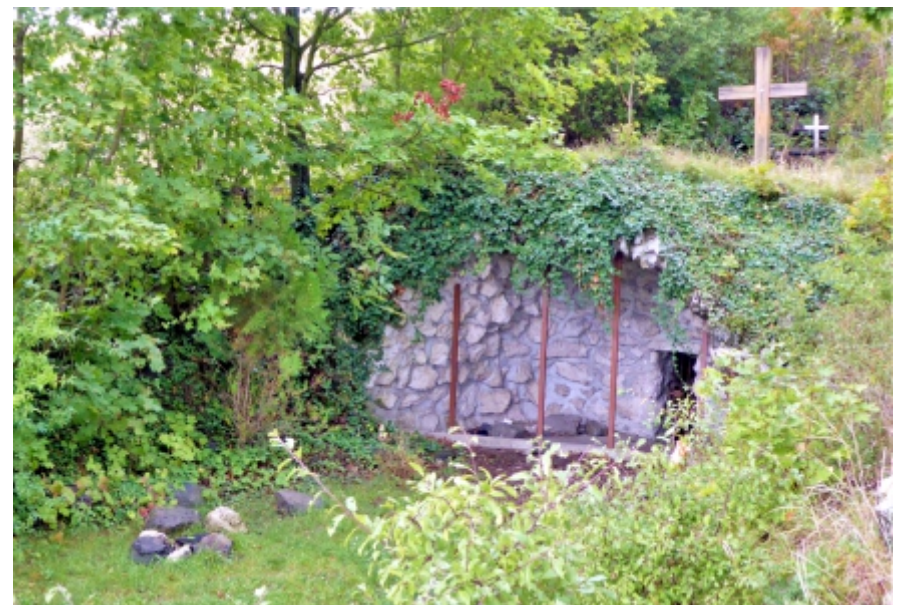
The Suha stream valley with the old mill marks and mill sites, and the Hármas spring is a valley breakthrough of incomparable beauty. The gorge of the Cserkúti stream with the Dragon lake, the ruins of the former Cserkút mill behind it, and its residential house on the opposite is a prominent scene for forest-walking adventurers. The north-northwest half of the village is part of the East-Cserhát Landscape Protection District.

In the center of the village, visitors will find the two school buildings, the gymnasium, the doctor's office and the kindergarten, the mayor's office, the bakery and shops, the church and the parish.

The mayor of our village is Ferenc Moravcsik

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Faluközpont a templommal; Templombelső; Faluközpont; Az alsó tagozat épülete; Az Orbánka; Káponka, Szentkút; Falukép nyugat felől; A Szuha őszi napsütésben; A Cseh-völgy a Vár felől; A Közép-hegy és a Bézma panorámája







EGYHÁZASDENGELÉ



A Nógrád vármegye (Kisnógrád, a váci püspökséghez tartozó Dél-Nógrád) délkeleti részén található, tágas kiterjedésű községet észak-dél irányban a Bér (Dengeleg) patak szeli át.

A települést a honfoglalás előtt itt élt szlávok alapíthatták. A fellelt régészeti leletek alapján a bronzkorban is lakott volt a táj. A kelták után maradt tárgyi emlék a 80 érméből álló – közte 11 darab ellenjeggyel ellátott Audoleontos feliratú – egyházasdengelegi kelta pénzlelet, mely a legnagyobb az országban.

A terület a 11. század végén a francia származású Kökényes-Rénold nemzetség birtoka. Első írásos említése 1221-ből, Dengeleg határának első leírása 1246-ból származik, egy adománylevél Fülek várát tárgyazza. Ekkor a Kacsics nembeli Simon fia Folkus tulajdona. 1544 tavaszán Dengeleg a budai szandzsák pesti náhijejéhez (járásához) tartozott. A tapu illeték Halil bég 1546. október 11-én kelt nyugtája szerint 1000 „akce”, bizonyítva, hogy a budai szandzsák első összeírása ezen a tájon ekkor történt. 1684-85 körül, a török alóli felszabadulás viharos időszakában a kis nógrádi falvak, köztük Dengeleg, részben vagy egészen elnéptelenedtek.

Az újratelepítésre a 17. század végén és a 18. század elején került sor. Dengeleg betelepítői a Podmaniczkyak voltak. A hagyomány szerint Bercsényi táborát ültetett Dengelegen, sőt e táborában meglátogatta őt Rákóczi Ferenc. A nagyságos fejedelem 1708. június huszadikán Lőrinciben megszemlélte serege indulását, s hadait a lovasság egy részével maga is követte a nógrádi Dengelegre, hol ismét hosszasan tanácskozott Bercsényivel. Egyházasdengeleg leghíresebb és legrégebbi épülete a katolikus templom, melyet a 11. század végén vagy a 12. század első felében Szent Imre tiszteletére szentelték fel, s e kultuszban a koraiak közé tartozhatott. A templommal együtt a falu a középkorban, s az óta is, a tizedikként megszervezett Szent István-kori váci egyházmegyéhez tartozott. A templom elé fa haranglábat emeltek, róla két harang lóg: a régi, 32 centiméter átmérőjű kisharang felirata DENGELÉK 1765, az 52 centiméter átmérőjű nagyharang felirata pedig SZLEZÁKL. 1925.

A környéket felfedezni vágyók számára érdekes látnivaló lehet az evangélikus templom is. A dengelegi evangélikus gyülekezet 1837. március 5-én határozta el az új templom felemelését, a régi templom 1787-ben épült. Az alapkövetételére ünnepélyes keretek között, 1837. április 17-én került sor és 1842. május 29-én volt a templomszentelő napja.

Jelentős építmény az 1830 és 1840 között klasszicista stílusban épült magtár. Ezen épületek közös kincse a településnek, s mindenki számára megtekinthetők.

A község birtokában van egy eredeti Esterházy Miklós nádor saját kezű aláírásával ellátott, latin nyelvű oklevél. Papíroklével, papírfelzetes viaszpecséttel. Kelt: Nagyöflány, 1642. V. 18. Bár a helytörténeti szakirodalom szerint Egyházasdengeleg csupán 1905-től viseli hivatalosan ezt a nevet, ez az irat már így nevezi a nógrádi települést.

1989-et követően, miután megváltoztak a társadalmi viszonyok, az 1990-es helyhatósági választások visszaadták Dengelegnek az évszázados helyhatóságot és megalakult az önkormányzat.

1997 óta minden év június utolsó előtti szombatján megrendezik Dengelegen a Hazaváró Juniálist, melyre a községből elszármazott rokonokat, barátokat, ismerősöket várják. 1994 karácsonya óta rendszeresen megjelenik a községben a „Dengeleg” nevű tájékoztató, amelyet minden háztartás díjmentesen kap meg.

A település polgármestere: Berkes Balázs

This spacious village lies in the south-eastern part of Nógrád County (Kisnógrád, South Nógrád, belonging to the bishopric of Vác). It is crossed by the Bér stream (Dengeleg) in the north-south direction.

The settlement was probably founded by Slavs who lived here before the conquest. Archaeological finds show that the area was already inhabited in the Bronze Age. The tangible memory left behind by the Celts covers 80 coins, 11 of them are countermarked and carry the inscription Audoleontos, which is the largest collection in the country.

At the end of the 11th century, the area was owned by the Kökényes-Rénold clan of French origin. Its first written mention dates from 1221, and Dengeleg's border was first described in 1246 in a donation letter regarding the Fülek castle. At that time, its owner was Simon's son, Folkus, from the Kacsics clan. In the spring of 1544 Dengeleg belonged to the Pest nahiyah (district) of the Buda seat (sanjak). According to Halil Bey's receipt dated 11 October 1546, the "tapu" duty fee was 1,000 akce, proving that the Buda sanjak registered this region at that time. Around 1684-85, during the stormy period of liberation from the Turks, the small villages of Nógrád, including Dengeleg, were partially or completely depopulated. Resettlement took place in the late 17th century and the early 18th century. Dengeleg's settlers were the Podmaniczky. According to tradition, general Bercsényi also camped in Dengeleg, and prince Ferenc Rákóczi visited him in this camp. On 20 June 1708, the great prince checked the departure of his army in Lőrinci and followed his troops to Dengeleg in Nógrád, where he once again met with Bercsényi. The most famous and oldest ecclesiastical building is the Catholic church, built in the late 11th or early 12th century. It was consecrated in honour of Saint Emeric, and was probably one of the early churches in this cult. The village and its church belonged – and still belong – to the Diocese of Vác, organised as the tenth diocese in Saint Stephen's era. A wooden belfry was erected in front of the church with 2 bells: the old, smaller one (32 cm diameter) has the inscription DENGELÉK 1765, and the larger one (52 cm diameter) has the inscription SZLEZÁKL. 1925.

The Lutheran church can also be interesting for those who want to explore the area. On 5 March 1837 the Dengeleg Lutheran community decided to build a new church (the old church was built in 1787). The cornerstone was ceremonially laid on 17 April 1837, and the church was consecrated on 29 May 1842. A significant building is the granary erected in a Classicist style between 1830 and 1840. These buildings are a common treasure of the settlement, and are open to visitors.

The municipality has an original Latin document – on paper with a wax seal – signed by Palatine Miklós Esterházy and dated Nagyöflány, 18.5.1642, which already called the settlement as Egyházasdengeleg although, according to local history records, this name was official only from 1905.

Social conditions changed after 1989, and upon the local governmental elections in 1990 Dengeleg once again established its own municipality.

Since 1997, the Homecoming Festival has been organised every year on the penultimate Saturday of June, which welcomes all relatives, friends and acquaintances who left the village. The brochure "Dengeleg" has been published since Christmas 1994, and every household receives it free of charge.

The mayor of the settlement: Balázs Berkes

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Katolikus templom; Evangélikus templom; Emlékmű; Magtár; I-II. Világháborús emlékmű; II. Rákóczi emléktábla; Brach kúria – iskola; Petőfi emléktábla; Óvoda; Hivatal; Művelődés Háza; Községi Ház

EGYHÁZASDENGELÉ



EGYHÁZASDENGELÉK





EGYHÁZASGERGE



A település Nógrád vármegyében, Salgótarjánától 18 kilométerre, a Dobroda-patak völgyében található. Liptagerge és Kisgerge 1938-as egyesülését követően kapta vissza ősi nevét. Zách Felicián merénylete után a nemzeti javakat elkobozták, a helységet Károly király 1335-ben az Ákos nemzetséghez tartozó Cselen fia Jánosnak adományozta. Az adományszó levél Egyházasgerge néven említi. A török kincstári számadási könyvekben 1562-63-ban Egyházas-Gerge néven szerepel a kisgergei településrész.

A római katolikus templom hajóját a 14., szentélyét a 15. században építették késő gótikus stílusban. Nevezetessége a szentély evangéliumi oldalán beépített, művészien faragott, reneszánsz szentségtartó fülke (pasztofórium). A 17. században Mocsári László által Liptagergén építtetett kastélyt a templommal egy ma is létező, feltáratlan földalatti folyosó köti össze. A Mocsári-kastély alatt egykor börtön volt, amit befalaztak.

Az általános iskolai oktatás kezdete – idők elmondása alapján – a múlt század végére tehető. Két tanterem épült Liptagergén és egy Kisgergén, 1973-ban megtörtént a kötelező körzetesítés. 2006-ban megszűnt a helyi iskola, azóta a diákok nagy része a karancslapujtói általános iskolában tanul.

A Mocsári-birtok megvásárlásával kialakult a kisbirtokrendszer, 1992-ben pedig a Dobroda Szövetkezet. 1923-ig Litke, majd 1950-ig Mihálygerge volt a körjegyzőség székhelye. 1950-ben önálló tanács, míg 1973-ban közös községi tanács alakult Mihálygerge székhellyel. Az orvosi rendelő, tűzoltószertár, sportpálya, sporttöltöző, könyvtár, ravatalozó, posta, járda és aszfaltos út építése az önálló községi státusz időszakában történt. A község infrastruktúrája kiépített és közművesített.

A 2020-2023 közötti időszak fejlesztései: falugondnoki szolgálat elindítása, 9 személyes kisbusz beszerzésével. Az orvosi rendelő orvosi eszközeire nyert támogatás. Elhagyott ingatlan vásárlásával gyarapodott az önkormányzati vagyon, az épületen tetőcsere történt, a villamoshálózat és a vízvezetékrendszer kiépítése folyamatban van. Több utca új aszfaltburkolatot kapott, az ott élők életminőségének javítása érdekében. Megújult és új játékelemeket, kerítést, padokat kapott a két játszótér, a Napraforgó Óvoda pedig új kerítést és játszóelemeket. A községben folyamatosan bővülő kamerarendszer kiépítésére került sor, és nagy teljesítményű fűnyírót is vásároltak a hatékonyabb munkavégzés érdekében. A művelődési ház energetikai korszerűsítésére nyert támogatásból 2024-ben valósul meg a beruházás.

A lakosság életét számos rendezvény színesíti, emellett megemlékeznek a nemzeti ünnepekről, az I. és II. világháborúban elesett hősekről. Gyermeknapon, az önkormányzat udvarán játékos vetélkedőt tartanak a legkisebbeknek, júliusban ide látogat a Dérnyé Színház, szeptemberben szüreti felvonulással kedveskednek a település lakóinak. Októberben a szépkorúakat köszöntik. December második hétvégéjén a könyvtár előtti téren felállítják a falu karácsonyfáját, az orvosi rendelő udvarában pedig a betlehem és az adventi koszorú kap helyet.

A település vezetése, az önkormányzat dolgozói és a képviselő-testület tagjai feladatuknak tekintik a intézményeik működésének biztosítását, a pályázati és fejlesztési lehetőségek kihasználását, a START és a közmunkaprogramok folytatását, a támogatások biztosítását, a munkahelyteremtési lehetőségeink kialakítását, vállalkozások telepítését, a turisztikai lehetőségek bővítését, az ünnepek színvonalas megrendezését.

A település polgármestere: László Viktor

The settlement lies in Nógrád County, 18 km from Salgótarján, in the valley of the Dobroda stream. It got its ancient name back after the merger of Liptagerge and Kisgerge in 1938. After the failed assassination attempt by Felicián Zách, the clan's property was confiscated, and in 1335 King Charles gave the place to János, son of Cselen, from the Ákos clan. The donation letter mentioned the place as Egyházasgerge. Turkish treasury registries listed the Kisgerge area as Egyházas-Gerge in 1562-63.

The nave of the late Gothic Roman Catholic Church was built in the 14th century and the sanctuary in the 15th century. It has a nicely carved Renaissance sacristy box on the gospel side of the sanctuary. The mansion built by László Mocsári in Liptagerge in the 17th century is connected to the church by an unexplored underground corridor, which still exists today. There was once a prison under the Mocsári mansion, which was walled up.

Elderly people say that primary school education began here in the late 19th century. 2 classrooms were built in Liptagerge and 1 in Kisgerge, and mandatory school merger took place in 1973. The local school was closed in 2006, and now most students study at the primary school in Karancslapujtő.

The smallholding system was formed by purchasing the Mocsári estate, and the Dobroda cooperative was set up in 1992. The seat of the notary district was Litke until 1923 and Mihálygerge until 1950. An independent council was established in 1950, and in 1973 a joint village council opened with a seat in Mihálygerge. Facilities: doctor's surgery, fire station, sports field with locker room, library, funeral home, post office. Asphalted roads and sidewalks were built when the village became independent, and there is full infrastructure with all utilities.

Developments in 2020-2023: the village caretaker service was started by purchasing a 9-passenger minibus. The doctor's surgery received funds for medical equipment purchase. The municipality bought an unused property, the building's roof was replaced and the electricity and water pipeline system is being built. Several streets have been repaved to improve the life quality of the residents. The two playgrounds have been renewed, received new play elements, a fence and benches, and the Napraforgó kindergarten received a new fence and play elements. The camera surveillance system is constantly expanded, and a high-power lawnmower has been purchased for better efficiency. The energy modernisation of the cultural centre will be completed in 2024 from tender funds.

Many programmes are organised, as well as events celebrating national holidays and commemorating the heroes of World Wars I and II. A playful contest is held on children's day in the municipality's courtyard, the Dérnyé Theatre performs here in July, the vintage parade is held in September and the elderly day in October. The Christmas tree is erected outside the library at the 2nd weekend of December, and the Nativity scene and the Advent wreath are placed in the courtyard of the doctor's surgery.

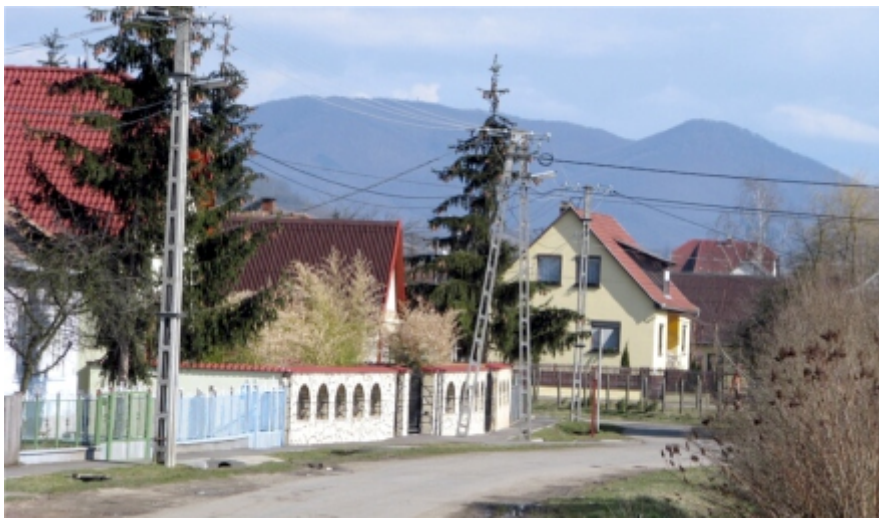
The municipality's leaders and employees and the representative board members regard it as their task to properly run their institutions, to use tender funds and development opportunities, to carry on the START and public work programmes, to provide support and offer jobs, to establish businesses, to extend tourism opportunities and to organise special events at a high standard.

The mayor of the settlement: Viktor László

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Községháza; Orvosi rendelő; Könyvtár; Hősi emlékmű

EGYHÁZASGERGE



EGYHÁZASGERGE





ENDREFALVA



A Cserhát-hegység lankás dombjai között, a Szécsényfelfalui-, Pilinyi- és Ménes-patakok formálta völgyben, Budapesttől 100 kilométerre fekszik Endrefalva. Megközelítését a Balassagyarmat Salgótarjánnaal összekötő 22-es számú főút szolgálja. Területe 13,22 négyzetkilométer, népessége 1198 fő. Piliny községhez közeli, különálló része a Babat nevet viseli.

A középkori eredetű falut kezdetben Alsó- és Felsőpognak nevezték. A község mai központjában felfedezett középkori település maradványai szakértő feltárára várnak. 1234-ben a területet Piliny határrészeként írták le. Az 1330-as években a Zách Felicián-féle lázadás után került a Záchoktól az Ákos-nemzetség tulajdonába, ekkor kapta újabb elnevezését II. Endre (András) királytól. A monda szerint az uralkodó nevéhez fűződik az első római katolikus templom építtetése. Közvetlenül a török világ előtt Pelényi Bálint és Bakóczy Ferenc voltak földesurai, 1585-ben Mohamed bin Ali hűbérturka lett. Az 1800-as évektől lakói kőbányászattal foglalkoztak, majd modern gőzmalmot működtettek. A település határában apró- és nagyvadban gazdag erdőiség húzódik, mely kiváló lehetőséget nyújt a vadászatra.

A falu fő látványossága az 1905-ben emelt római katolikus templom, melyet az ezredforduló alkalmából szépen felújítottak. Parkjában álló I. világháborús emlékmű közadakozásból készült, utólag egészítették ki a II. világháborúban elhunyt hősök nevével.

Endrefalva közműhálózata teljesen kiépült, arculata az évek során egyre szépül. Intézményrendszere teljes. A Napsugár Óvoda egy régi kúria épületében helyezkedik el, amely az évek folyamán több ütemben teljesen megújult belül és kívül egyaránt. A Móra Ferenc Általános Iskola a szomszédos két település felső tagozatos gyermekeinek is helyet ad. A Biztos Kezdet programban indult Csiri-Biri Gyermekház 2009-től fogadja a hátrányos helyzetű szülőket, 0-3 éves korú gyermekükkel. Az Alapszolgáltatási Központban szervezett formában működik a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, a házi segítségnyújtás és az idősek nappali ellátása, étkeztetése. A településen található háziorvosi és védőnői szolgálathoz szintén két szomszédos település tartozik. A 2022-ben épült új rendelőben több éve helyettesítéssel működik a háziorvos.

A közösségi események tökéletes színtere a II. András Községi Ház, ahol többek között a Jelenlét Pont is üzemel a Baptista Szeretetszolgálat által, de a művelődési ház is helyet ad a rendezvényeknek.

A település vezetése fontos feladatának tartja a környezet szépítését, a település virágosítását, fásítását, melyhez a közfoglalkoztatás lehetőségét használják ki. Az elmúlt években több park kialakítására is sort kerítettek, valamint játszótér és szabadidőpark is létesült.

A településen több vállalkozó foglalkozik textildolgozással, ahol kb. 100 fő dolgozik.

A képviselő-testület felelősségének érzi a világos célkitűzések megfogalmazását, szoros együttműködésben a helyi társadalommal, mert ily módon biztosítható az Endrefalván élők minőségi ellátása, kiszolgálása. Kiemelt figyelemmel kezelik a munkahelyteremtés, közfoglalkoztatás, az út- és közműhálózat-karbantartás, csapadékvíz-elvezetés kérdéskörét, különös tekintettel az egyre gyakrabban kialakuló villámárvizekre.

Elsődleges fejlesztéspolitikai irányelv az önkormányzati vagyon megóvása, csökkenésének megakadályozása, s kizárólag azon fejlesztések vállalása, amelyeket zökkenőmentesen képes finanszírozni az önkormányzat.

A település polgármestere: Csóriné Botyánszki Ágnes

Between the rolling hills of the Cserhát Mountains, in the valley formed by the Szécsényfelfalu, Piliny and Ménes streams, Endrefalva lies 100 kilometers from Budapest. You can reach us by road 22 connecting Balassagyarmat with Salgótarján. The area is 13.22 square kilometers, with a population of 1198 people. The separate part close to the village of Piliny is called Babat.

The village of medieval origin was initially called Alsó- and Felsőpog. The remains of a medieval settlement discovered in the present-day center of the village await expert excavation. In 1234, the area was described as the border part of Piliny. In the 1330s, after the rebellion of Zách Felicián, it became the property of the Ákos dynasty from the Záchs, and then it was renamed by King Endre II. According to legend, the construction of the first Roman Catholic church is attributed to the ruler. Immediately before the Turkish invasion, it was owned by Bálint Pelényi and Ferenc Bakóczy, and in 1585, it became a fiefdom of Mohamed bin Ali. From the 1800s, residents engaged in quarrying and then operated a modern steam mill. There is a forest rich in small and large game at the border of the village, which offers excellent hunting opportunities.

The main attraction of the village is the Roman Catholic church built in 1905, which was beautifully renovated for the turn of the millennium. The World War I memorial was erected from public donations and was later amended.

Endrefalva's public utility network is fully developed, and our image is becoming more and more beautiful over the years. The "Sunshine" Kindergarten is in an old manor building, which was renovated both inside and out in several steps over the years. The Primary School also accommodates high school children from the two neighboring villages. The Csiri-Biri Children's Home, started in the Safe Start program, has been welcoming disadvantaged parents with their children aged 0-3 since 2009. Family support and child welfare services, domestic help and daycare and catering for the elderly operate within the Basic Services Center. Two neighboring villages also belong to the general physician and nurse service in the settlement.

The perfect venue for community events is András II Community House, where, among other things, the Presence Point is operated by the Baptist Charity Service. The Cultural Center also hosts events.

The management considers it an important task to make the environment look nicer and nicer, to decorate with flowers and implement afforestation under public employment. In recent years, several parks have been built, along with a playground and a leisure park.

Several entrepreneurs deal in textile processing, employing around 100 people.

The representative body is responsible for formulating clear objectives in close cooperation with the local society because in this way, quality care and service can be ensured for the people living in Endrefalva. The issues of job creation, public employment, road and utility network maintenance, and rainwater drainage receive particular attention, especially due to the increasingly frequent flash floods.

The primary development policy directive is to protect municipal assets, prevent their decline, and undertake only those developments that can be smoothly financed by the local government.

The mayor of our village is Ágnes Csóriné Botyánszki

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kisboldogasszony templom; Móra Ferenc Általános Iskola; II. András Községi Ház; Művelődési ház; Alapszolgáltatási Központ; Napsugár Óvoda; Endrefalva madártávlatból; Faluközpont; Levendulás; Október 23-i tér; Orvosi rendelő; Községháza

ENDREFALVA



ENDREFALVA





ERDŐKÜRT



A település Dél-Nógrádban, a Gödöllői-dombság északi részén az Ecskendi dombvidéken, Budapesttől 60 kilométerre, Nógrád és Pest vármegye határán, a Céklás-patak mentén egy völgyben fekszik. A Pásztói járáshoz tartozó község területe 21,72 km².

A környező dombok jellegzetes cser, tölgy, gyertyán és akácerdőkkel borítottak. Valaha híres vadászterületek voltak a környéken. Az Ecskend-hegy a 18. század második felétől a Grassalkovich család vadászterülete, majd királyi terület volt.

Erdőkürt nevében viseli a honfoglaló Kürt törzs nevét, melyet egykor Kyrth-nek írtak. Feltételezhetően a 9-10. században települt a falu. Régészeti leletek bizonyítják, hogy a környék már az őskorban is lakott volt. Jelenlegi elnevezését 1905-től viseli, ekkor kapta az „erdő” előtagot a falu neve, utótagja a honfoglalók nemzetségére utal.

Az 1550-es években török fennhatóság alá került, a török defterek tanúsága szerint a nagyobb települések közé tartozott. A falu akkoriban néhány kilométerrel odébb, a még meglévő romok alapján mintegy két kilométerre nyugat felé, a régi Csetemetekert és Malom árok fölött, Nógrád és Pest vármegye határán lehetett.

A zömében magyarok lakta falu az 1680-as években elpusztult. 1688-1700 között települt újra, ez idő tájt kerülhettek ide szlovák telepesek a Felvidékről. A több mint egy évszázadig tartó betelepülést követően a falut tót községként tartották számon, ahol a magyarok kisebbségben éltek. Sok helybéli meséli ma is, hogy szülei, nagyszülei még szlovákul beszéltek egymás között és a faluban is ez volt az általánosan használt nyelv.

Az I. és II. világháború között gróf Wilczek Frigyes és az acsai báró Prónay testvérek voltak a falu földbirtokosai. A Wilczek-kastély 25 holdas, arborétum jellegű parkerdőben helyezkedett el, és gyümölcsöskertje, üvegháza is volt. A II. világháború alatt a kastély bombatalálatot kapott, törmelékét széthordták, napjainkra nem maradt nyoma. A hajdani park helyén a Pálos Nővérek számára épített kolostort 1999-ben szentelték fel.

1945 után fejlődésnek indult a falu. A régi cselédlakások helyén családi házak épültek. 1990-ben Erdőkürt önálló polgármesteri hivatal létesítése mellett döntött. A települési önkormányzat mellett Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat is működik. A községben van óvoda és általános iskola is, mely alsó tagozattal működik. Erdőkürtön két történelmi felekezet van jelen, a hívők száma fele-fele arányban oszlik meg a katolikus és az evangélikus egyház között. A település közművekkel, postával, üzlettel, orvosi rendelővel ellátott.

A falu életében központi szerepet tölt be a Mikszáth Kálmán Közösségi Színtér épülete, mely 1972-ben épült. Az emeleten található a polgármesteri hivatal és a könyvtár, a földszinten zajlanak a falu rendezvényei. Minden évben itt kerül megrendezésre a „Palóc Ízek Fesztiválja” falunap, mely a község legfőbb éves rendezvénye.

Erdőkürt testvértelepülési kapcsolatot ápol a szlovákiai Csallóközkürt, Hidaskürt és Kürt, illetve a magyarországi Hejőkürt és Tiszakürt településekkel. A találkozóik szép példája a határon túli és országon belüli kapcsolatok ápolásának.

A két világháború között közel 900 lakosa volt a településnek, jelenleg 550-en lakják. De örömdetes, hogy az elmúlt években egyre többen gondolták úgy, hogy olyan élhető településen képzelik el életüket, ahol megvannak az alapszolgáltatások, munkahely szempontjából közel vannak a városok és nem utolsó sorban, ahol jó a közösségi élet és létezik az összefogás.

A település polgármestere: Szebenszkiné Palik Katalin

The settlement lies in Southern Nógrád, in the Ecskend hills, north of the Gödöllő hills, 60 km from Budapest, on the border of Nógrád and Pest Counties, in the valley of the Céklás stream. It belongs to the Pásztó district and has an area of 21.72 km².

The surrounding hills are mainly covered with oak, Turkey oak, hornbeam and acacia forests. Once the area was famous for its hunting grounds. From the second half of the 18th century the Ecskend Hill was the hunting ground of the Grassalkovich family, and later a royal territory.

The name of Erdőkürt comes from the conquering Kürt tribe, which was once written as Kyrth. The village was probably settled in the 9-10th centuries. Archaeological findings prove that the area was already populated in prehistoric times. It has had its current name since 1905, when the prefix Erdő (forest) was added to the name, and the suffix refers to the clan who came with the Conquest.

In the 1550s the place was under Turkish rule, and it was a large settlement according to Turkish registries. Existing ruins show that at that time the village was about 2 km to the west, above the old Csetemetekert and Malom trench, on the border of Nógrád and Pest Counties.

The village, inhabited mostly by Hungarians, was destroyed in the 1680s. It was resettled between 1688 and 1700 mainly by Slovaks, who came from the Highlands during more than a century, so the village was Slovakian and Hungarians lived as a minority. Many locals still remember that their parents and grandparents spoke in Slovakian to each other and it was also the commonly used language in the village.

Between World Wars I and II, Count Frigyes Wilczek and the Baron Prónay brothers from Acsa were landowners of the village. The Wilczek mansion stood in a 13-acre arboretum forest, which also had an orchard and a greenhouse. During World War II the building was hit by a bomb, its ruins were taken away, so there are no traces of it today. A monastery was built for the nuns of the St. Paul order on site of the former park, and it was consecrated in 1999.

The village began to develop after 1945. Family houses replaced the former servants' quarters. In 1990, Erdőkürt established an independent municipality, but the Slovak minority self government is also active. The village has a kindergarten and a primary school for lower grades. There are two historical denominations in Erdőkürt, and the number of Catholic and Lutheran believers is divided equally. The settlement has public utilities, a post office, a shop and a doctor's surgery.

The Kálmán Mikszáth community centre was built in 1972 and it plays a central role in the village's life. The mayor's office and the library are on the first floor, and village events are organised on the ground floor. The "Palóc Flavours Festival", which is the main annual event of the village, is held here every year.

The twin settlements of Erdőkürt are Csallóközkürt, Hidaskürt and Kürt in Slovakia and Hejőkürt and Tiszakürt in Hungary. Their meetings are a fine example of fostering relations in Hungary and across the borders.

Between the two world wars, the settlement had nearly 900 inhabitants, and currently 550. However, it is nice to see that more and more people have decided in recent years to move to a livable settlement, where basic services are available, jobs are available in nearby cities and, last but not least, there is good community life and cooperation.

The mayor of the settlement: Katalin Szebenszkiné Palik

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Római katolikus templom; Evangélikus templom és gyülekezeti ház; Monostor; Hivatal; Pihenő park; Pávakör csoportkép; Mária kert; Nagy játszótér; Nagy tó; Prákfalvi barlang; I. és II. világháborúban elesettek emlékműve







ETES



A közel 1500 lelkes, Nógrád vármegye északkeleti részén, Salgótarjától 10 kilométerre fekvő község a vármegyeszékhely felől a 22-es számú főúton közelíthető meg.

Létezéséről a 13. század elejétől rendelkezik biztos forrás. Nevét Ond vezér fia, Ete után kaphatta, de a szájhagyomány az „etess” verziót is élte. Az egykor vizenyős, mocsaras területeket a dombok lábainál fakadó bővizű források tartották nedvesen. A falu közepén ma is ontja vizét az a „Csurgó”, melynek első csövét még a törökök helyezték el. A forráshoz kapcsolódó látványtő rekonstrukciója az idén kezdődik. A tóban koi pontyok és teknős is él. Növényvilága, a gyékény, nád, tavirózsa és vízitők az állatok búvóhelyeül szolgálnak.

A forrás mellett már a település kialakulása előtt is kocsmá állt, homlokzatán ez a felirat figyelmeztette a Losonc-Pásztó-Gyöngyös kereskedelmi útvonalon haladó fáradt utast: ÉTESS! E szóból alakult ki az Etes helynév. Ma is ismert a mondás: „Etes, itt etess!” A török időkig a község a mintegy másfél kilométerre lévő Kotroczó és Mikótelek pusztán terült el. Az egyik török támadás során leégett, s lakói ekkor költöztek át mai helyére. A palóc település fafaragóiról, a 19. század végétől szénbányászatáról volt nevezetes.

A falu központi része egy völgykatlanban terül el, amit kellemes hajlású dombok és kisebb hegyek szegélyeznek. Keleti és déli irányból ide csatlakoznak a szénbányász múlt emlékeit őrző bányatelepek, melyek a település szerves részét képezik. Etes több egymástól elkülönülő lakott részből: a Faluból, illetve Öregetesből, Amália-aknából, Albert-aknából, Rau-aknából, valamint Kotroczó pusztából áll. Egykor több kőszénbánya is működött a környéken, erre utalnak az aknanevek és a bányató is. A településen hagyománya van a méhészkedésnek, illetve az ősök szorgalmas munkájának állít emléket a település címerében látható méhkas. A fekete arany sávok pedig a bányász múltra utalnak. A bányató jelenleg egy magán erdőgazdálkodó tulajdonában van, de annak fejlesztése esetén biztosítva van az együttműködés.

A falutól északnyugatra húzódó Kotroczó völgyből Kotroczó-pusztán keresztül érhető el Karancslapujtó. A karancslajai összekötő műút a Bénavölgybe vezet, ahol a völgy a Bénáárnyék dűlőrészrel záródik. A völgy másik része északi irányban Karancsalja község határán keresztül húzódik. A völgykatlan zárt része a falutól keletre lévő András völgy, melyet a Gedeztető zár, ami a Zagyvapálfalvával határos Szánas völgy válaszfala is. A faluból az András völgyön haladva jobbra Etes legmagasabb hegye, a 399 méter magas Óriáshegy található, közben az Öregetesi völgyeléssel. Délnyugatra a 313 méter magas Várhegy teszi festőivé a falu határát, melyen át a Szurdoktetőn vezet az összekötő út Ságújfaluba. Az útszakasz mellett található a római katolikus Szent József templom és plébánia, melynek belső tere és 1930-ban készült orgonája tavaly pályázati forrásból teljesen megújult. A háromhajós templom két mellékoltára felett Feszty Masa (Feszty Árpád unokája) festményei – Jézus a világ Megváltója és a Mária a kis Jézussal – láthatók.

A település nem esik a forgalmas főútvonalak nyomvonalába, de azoktól való kis távolsága miatt gépkocsival jól megközelíthető. Salgótarjannal csaknem óránkénti autóbuszjárat köti össze.

A község 1992-től kezdődően közművesített, az utak helyreállítása és felújítása folyamatos. Az Öregetesi településrészen magán szálláshellyel és egy korszerű, magánkézben lévő pálinkafőzdével várják a látogatókat.

A település polgármestere: Matuz Gábor

The village of nearly 1,500 people located in the north-eastern part of Nógrád county, 10 km from Salgótarján, can be reached via road number 22.

The once wet, marshy areas were kept moist by abundant springs at the foot of the hills. The "Csurgó" still pours its water in the middle of the village, the first pipe of which was laid by the Turks. The reconstruction of the viewing lake connected to the spring will begin this year. The lake is also home to koi carp and tortoises. The lake's flora, cattails, reeds, water lilies, and water gourds serve as hiding places for animals.

There was a tavern next to the spring even before the village was built, and the sign on its facade reminded the weary traveler on the Losonc - Pásztó - Gyöngyös trade route to "EAT". The local name "Etes" was formed from this word. A saying is still around today: "Etes, people are fed here." Until Turkish times, the village was spread over the plains of Kotroczó and Mikótelek. The village burned down during one of the Turkish attacks, and inhabitants then moved to its current location. Palóc was famous for its woodcarvers and coal mining from the end of the 19th century.

The central part of the village lies in a valley, bordered by gently sloping hills. The eastern and southern mining areas meet here. They preserve the memories of the coal mining past, which form an integral part of our village. Etes consists of several separate parts: the Village, Öregetes, Amália-landmine, Albert-landmine, Rau-landmine, and the Kotroczó wasteland. There were once several coal mines in the area, as indicated by the names of the mines and the mine lake. We have a tradition of beekeeping, and the beehive visible in the village's coat of arms commemorates the diligent work of our ancestors. The black-gold bands refer to the mining past. The mining pond is currently owned by a private forest manager.

You can reach Karancslapujtó from the Kotroczó Valley, which stretches northwest of the village, through the Kotroczó Plain. The connecting road from Karancsalja leads to Bénavölgy, where the valley closes with the Bénáaryék vineyard. The other part of the valley stretches north across the border of the village of Karancsalja. The closed part of the valley is the András valley to the east of the village, which is closed by the Gedeztető, the dividing wall of the Szánas valley bordering the village of Zagyvapál. Going along the András valley, the highest hill in Etes is the 399 meter high Óriáshegy on the right, with the Öregetes valley in between.

To the southwest, the 313-meter-high Várhegy makes the border of the village picturesque, through which the connecting road to Ságújfalu leads over Szurdoktető. Next to the road section is the Roman Catholic church and parish of St. Joseph, whose interior and organ, built in 1930, were completely renovated last year from tender resources. Above the two side altars of the three-nave church, the paintings of Masa Feszty (grandson of Árpád Festy) show Jesus the Savior of the World, and Mary with the baby Jesus. The village is not on the route of busy highways, but due to its short distance from them, it is easily accessible by car. It is connected to Salgótarján by bus service.

The village has been publicized since 1992, and the roads are being restored and renovated continuously. In Öregetes, we welcome visitors with private accommodation and a modern, privately owned brandy distillery.

The mayor of our village is Gábor Matuz

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







HÉHALOM



Régészeti leletek alapján a község területe a magyar honfoglalás előtt is lakott volt. Neve írásban először 1300-ban bukkan fel, 1385-ben és 1406-ban Hywhalomnak említik. 1439-ben Báthory István birtoka, később vámhelyként működik. Egy 1528-ban készített térképen is szerepel, de a Vatikánban a Bella Loggia falon lévő 1560-es években készült Magyarország térképen 180 település között is megtalálható Hihalom néven. A 16. század közepén behódolt a törököknek, később Nádasdy Ferenc a földesura. A török kiűzése után több birtokosa volt, köztük az Eszterházy család. A helyiek megélhetését évszázadokon keresztül a jó minőségű föld biztosította.

A Kisboldogasszony római katolikus templom 1807-ben, a műemlék kőhíd 1833-ban épült. A klasszicista stílusú templomot több alkalommal felújították. 2010-ben Unió támogatással teljes felújításra került külső homlokzata, részlegesen a belső, megtörtént az akadálymentesítés, restaurálták a templom előtti kőkeresztet és Nepomuki Szent János szobrát.

A polgármesteri hivatal épületét 1911-ben, az általános iskolát 1910-ben építették, majd 1994-1995-ben négy tornateremmel, tornaszobával bővítették.

1995-ben egy százéves parasztházban falumúzeumot hoztak létre a korabeli tárgyak, a népviselet legszebb darabjai, a régi használati- és munkaeszközök bemutatására. Az épületet 2014-ben felújították. A község háza építése az 1890-es évekre tehető. Ma önkormányzati hivatal, az egészségház, a könyvtár, a Mindenki Háza, posta és egy vegyesbolt is működik benne. Az emeletes épület külső megjelenésében eklektikus, tiszteletet parancsoló. Az előtte szépen kiépített park közösségi rendezvények helyszíne, melyet Petőfi Sándor mellszobra és egy díszkút ékesít. Az 1956-os emlékmű 2009. október 23-án került átadásra. Az I. és II. világháborúban hősi halált halt héhalmi katonák emléke előtt emlékművel, illetve emléktáblával tiszteleg a település.

A településről kivezető utak mentén felállított keresztetek láthatók. Köztük van, amely az 1910-es évekre tehető. A héhalmi római katolikus templom előtti téren felállított nagy-kereszt elképzelhető, hogy a templommal egyidős (1830-as évek). A tömbfából faragott, monumentális Szent István király szobrot 2013. augusztus 20-i ünnepség keretében az alkotó, Koltai László szobrász jelenlétében avatták fel.

Természeti jellegzetességek a Bér és Buják patak, a 181 méter magas Temető-domb és a Templom-domb, mely több korszak régészeti emlékeit őrizi. A halom rejtje egymás fölötti rétegekben az egykor volt falu újra és újra felépített házait, míg az erődítések – az árkok és palánkok nyomai – gyűrűként veszik körül a dombot. Árpád-házi királyaink idején a középkori Héhalom lakói ide építették templomukat, s sírkertnek használták a dombot. A terület különlegessége a taréjas tarackbúza.

A településen működő intézmények: napköziotthonos óvoda, általános iskola, községi könyvtár, háziorvosi rendelő, egészségház, fogorvosi rendelő, postahivatal, mentőállomás.

Három élelmiszerbolt, étterem, dohánybolt áll az idelátogatók és a lakosság rendelkezésére, valamint mentőállomás, egészségügyi mikrocentrum (védőnő, háziorvos, fogorvos) működik. Fűves labdarúgópálya, játszótér és műfüves 40x20-es kispálya kínál lehetőséget a sportolásra és a szórakozásra. A településen sportegyesület, polgárőrség, Tűzoltó Egyesület, Hagyományőrző Egyesület, Nyugdíjas klub, Bor és Barátság Egyesület és Héhalom Községért Alapítvány működik. Rendszeresen megjelenik a Héhalmi Hírmondó című újság.

A település polgármestere: Bakos József

Archaeological findings show that the area of the village was inhabited already before the Hungarian conquest. Its name first appeared in writing in 1300. In 1385 and 1406 it was mentioned as Hywhalom. In 1439, it was István Báthory's property and later it functioned as a customs collection point. It's also shown on a map from 1528 and by the name Hihalom among 180 settlements on a map of Hungary made in the 1560s and placed on the Bella Loggia wall in the Vatican. In the middle of the 16th century it was occupied by the Turks, and later Ferenc Nádasdy became its landlord. After the Turks left, it had several owners, including the Eszterházy family. The locals made a living from the good-quality land for centuries.

The Roman Catholic Church was built in 1807 and the monumental stone bridge in 1833. The Classicist church has been renovated several times. In 2010, its exterior facade was completely redone, the interior was partially renewed, accessibility was provided, the stone cross outside the church and the statue of St. John of Nepomuk were restored from EU funds.

The building of the mayor's office was built in 1911, the primary school in 1910, and in 1994-1995 it was expanded with four gym rooms.

In 1995, a village museum opened in a 100-year-old farmhouse to present contemporary objects, beautiful pieces of folk costume, old work tools and objects for use. The building was renewed in 2014.

The eclectic and impressive, multi-storey village hall was built in the 1890s. Today it houses the municipal office, the health centre, the library, "Everyone's House", the post office and a general store. The fancy park in front of it – decorated with a bust of Sándor Petőfi and an ornamental fountain – is the venue for community events. The 1956 statue was unveiled on 23 October 2009. The settlement honours the memory of soldiers from Héhalom who died a heroic death in World Wars I and II with a monument and with a plaque.

Some of the crosses along the roads leading out of the village were made in the 1910s. The large cross on the square outside the Roman Catholic Church is probably as old as the church (1830s).

The monumental wooden statue of King St. Stephen was inaugurated on 20 August 2013 at a ceremony that also attended by its creator, László Koltai.

Natural features are the Bér and Buják streams, the 181-m-high Cemetery Hill and the Temple Hill preserving archaeological remains of several eras. The mound hides various layers of houses of the former village, while the fortifications – traces of moats and palisades – surround the hill like rings. During the time of our kings from the Árpád dynasty the medieval inhabitants of Héhalom built their church here and used the hill as a graveyard. A special crop of the area is the crested wheat grass.

The settlement has a day-care kindergarten, an elementary school, a community library, a health centre (GP, dentist, district nurse), a dental surgery, a post office and an ambulance station. Three grocery stores, a restaurant, and a tobacconist are available to visitors and residents. A grass football field, a playground and a 40x20 m small field with artificial grass offer opportunities for sports and entertainment. The village has a sport club, civil guards, a firefighters' association, a traditionalist association, a pensioners' club, a wine and friendship association and a Foundation for Héhalom. The Héhalmi Hírmondó is a regularly published newspaper.

The mayor of the settlement: József Bakos

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kőkereszt; Kisboldogasszony római katolikus templom; Szent István király szobor; Régi Polgármesteri Hivatal épülete; Hősi emlékmű; Új Polgármesteri Hivatal épülete; Kisboldogasszony római katolikus templom; Háromnyílású kőhíd; 56-os emlékmű; Falumúzeum; Öregtemplom-dombja

HÉHALOM



HÉHALOM





HERENCSENY



A Terényi dombság lankái között, a Nagy-hegy lábánál, a Feketevíz-patak völgyében fekvő 550 lelkes község, a Palócföld szívének, a Belső-Cserhát aprófalvas térségének egyik gyöngyszeme. Ujjasan simulnak az utcákat kísérő házsorok a domborzat alakulataihoz és formálódnak a településrészek: Tisztartósr, Gándor, Váras, Vajdafalu, Szemetszőg, elmúlt századok üzenetét hordozva nevükben. Szántók, erdők, legelők váltják egymást a falu körüli dombokon, mögöttük a Nagyhegy, Dobogó, Pereshegy karéja.

A Cserhátsurány felől érkezőket a Palócok Vigyázó Keresztje köszönti, messziről, a másik irányból, Cserhátszentiván felől jövőket a templomtorony. Az erdők folytatásaként fasorok és ligetek nyúlnak a beépített területekre. Ilyen a falu központi része és a Barát-kert, ez a minidzsungel, mely csipkerózsikaálmát alussza. Patakok szelik át a belterületet, több forrás megbújik az erdős dombok aljában. Ezek egyike a Feketevíz-patak eredetét adó Arethusa-forrás, melyet már 1943-ban védetté nyilvánítottak. Herencsény a Cserhát Natúr-parknak, és a Novohrad-Nógrád Geoparknak is része, illetve tagja a CSERFA Egyesületnek.

Jelentős építészeti, kulturális, néprajzi értékek is akadnak itt. Írásos dokumentumok először a 14. században említik a település nevét. A később hozzá tartozó puszták első említése még korábbi: Liszkó 1279, Haraszi 1285. A Szent Mihály arkangyalról elnevezett római katolikus templom a 13. századi rotunda (a mai szentély) bővítésével – utolsó bővítése 1852, amikor a torony is megépült – nyerte el mai formáját. A Pusztatemplom (Török vagy Magtártemplom) a 14. században épült. A Feketevíz-patak hídját a 18. századi, Nepomuki Szent Jánost ábrázoló barokk szobor őrzi. Mindhárom műemlék. Faluszerke utszéli keresztek őrzik a múlt emlékeit, a legrégebben épült házak a palóc népi építészet jegyeit hordozzák. A volt Bolza-féle kúria nyújtott menedéket 1944-ben Bethlen István, egykori miniszterelnöknek. Herencsényben született Lisznyai Damó Kálmán költő (1823-1863) Petőfi Sándor barátja, akiről utcát is elneveztek. A falu szülötte volt Bartus Józsefné Teri néni is, Nívódíjas mese-mondó, a népművészet mestere, a Magyar Kultúra lovagja. A vendégszeretetükről híres őslakók büszkék a hagyományos helyi ételekre, és ünnepeken örömmel hordják a színpompás népviseletüket. 2005-ben adományból állították a Palócok Vigyázó Keresztjét, ami azóta bekerült a Nógrád Megyei Értéktárba is.

A 20. század derekán még több mint ezerfős népesség jelentősen megcsappant, mert megfelelő munkahely híján a fiatalok jórészt elvándorolnak, és megindult az előregedés. Az utóbbi években viszont a népességfogyás megtorpanni látszik. Az óvodai ellátás helyben biztosított (Napsugár Óvoda), az általános iskolába különbusz viszi a diákokat Cserhátsurányba. Helyben kevés a munkahely, sokan a környező településeken, vagy távolabb dolgoznak. A helyi gazdaságot egy agrárvállalkozás (Cserhátszolg Kft.), egy mézfeldolgozó üzem (Nógrádméz Kft.), egy panzió (Hegyalja Vendégház), két büfé-söröző (Cserhát Büfé, Borostyán Söröző) és a Szandai családi méhészet képviseli. Az infrastrukturális szolgáltatások közül a szennyvíztisztítás hiányzik, 2024-ben a szélessávú internethálózat része lesz a település. Az önkormányzat fejlesztéssel javítja az életkörülményeket. A helyi civil szervezetek (Sportkör, Polgárőr Egyesület, Tiszavirág népdalkör) közül az asszonykórus rendszeresen hírét viszi a helyi népdalkincsnek és a népviseletnek.

A település polgármestere: Bucsánszki Csaba

The village of 550 people, located between the slopes of the Terényi hills, at the foot of Nagy-hegy, in the valley of the Feketevíz (Black water) stream, stands one of the gems of the heart of Palóc land, the small village area of Belső-Cserhát. The rows of houses on the streets follow topographic formations, and so the village's parts unfold: Tisztartósr, Gándor, Váras, Vajdafalu, Szemetszőg, all bearing the message of past centuries in their names. Arable fields, forests, and pastures alternate on the hills around the village, behind them are the ranges of Nagyhegy, Dobogó, and Pereshegy.

Those coming from Cserhátsurány are greeted by the Guardian Cross of the Palóc, and those coming from afar, from the other direction, from Cserhátszentiván, are greeted by the church tower. As a continuation of the forests, rows of trees and groves extend into the built-up areas. Such is the central part of the village and Friar Gardens, this mini jungle that sleeps like sleeping beauty. Streams cross the inland area, and several springs are hidden at the bottom of the wooded hills. One of them is the Arethusa spring, the source of the Feketevíz stream, declared a protected natural water in 1943. Herencsény is part of the Cserhát Nature Park and the Novohrad-Nógrád Geopark and is a member of the CSERFA Association.

There are also significant architectural, cultural and ethnographic values here. Written documents first appeared in the 14th century. The Roman Catholic church named after the Archangel Saint Michael dates back to the 13th century, with the expansion of the 18th-century rotunda (today's sanctuary). The bridge of the Feketevíz stream was built in the 18th century. It is guarded by a baroque statue of St. John of Nepomuk from the 18th century. All three are monuments. Roadside crosses throughout the village preserve the memories of the past, and the oldest houses built bear the hallmarks of Palóc folk architecture. The poet Kálmán Damó Lisznyai (1823-1863), born in Herencsény, was a friend of Sándor Petőfi's, after whom the street was named. Aunt Józsefné Teri Bartus, an award-winning storyteller, master of folk art, and a knight of Hungarian Culture, was also born in the village. Famous for their hospitality, the natives are proud of the traditional local food and enjoy wearing their colorful national costumes on holidays. In 2005, the Watchman's Cross of the Palóc was made from a donation, which has since been included in the Nógrád County Valuables.

In the middle of the 20th century, the population of more than a thousand people dwindled significantly due to the lack of suitable jobs, young people left, and aging began. In recent years, however, the population decline seems to have stalled. Kindergarten care is provided locally, and a separate bus takes students to the primary school in Cserhátsurány. There are few jobs locally, many work in the surrounding villages or further away. The local economy is represented by an agricultural enterprise (Cserhátszolg Ltd.), a honey processing plant (Nógrádméz Ltd.), a boarding house (Hegyalja Guesthouse), two buffet breweries and the Szandai family apiary. The local government improves living conditions through development.

Among the local civil organizations, the women's choir regularly promotes the local folk song treasure and folk costumes.

The mayor of our village is Csaba Bucsánszki

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



HERENCSENY





HOLLÓKŐ



A kis település Magyarország észak-keleti részén, Nógrád vármegyében, a Cserhát dombjai között bújik meg. Hollókő Ófaluja és táji környezete 1987-ben került fel – Magyarországon elsőként – az UNESCO Világörökségi listájára.

A falu határában nagy holló jelzi, jó helyen járunk. Innen már csak néhány perc a falu. A település szívében áll a fatornyos, zsindeletű katolikus templom, amely a falu emblematisztikus épülete, története 1889-ig nyúlik vissza. Körülötte keskeny nadrágszj parcellákon sorakoznak a jellegzetes, fehérre meszelt, tornácos, deszkamellvédés, kontyolt palóc parasztházak, melyek az 1909-es tűzvész után kapták mai formájukat.

Az Ófalu a térségre jellemző egytűs falutípus nagyszerű példája. Az útra merőlegesen elhelyezkedő szalagparcellákra épültek a házak mindkét oldalon. A palóc településeken a nagycsaládok egy telken éltek. Ahogy bővült a család, úgy építették tovább a házat az eredeti épület mögé. Ezt „hadas” életmódnak hívták.

A házakat az 1909-es tűzvész előtt fából építették, sárral kitapasztva, a tetőt pedig náddal borították. Azt követően erős kőalapot építettek, vályogból készültek a falak és cserépszindelyt használtak a tetőfedésre.

Hollókőhöz közeledve már messziről megpillanthatjuk a falu fölé magasodó, a vidék nyugalmát büszkén vigyázó 13. századi várat. Története egyszerre zaklatott és legendás, akár egy mese megelevenedő helyszíne is lehetne.

A vár az évszázadok során többször is gazdát cserélt, Csák Máté, Károly Róbert, Széchenyi Tamás, a husziták vezére, Giskra is birtokolta. Sokat huzakodott a vidéken magyar és török is, ám I. Lipót 1711-ben, a szatmári békekötés után leromboltatta. A romvárat részlegesen felújították, 1996 óta látogatható 30 éves felújítási munkák után.

2010 óta számos fejlesztés valósult meg, látványosan épült, szépült a Vár. Több ütemben épült be két szint, és a torony is teljes pompájában látogatható. Az új terek új attrakciókkal várják a látogatókat: szabadulószoza, játéksarok, legendárium, vártörténeti kiállítás, lovagterem és várkápolna kapott helyet a vár falain belül. A vár tavasztól őszig impozáns és lenyűgöző kulisszát nyújt különféle rendezvényekhez, vjjátékokhoz, koncertekhez.

Hollókő egyik legizgalmasabb sajátossága a népviselete, amit nemcsak az idősebbek öltönek magukra előszeretettel, elsősorban az ünnepek alkalmával, például húsvétkor vagy pünkösdkor, hanem a fiatalok is, akár családi eseményekre, esküvőkre is!

A férfiakra szűk fekete nadrág és csizma, gylcsing, a derekukra szalag, a fejükre fekete pörgekalap kerül ilyenkor, a nőkre pedig megszámlálhatatlan díszes szoknya, hímzett vagy csipke ingváll, főkötő és számos kézzel készített kiegészítő, melyek hajdan tükrözték a vagyoni helyzetet és a családi állapotot is.

Hollókő körül számos tanösvény segít megismerni a természeti környezetet. Az országos Kéktúra útvonala érinti Hollókőt, mely 15 kilométeres szakaszon a Hollókői Tájvédelmi Körzeten vezet keresztül. A Vár-tanösvényt végigjárva megismerkedhetünk a környék növény- és állatvilágával. A kézzel jelölt szakasz hossza 4,5 kilométer, megtehető 1,5 óra alatt.

Szintén az országos Kéktúra útvonalon haladva Felsőtold irányába, a Nagyparkolótól 2,7 kilométerre található a Kéz-kilátó, Csíkszentmihályi Benjamin munkája. Egy hatalmas fából készült kéz, ahonnan csodás kilátás nyílik a környező tájra.

A település polgármestere: Szabó Csaba

This small settlement lies in the north-east of Hungary, in Nógrád County, among the Cserhát hills. The Old Village of Hollókő and its landscape were the first in Hungary to be added to the UNESCO World Heritage List in 1987.

At the village border, a large raven indicates that you are in the right place. From there the village is only a few minutes away. A Catholic church with a wooden tower and a shingle roof stands in the centre, it is the emblematic building of the village with a history dating back to 1889. Around it, you can see the characteristic, whitewashed Palóc farmhouses with boarded hip roof and porch, lined up on narrow land plots. They got their present form after the fire in 1909. The Old Village is a great example of the single-street village, which is typical of the region. The houses were built on strip plots perpendicular to the road on both sides. In Palóc settlements, large families lived on one land plot. As the family grew, they continued to build houses behind the original building. This was called the “hadas” (large family) lifestyle.

Before the fire in 1909, houses were built of wood, plastered with mud, and the roof was covered with reeds. Later a strong stone foundation was built, the walls were made of adobe, and tile shingles were used on the roof.

Approaching Hollókő, you can see already from a distance the 13th century castle towering above the village, proudly guarding the tranquility of the region. Its history is both troubled and legendary, it could even be the setting of a fairytale coming to life.

The castle changed owners several times over the centuries, including Máté Csák, King Charles Robert, Tamás Széchenyi and Giskra, leader of the Hussites. Hungarians and Turks were also fighting here, and finally Leopold I had the castle destroyed in 1711, after the peace treaty of Szatmár. The ruined castle was partially renewed and has been open to visitors since 1996, after 30 years of renovation work.

Many spectacular improvements have been made since 2010. Two levels were built in several phases, and the tower can be visited in its full glory. The castle welcomes visitors with new attractions, including an escape room, a game corner, an exhibition of legends and castle history, a knight's hall and a castle chapel. From spring to autumn, the castle provides an impressive scene for various events, castle games and concerts.

One of the most exciting features of Hollókő is its folk costume, which is worn both by young and old, especially during holidays such as Easter or Pentecost, but also at family events and weddings.

Men wear tight black trousers, boots, linen shirt, a ribbon around their waist and a black rimmed hat, while women wear innumerable decorative skirts, embroidered or laced blouse, headband and many hand-made accessories, which used to show both wealth and family status. Many nature trails around Hollókő help you to learn about the natural environment. The national Blue Trail touches Hollókő, and it leads through the Hollókő Landscape Protection Area on a 15 km section. By walking along the Castle nature trail you can find out about the local flora and fauna. The blue section is 4.5 km long and can be completed in 1.5 hours.

If you follow the national Blue Trail towards Felsőtold, 2.7 km from the parking lots you will reach the Kéz (Wooden Hand) Lookout, the work of Benjamin Csíkszentmihályi, which gives you a wonderful view of the surrounding landscape.

The mayor of the settlement: Csaba Szabó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







HONT



Az ország egyik legidősebb települése, melyet már a jégkorszak idején, kb. 8000 évvel ezelőtt is laktak. Az egykori rénszarvasvadászok lakóházainak nyomait az Ipoly partján találták meg. A település az egyik legelső magyar vármegye, (Nagy-) Hont központja volt, a földvár a 10-11. század fordulóján épülhetett. Feltehetően az egykori megye és a település névadója, a Géza fejedelem idején Gizella királyné kíséretében Magyarországra érkező Hunt lovag volt, aki a Szent István uralkodása alatt kiépülő vármegyerendszerben eredetileg egy nagyobb, északi terület ura lehetett. Az első írásos emlékek a faluról a 13. századból valók. A nemesek vára a Kukucska-hegyen állt, mely a falu fölött magasodik nyugati irányban. Nemes urak átmeneti fészke volt ez mindig, mely sok viszontagságos időt vésztelt át a történelem során. A 13. században többször említik a földvár hadnagyát, udvarbíróját, de a tatárjáráskor sikeresen ellenálló várak között nem szerepel. A régészeti ásatások tanúsága szerint a várat tűz pusztította el. Lehet, hogy a földvár a tatárok támadásakor pusztult el, lehet, hogy néhány évtizeddel később, de többé nem épült fel. Területét a falu elfoglalta, és napjainkban is sűrűn be van építve lakóházakkal. Egy időszakban, a török dúlás idején a település lakossága csaknem kihalt, de mégsem tűnt el a térképről a falu.

A barokk stílusú római katolikus templom 1776-ban épült. Az I. világháború előtt a településen haladt keresztül a Párkány-Ipolyság-Balassagyarmat-Losonc vasútvonal, de a trianoni szerződés ezt kettészelte, és az 1960-as években a Drégelypalánk-Hont-Ipolyság szakaszon a síneket is felszedték. 1945-ig az esztergomi érsekség volt a legnagyobb birtokos a településen.

Nógrád vármegye legnyugatibb települése csodálatos természeti és táji adottságokkal rendelkezik. Jellemzően hegyes-dombos vidék, ahol a hegység zártsága, lejtőinek meredeksége miatt ritka a település. Hont a hegység peremén, a völgyek kiszélesedésében fekszik. A Börzsöny-hegység északi oldalánál folyik az Ipoly, Magyarország és Szlovákia határfolyója, mely északról határolja a települést. A hely a Duna-Ipoly Nemzeti Park része, besorolását tekintve Hont a Natura 2000-es övezetbe tartozik.

A falu fő kitörési pontja a turizmus, több vendégház is létesült itt az elmúlt időszakban. Közigazgatásilag Honthoz tartozik Parassapuszta, a nemzetközi határátkelőhely, illetve a Tsitári területek is, ahol egy őshonos állatokkal foglalkozó major is található.

A vallási turizmus kiemelt jelentőséggel bír, mert a kápolnánál lévő forrásnak csodátévő hatást tulajdonítanak. A Tsitári völgyben az Ipoly Erdő Zrt. üzemelteti a Kútbereki Turistaházat, melyben szinte mindig telt ház van. A településen és környékén gyakorta szerveznek több napos turista utakat, bemutatót a csodás a környezetet, mely művészeket is megihletett. Sokáig itt élt Eifelt Károly és Jung Zseni fotóművész, jelenleg pedig Kolozsvári Miklós festő-szobrász, Egyházy Gábor keramikus, Csernik Pál Szende mesemondó, lábművész és több zenész is.

Az önkormányzat mellett a legnagyobb foglalkoztató az egyik településrész nevét viselő családi vállalkozás, a Kutryori konyha, ahol szörpöket, lekvárokat és egyéb alapanyagokat gyártanak. A lakosság nagy részének pedig a környező gyárak – Nagyoroszi, Rétság, Balassagyarmat, Ipolytölgyes, Ipolyság, Göd – biztosítják a munkalehetőséget. Az itt élők egy része szlovákiai magyar, akik szívesen választják otthonuként ezt a nyugodt kis települést.

A település polgármestere: Gál Magdolna

It is one of the oldest settlements in the country, already populated during the Ice Age, about 8,000 years ago. Traces of the houses of former reindeer hunters were found along the Ipoly River. The settlement was the centre of one of the very first Hungarian counties, (Nagy-) Hont, and an earth castle was built probably in the 10th-11th centuries. The name presumably comes from a knight called Hunt, who escorted Queen Gizella to Hungary during the reign of Prince Géza, and he was probably the lord of a large northern part of the county system established by St. Stephen. The village was first mentioned in the 13th century. The noble castle stood on the Kukucska Hill, rising above the village in the western direction, and it survived many adverse times throughout history. The lieutenant and the court judge of the earth castle were mentioned several times in the 13th century but the place is not included among the castles that successfully resisted the Mongol invasion. Archaeological excavations show that the castle was destroyed by fire, maybe during the Mongol attack or a few decades later, but it was never rebuilt. Its territory was occupied by the village, and it is densely built up with residential buildings even today. During the Turkish invasion, the population of the settlement almost died out, but the village did not disappear.

The Baroque Roman Catholic church was built in 1776. Before WWI, the Párkány-Ipolyság-Balassagyarmat-Losonc railway line crossed the settlement, but the Treaty of Trianon cut it in half, and in the 1960s even the tracks were removed on the Drégelypalánk-Hont-Ipolyság section. The Archbishopric of Esztergom was the largest landowner in the settlement until 1945.

Hont has wonderful natural and landscape features. It's a typically mountainous and hilly region, where settlements are rare due to the isolation and the steep slopes of the mountains. The village is located on the edge of the mountains, in the widening of the valleys. The Ipoly, the border river of Hungary and Slovakia, flows on the northern side of the Börzsöny Mountains and borders the settlement from the north. Hont is part of the Danube-Ipoly National Park and it's classified as a Natura 2000 area.

The main business of the village is tourism, and several guesthouses have been built here recently. Administratively, Hont includes Parassapuszta, the international border crossing, and the Tsitári areas, where a manor raises native animals.

Religious tourism is important because the spring at the chapel is said to have a miraculous effect. Ipoly Erdő Zrt. runs the Kútberek Tourist House in the Tsitári valley, which is almost always full. Multi-day tourist trips are often organised in and around the settlement to show the wonderful environment, which has also inspired artists. Photographers Károly Eifelt and Zseni Jung lived here for a long time, and painter-sculptor Miklós Kolozsvári, ceramicist Gábor Egyházy, storyteller and foot puppet artist Szende Csernik Pál and several musicians live here now.

In addition to the Municipality, the biggest employer is the Kutryori kitchen, a family business named after a part of the settlements, producing syrups, jams and other ingredients. The nearby factories in Nagyoroszi, Rétság, Balassagyarmat, Ipolytölgyes, Ipolyság and Göd give jobs to most residents. Some of the local residents are Hungarians from Slovakia, who chose this quiet little settlement as their home.

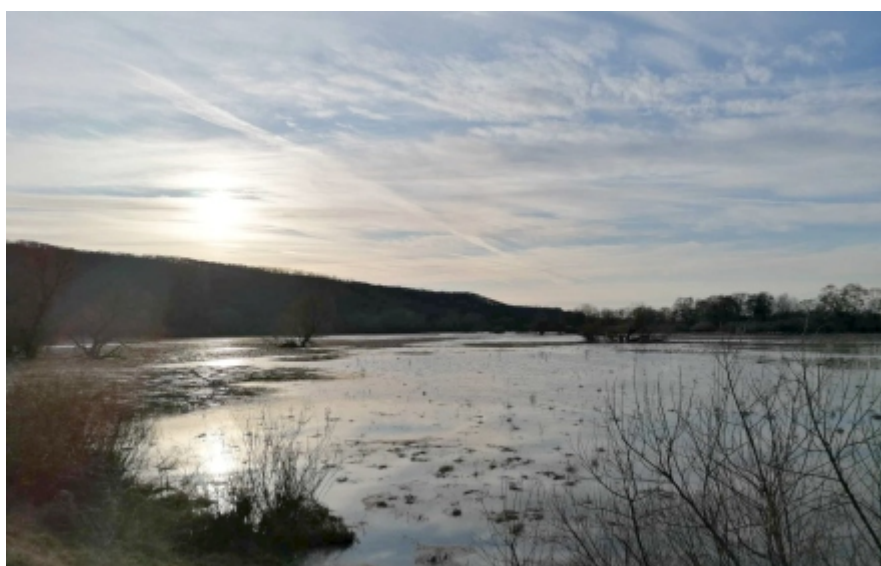
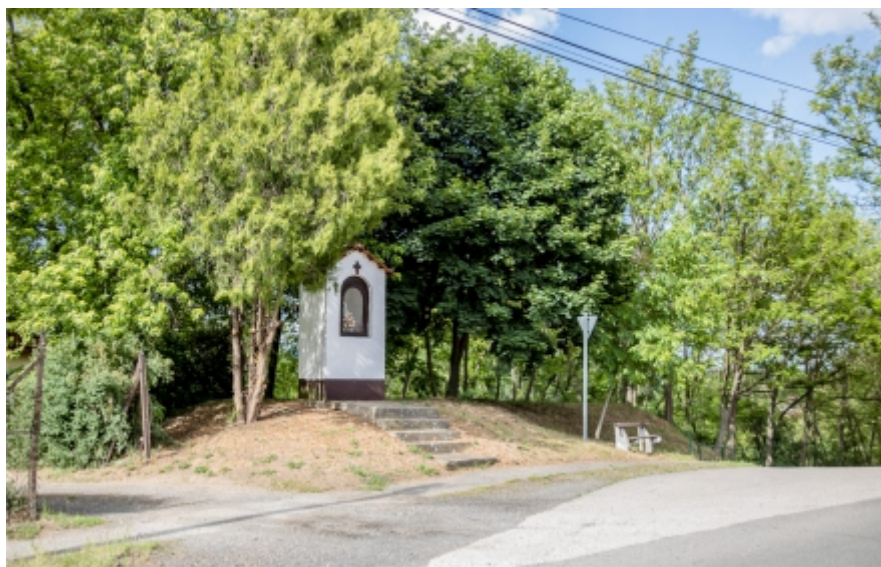
The mayor of the settlement: Gál Magdolna

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



HONT





ILINY



A község Nógrád vármegyében, a Balassagyarmati Járásban, Balassagyarmattól délkeletre, Csitár déli szomszédságában fekszik. Az apró, mindössze 150 fős zsáktelepülés közúton csak egy útvonalon, a 2119-es útból Csitár nógrádgárdonyi településrészében délkeletnek kiágazó 21131-es számú mellékúton érhető el. A Nógrádi-medence szélén megbújó, festői szépségű Iliny a vármegye egyik legkisebb települése.

Az Esztergomi Káptalan bizonyágalevele 1348-ban Inini néven említi, később Illény formában volt a község neve bejegyezve, az 1877-es évtől pedig a mai nevén tartják nyilván.

A 14. században a Kacsics nemzetség birtokában volt, de a Szécsényiek is birtokolták. Majd az 1562-63. évi török kincstári adólajstrom szerint a nógrádi szandzsákhhoz tartozott 16 adóköteles háztartással, ekkor Pizi aga volt birtokosa. Az 1754-1755. évi nemesi összeírás szerint Sipeki Balázs Gergely lakott itt, és Szentiványi Darvas, gróf Kohári Ignác, Laszkári Pál is birtokolták.

A falu történetét számos tragikus esemény kíséri. Az 1872-es felhőszakadás során a lakóházak nagy része és a templom is romba dőlt, majd a falu újraépült. 1873-ban kolera pusztított a településen, melyben 21 ember vesztette életét.

Iliny pontosan az a hely, ahová érdemes ellátogatni és megállítani az időt. A mesebeli környezet páratlan nyugalmat áraszt, a falu feletti Mária-dombról szemet gyönyörködtető panoráma nyílik. A természet e páratlan csodája gyalogosan és kerékpárral is megközelíthető.

A domb gerincén álló új Isten házat 1947-ben alakították ki egy kastélyból. Az úrilak kisebb része kántorlakás lett, a nagyobbik pedig a Magyarok Nagyasszonya titulusú római katolikus templom.

E csodás kis település vezetése és lakossága igyekszik egész évben élettel tölteni meg a mindennapokat. Az év legjobban várt rendezvénye az Ilinyi Falunap, Derelye fesztivál és Nemzetek Találkozója. A falu apraja nagyja megtalálja ekkor a számára érdekes programokat. Hagyományőrző csoportok műsorai, a népi mesemondás, csikós bemutató, régi mesterségek, mint vesszőfonás, csipkeverés, fafaragás, kovácmesterség, nemezelés bemutatása mellett zajlik a színes forgatag.

Nyaranta pedig külföldről is idevonzza a festőket, szobrászokat a mára méltán híres Nemzetközi Képzőművészeti Alkotótábor.

A mindössze 6,46 km² területen fekvő község szépen rendben tartott, s a település vezetésének legfőbb szándéka a folyamatos fejlesztés, melyhez minden pályázati lehetőséget megragadnak. A falu összetartó közössége számára igen fontos hagyományaik őrzése, továbbörökítése és az erre látogatók számára elődeik örökségének és kultúrájának bemutatása.

Mindazoknak tökéletes kirándulási célpont lehet Iliny, akik értékelik a falusi nyugalmat, a tiszta levegőt, a természet látványának csodáját és azt a ma már igencsak ritka értéket, amit a kis közösségekre jellemző szívélyes vendéglátás adhat.

A település polgármestere: Dovicsin Ottó

The village is located in Nógrád County, in the Balassagyarmat district, southeast of Balassagyarmat, in the southern neighbourhood of Csitár. The tiny village has only 150 residents. It is a sack settlement, and it can only be reached on by-road number 21 131 branching off from road 2119 to the southeast at Nógrádgárdony. Hiding on the edge of the Nógrád Basin, the picturesque Iliny is one of the smallest settlements in the county.

In 1348, the certificate of the Esztergom Cathedral Chapter mentioned it by the name Inini, later the village was registered as Illény, and since 1877 it has been registered under its current name.

Its owner was the Kacsics family in the 14th century, but it was also owned by the Szécsényi family. Then in 1562-63, according to the Turkish treasury tax registry, it belonged to the Nógrád sanjak with 16 taxable households, and was owned by Pizi agha at that time. According to the noble census in 1754-1755, Balázs Gergely Sipeki lived here and Darvas Szentiványi, Count Ignác Kohári and Pál Laszkári were also its owners.

The history of the village was accompanied by many tragic events. During the downpour of 1872, most of the houses and the church were destroyed, but the village was rebuilt later. In 1873, cholera devastated the settlement and 21 people lost their lives.

Iliny is the place where you should pay a visit and stop time. The fairy-tale environment exudes an incomparable tranquility, and the Mary Hill above the village offers an eye-catching panorama. This unique wonder of nature can be reached on foot and by bicycle.

The new House of God, standing on the ridge of the hill, was created in 1947 from a mansion. The smaller part of the building became a cantor's apartment, and the larger part was turned into a Roman Catholic church dedicated to the Lady of the Hungarians.

The municipality and the residents of this wonderful small settlement try to fill the everydays with life all year round. The most popular events of the year are the Iliny Village Day, the Derelye (Noodle) festival and the Meeting of Nations, where programmes are organised to both old and young. The colourful crowd can attend the programmes of traditionalist groups, folk storytelling, a wrangler show, old crafts such as basketwork, lace making, wood carving, blacksmithing and felting.

The International Art Camp, which has become well-known by now, attracts painters and sculptors also from abroad in the summer.

The tidy village lies on an area of only 6,46 km², and the municipality lays emphasis on continuous developments, for which they seize every tender opportunity. It is very important for the cohesive community of the village to preserve and pass on their traditions and to present the heritage and culture of their ancestors to visitors.

Iliny can be a perfect excursion destination for all people who appreciate village tranquility, clean air, the wonder of the natural scenery and the rare value that small communities can offer with their warm hospitality.

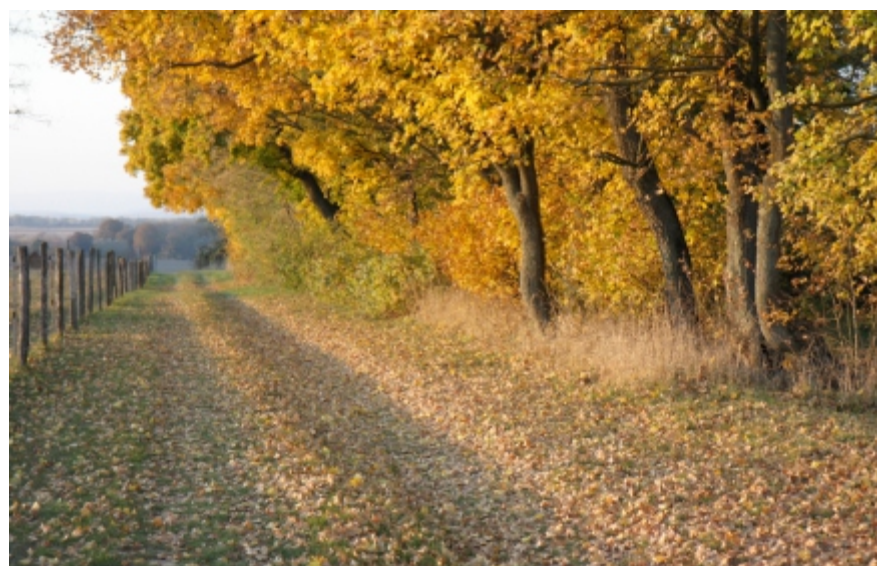
The mayor of the settlement: Ottó Dovicsin

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



ILINY





JOBÁGYI



Jobbágyi az első település Nógrád vármegye délkeleti határán, Hatvan felől Salgótarján irányába a 21. számú főútvonalon haladva. A Zagyva folyó melletti település panorámájában azonnal szembetűnik a Nagy Hársas-hegy 509 méter magas vulkáni kúpja. A község az Északi-középhegység délnyugati peremén fekszik. Egyetlen jelentős folyóvíze a Zagyva.

A település területe már az ősidőkben lakott volt. 1984-ben a Vár-hegy lábánál levő egykori homokbányában pattintott kőszközkök, marokkövek, kaparóeszközök és nyílhegyek mellett mamutcsontok is előkerültek.

A jelenlegi községnevé, amelyről feltételezik, hogy Jobbágyira utal, az 1229-ből való Várad Regestrumban bukkan fel először „Jobagi” alakban. A kutatók Jobbágyi nevét az 1300-as évektől tekintik bizonyíthatónak és az újbágyi várjobbágyokról elnevezettnek. A jobbágyi főnévből eredeztetik, amelynek értelme: jobbágyoké, jobbágyok falva, illetve jobbágyé, jobbágy birtoka. A várjobbágyok az Árpád-korban a királyi katonai szolgálatban álló vitézek alsó rétege volt. Ők alkották a vármegyerendszer katonaságát. Más a szó jelentése, ha az elnevezés a 14. század elejéről való, ekkor ugyanis a jobbágy szóval már a földesúr parasztjait jelölték. Az elnevezés körüli harmadik változat az, hogy arról a Jobbágy családról kapta a nevét a helység, akik a 14. században itt éltek. Jobbágyi jelenlegi címerét, melyen egy ekevason ágaskodó szarvas motívuma látható, 1994-től használja a település. A település régi, gótikus katolikus templomát már 1693-ban is megemlézték, és az épületről találhatunk feljegyzést az 1711-es, 1715-ös, illetve az 1725-ös Canonica Visitatiókban is.

A Sréter-kúriát 1821-ben Sréter György építtette. A klasszicista stílusú épület később a Bérczy és az Apponyi család birtokába került.

Jobbágyi neves szülöttei közé tartozik Gubányi Károly (1867-1935) mérnök, földrajzi kutató és Jász Géza (1863-1937) filozófus, író, a Magyar Labdarúgó Szövetség első elnöke. Itt lakott 1808 és 1810 között, és itt írta Mátrai vadászat című munkáját Fáy András író (1786-1864). Jobbágyiban halt meg Frivaldszky Imre (1799-1870) biológus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, sírja a temetőben a kápolnához vezető út mellett található. Bérczy Károly (1821-1867) újságíró, író, korának egyik legjelesebb műfordítója is a településen tevékenykedett, sírja szintén Jobbágyiban található. Jobbágyiban élt és tevékenykedett egy ideig Mészöly Géza (1844-1887) tájképfestő is.

Jobbágyi község lakossága az elmúlt években kismértékben csökkent. A település belterülete összközművesített. A vezetékes gázhálózatot 1995-ben építették ki, a szennyvízhálózatot 2022-ben. Az úthálózat jól kiépített, szinte teljes egészében portalanítt. Az elmúlt tíz év pályázatainak köszönhetően újra nyitott a 24 férőhelyes bölcsőde. Kívülről és belülről is megújult a három csoportos óvoda. Energetikai beruházások valósultak meg az önkormányzat épületeinél (iskola, orvosi rendelő, polgármesteri hivatal, csecsemőgondozó, faluház, családsegítő épülete). Négy utcában megújult a vízelvezető rendszer. A település központjában 2021-ben átadásra került a Tájház, mely a helyi szokásokat és kultúrát mutatja be. A község sportszerető lakosainak a Szabó Imre Sportcentrum biztosít kikapcsolódási lehetőséget. Házi orvosi és védőnői ellátás biztosítja a település lakóinak egészségügyi alapellátását.

A település polgármestere: Schoblocher István

Jobbágyi is the first village on the southeastern border of Nógrád county, going from Hatvan towards Salgótarján on road no 21. The 509-meter-high volcanic cone of Nagy Hársas hill stands out in the view next to the Zagyva river. The village is located on the southwestern edge of the North Central Mountains.

This territory was already inhabited in ancient times. In 1984, mammoth bones were found in the former sand mine at the foot of Vár hill in addition to chipped stone tools, handle stones, scraping tools and arrowheads.

The current village name, which is assumed to refer to Jobbágyi, appeared for the first time in the Várad Regestrum from 1229 in the form "Jobagi". Researchers believe that the name Jobbágyi appeared in the 1300s and was named after the Újbágy castle serfs. It is derived from the noun serf, which means: serf's, serf's village, or serf's, serf's property. During the Árpád era, the castle serfs were the lower class of brave men in the royal military service. They formed the military of the county system. The meaning of the word is different if came from the 14th century, because at that time the word serf already denoted the landlord's peasants. The third version is that the locality got its name from the Jobbágy family, who lived here in the 14th century. The current coat of arms of Jobbágyi, which shows the motif of a deer clinging to a ploughshare, has been used since 1994.

The settlement's old, Gothic Catholic church was mentioned in 1693, and we can find records of the building in the 1711, 1715 and 1725 Canonica Visitations.

The Sréter mansion was built in 1821 by György Sréter. The classicist-style building later came into the possession of the Bérczy and Apponyi families.

Famous natives of Jobbágy include Károly Gubányi (1867-1935), engineer, geographical researcher and Géza Jász (1863-1937), philosopher, writer, the first president of the Hungarian Football Association. The writer András Fáy (1786-1864) lived here between 1808 and 1810, and wrote his work entitled Hunting in the Mátra. Biologist Imre Frivaldszky (1799-1870), member of the Hungarian Academy of Science, died in Jobbágyi; his grave is in the cemetery next to the road leading to the chapel. Károly Bérczy (1821-1867), a journalist, writer, and one of the most famous translators of his time, also worked in the settlement, and his grave is also located in Jobbágyi. The landscape painter Géza Mészöly (1844-1887) also lived and worked in Jobbágyi for a while.

The population of the village has decreased slightly in recent years. The interior of the settlement is connected to public transport. Thanks to the tender resources of the past ten years, the 24-place nursery school has reopened. The three-group kindergarten was renovated both inside and out. Energy investments were made in the local governmental buildings (school, doctor's office, mayor's office, childcare center, village hall, family support building). The drainage system was renewed in four streets. In 2021, the Country House was handed over in the center, which presents local customs and culture. The Imre Szabó Sports Center provides recreation opportunities for the sports-loving residents of the village. A general practitioner and nurse care provide basic healthcare for the residents.

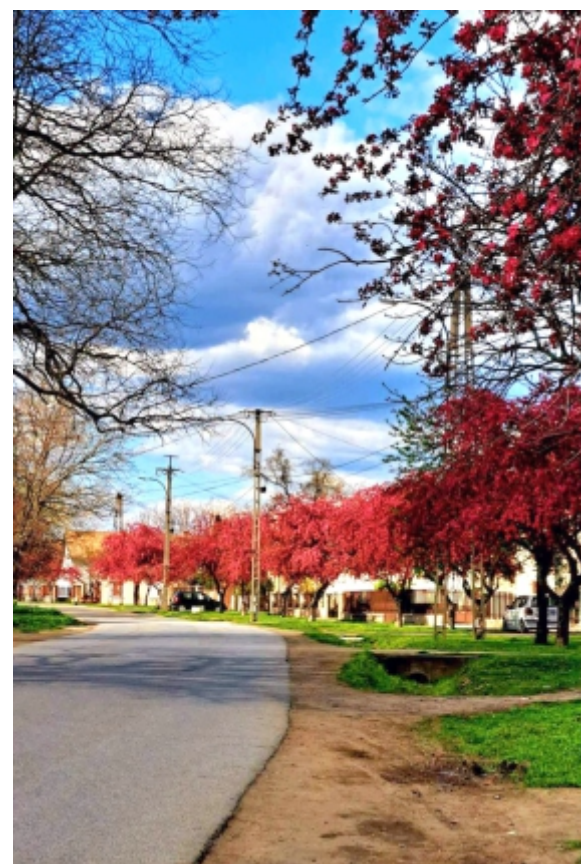
The mayor of our village is István Schoblocher

A fotókat készítették: Kővári Mária, Herbst Rudolf és Rigó Tibor.

Photos made by: Mária Kővári, Rudolf Herbst and Tibor Rigó.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kápolna; Park és játszótér; Szent György templom; Százéves hársfa; Települési címer; Vadcserezsnye virágzása a Hunyadi úton; Jobbágyi a kilátóból; Művelődési ház; Apponyi út részlet; Tájház







KARANCSBERÉNY



Festői környezetben, a karancsi dombok között, két kis patak találkozásánál található Karancsberény. A 761 lakosú zsáktelepülés a szlovák határ mentén, Salgótarjától 13 kilométerre helyezkedik el. Nevét a község fölé magasodó 728 méter magas Karancs-hegységről, illetve a görög vagy orosz eredetű Berendi (néptörzs) szóból kapta. A névnek ősisége alapján is honfoglalás kori település Nógrád vármegye északi részén, 23,14 km² területen fekszik.

A rendszerváltás utáni időszakban teljesen kiépült a közmű-infrastruktúra, mára elektromos áram-, szennyvíz-, vízvezeték-, internet- és telefonhálózattal rendelkezik. A községben sajnálatos módon óvodai, iskolai intézmény nem működik. A Községi színtér és Könyvtári szolgáltató hely alkalmas a lakosság kulturális életének színvonalát megtartani, színesíteni. Az önkormányzat által fenntartott orvosi rendelő, művelődési ház, könyvtár, valamint egy élelmiszerbolt és négy vendéglátó egység szolgálja ki a falu lakosságát.

A lakosság száma az 1800-as évek végétől folyamatosan növekedett, egészen az 1970-es évekig, amióta állandó a népességszökkenés. 1970-ben 1138-an éltek a településen, ez a szám 2015-re 850, a 2020. január 1-i KSH-adatok alapján 797 főre csökkent. Ez a fokozódó elöregedésnek, a fiatalok elvándorlásának és az alacsony születésszámnak tulajdonítható. A lakosságszám csökkenést ugyan nem sikerült megakadályozni, de 2020-tól megfigyelhető a településen az a pozitív megmozdulás, mely a fiatalok helyben maradását, betelepülését mutatja, párhuzamosan a gyermekszületek számának növekedésével.

A főútvonal mentén virágos park és rendezett közterületek várják az idelátogatókat. A gyermekek részére kialakított játszótér, a közterületeken felújított és használható kerek kutak, baráti összejövetelekre, szalonasütyöztetésre alkalmas szalelik találhatók a településen.

A falusi- és lovasturizmus jegyében a Lovasklub Négy Napraforgós, 12 fő elszállásolására alkalmas vendégházat nyitott, ahol egyidejűleg helyi népviseletből és régi használati tárgyakból összeállított kiállítás is megtekinthető.

A néhány utcás falucskát erdők, legelők, rétek ölelik körbe, csodálatos természeti környezetben. A helyi erdők állatvilága rendkívül gazdag, őzek, szarvasok, vaddisznók tanýáznak errefelé, az apróvadak közül leggyakoribb a nyúl, a fácán és a róka. A gombagyűjtők nagy öröme sokféle gomba terem erre. A lomblevelű erdők túlsúlyban vannak, találhat itt a kiránduló tölgyet, bükköt, akácot, lucfenyőt, vörös- és erdeifenyőt is.

A község legértékesebb műemléke a 16. században épült római katolikus Mindenszentek temploma, bejárata fölött a Berényiek címeres domborművével. A templommal szemben áll az eredeti, barokk Berényi-kastély, melyben jelenleg a 2013. február 1-én Karancslapujtóval létrehozott Közös Önkormányzati Hivatal kirendeltsége működik.

A község életének alakulásában a bányászat nagy jelentőséggel bírt, mára azonban nem rendelkezik működő bányával. A külterületen különböző gazdasági funkciót ellátó ipari-, mezőgazdasági területek, üzemek találhatók. Helyi üzemként működik az UNIÓ COOP Ropi üzem, mely 25-30 fő részére biztosít állandó munkalehetőséget. A településen több mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozás működik.

Karancsberényben a hagyományörző és modern programok évről évre megrendezésre kerülnek: Március 15-ei megemlékezés, Falunap, Kenyérszentelés, Szüreti felvonulás, Mikulás, Mindenki Karácsonya, táncos-zenés rendezvények.

A település polgármestere: Molnár Erika Tünde

Karancsberény is located in a picturesque environment, among the Karancs Hills, at the junction of two small streams, in the north of Nógrád County, on an area of 23.14 km², along the Slovak border, 13 km from Salgótarján. It has 761 residents. It got its name from the 728-metre-high Karancs mountain range, which rises above the village, and from the word Berendi (tribe) of Greek or Old Russian origin.

The public utility infrastructure was fully developed after the regime change, and now the electricity, sewage, water pipe system, internet and telephone networks are available. Unfortunately, the village has no kindergarten or school. The Community Centre and Library maintains and supports cultural life. The residents of the village are served by a doctor's surgery, a grocery store and four catering establishments.

The population increased continuously from the end of the 1800s until the 1970s, but it has been declining since then. In 1970, there were 1,138 residents, this number decreased to 850 in 2015 and to 797 based on statistical data of 1 January 2020, which was due to the higher number of the elderly, the emigration of young people and the low birth rate. Although the decrease in the number of inhabitants has not stopped, a positive change can be observed in the settlement since 2020 as more young people stay or move in, parallel with the increase in the number of births.

A flowery park and tidy public spaces welcome visitors along the main street. The settlement has a children's playground, renovated and usable draw wells in public areas and pavilions suitable for friendly gatherings and barbecues.

To develop rural and equestrian tourism, the Horse Club opened a Guest House that can accommodate 12 people, where visitors can also view an exhibition of local folk costumes and old objects of everyday use.

The village only has few streets, and it's surrounded by forests, pastures and meadows in a wonderful natural environment. The local forests have an extremely rich fauna, including deer, roe deer, wild boar, rabbits, pheasants and foxes. Mushroom collectors can find many kinds of mushroom in the area. Deciduous forests predominate here, including oak, beech, acacia, spruce, larch and red pine.

The most valuable monument of the village is the Roman Catholic Church of All Saints, built in the 16th century, with the coat-of-arms relief of the Berényi family above the entrance.

Opposite the church is the original Baroque Berényi Mansion, which currently houses the branch office of the Municipality jointly established with Karancslapujtó on 1 February 2013.

Mining was important in the development of life in the village, but the mine no longer functions today. In the outskirts, there are industrial and agricultural areas and factories performing various economic functions. UNIÓ COOP Ropi operates here as a local plant, providing permanent employment for 25-30 people. The village has several agricultural businesses.

Various traditional and modern programmes are held every year: 15 March commemoration, Village Day, Bread consecration, Harvest parade, Santa Claus, Everyone's Christmas as well as dance and music events.

The mayor of the settlement: Erika Tünde Molnár

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Panoráma kép: Völgyben a falu...; Művelődési Ház a Templom és a Karancs vonulatával; Mindenszentek templom; Polgármesteri hivatal (felújítás előtt); Községi ház; „Berényi Juliális” pillanatképe; Téli szépségében a templomunk; Művelődési ház hátsó udvara (nyársaló, kemence); „Szüreti felvonulás” életképe; Rézagyú Emlékmű (Temető alatti fűzfánál)







KARANCSLAPUJTÓ



A község Nógrád vármegye északi részén, Salgótarjától kilenc kilométerre, a Dobroda-patak völgyében fekszik. Északkeletről a Karancs-hegység határolja, melynek egy része a község külterületéhez tartozik. A tetején húzódik a magyar-szlovák országhatár, 729 méter magas fő csúcsán áll a Ruzsik Mihály kilátó.

A csúcsot nyereg köti össze a 685 méter magas kúpalakú Kápolna-heggyel, amely a nevét a tetején lévő, középkorban épített kis kápolnáról kapta. Az évszázadok alatt romossá vált műemléket teljesen újjáépítették. A Kápolna-hegy és az Ivánka-hegy által alkotott nyeregben található a 2014-ben az eredeti minta alapján újrifaragott Hármaskereszt.

A mai község négy középkori település és egy pusztaszerű egyesüléséből jött létre, a Karancslapujtó nevet 1956-ban kapta. Régészeti leletek tanúskodnak arról, hogy az újkőkorban és a bronzkorban is éltek már ezen a területen. Egy honfoglaláskori férfi sírból díszövek tartozékai kerültek elő. A Magyar Nemzeti Bank a honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából emlékérmét adott ki, melynek elülső oldalán a karancslapujtói díszövek sorának motívuma jelenik meg. Lapujtónek már a középkorban is volt római katolikus temploma. Az új – 1899-ben újjáépített, Magyarok Nagyasszonya tiszteletére felszentelt – neoromán stílusú templom a község központjában lévő dombon áll. A toronyban három harang található. A templom 2013-ban külső felújítást kapott, 2021-ben belső terei újultak meg. Klasszicista műemlék az 1820-ban felszentelt evangélikus templom. Mögötte a dombon áll a fából épített, sátozottóval fedett, zárt harangláb, benne két bronzharang található. A templom épületét 2023-ban teljeskörűen felújították. A településen sokáig élt birtokosként a Mocsáry nemzetség, ennek emlékét őrzi a kastély és a kúria. A Mocsáry-Szontagh-Papp-Szász kastély az 1740-es években épült klasszicista stílusban. Itt élt és gazdálkodott haláláig Szontagh Ferenc, akit 1849-ben a Füleki járás főszolgabírójává választottak. Ma a Kastélykert Óvoda működik az épületben.

A szomszédos telken áll a Mocsáry-kúria, melyet az 1750-es években Mocsáry Balázs építtetett eredetileg barokk stílusban. Ebben a műemlékké nyilvánított épületben élt és dolgozott Mocsáry Antal, Nógrád megye első magyar nyelvű monográfiájának szerzője. A jeles polihisztor nevét viseli a helyi általános iskola.

A falu központi részén terül el a csaknem kéthektáros liget. Eredetileg a kastély kertje volt, melyet 1960-ban alakítottak át díszparkká. Területén emlékművet, szökőkutat is építettek, 2022-ben a hősök tiszteletére kopjafát állítottak. Jelenleg helyi védettség alatt áll.

A Mocsáry-épületek szomszédságában helyezkedik el a Park Művelődési Ház, mely otthont ad a könyvtár, információs és közösségi helynek is. A községháza előtti füves, kerek dombon látható a Szabó Noémi által készített Millenniumi emlékmű. A község központi terén található emlékmű az I. és II. világháborús karancslapujtói áldozatainak emlékét őrzi.

A falu tájháza 2015-ben került átadásra Karancslapujtó Község Önkormányzata és a Karancs Kincse Közhasznú Egyesület közös munkájának eredményeként. A sportolók öröme a helyi sporttelep az utóbbi években új építésű öltözővel, műfüves pályával, kondiparkkal gazdagodott. 2023-tól teljes kihasználtsággal működik a 24 férőhelyes, új építésű bölcsőde. A Nógrád Vármegye Önkormányzata által alapított Nógrád Vármegyei Értéktárba került és ezzel Nógrádikummá vált a Lapujtói népviselet, a Karancs-hegyi kápolna, valamint a Honfoglalás kori övveret.

A település polgármestere: Baksa Sándor

The village lies in the north of Nógrád County, in the valley of the Dobroda stream, 9 km from Salgótarján.

It's bordered by the Karancs Mountains from the northeast, a part of which forms the outskirts of the village. The Ruzsik Mihály lookout stands on its main peak (729 m) along the Hungarian-Slovakian border. The summit is connected by a saddle to the 685-m-high, cone-shaped Kápolna Mountain, which was named from the small medieval chapel on top. The monument became ruinous over the centuries, but it has been completely rebuilt. The Triple Cross on the saddle formed by the Kápolna and Ivánka Mountains was re-carved in 2014 based on the original pattern. The present-day village was created by merging 4 medieval settlements and one plain, and was named Karancslapujtó in 1956. Archaeological finds show that this area was populated in the Neolithic and Bronze Ages. An ornamental belt was found in a man's grave from the time of the Conquest. The National Bank of Hungary issued a medal for the 1100th anniversary of the conquest, and its front side shows the motif of the decorative belt of Karancslapujtó.

Lapujtó already had a Roman Catholic church in the Middle Ages. The neo-Romanesque church, rebuilt in 1899 and consecrated in honour of the Lady of the Hungarians, stands on a hill in the village centre. There are 3 bells in the tower. The church was renovated outside in 2013 and inside in 2021. The Lutheran church, consecrated in 1820, is a Classicist monument. The closed and covered wooden belfry with two bronze bells stands on the hill behind the church. The church building was completely renovated in 2023. The Mocsáry family were owners of the settlement for a long time, and the palace and the mansion preserve their memory. The Mocsáry-Szontagh-Papp-Szász palace was built in the 1740s in Classicist style. Ferenc Szontagh lived and worked here until his death, and in 1849 he was elected high sheriff of the Fülek district. Today the building serves as the Kastélykert kindergarten. The Mocsáry mansion on the neighbouring lot was built in Baroque style by Balázs Mocsáry in the 1750s. Antal Mocsáry, author of the first Hungarian monograph of Nógrád county, lived and worked in this building, which is now a protected monument. The local primary school bears the name of the distinguished polyhistor.

A nearly 2-hectare grove stands in the village centre. The original palace garden was transformed into a fancy park in 1960. It also has a monument and a fountain, and in 2022 a grave post was erected in honour of the heroes. The Park Culture Centre is next to the Mocsáry buildings, and it also houses the library and an IT and community space.

The Millennium monument created by Noémi Szabó stands on a grassy, round hill outside the Municipality Hall. The monument in the village centre preserves the memory of the World War victims from of Karancslapujtó. The country house of the village opened in 2015 through the joint work of the Karancslapujtó municipality and the Karancs Kincse non-profit association. The local sports complex has been extended in recent years with a new changing room, an artificial turf field and a fitness park. From 2023, the nursery newly built with 24 places is operating with full capacity. The Lapujtó folk costume, the Karancs Mountain chapel and the decorated belt from the time of the Conquest have become part of the Values of Nógrád County, founded by the Nógrád County Municipality.

The mayor of the settlement: Sándor Baksa

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

1. Mocsáry Antal Általános Iskola, Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom, háttérben a Karancs-hegy; 2. A felújított evangélikus templom;
3. Honfoglaláskori övveret; 4. Szent Margit-kápolna és harangláb a Karancs-hegyen; 5. Polgármesteri hivatal és Millenniumi emlékmű; 6. Kastélykert Óvoda (Mocsáry-Szontagh-Papp-Szász kastély); 7. Ruzsik Mihály kilátó a Karancs-hegy tetején; 8. Karancslapujtó látképe; 9. Tájház; 10. Világháborús emlékmű;
11. A Nógrádikum díjas lapujtói népviselet; 12. A park összesen

KARANCSLAPUJTŐ



KARANCSLAPUJTŐ



7.



8.



9.



10.



11.



12.



KESZEG



A Budapesttől 50 kilométerre fekvő Keszeg Nógrád vármegyében a Rétsági Járásban található, a Cserhátban, a Naszály-hegységtől néhány kilométerre. Tengerszint feletti magassága 260 méter, egyike a vármegyében legmagasabban fekvő falvaknak, az ország leghidegebb területeinek. Lakossága 2023 végén 770 fő. A többnyire római katolikusok által lakott településen áthalad a Mária-út, a falu szomszédságában csatlakozhatunk az Országos Kéktúra útvonalához.

1294-ből származó oklevélben Keysy néven szerepel. Községként a 18. század elejétől ismert, miután Koháry István országbíró birtokába jutott, aki 1706-ban templomot is építtetett, melyet 1764-ben bővítettek. Főoltárképét Warsagh Jakab pesti festő készítette 1835-ben.

Az 1700-as évek elejétől a baráthi Huszár család a község földesura. A keszegi kastély elejét Huszár József építtette barokk stílusban 1749-ben, többi részét Huszár Károly a 19. század 70-es éveiben. Az 1804-ben született Huszár József felesége Madách Mária volt, így Madách Imre is gyakran megfordult a keszegi kúriában. Emlékének tisztelegve róla nevezték el a helyi alsó tagozatos általános iskolát, valamint születésének 200. évfordulója alkalmából emléktáblát avattak. A haza bölcse, Deák Ferenc is gyakorta vendégeskedett Keszegen, sőt gróf Apponyi Albert is 1923-ban, a keszegi kastélyban. A Huszár család több tagja a Szent Imrének ajánlott templom kriptájában alussza örök álmát.

A birtok 1926-ban a Horthy Miklós családjával is rokonságban álló jószási vitéz Purgly család tulajdonába került. Purgly Emil fiaival, Lajossal és Jánossal igazgatta.

A táj szépsége, változatossága, a település rendezettsége sok idelátogató elismerését, csodálatát kiváltotta. Számos műemlék idézi a múltat, meghatározva Keszeg jelenét és arculatát: a 18. században épült római katolikus templom, a Huszár-Purgly kastély, a Hősök szobra, Szent János szobor. A faluban megtalálható az 1956-os forradalom és szabadságharc 40. évfordulója alkalmából és egy, a trianoni békediktátum 100. évfordulójára átadott emlékmű, az 1848-49-es forradalom és szabadságharcnak emléket állító kopjafa, valamint a magyar történelem nagyjait megörökítő szoborpark, az általános iskola előtt pedig Madách Imre szobra áll. A temetőben 2014-ben újonnan épített Kálvária és lélekharang került felszentelésre, a régi korok emlékét felelevenítő helyi népi tárgyakat a Múlháza őrzi, a falu határában pedig mészkőbánya működik. A faluközpontban található a felújított polgármesteri hivatal, orvosi rendelő, posta és az itt található téren lett felállítva Szent Imre szobra is. Ezen kívül a település új iskolaépülettel, új óvodaépülettel büszkélkedhet.

A helyi önkormányzatnak kiemelten fontos, hogy a település falusias jellegét megtartsa, de nagy szerepet kap a közösségépítés is, melyet az olyan állandó programok is elősegítenek, mint a Jótékonyági Farsangi bál, Keszeg Feszt (Falunap), Favágó- és főzőverseny, Veteránjármű találkozó és túra, Szüreti Vigadalom, Karácsonyváro Ünnepe. Keszegen polgárőrség, sportegyesület (Megye III. futbalcsapat) népdalkör, néptáncgyűttes működik. Az itt élők tudják, hogy a magyar kultúra, a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója s ez még megjelenik akár az ünnepeken, akár a mindennapokban.

Remélem kedves olvasó, hogy előbb-utóbb Önt is üdvözölhetik Keszegen Görbeországban (Mikszáth nevezte így Nógrádot), ahol a dimbes-dombos, vadregényes tájakon új erőre kaphat a mindennapi nyüzsgésben elfáradt test és lélek.

A település polgármestere: Csiri Csaba

Keszeg lies in Nógrád County, Rétság district, Cserhát region, 50 km from Budapest and a few kilometres from the Naszály Mountains. It is 260 m above sea level, and it's one of the highest villages in the county and the coldest areas in Hungary. It had 770 residents at the end of 2023. The Way of Mary passes through the settlement, mostly inhabited by Roman Catholics, and you can join the National Blue Trail near the village.

It's mentioned as Keysy in a charter from 1294. It's been known as a village since the early 18th century, when judge royal István Koháry bought it. He built a church in 1706, which was expanded in 1764. The painting of the main altarpiece was made by Jakab Warsagh, a painter from Pest, in 1835.

From the early 1700s, the Huszár family owned the village. József Huszár built the front of the Keszeg mansion in 1749 in Baroque style, and Károly Huszár built the rest in the 1870s. József Huszár's wife, Mária Madách, was born in 1804, so writer Imre Madách often visited the mansion. In honour of his memory, the local elementary school was named after him, and a commemorative plaque was inaugurated for the 200th anniversary of his birth. The wise man of the country, Ferenc Deák, was also a regular guest in Keszeg, and Count Albert Apponyi also paid a visit here in 1923. Several members of the Huszár family are buried in the crypt of the Saint Emeric church.

In 1926 the estate became the property of the Purgly family, who were relatives of governor Miklós Horthy's family. Emil Purgly managed the estate with his sons.

The beautiful and diverse landscape and the tidy settlement have earned the recognition and admiration of many visitors. Numerous monuments recall the past and define the present and the image of Keszeg: the Roman Catholic church, built in the 18th century, the Huszár-Purgly mansion and the statues of Heroes and St. John. Monuments are dedicated to the 40th anniversary of the 1956 revolution, to the 100th anniversary of the treaty of Trianon, a grave post commemorates the freedom fight of 1848-49, there is a statue park in honour of the greats of Hungarian history and a statue of Imre Madách in front of the elementary school. A newly built Calvary and soul bell were consecrated in the cemetery in 2014, the House of the Past preserves local folk artefacts reviving the memory of old days, and there is a limestone quarry at the village border. The renovated mayor's office, the doctor's surgery, the post office and the statue of St. Emeric are in the village centre. Keszeg also has a new school and a kindergarten.

It's very important for the municipality to retain the settlement's village character, and community-building also plays a key role, which is supported by regular programmes such as the charity carnival ball, the Keszeg festival (village day), the woodcutter and cooking contest, the vintage car meeting and tour, the harvest feast and the Christmas celebration. Keszeg has a civil guard association, a sport club (football team in the 3rd county division), a folk song club and a folk dance ensemble. The locals know that Hungarian culture and folk traditions carry general human values, and they show them both on holidays and in everyday life.

Dear reader, I hope that we can soon welcome you in Keszeg, in Crooked Land (as Mikszáth called Nógrád), where body and soul, tired of the daily hustle and bustle, can gain new strength in the picturesque, hilly environment.

The mayor of the settlement: Csaba Csiri

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Keszeg látképe; Huszár-kastély; Szent Imre templom oltárkép; Polgármesteri Hivatal; Szüreti Vigadalom; Múlt Háza; Hősök szobra; Madách Imre szobor; Kálvária; Virágzó Keszeg; Trianoni-emlékmű

KESZEG







KÉTBODONY



Kétdodony Nógrád vármegye délnyugati részén, a Cserhát-hegy lábánál, festői környezetben fekvő település, Budapesttől 70 kilométer távolságra.

Bodony már a honfoglalás előtt lakott település volt, a 9. századi bolgár állam egyik vámszedő helyeként tartották számon. A tatárjárás után a Kartal nemzetség ősi birtoka lett. A Kartal nemzetségbeli Czudától származó Bodoni Czuda család közel 300 éven át birtokolta a falut. A 17. század során Bodony közelében kialakult egy kisebb falu is, melyet Felső-Bodonyként neveztek el. A régebbi, nagyobb falu neve ekkortól Alsó-Bodony. 1710-ben a romhányi csata a Felső-Bodonnyal határos sík mezőn zajlott. 1848-49-ben Bibiti Horváth Elek alispán – a falu földesura – révén kaptak történelmi szerepet az itt élők.

1902-1903 során a két falu egyesítéséből jött létre Kétdodony. 1982-től Romhánynal egyesítették, majd 1993 szeptemberétől ismét önálló község.

Kétdodonyban halad át az Országos Kéktúra útvonala, illetve a Nyugat-Cserhát Zöldút, sok túrázót vonz ide a Cserhát hegység-dombság. Horgászoknak és a pihenni vágyóknak biztosít gyönyörű környezetben kikapcsolódást a 17 hektáros horgásztó.

Látnivalókban is bővelkedik a település, országos védetség alatt áll az evangélikus templom, mely késői barokk stílusban épült 1792-ben, és a 19. század végén középkori templom maradványiból épült Magtár, Bibiti Horváth Elek alispán volt birtokán.

Az evangélikus templom előtti parkban Hősi Emlékmű található, mely 1923-ban készült az I. és II. világháborúban elhunyt kétdodonyiak emlékére.

A romhányi Rákóczi-csata 300. évfordulójára, II. Rákóczi Ferenc tiszteletére lovaszobor avatására került sor 2010-ben.

A trianoni békediktátum 200. évfordulójára 2020-ban az evangélikus templom mögötti téren emlékművet emelt az önkormányzat.

Minden év augusztus utolsó szombatján kerül megrendezésre a már hagyománnyá vált Kétdodonyi Szilvaszombat, mely elsősorban gasztronómiai és folklór rendezvény. A vármegyén és országhatáron is átnyúló rendezvény több ezer látogatót vonz minden évben.

A Nógrád Megyei Közgyűlés 2014-ben Nógrádikum díjat adományozott a Kétdodonyi Szilvaszombatnak egyedülálló jellemzői alapján, amelyek minden más vármegyei és országos értéktől megkülönböztetik, a hagyományok ápolása elsődleges szempont a szervezés során.

A helyiek méltón büszkék a Kétdodonyi Hagyományörző Csoportra, hiszen mind a gasztronómia, mind a hagyományörzés területén 1994. óta hűen ápolják, őrzik és adják tovább értékeiket a felnövekvő generációnak.

A településre érkezők, valamint az itt lakók rendezett, nyugodt környezetben élhetik meg a falusias, vidéki élet szépségeit.

A település polgármestere: Halász Judit

Kétdodony is located in a picturesque environment in the southwest of Nógrád County, at the foot of the Cserhát Mountains, 70 km from Budapest.

Bodony was already an inhabited settlement before the conquest, in the 9th century it was recorded as one of the customs collection points of the Bulgarian state. After the Mongol invasion it became the ancient property of the Kartal clan. The Bodoni Czuda family, descending from Czuda of the Kartal clan, owned the village for nearly 300 years. During the 17th century, a smaller settlement developed near Bodony, and it was named Felső-Bodony. From then on, the name of the older, larger village was Alsó-Bodony. In 1710, the battle of Romhány took place on the flat field bordering Felső-Bodony. In 1848-49, the local residents were given a historical role thanks to the deputy county head Elek Bibiti Horváth, who was landlord of the village.

Kétdodony was created with the merger of two villages in 1902-1903. From 1982, it was merged with Romhány, then from September 1993 it became an independent village again.

The National Blue Trail and the West Cserhát Green Route pass through Kétdodony, and the Cserhát mountain range attracts many hikers. The 17-hectare fishing lake provides relaxation in a beautiful environment for anglers and for those who want to relax.

The settlement has several sights. The Evangelical Church, which was built in 1792 in late Baroque style, and the granary built on the property of the deputy county head Elek Bibiti Horváth at the end of the 19th century from the remains of a medieval church are under national protection.

In the park outside the Lutheran church, there is a Heroic Monument built in memory of those who died in the First and Second World Wars. An equestrian statue was inaugurated in 2010 for the 300th anniversary of the Battle of Romhány and in honour of Ferenc Rákóczi II.

In 2020 the municipality erected a monument on the square behind the Evangelical Church for the 200th anniversary of the Peace Treaty of Trianon.

The Kétdodonyi Szilvaszombat (Plum Saturday), a traditional gastronomic and folklore event, is organised every year on the last Saturday of August. This county and cross-border event attracts thousands of visitors every year.

In 2014, the Nógrád County Assembly awarded the Nógrádikum prize to the Kétdodonyi Szilvaszombat event based on its unique features that distinguish it from all other county and national values, and preserving traditions is a primary aspect when organising the event.

The locals are rightfully proud of the Kétdodony Traditionalist Group since they have faithfully cherished, preserved and passed on their values to the younger generations in the fields of both gastronomy and tradition since 1994.

The residents and the visitors to the settlement can experience the beauties of rural life here in a calm and tidy environment.

The mayor of the settlement: Judit Halász

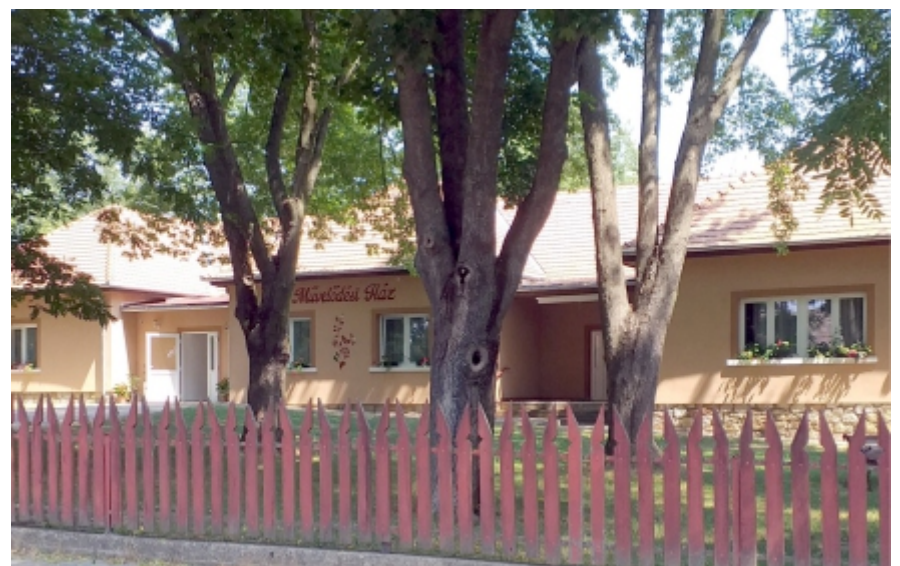
A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Trianoni emlékmű 2021.; II. Rákóczi Ferenc lovasszobra; Evangélikus templom – előtérben a Hősi emlékművel; Kétdodony látképe a horgásztóval; Kétdodony Község Önkormányzat hivatala; Szilvaszombat 2016.; Kétdodonyi generációk népviseletben; Palóc menyasszony-vőlegény párosok Kétdodony és Palást (Felvidék); A kétdodonyi szilvaszombóc; Horgásztó; Művelődési ház ligetes parkjával

KÉTBODONY



KÉTBODONY





KISBÁGYON



Az alig 500 fős község Nógrád vármegye legdélebbi települései közé tartozik. A falu a Cserhát déli részén fekszik, ahol a falvak a patakmeder mentén jöttek létre. Kisbágyonon a Bujáki-patak folyik keresztül, amely egyben a Kisbágyon és Palotás községek között megépített 62 hektáros víztározót és horgásztavat is táplálja. A horgászto jelentősége turisztikai és szabadidős szempontból meghatározó a település életében.

Kisbágyon, illetve Bágyon neve személynévből származik, a kis- előtag megkülönböztető jellegként került elé. A régészeti leletek tanúsága szerint a környék már a bronzkorban lakott terület volt.

Bágyon említésekor nem szabad megfeledkezni arról, hogy korának kiváló nyelvtudósa Ribay György (1754-1812) is egy ideig „raboskodott” ezen a településen, szintén ez idő tájt került a községbe Ócsai Balogh Péter nógrádi főszolgabíró, az ő nevéhez kötődik az evangélikus vallás meghonosítása Kisbágyonon, birtoka haláláig találkahelye volt az ellenzéki szellemű nemességnek. Ebben az időben némi kulturális fellendülés is tapasztalható volt a településen.

Kisbágyon úrilakjai között a századfordulón ott találjuk az Ondrejovichok által 1831-ben építtetett, és az 1852-ben épített Géczi kúriát.

A hagyományos paraszti gazdálkodás évszázadokon keresztül meghatározta a falusi élet szokásait, a település lakosai szőlő- és földműveléssel foglalkoztak, s az ezzel kapcsolatos összejövetelek, munkák és népnépek (szőlőszüret, felvonulás, aratás, locsolóbál) határozták meg életüket, ezek tartották össze a falusi közösséget. Az idő előrehaladtával, az infrastruktúra kiépülésével a gazdálkodás és az életforma megváltozott, a paraszti gazdálkodást felváltották a nagyvárosok gyárjai, ahová a település jó része nap, mint nap eljár dolgozni.

A falusi közösségek összetartozását a Faluházban megalakult közösségi színtér, illetve a Kisbágyon Ifjúságáért és Hagyományaiért Alapítvány hivatott biztosítani.

A település életében felelevenítésre került a színjátszó kör, melynek múltja, gyökerei majd száz évre nyúlnak vissza, amely a közösségépítés erején túl nagyon sok színes előadással szórakoztatja mind a falu, mind a környező települések lakóit.

Kisbágyonban rendszeresen megrendezésre kerülnek a lakosság életét színesítő rendezvények: farsangi bálók, falunapok, sportnapok, megemlékezések a szépkorúakról, télapó ünnepélyek, falukarácsonyok.

Kisbágyont vendégszerető emberek lakják. A falut körülölelő hegytetőről az ide érkezők szeme elé tárul a templom tornya, az Ondrejovich kúria sziluettje és a házakat délről körül ölelő tó víztükrének hívogató csillogása.

A település polgármestere: Nagy Attiláné

The village of just under of 500 inhabitants is one of the southernmost settlements of Nógrád county. It is situated in the southern part of Cserhát Mountains, where villages developed along the banks of the stream. Kisbágyon is crossed by the Bujáki stream, which also feeds the 62-hectare reservoir and fishing lake built between Kisbágyon and Palotás villages. The significance of the fishing pond in terms of tourism and recreation is crucial for the life of the settlement.

The name Kisbágyon or Bágyon is derived from a personal name, with the prefix 'kis-' added as a distinguishing feature. Archaeological findings show that the area was already inhabited in the Bronze Age.

When mentioning Bágyon, it should be remembered that György Ribay (1754-1812), an excellent linguist of his time, was also a prisoner in the settlement for a while. Around this time, Péter Balogh Ócsai, the chief constable of Nógrád county, also arrived in the village, and the establishment of the Lutheran religion in Kisbágyon was associated with his name, his estate was a meeting place for opposition-minded nobility until his death. At the same time, there was also some cultural revival in the settlement.

At the turn of the century, among the manor houses of Kisbágyon there was already the mansion built in 1831 by the Ondrejovich family and the Géczi mansion built in 1852.

For centuries, traditional peasant farming had determined the habits of village life, the inhabitants of the settlement were engaged in viticulture and agriculture, and the related gatherings, work and folk festivals (grape harvest, parades, wheat harvest, sprinkling ball) defined their lives and kept the village community together. As time passed and infrastructure developed, peasant farming and the way of life changed, and agriculture was replaced by the factories of the big cities, where a large part of the population went to work every day.

The community scene established in the Village House and the Foundation for the Youth and Traditions of Kisbágyon are intended to ensure the cohesion of the communities of the village.

In the life of the settlement, the community space has been revived, the history and roots of which go back almost a hundred years, which, in addition to its community building power, entertains the inhabitants of both the village and the surrounding settlements with many colourful performances.

Kisbágyon regularly hosts events to enrich the life of its population: carnival balls, village days, sports days, commemorations of the elderly, Santa Claus celebrations, village Christmas parties.

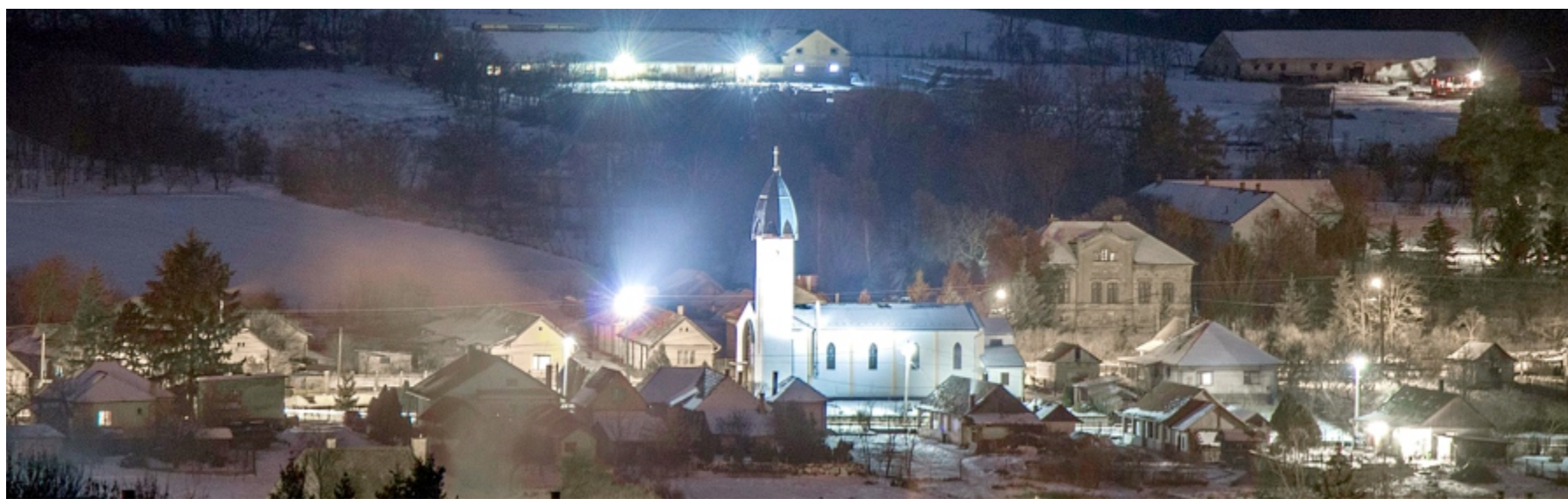
Kisbágyon is inhabited by hospitable people. From the hilltop surrounding the village, visitors can see the church tower, the silhouette of the Ondrejovich mansion and the inviting shimmer of the water of the lake that surrounds the houses from the south.

The mayor of the settlement: Attiláné Nagy

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Látkép; Ócsai Balogh Péter Emlékház; Római katolikus templom; Régi képeslap; Bágyon Színház csoport; Mindszenty tér; Kisbágyoni falunap; Ondrejovich-kúria; Horgásztó; Géczy-kúria (Faluház)

KISBÁGYON



Kastély



Kisbágyon

Templom



Iskola



Községháza

KISBÁGYON





KISECSET



A község Nógrád vármegye Rétsági Járásához tartozik. A Cserhát-hegység közép-pontjában, a 349 méter magas Cserhát hegye alatt egy öblös katlanban, kicsiny patak partján, erdőséggel, szántóföldekkel körülvéve rejtőzik a hegyek közé zárt kis település, ahonnan út nem vezet tovább. Bár a falut körülölelő dombok régen szőlőhegyek voltak, mára csak a pásztaák képét kirajzoló facsoportok figyelhetők meg. Az utak mentén lévő gyümölcsfák, patak menti füzesek elege, a hajdan volt paraszti gazdálkodás hírmondói, amikor is ember és tájegysége megkérdőjelezhetetlen volt.

A község történetéről először a 15. századból vannak írásos emlékek. Az 1820-ban megjelent Mocsáry-féle megyemonográfia ezt írja a faluról: „Kis Ecset. Magyarosodni kezdő tót falu. Határja nem nagy; a 'hegyek' oldalain lévő földjei javítást kívánnak; rétje kevés van, szőlője elegendő, 's jó bort terem.”

1911-ben a Borovszky monográfia szerint báró Buttler Ervinnek és Kilián Herminnek volt itt nagyobb birtoka. Az említett forrás ezt írja a településről: „A nógrádi járásban, a Cserhát alatt fekszik. Magyar kisközség, 49 házzal és 233 róm. kath. vallású lakossal.”

A környező erdők uralkodó fái a cser és a tölgy, s ez számos gombafajnak kedvez. A tinóru, a vargánya, az óriás pófete és a császárgomba is megtalálható. Jelentős a vadállomány, a vadászturizmus, és a település mellett elterülő víztározónak köszönhetően horgászatra is nyílik lehetőség, valamint mára már szinte teljesen beépülő zártkertű településrész közkedvelt a hétvégeken természeti környezetben pihenni vágyók számára. Kisecset természeti, tájképi értékei jelentős turisztikai vonzerővel bírnak, mely nem csak a pihenni, vadászni-horgászni vágyók körében népszerű, hanem a határát érintő Kéktúra útvonalnak köszönhetően a bakancsos turisták számára is egyre ismertebb.

A védett növényfajú tavaszi hérics minden tavasszal virágba borítja a település hegyoldalait.

A helyi templomot barokk stílusban építették, végleges befejezése a diadalív évszáma szerint 1773-ban történt. Az épület egyhajós, torony nélküli, érdekessége a templomtól különálló, annak tengelyében épült klasszicista harangláb.

A tél Kisecseten nagyon hideg, fagyzos, de nyaranta a település megtelik élettel. A hétvégi kistermelői piacok nem csak a helyi termékeket kínálják, de mindig tartogatnak valami meglepetést is. A piac épülete többfunkciós, hiszen amikor épp nem a helyben megtermelt minőségi termékeket árulják ott, akkor számos kültéri programnak ad otthont. A sportpályán kialakított játszótér, fitness park, valamint strandröplabda pálya kedvelt a gyermekek és sportolni vágyók számára, valamint egyedi, sövénnel tagolt kialakítása is a természet közelségét tükrözi.

A település nagyobb eseménye a minden évben megrendezésre kerülő Kisecseti Pampuskafesztivál, ahol a finom palóc édesség fogyasztása mellett számtalan kulturális és könnyűzenei élménnyel gazdagodhatnak a helyiek, és az ide látogató vendégek.

Kulturális élményeket nagyszámban biztosít a művelődési ház is. Kiállítások, színházi előadások és gyermekműsorok, valamint családi és baráti összejövetelek fontos színtere a palóc népi építészet stílusjegyeit hordozó épület. Kisecset központi részének meghatározó faluképét szintén a palóc tájra jellemző kontyolt tetős, tornácok házikók alkotják.

A kis községről elmondható, hogy egyaránt ideális környezetet biztosít a családok, valamint a nyugalomra, a természet közelségére vágyó fiatalok és idősek számára.

A település polgármestere: Pribelszki Tamás

This small village lies in the Rétság district of Nógrád County, in the centre of the Cserhát mountains, in a basin under the 349-m-high Cserhát, along a small stream, surrounded by forests and fields. It is hidden among mountains, and no road leads further. Although the hills around the village used to be vineyards, today you can see only groups of trees outlining the former tracts. The fruit trees along the roads and the willows along the stream show signs of former peasant farming, when the unity of man and landscape was unquestionable.

The village was first mentioned in writing in the 15th century. This is what the Mocsáry county monograph says about the village in 1820: „Kis Ecset. A Slovakian village that is becoming Hungarian. Its border is not large; its lands on the hillsides need improvement; it has few meadows but a lot of grapes, and makes fine wine." According to the Borovszky monograph, Baron Ervin Buttler and Hermin Kilián had large estates here in 1911. The source says: “The settlement lies in the Nógrád district, below the Cserhát mountain. It's a Hungarian village with 49 houses and 233 Roman Catholic residents.”

Most trees of the surrounding forests are oak and Turkey oak, which is favourable for many mushroom species, including boletus, giant puffball and Caesar's mushroom. The significant game population attracts many hunters, the reservoir next to the settlement offers fishing opportunities and the external garden plots – which have become almost completely integrated with the settlement – are popular with those who want to relax in a natural environment at weekends. The natural values and the landscape of Kisecset attract many tourists, and they are not only popular with those who want to relax, hunt and fish, but also with more and more hikers hitting the Blue Trail along the country border.

The yellow pheasant's eye, a protected plant, blooms all over the hillsides of the settlement in spring.

The local church was built in Baroque style, and as shown by the year of the triumphal arch, it was completed in 1773. The building has a single nave and no tower, and its interesting feature is the Classicist belfry built separately from the church.

Winter is very cold in Kisecset but the settlement is full of life in summer. The small farmer's weekend market not only offers local products but always has something surprising in store. The market building is multi-functional: when no local quality products are sold, it hosts numerous outdoor programmes. The playground, fitness park and beach volleyball court set up on the sports field are popular with children and those who want to play sports, and their unique design, divided by hedges, reflects closeness to nature.

A major yearly event is the Pampuska (Donut) Festival, where, in addition to tasting this delicious Palóc food, locals and guests can enjoy countless cultural and light music experiences.

The culture centre also provides many cultural events. The building, bearing the special features of Palóc folk architecture, is an important stage for exhibitions, theatre performances, children's programmes as well as family and friendly gatherings. The defining image of the village centre is given by houses with hip roofs and porches, which are typical of the Palóc landscape.

This small village offers an ideal environment for families as well as for young and old people who seek peace and proximity to nature.

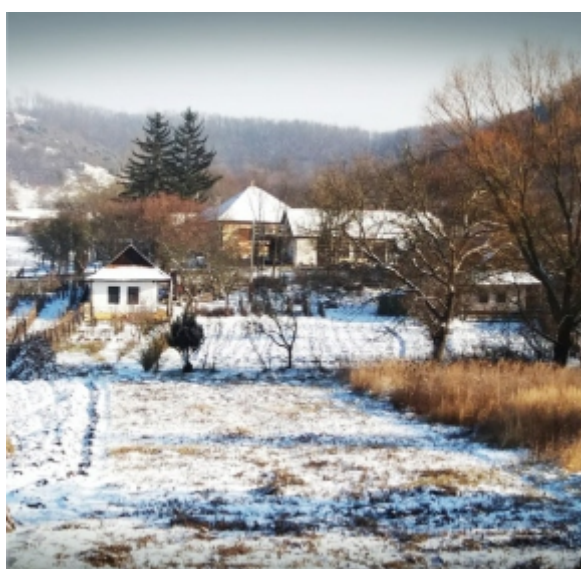
The mayor of the settlement: Tamás Pribelszki

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Római katolikus templombelső; Templom és harangláb; Művelődési ház; Kisecseti látkép; Tavaszi hérics; Sportpálya és játszótér; Téli tájkép; Horgásztó és üdülőtérület; Horgásztó ősszel; Tél Kisecseten



KISECSET





KOZÁRD



E sorok barátsággal és igaz magyar érzésekkel Kozárdra, a Kelet-Cserhát gyöngyszemére hívják az Olvasót. „Ezer év hagyomány, küzdelem, megújulás és remény” – ezek a szavak és óhajok kísérik Kozárdot, az ezeréves magyar-palóc falut a megújulásért és a fennmaradásért vívott, nemzedékeket összekötő küzdelmes életében. Olyan feltörekvő település három évtizedes fejlődésének elemei láthatók itt, amely követhető példa lehet sok száz Kárpát-medencei magyar település számára. A titok az emberi akaratban és összefogásban rejlik.

Kozárd az a hely, ahol nap, mint nap segítik az idősebb polgárokat és szeretettel gondoskodnak a gyarapodó falu aranyos gyermekeiről. A település az elmúlt évtizedekben példás megújulással vált a Cserhát természeti és kulturális turizmusa helyszínévé, közös akaratból építő-szépítő közösséggé. Kozárdon 2002-től mostanáig beteljesedett a családi házak felújítása, az utak, járdák és vízelvezető csatornák kiépítése, az út menti rózsabokrok, a virágos parkok, az identitás faluközpont, a 24 köztéri szobor látványával.

A kozárdi kultúra helyszínei a Faluház s a hozzá kapcsolódó római katolikus „Szeplőtelen fogantatás” kápolna, a Párkányi Raab Péter alkotta Zenélő Angyal szoborral, ahol a történelmi harangláb méltósággal jelzi az idő múlását, a 2010-ben felújított könyvtár a Mindszenty szoborral, a falu megújulását büszkén hirdető Országzászló és alatta az Identitás emlékmű köbe vésett „Isten Áldd Meg a Magyart” himnusz fohásza és a 2023-ban elkészült Természeti Értékek Háza. A falu határában hullámszik a Kozárdi tó és a Bézma hegyét borító erdők. Kozárdtól 12 kilométerre északra van Hollókő, 15 kilométerre keletre Pásztó és a Mátra, nyugatra Buják a palóc kultúra faluja, 20-30 kilométerre, északra Szécsény és Salgótarján, délre Hatvan, 40 kilométerre Gyöngyös, nyugaton Balassagyarmat, délebbre Gödöllő s onnan félóránira Budapest, a nemzet fővárosa. Kozárdon vezet át a történelmi Palóc Út, itt alkotnak a Palócföldi Népi Iparművészek, az Athéné Alkotókör novellistái és képzőművészei. 2012 óta a Mária Út Egyesülettel kialakítottak egy szép, virágos Mária Kertet, amely a Medjugorje-Czestochowa zarándokút megálló-pihenő pontja.

A falu gazdaságának gerince emberöltőkön át a szőlő, a bor és a gyümölcs volt, amely mára az innovatív vízmegőrző és talajvédő módszerekre váltott.

Kozárd az elmúlt évtizedekben a világ sok szegletében képviselte Magyarországot. 2006-ban mutatkoztak be Rómában az „Európa Ízei”, egy évvel később Barcelonában az „Ízleld meg” (De Gusta) fesztiválon, 2008-ban Svédországban a „Vidék éledése” találkozón, 2013-ban Brüsszelben az Európa Értékei vásáron, valamint 2017-ben Moszkvában az Orosz Vidéki Turizmus konferencián. Érdekes epizódok voltak 2008-ban és 2018-ban a DAGENE Állatgenetikai és az európai SAVE Alapítvány konferenciái, és 2015-ben az Európai Borlovagrend avatási ünnepsége. 2008 és 2018 között több mint 30 fesztiválon ünnepelte a több ezres vendégsergő a helyi termékek kóstolását, a tavaszi, nyári és őszi gazda- és turistatalálkozók vidámságait. Ez az aktív időszak teremtette meg azt a kapcsolatot is, amelynek keretében a Debreceni Egyetem 2017-ben vidékfejlesztési és agroturisztikai kihelyezett tanszéket alapított Kozárdon.

A kozárdi polgárok által öt ciklusban újraválasztott polgármester 2016-ban a Földművelésügyi Minisztertől „Magyar Arany Érdemkereszt” kitüntetést, segítő férje 2017-ben az Év Vállalkozója címet, s 2023-ban agrárminisztériumi Életfa kitüntetést vehetett át.

A település polgármestere: Dr. Hajasné Banos Márta

The following lines invite the reader to Kozárd, the pearl of East Cserhát, with friendship and true Hungarian sentiment: "A thousand years of tradition, struggle, renewal and hope". These words and wishes accompany Kozárd, the thousand-year-old Hungarian Palóc village in its struggle for renewal and survival, connecting generations. The elements of the three-decade long development of an emerging village is here, which can be followed as an example for hundreds of Hungarian villages in the Carpathian Basin. The secret lies in human will and cooperation.

Kozárd is the place where they help elderly citizens every day and lovingly take care of the children of the growing village. With exemplary renewal in recent decades, it has become a location for natural and cultural tourism in Cserhát, a building and beautification community with a common will. In Kozárd, from 2002 until now, the renovation of family houses, the construction of roads, sidewalks and drainage channels, the roadside rose bushes, the flower parks, the village center, and the 24 public sculptures have been completed.

The cultural sites of Kozárd are the Village Hall and the related Roman Catholic "Immaculate Conception" chapel, with the sculpture of the Musical Angel by Péter Raab Parkanyi, where the historic belltower honors the passage of time, the library was renovated in 2010 with the statue of Mindszenty, the renewal of the village proudly proclaiming the National Flag and below it the chanting of the hymn "God Bless Hungarians" engraved in the stone of the Identity monument and the House of Natural Values completed in 2023. The Kozárdi lake and the forests covering the Bézma hill wave at the border of the village.

Hollókő is 12 km from Kozárd to the north, Pásztó and Mátra are 15 km to the east, Buják is a village of Palóc culture to the west, Gödöllő is to the south and Budapest, the nation's capital, half an hour from there.

The historical Palóc Trail leads through Kozárd, where the folk artists of Palócföld, the short story writers and visual artists of the Athéné Creative Circle create their work. Since 2012, together with the Mary's Trail Association, they have created a beautiful flowery Mária Garden, which is a stopping and resting point on the Medjugorje-Czestochowa pilgrimage route.

The backbone of the village's economy came from grapes, wine and fruit, which has now switched to innovative water conservation and soil protection methods.

Kozárd has represented Hungary in many corners of the world in recent decades. They were presented in Rome in 2006 at the "Tastes of Europe", a year later in Barcelona at the "Taste it" (De Gusta) festival, in 2008 in Sweden at the "Enlivening the Countryside" meeting, in 2013 in Brussels at the European Values fair, and in 2017 in Moscow at the Russian Rural Tourism conference. Between 2008 and 2018, more than 30 festivals celebrated the tasting of local products and the joys of spring, summer and autumn farmer and tourist meetings.

Our mayor, who was re-elected for five terms by the citizens of Kozárd, received the "Hungarian Gold Cross of Merit" award from the Minister of Agriculture in 2016, his helpful husband received the Entrepreneur of the Year title in 2017, and the Tree of Life award from the Ministry of Agriculture in 2023.

The mayor of our village is Dr. Márta Hajasné Banos

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Himnusz fohász Párkányi Raab Péter kezeitől (2012); Ferenc Pápa ünnepi áldása Kozárd polgármesterére és a falu népére (2017); Búcsújáró határkereszt Kozárd déli oldalán (2018); A Szűz Mária szobor felszentelése 2010-ben; Kozárd látképe a Pohánka domboldalról; Kozárdi hitvallás, 2006; A Szeplőtelen fogantatás kápolna (2006); A Mindszenty József emlékmű avatása Kozárdon, 2016-ban; Palóclány a Zenélő Angyal szoborral a kápolna bejáratánál; Aranykorona, az egyik kedvelt kozárdi vendégház







KUTASÓ



A község Nógrád vármegyében, a Pásztói járásban, a Cserhát hegyvidék lélegzetelállítóan gyönyörű lankái között, a Szuha-patak és az Egres-patak közötti részre, a Királykára épült. A vármegye tíz legkisebb településeinek egyike, a Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark területén. Megközelíthető a 21-es főútról, a hollókői elágazásnál letérve. A 13 kilométerre fekvő Hollókővel túraútvonal is összeköti.

Az ókor idején a Cserhát vidéke már lakott volt. A környéken a régészek az 1960-as években szkíta eszközöket találtak, melyeket a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban őriznek.

A Wenczel okmánytárban található oklevelek már 1265-ben és 1327-ben említik a falut, mely a történészek szerint 1170 óta létezik. A falu nevét Carsov, majd terra Kuthasov alakban írták. Az 1400-1500-as években Gutas írásmóddal fordult elő, ekkor több földbirtokosé volt. A törökök 1545-ben elfoglalták Szandavárat, egész környékét feldúlták. Ebben az időben Kutasó teljesen elpusztult, lakosai meghaltak vagy elmenekültek. Kipusztításáig a nógrádi szandzsákhöz tartozott a falu. A török kiűzése után az 1690-es években a felvidéki ágostai (evangélikus) hitvallású tótok települtek a környékre és népesítették be újra Kutasót. A falu szlovák származását a még ma is használt földrajzi és személynév is jelzik pl: Kopanica, Dolina, Hrastya, ill. a Gyetvan, Szlobodnyik, Mihalik személynév.

A község nevezetességei: a Kopjafa, az I. világháborús emlékmű, a Palóc Kemence. Kutasó kicsiny evangélikus templomát a 20. század elején építették. Temetőjében nyugszik Lukácsy Sándor irodalomtörténész (1923–2001).

Kutasó 6,1 km² területen fekszik, az itt élők számára a Cserhát legszebb, legkedvesebb falucskája, mely mára a többi település gondjaival küzd: a kiszámíthatatlan jövővel és az ebből adódó elvándorlással, mégsem panaszkodik senki sem, csupa mosolygós ember él itt. Úgy vélik, hogy számukra a túlélés a közösség erejében rejlik. Maga a falu is reményteljes képet nyújt: bármerre tekintve mindenütt az épülés, szépülés jelei, a gondoskodás, a szülőföld szeretetének apró jele látható.

Ez az aprócska falu a 1990-es évek óta jelentősen fejlődött, kiépült az infrastruktúra, gáz-, víz-, szennyvízhálózat, telefon, internet és orvosi rendelő is épült. Megújult a falu központja, szép virágos parkkal, melynek elengedhetetlen része a palóc-kemence. Felújításra került a közösségi ház, s több belterületi út, továbbá új játszótérrel, falubusszal gazdagodott Kutasó. Mindez pályázati forrásokból valósulhatott meg.

Megtalálható itt minden, ami az idelátogatók számára érdekes lehet: a csend, a béke, a nyugalom. A hegyi patakokkal szabdaltnak tűnő erdőségek remek élőhelyet kínálnak a vadon élő állatok számára, melyek időnként előbújva rejtekükből megcsodálhatók. Kutasó a „nyugalom szigete”, zajtól és forgalomtól mentes, alig 95 lelkes kicsiny település. Itt lelassul az élet abból a nagyon erős ritmusból, amiben ma az ember él, át tud váltani egy sokkal élhetőbb ritmusra, arra a fajta nyugalomra, ami itt egyszerűen adja magát. A kirándulók számára meleg szívvél ajánlják a környező településeket is: Hollókő Ófalu és vár, valamint a bujádi vár és sasbérci kilátó szépségeit. Ha a kedves vendég szeretne belekóstolni a palóc és tót konyha ízvilágába, kihagyhatatlan a sztrapacska, palócgulyás, a macsánka, a ganca, a pampuska és a túrólepeny is. Szeretettel várnak minden érdeklődőt a helyiek, hogy jöjjön ismerje meg életüket, szokásaikat, élvezze a jó levegőt és nyugalmat.

A település polgármestere: Kéri Erika

The village lies in Nógrád County, Pásztó District, among the breathtakingly beautiful slopes of the Cserhát Mountains, between the Szuha and the Egres Streams, on the flat Királyka area. It is one of the 10 smallest settlements in the county, in the area of the Novohrad-Nógrád UNESCO Global Geopark. – It can be reached from main road 21, turning off at the Hollókő junction. It is also connected by a 13-km hiking trail to Hollókő.

The Cserhát region was already inhabited in ancient times. In the 1960s, archaeologists found Scythian tools here, which are kept in the Ferenc Kubinyi Museum in Szécsény.

Documents in the Wenczel archive mention the village as early as 1265 and 1327, but historians say that it already existed in 1170. Its name was written as Carsov and then as terra Kuthasov. In the 1400s and 1500s it was spelt as Gutas and belonged to several landowners. The Turks occupied Szandavár in 1545 and ransacked its entire surroundings. Kutasó was completely destroyed, and its inhabitants died or fled. Until its destruction, the village belonged to the Nógrád district (sanjak). After expelling the Turks, in the 1690s, Augustinian (Evangelical) Slovaks came from the highlands and repopulated Kutasó. The Slovak origin is indicated by the geographical and personal names still used today, e.g.: Kopanica, Dolina, Hrastya, Gyetvan, Szlobodnyik, Mihalik.

Landmarks of the village are the Grave Post, the World War I memorial and the Palóc Oven. The small Lutheran church was built in the early 20th century. Literary historian Sándor Lukácsy (1923–2001) rests in the local cemetery.

Kutasó lies on an area of 6.1 km². For the locals it is the most beautiful and dearest village in Cserhát, struggling with the problems of other settlements: the future is unpredictable so people move away, yet no one complains, and the local people keep smiling. They claim that their survival lies in the strength of the community. The village itself also gives a picture of hope: everywhere you look, you can see small signs of construction, beautification, care and love of the homeland.

This tiny village has developed a lot since the 1990s: there is gas, water, sewage, telephone, internet and a doctor's surgery. The village centre has been renewed with a beautiful flowery park, and its specialty is the Palóc oven. The community centre has been renovated, many internal roads and a new playground have been built and a village bus has been bought from tender funds.

Visitors find here everything that can be important: silence, peace, tranquility. The forests dotted with mountain streams offer a great habitat for wild animals, which can sometimes be admired when they come out of their hiding places. Kutasó is the “island of tranquility”, free from noise and traffic, with just 95 residents. Life slows down here, and people living life in the fast lane can switch to a much more livable rhythm, to the kind of calmness that simply gives itself here. The beautiful neighbouring settlements are also recommended to hikers: the Old Village and the castle in Hollókő, the Buják castle and the Sasbérc lookout. If guests are interested in the flavours of Palóc and Slovakian cuisine, they must definitely taste sztrapacska, Palóc goulash, macsánka (potato with pepper), ganca (potato mash), pampuska (donut) and curd pie. The locals welcome all visitors to come and find about their life and customs and enjoy the fresh air and tranquility.

The mayor of the settlement: Erika Kéri

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







LITKE



Nógrád vármegye északi csücskében, a szlovák határ mentén található kistelepülés az Ipoly folyó és a Dobroda-patak völgyeinek találkozásánál, a Karancs-hegység nyugati peremén fekszik. Ősi korok óta lakott, a történelem viharait átvészelve ma közel 800 ember otthona. A túrázók kedvelt úti célja, az Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület, ill. a „Palóc Grand Canyon” nyolc kilométeres vonzáskörzetében található.

A Litkét övező táj igen változatos. Délkelet felé a látóhatárt a Karancs sűrű erdővel fedett, 729 méter magas csúcsa a „Palóc-Olympos” zárja. A hegység 250-350 méter magas nyúlványai a Bük-tető, a Kis Vajas, a Nagy Vajas, a Másisten-bérc, a Pilistető, a Veréb-hegy és a Kopasz-hegy dombbá szelídülnek, majd belesimulnak az Ipoly és a Dobroda síkságába. Az ártér különleges világa, a folyó és a vasút közötti, Csádajnak nevezett kb. egy kilométer széles sáv. Északi részén a természeti értékekben gazdag Mocsár és Ortás területek 2002 óta természetvédelmi oltalom alatt állnak. Nógrád vármegyében csak itt fordul elő a nagy kócsag és a batla.

A Litke közigazgatási területéhez tartozó – Rárópusztáról az 1960-as években elnevezett – Rárósi szabadiódó park a falutól négy kilométerre, az Ipoly és a Dobroda összefolyásánál terül el. A nomád, félnomád életmódot kedvelők számára ideális, tiszta levegőjű, jól megközelíthető, szép környezet falusi rendezvények és nyári táborok helyszíne.

A községben több értékes műemlék található: Szent Kereszt római katolikus templom (1766), Koháry-féle menház v. ispotály (1725), Koháry-féle Magtár (18.század), római katolikus plébánia (18.század). A Camonica Vizitáció szerint Litkének már a középkorban volt temploma, a jelenlegi – a középkori alapfalakon – 1766-ban a Koháry család építtette újra, barokk stílusban. Belső képe kegyúri templomot mutat barokk, rokokó díszítésekkel. Különlegessége a Szent János szószékoltár, mely katolikus templomokban ritkán látható. A szentélyben látható egy 18. századból származó feszület, a sekrestye bejárata felett pedig a nagyszombati könnyező Szűzanya képének másolata, melyet 1812-ben készített Tindira József plébános. Ezen tárgyak 2019-ben Nógrádikum Díjat kaptak.

Az ófalu részen található a szintén Nógrádikum Díjas Milleniumi facsoport. A honfoglalás ezredik évfordulója alkalmából 1896-ban ültetett hét kocsányos tölgyfa a hét vezérre emlékeztet. A ligetszerű facsoport közepén, az örökké árnyas park legcsendesebb részén áll államalapító Szent István kőszobra. Az eredeti, több mint száz éves facsoport természetvédelmi terület. A parkban 1978-ban egy táblát helyeztek el, Vörösmarty Mihály idézettel: „Emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék”. Tisztelettel és büszkeséggel gondolnak a településen élők a község két híres, tudós szülöttjére: Dr. Borbás Vince botanikusra, flórakutatóra és Dr. Imre Lajosra, a kémiai tudományok doktorára.

A település múltjába repít vissza a „Margaréta” Alkotó- és Tájház épületében kiállított helytörténeti gyűjtemény. A szoba és konyhabútorokon kívül a mindennapokban használt tárgyak, berendezések, a kenderfeldolgozás eszközei, valamint hímezett falvédők, asztalterítők, különféle vásznak kerültek kiállításra.

A községben él és alkot Kanyó Alfonzné, Magyar Kézműves Remek-díjas népi iparművész, akinek számos munkája kapott elismerést országos pályázatokon. Az Ötszörös Remek cím elérésével megkapta a MKIK Elnöki aranyérem kitüntetését. A Hagyományok Háza meghívására bekerült a Kárpát-medence kézműves adatbázisába.

A település polgármestere: Kristófné Dudás Zsuzsanna

This small settlement lies in the northern tip of Nógrád County, at the Slovak border, where the valleys of the Ipoly and the Dobroda rivers meet, on the western edge of the Karancs Mountains. Inhabited since ancient times and having survived the storms of history, it is now home to nearly 800 people. It is 4 km from the Ipolytarnóc Fossils Nature Conservation Area and 8 km from the "Palóc Grand Canyon", which are popular hiking destinations.

The surrounding landscape is very diverse. The horizon towards the southeast is closed by the 729-m-high peak of Karancs, the "Palóc-Olympus", covered with thick forests. The 250-350-m-high tops of the mountain range reduce into hills and smooth into the plains of Ipoly and Dobroda. The special 1-km-wide floodplain between the river and the railway is called Csádaj. In its northern part, the Mocsár and Ortás areas, rich in natural values, have been under protection since 2002. This is the only place where you can see great egret and glossy ibis in Nógrád County.

The Rárós leisure park, which is part of Litke and was named after Rárópuszta in the 1960s, is located 4 km from the village, at the confluence of the Ipoly and Dobroda rivers. It's ideal for those who like a nomadic or semi-nomadic lifestyle, it's easily accessible, has clean air and is a great place for village events and summer camps.

Valuable monuments are the Holy Cross Roman Catholic Church (1766), the Koháry shelter and hospital (1725), the Koháry granary (18th century) and the Roman Catholic parish (18th century). According to records, Litke already had a church in the Middle Ages, and the current one was rebuilt in 1766 in Baroque style by the Koháry family on the medieval foundations. Inside it is a patron church with Baroque and Rococo decorations. Its specialty is the St. John pulpit altar, which is rare in Catholic churches. In the sanctuary there is a crucifix from the 18th century, and above the entrance there is a copy of the Weeping Virgin of Holy Saturday, made in 1812 by parish priest József Tindira. These objects received the Nogradicum award in 2019.

The Millennium tree group in the old village part has also won the Nogradicum award. The 7 pedunculated oak trees planted in 1896 for the 1000th anniversary of the conquest symbolise the 7 leaders. The stone statue of the state founder Saint Stephen stands in the middle of the grove of trees, which are more than a 100 years old and form a protected nature reserve. In 1978 a sign was placed in the park with a quote by Mihály Vörösmarty: "Without memories, the reputation of a nation is just a shadow".

The residents are proud of the two famous scientists of the village: dr. Vince Borbás, botanist, flora researcher and dr. Lajos Imre, doctor of chemistry.

The local history collection in the "Margaréta" Art and Country House takes visitors back to the settlement's past. In addition to the room and kitchen furniture, everyday objects and equipment, hemp processing tools and embroidered wall protectors, tablecloths and canvases are exhibited.

Alfonzné Kanyó, a Hungarian Handicrafts Award-winning folk artist, who has received recognition at many national competitions, lives and works in the village. By achieving the Five-Time Excellence title, she received the Presidential Gold Medal of the Hungarian Chamber of Commerce and Industry. The Hungarian Heritage House has entered her into the Carpathian Basin's handicraft database.

The mayor of the settlement: Zsuzsanna Kristófné Dudás

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szent Kereszt római katolikus templom; A szentélyben található feszület; Szent János szószékoltár; Településkép Litke Ófalu; Tindira József festménye Nagyszombati könnyező Szűzanya; Községháza; Orvosi rendelő; Tájház külső; Kanyó Alfonzné népi iparművész; Az Ipoly Rárósnál; Milleniumi facsoport







MAGYARNÁNDOR



A település sokrétű és gazdag hagyományai hozzátartoznak a helyiek mindennapi életéhez, erősítik a közösség szeretetét és tiszteletét. Épített környezetük emlékei, a település látnivalói, programjai és rendezvényei híven tükrözik értékeik megbecsülését. Szeretettel várnak minden érdeklődőt, aki a régió egyik legélhetőbb településén képzelet el életét.

A nyugodt, falusi környezet igazán alkalmas gyermeknevelésre, kikapcsolódásra és pihenésre. A folyamatban lévő új építésű bölcsőde kivitelezése, a kiválóan felszerelt óvoda és általános iskola, korszerű játszóterek, felújított és folyamatosan fejlesztett sportpálya mind az itt élők javát szolgálja. Folyamatosan biztosított a gyerek- és felnőtt orvosi és fogorvosi ellátás, gyógyszerházi és postai szolgáltatás. Élelmiszerbolt, gazdabolt, a szolgáltatóházban fodrász, sminkes, és műkörmös áll a helyiek rendelkezésére.

Az önkormányzat és intézményei, a mindenkor képviselő-testület élhető, biztonságos, komfortos életkörülmények és a közszolgáltatások széles körű biztosítására törekszik. A gyönyörű természeti környezet, folyamatos fejlődés a település garanciája!

A település eredeti neve Nándor volt, talán egy bolgár népnév után. A név alapján feltételezhető, hogy a 9. századi bolgár dukátus idején katonai szállást létesíthettek ezen a helyen. A megtisztelő magyar jelzőt 1906-ban kapta a község.

Nándor első írásos említése egy, a váci káptalan által 1287-ben kiállított oklevélből való. 1332-ben a falu plébániája már fennállt. Említették a település nevét 1336-ban is, az esztergomi érsekség tizedjegyzékében. Nándorban magyar ajkú, római katolikus vallású lakosok telepedtek le. Szlovák telepesek (mint a környékbeli falvakba) nem érkeztek. A török időkben már állt a „Tabán” feletti dombon a Szent Miklós tiszteletére szentelt, valószínűleg szalmatetős kis templom, a mellette külön épített kő haranglábbal, melyben három harang „lakott”. A tizenöt éves háború idején, 1598-ban Nádasdy Ferenc birtoka volt, 1633-ban pedig újra hódoltsági területként, öt adóköteles háztartást írtak itt össze. Balassa Imrének 1660-ban jelentős részbirtokai voltak itt. 1715-ben és 1720-ban 15-15 magyar háztartást vettek számba a vármegyei összeírásokban. 1740-ben a Jeszenszky és a Gerhard családok voltak az itteni birtokosok. 1770-ben részben az alsópetényi uradalomhoz tartozott, részben Eszterházy Miklósé, 1826-ban pedig a báró Prónay család birtoka. A török idők után lassan nőtt a lakosság száma, amivel együtt járt különféle mesteremberek megtelepedése is. Említés esik a faluban működő molnárról – ekkor már van malma Nándornak –, kovácsról, serfőzőről. Ez időben már fellelhetők a ma is olyan gyakori családnevek, mint a Varga, Nagy, Poroszkay, Bagyal, Seres. Az 1782-85-ben, II. József idejében felvett országleírás és népszámlálás adataiból kitűnik, hogy Nándorban ekkor 91 ház volt 108 családdal és 602 lakossal, ebből 290 nő volt. A faluban ebben az időben csak két szilárd épület található, a templom és a plébánia. Az új templom alapkövét csak 1855 április 21-én helyezték el. A több mint három évig tartó építkezést bizonyos Carolus Duliczky nevű építőmester kezdte el, ám nem sokára Kanizsai Alajos váci uradalmi építész folytatta és fejezte be. Végül a templomot 1858. december 12-én szentelte fel a szintén nándori születésű Poroszkay Péter romhányi esperes, aki a jeles alkalomból ajándékozta a templomnak a ma is az eredeti helyén látható, Szent Miklóst ábrázoló oltárképet.

A település polgármestere: Schmiedt Károly

The diverse and rich traditions of the village are part of the everyday life of locals and strengthen the love and respect of the community. The memories of their built environment, the sights, programs, and the events faithfully reflect the appreciation of their values. They welcome everyone who imagines their life in one of the region's most liveable villages.

The calm village environment is ideal for raising children, relaxing and resting. The ongoing construction of the newly built nursery school, the well-equipped kindergarten and elementary school, modern playgrounds, renovated and continuously improved sports field all serve the benefit of our residents. We have medical and dental care for children and adults, a pharmacy and postal services. There is a grocery store, a farmer's store, a hairdresser, a make-up artist, and a manicurist in our service building.

The local government and its institutions, the current representative body work to provide liveable, safe, comfortable living conditions and a wide range of public services. The beautiful natural environment and continuous development guarantee this.

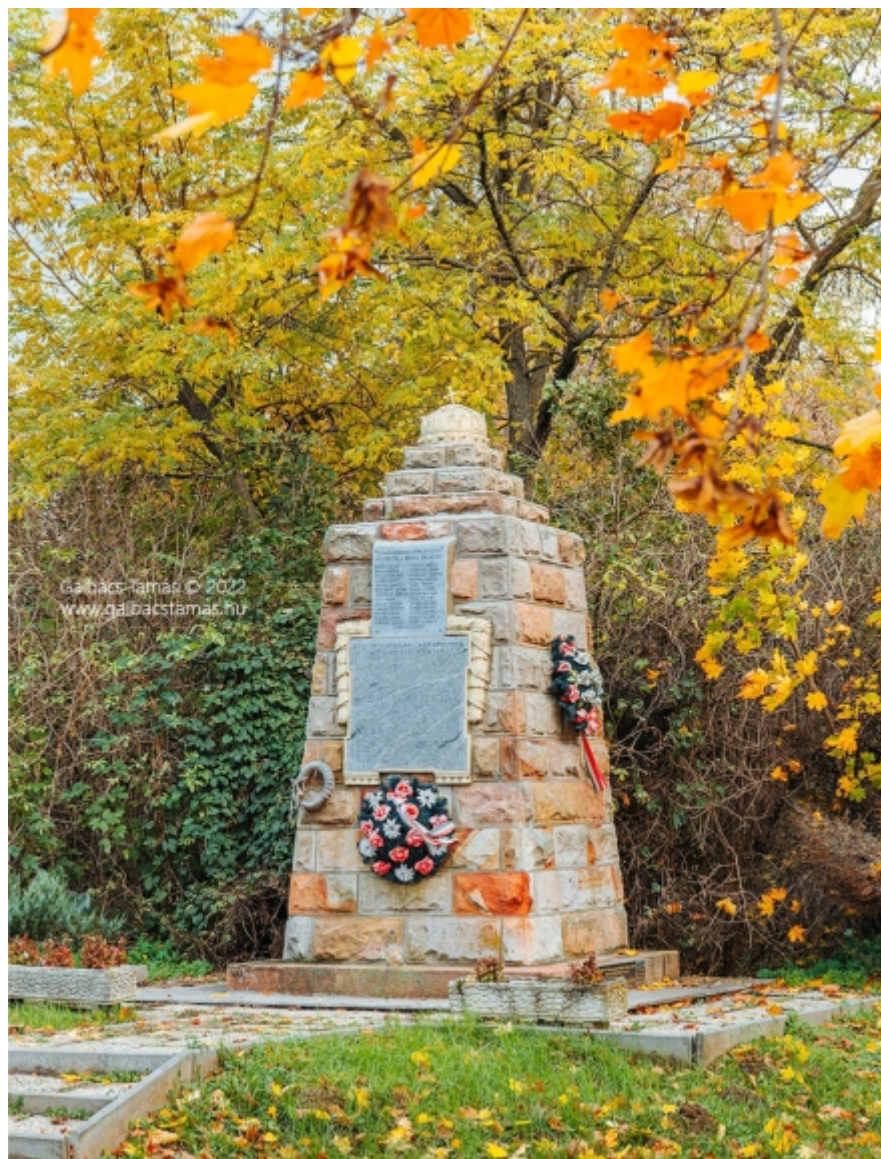
The original name of our village was Nándor, perhaps after a Bulgarian folk name. A military accommodation might have been established here in the 9th century during the Bulgarian duchy. The village received the honorary Hungarian epithet in 1906.

The first written mention of Nándor is from a certificate issued by the Vác chapter in 1287. In 1332, the parish of the village already existed. The name was also mentioned in 1336, in the tithe list of the Esztergom archdiocese. Hungarian-speaking Roman Catholic residents settled in Nándor. Slovak settlers (as in the surrounding villages) did not arrive. In Turkish times, a small church dedicated to St. Nicholas, probably with a straw roof, stood on the hill above "Tabán", with a separate stone belfry next to it, in which three bells "lived". During the Fifteen Years' War in 1598. It was the property of Ferenc Nádasdy, and in 1633 it was once again a vassal territory, and five taxable households were registered here. In 1660, Imre Balassa had significant holdings here as well. In 1715 and 1720, 15 Hungarian households were counted in the county censuses. In 1740, the Jeszenszky and Gerhard families were the owners. In 1770, it partly belonged to the Alsópetény manor, partly to Miklós Eszterházy, and in 1826, to the Baron Prónay family. After the Turkish era, the population slowly increased, which was accompanied by the settlement of various craftsmen. There was a mention of the miller working in the village - at that time Nándor already had a mill - a blacksmith, a brewer. In 1782-85, the country description and census data taken in József II's time, there were 91 houses in Nándor with 108 families and 602 inhabitants, with 290 women. There are only two solid buildings in the village at this time: the church and the parish. The foundation stone of the new church was laid on 21 April, 1855. The construction, which lasted more than three years, started with a master builder named Carolus Duliczky, but was soon continued and completed by the Vác manor architect, Alajos Kanizsai. Finally, the church was consecrated on December 12, 1858, by Bishop Péter Poroszkay of Romhány, also born in Nándor, who presented the church with the altar picture of Saint Nicholas, which is still in its original place.

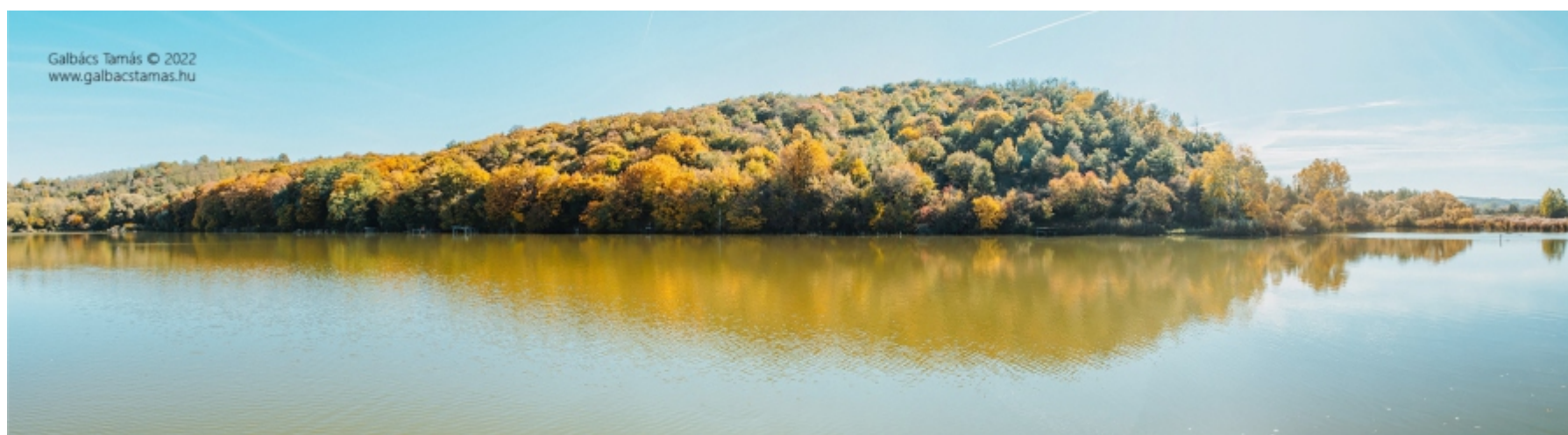
The mayor of our village is Károly Schmiedt

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



MAGYARNÁNDOR





MÁRKHÁZA



Márháza Nógrád vármegyében, a megyeszékhelytől 15 kilométer távolságra, a Kis-Zagyva völgyében épült település. A Mátra és a Cserhát hegységek nyúlványai által övezett, turisztikai látványokkal megáldott környezet, amely 250 főt számláló helyi lakos és az ide látogató vendégek békés otthona.

Közigazgatási területének jelentős része a Bükk Nemzeti Park felügyelete alatt áll, amely védi a természet alkotásait a civilizáció ártalmaitól.

A település szomszédságában lévő Sámsonháza vár maradványai tanúsítják a 12. században a környéken uralkodó rablólovag, Sámson létezését. A monda szerint fiának, Márknak adományozta a jelenleg Márháza község területéhez tartozó birtokát. Márháza község neve így a Márk birtokos nevéhez köthető.

A török megszállás idején a település megsemmisült. A 17. század elején néhány szlovák nemzetiségű család telepedett le, erre utalnak a máig is ismert szláv csengésű dűlőnevek: Kopanyica, Kapusznica, Vreska, valamint az, hogy a községet Tót-marokháza néven is ismerték egykoron. Máig is fennmaradtak az erről tanúskodó születési anyakönyvi kivonatok az 1800-as évekből.

Ma már nem őrzi a lakosság ezt a származástudatot és a vallásuk is római katolikus, erre utal az, hogy a falu népe szép, modern templomot épített a Kádár-rendszer fénykorában, 1979-ben.

Márháza úgynevezett zsáktelepülés, így az átmenő járművek forgalma által okozott káros hatásoktól mentes. A település elérhető a 21. számú főközlekedési útról letérve Pásztó felől 8 kilométer, Salgótarján irányából 10 kilométer távolság utazással, gépkocsival, illetve VOLÁN járatokkal, kiváló minőségű úton.

A falu arculata az elmúlt 20 év alatt gyökeresen megváltozott. A korlátlan munkahelyet adó környékbeli szénbányák és mezőgazdasági üzemek megszüntetése nagyfokú munkanélküliséget jelentett és jelent. A település fejlett infrastruktúrája és a környezet turisztikai adottságai okán egy új iparág, a falusi turizmus kibontakozása zajlik. Az egykoron bányászok lakta, palóc jellegű lakóházakat városiak családok hétvégi házakká alakítják, ahol baráti összejöveteleket, valamint gyalogos és kerékpáros, lovagló túrákat szerveznek. A sportrendezvények a helybeliek és az új lakók közt évek óta nagy érdeklődés közepette, jó hangulatban kerülnek megrendezésre.

A községből kiinduló turistautak egyikén, a Márháza-Mátraverebély-Szentkút zarándokhely közötti erdei úton haladó kirándulót egy csodálatos ősborkás látványa állítja meg, hogy tovább gyönyörködhessen. Aki pedig a Sámsonháza várát választja úti céljává, az egy tufakő bánya mellett megpihenve elmélkedhet a több millió év alkotásain.

A település polgármestere: Ipolyi János Lajos

Márháza is a settlement in the Kis-Zagyva valley in Nógrád County, 15 km from the county seat town. It's a peaceful place for 250 residents and visitors, surrounded by the extensions of the Mátra and Cserhát Mountains, in an environment full of tourist sights.

Most of its administrative area is supervised by the Bükk National Park, which protects the creations of nature from the harms of civilisation.

The remains of the Sámsonháza castle in the neighbouring settlement give evidence of Sámson, the robber knight who ruled the area in the 12th century. According to legend, he donated his estate, which is now in the area of Márháza, to his son, Márk. Thus the name of the village can be linked to the name of its owner, Márk.

The settlement was destroyed during the Turkish occupation. A few Slovakian families settled here in the early 17th century, which is indicated by the Slavic-sounding external land plots that are still known to this day: Kopanyica, Kapusznica, Vreska, and by the fact that the village was once known as Tót-marokháza. This is also shown by the birth certificates that have survived to this day from the 1800s.

Today, the population no longer preserves this sense of origin. Their religion is Roman Catholic, which is indicated by the fact that the villagers built a beautiful, modern church in 1979, in the heyday of the Kádár system. Márháza is a sack settlement, so it's free from the harmful effects caused by passing vehicles. The village can be reached on a high-quality road by car or coach, by branching off from main road no. 21 (Pásztó is 8 km and Salgótarján is 15 km away).

The village has changed radically in the last 20 years. Coal mines and agricultural plants used to give unlimited jobs in the area, but their termination has resulted in a high level of unemployment. A new industry – village tourism – is emerging due to the developed infrastructure of the settlement and to the natural features that are popular with tourists. The Palóc style dwelling houses that were once inhabited by miners are converted by city-dwelling families into weekend houses, where they organise friendly gatherings as well as walking, cycling and horseback riding tours. Cheerful sports events have been held for years by the old and new residents of the village.

On one of the tourist routes starting from the village and leading through Mátraverebély to the pilgrimage site in Szentkút, hikers can stop and admire an ancient juniper forest. Those who choose the Sámsonháza Castle as their destination can stop and relax at a tuff quarry and marvel at the creations of millions of years.

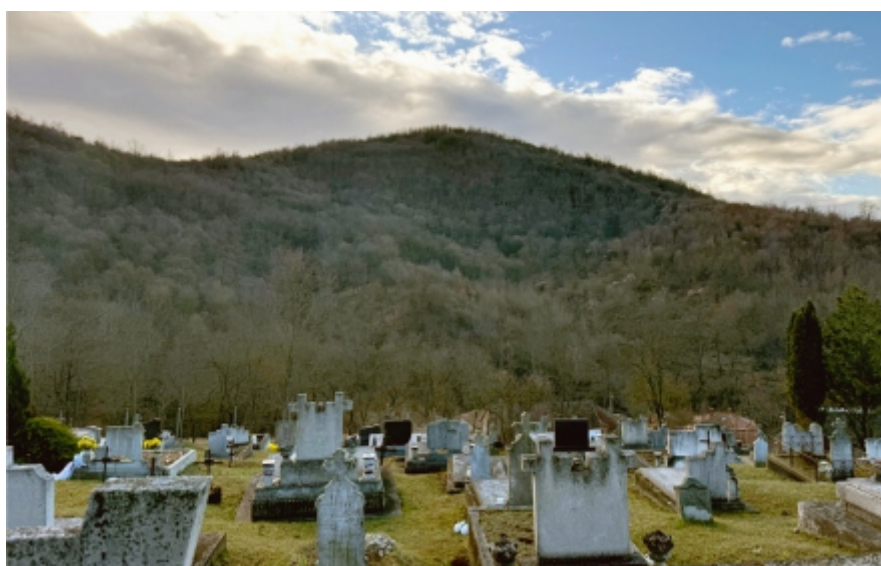
The mayor of the settlement: János Lajos Ipolyi

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.

MÁRKHÁZA







MÁTRAMINDSZENT



A kisközség Nógrád vármegyében, a Mátra lábánál, Galyatetőtől tíz kilométerre északra található. Lakóinak száma 771 fő. Területe: 16,7 km².

A török idők harcai nem kímélték a falut. Felégették, lakóit a harcok során megtizedelték. A 18. századra egyre növekszik a lélekszám.

A község neve 1890-ig Mindszent volt, ekkor kapta a Mátra jelzőt, a Csongrád vármegyei Mindszent községtől való megkülönböztetéseként.

A település polgárai a bányászat kifejlődéséig a szegényes mezőgazdasági jövedelmekből éltek. A 20. század 60-as és 70-es éveiben a falu lakosságának életében meghatározó szerepe volt a bányának. A 90-es évekre jószerivel az egyetlen helyi termelőszövetkezet maradt a foglalkoztatás centruma. Uralkodó ágazata az állattenyésztés lett. Növekedett az erdei faállomány feldolgozásából, értékesítéséből származó jövedelem.

A falusi vendéglátás, a helyi idegenforgalmi kezdeményezések a 90-es évek közepétől jelennek meg. A Mátra közelsége, a jó levegő, a dús lombú erdő ad lehetőséget a pihenni vágyóknak és a vadászkalandokra készülő turistáknak. Tizenöt éve fogad vendégeket az Almásliget és 2020. december végétől a Mátrai Pincés Udvar vendégház.

A falu legfőbb nevezetessége a 18. században épült műemlék jellegű római katolikus templom, melynek védőszentje Mindenszentek. Jelentős a barokk stílusban épült templom főoltára és a rajta három sorban álló 18. századi szobrok.

A templom oltárát 2016-ban Nógrádikum díjjal ismerték el. A harangok elhelyezésére egy külön haranglábat építettek. A sekrestye kilincse Fazola Henrik egri műhelyében készült.

Szuha község külterületén a mátramindszenti vasútállomáson található Dr. Mihók János körzeti orvos háza, melyet örökösei közösségi házzá alakítottak. Kertjében Mária-kápolna áll. A mellette lévő nádas és korábbi kenderáztató helyén meditációs kert létesült.

Több rendezvénynek ad otthont a frissen felújított művelődési ház, melyben könyvtár is működik.

Mátramindszent fontosabb eseményei: a nemzeti ünnepekről megemlékezés, július utolsó szombatján falunap, szeptemberben bányásznapi, az egészségnapi, októberben az idősek napja, decemberben az adventi gyertyagyújtás, melynek helyszíne a település központjában található tájház udvara.

A tájházban megtekinthetők a falusi élethez kapcsolódó bútorok, használati tárgyak, viseletek.

A Rozmaring asszonykórus 1989-ben alakult és azóta is híven őrzik a hagyományokat, a viseletet. Műsoraikkal színesítik Mátramindszent és a környék rendezvényeit.

A településen működő civil szervezetek: Mátramindszentért Alapítvány, Tájház Alapítvány, Polgárőr Egyesület, Sportegyesület, melyek mindegyike Mátramindszent hírnevének öregbítői.

A Sós-völgybe, a Mindszent-patak partjára épült község zsákjellelű település, levegője ózondús, tiszta, gyógyító. A térség madár és állatvilága páratlanul gazdag. A településről indul a piros turistaútvonal Galyatetőre, melynek hossza 12 kilométer. Pihenni, gyógyulni vágyók, de akár aktív programot keresők is megtalálják, amit keresnek. Mátramindszent szeretettel várja vendégeit!

A település polgármestere: Horváth János

This small village is located in Nógrád County, at the foot of the Mátra Mountains, 10 km north of Galyatető. It has 771 residents, and its area covers 16.7 km².

The battles of Turkish times did not spare the village. It was burned down, and its inhabitants were decimated during the fights. Later, however, the number of residents kept increasing by the 18th century.

The name of the village was Mindszent until 1890, then it received the prefix Mátra as a distinction from the village of Mindszent in Csongrád County.

The citizens of the settlement lived on poor agricultural income until mining developed. Mining played a decisive role in the life of the village population in the 1960s and 1970s. By the 1990s, practically the local producer cooperative remained the only place to offer employment. Animal husbandry became a dominant sector, but income from processing and selling trees from the forest also increased.

Village catering and local tourism initiatives appeared from the mid-1990s. The proximity of Mátra, the fresh air and the thick forests provide great opportunities for those who want to relax and for visitors seeking hunting adventures. The Almásliget guesthouse has welcomed guests for fifteen years and the Mátrai Pincés Udvar guesthouse since the end of December 2020.

The main landmark of the village is the All Saints' Roman Catholic church, which is a protected monument built in the 18th century. Its special feature is the main altar built in Baroque style with three rows of 18th-century statues on it. The altar received the Nógrádikum award in 2016. A separate belfry was built for the bells. The sacristy door handle was made in Henrik Fazola's workshop in Eger.

The house of general practitioner Dr. János Mihók stands at the Mátramindszent railway station, and his heirs converted into a community centre. There is a Mary chapel in its meditation garden, which was created on the site of the reeds and the former hemp soaker next to it. The recently renovated culture centre, which also houses a library, hosts several programmes.

Main events in Mátramindszent: commemoration of national holidays, village day on the last Saturday of July, miners' day in September, health day, elderly people's day in October and Advent candle lighting in December in the courtyard of the country house in the village centre, which presents furniture, household items and clothes related to village life.

The Rozmaring women's choir was founded in 1989 and since then they have faithfully preserved their traditions and costumes. Their programmes add colour to events in and around Mátramindszent.

The civil organisations of the settlement – Foundation for Mátramindszent, Country House Foundation, Civil Guard Association, Sports Club – actively enhance the reputation of Mátramindszent.

This sack village was built in Sós-völgy (Salt Valley), on the banks of the Mindszent stream, and it has clean, healing air, rich in ozone. The fauna of the region is incomparably rich. The 12-km-long red tourist trail to Galyatető starts from the settlement. People who want to rest and recover or seek active programmes will surely find what they are looking for. Mátramindszent warmly welcomes its guests.

The mayor of the settlement: János Horváth

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Emlékmű; Mátramindszent madártávlatból; Tájház; Templombelső; Tájház; Tó; Ünnepség a faluban



MÁTRAMINDSZENT





MÁTRANOVÁK



Nógrád egyik legszebb fekvésű települése a vármegye legkeletibb szegletében, Salgótarjántól 25 kilométerre található. A Mátra hegyei közé épült, zsákutcászerű völgyben elterülő kistelepülést megannyi természeti kincs öleli körül.

Középkori alapítású falu, első írásos említése Novák néven 1384-ből származik. Egy forrás szerint Zsigmond király ajándékozta a települést egy Novák nevű földesúrnak.

Az infrastrukturálisan fejlett, teljesen kiépített kistelepülés lakossága 1625 fő. A munkalehetőséget a Mátranovákon működő családi vállalkozások mellett a nagyobb helyi gyárak – az Alstom és a Strauttmann – biztosítják. A közel 720 főt foglalkoztató Alstom több mint 20 éve van jelen Magyarországon, és 2021-ben integrálta portfóliójába a forgóváz keretekre szakosodott, nagy múltú Mátranovákon működő gyárat. A „Made in Mátranovák” fogalom mára garancia az alkatrészek magas minőségére.

A helyi intézmények megfelelnek a kor igényeinek. A legkisebbeket a Kerekerdő Bölcsőde és a Fülesmackó Óvoda két csoportja várja. A Mátranováki Fekete István Általános Iskola nyolc évfolyamon, magas színvonalú oktatási és nevelési munkával gazdagítja a helyi és környékbeli településen élő növendékeket. A teljeskörű egészségügyi ellátást háziorvosi, fogorvosi, védőnői ellátás biztosítja.

A településen aktív közösségi élet zajlik, civil szervezetek, közösségek alakultak az elmúlt évek folyamán. A közösségi és kulturális élet első számú helyszíne a Május 1. Művelődési Ház – Községi Színtér, amely színes programokat kínál minden korosztálynak. Az olvasás iránt érdeklődőket több mint 5000 kötetes könyvtár várja.

Az egyházi élet és közösség aktív szerepet tölt be a katolikus vallású községben. Az 1800-ban épült, egyhajós templom legutóbbi formáját 2023-as felújításakor nyerte el. Hagymasisakos tornya eléri a 32 méteres magasságot.

Több kirándulólhely, geológiai és növénytan érdekesség található a környéken, például a Lyukas-kő, Fehér-szék. Utóbbi az egyik legnagyobb riolit tufa képződmény, amelyet autóval és gyalogosan is megközelíthetnek a kirándulók. A településhez tartozik Nyírmedpuszta és Mátracserpuszta, ahol szálláshelyek éppúgy várják az ide érkezőket, mint nyugodt, csendes kirándulólhelyek a friss levegőre vágyókat. A mélyebb fekvésű völgyekre jellemző a gyertyános tölgy, de itt-ott bükkösök is felfedezhetők. Az Országos Kéktúra útvonal is érinti a települést. Turisztikailag fontos momentum a Faluhely Major, amely különleges állat- és növényvilágnak ad otthont és szálláshelyként is működik.

Mindezek mellett számtalan falusi szálláshely várja a látogatókat, megfáradt kirándulókat. Családi összejöveteleknek biztosít rendszeresen otthont a Berek fogadó is, ahol nem csak finom étkekkel, de komfortos szobákkal is az érdeklődők rendelkezésére állnak.

A települést el sem kell hagynia a kultúra és a kiállítások iránt érdeklődő vándornak. Bányász múlttal rendelkező falu révén a hagyományoknak méltón állít emléket a Bányász Emlékház. Különlegessége a Déli II. lejtőszakna helyén megőrzött bányajárat, ahol eredeti formában, eredeti eszközök mutatják be a bányászat mesterségét. Az Őseim Házában a régmúlt emlékeit őrzik, a döngölt padlós szoba, a vetett ágy, a falusi élet eszközei mind-mind nosztalgikus emlékeket ébreszthetnek a betérőkben.

Ezeket túl több kézműves és képzőművész is tevékenykedik Mátranovákon, kovácsmester, üvegművész, festők, tojáspatkoló. Alkotásaikból rendszeresen nyílik kiállítás a Művelődési Ház előcsarnokában.

A település polgármestere: Bodor Ernőné

One of the most beautifully located settlements in Nógrád lies in the easternmost corner of the county, 25 km from Salgótarján. Built between the Mátra mountains, this small village spreads out in a dead-end valley, and it's surrounded by numerous natural treasures.

The village was founded in the Middle Ages, and it was first mentioned in writing under the name of Novák in 1384. According to a source, King Sigismund donated the settlement to a landowner named Novák.

There is full infrastructure and 1,625 residents. In addition to local family businesses, jobs are also provided by large local factories – Alstom and Strauttmann. Alstom employs nearly 720 people, and it has been active in Hungary for more than 20 years, and in 2021 the firm acquired the long-standing factory of Mátranovák specialising in bogie frames. The term "Made in Mátranovák" is now a guarantee for high quality components.

The local institutions meet the needs of modern times. The Kerekerdő Nursery and the two-group Fülesmackó Kindergarten are available for children. The 8-grade Fekete István primary school provides high-quality education to students in and around the settlement. Comprehensive health care is provided by a GP, a dentist and a district nurse service.

The settlement has active community life as several civil organisations and communities have been formed in recent years. The "1 May" Culture Centre and Community Space is the number-one venue for community and cultural events, and it offers colourful programmes for all ages. A library with more than 5,000 volumes is available for lovers of books.

Church life and community play an active role in the Catholic village. The one-nave church, built in 1800, acquired its current form during its renovation in 2023. Its onion-helmet tower reaches a height of 32 metres.

The area has several hiking spots and interesting geological and botanical points of interest, for example Lyukas-kő and Fehér-szék. The latter is one of the largest rhyolite tufa formations, which can be reached both by car and on foot. The settlement includes Nyírmedpuszta and Mátracserpuszta, where visitors can find accommodation as well as calm, quiet hiking spots with fresh air. Hornbeam and oak are typical in the deeper valleys, but beech forests can also be found here and there. The National Blue Trail also touches the settlement. Faluhely Farm is an important tourist spot, it's home to a special flora and fauna, and also provides accommodation.

In addition to all this, countless forms of village accommodation are available for visitors and tired hikers. The Berek inn regularly hosts family events, and in addition to the delicious food, it also offers comfortable rooms to its guests.

Travellers who are interested in culture and exhibitions do not even have to leave the settlement. The village has a mining history, so the Mining Memorial House commemorates these traditions. Its specialty is the Second Southern incline shaft, where the mining profession is presented in its original form and with original tools. The House of My Ancestors preserves memories of the past, where a room with a rammed floor, a made-up bed and tools of village life evoke nostalgic memories in visitors.

In addition to these, several craftsmen and artists are active in Mátranovák, for example, a blacksmith, a glass artist, painters and an egg shoer. Their artworks are regularly displayed in the lobby of the Culture Centre.

The mayor of the settlement: Ernőné Bodor

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



MÁTRANOVÁK





MÁTRATERENYE



A varázslatos község Nógrád vármegyében, a Mátra-hegység lábánál, a Zagyva-völgyben fekszik, a világörökség részét képező Hollókőtől 50 kilométerre.

A Zagyva-Bárna mentén, három települést egyesítve 1984. január 1-én új néven létrehozták Mátraterenyét. Mátranovák 1991-ben kiválva ismét önálló községgé alakult. Lakossága 2023. január 1-jei adatok alapján 1662 fő, akik barátságos közösséget alkotnak.

A község gazdag történelmi hagyományokkal rendelkezik. A két községrész neve – Homokterenye és Nádújfalu – először a 13. század második felében jelenik meg az írott forrásokban, és az évszázadok során fontos szerepet játszott a térség gazdasági és kulturális életében.

Gazdasága főként a mezőgazdaságra, a 20. században a szénbányászatra épült és lassan nő az idegenforgalom is. A Mátra-hegység közelsége és gyönyörű tájai vonzzák a turistákat. A vidéket nagyrészt kirándulásra csábító erdők és szelíden hullámzó, hegyekké csak itt-ott emelkedő dombok borítják. A táj domborzati sajátosságai teszik olyan széppé és barátságossá a települést. A helyi túrák: a Galagonya-túra, a Bányászút emléktúra, a festői környezetben a horgásztó és környéke, az innen könnyen elérhető Kazári riolittufa képződmény, a Szűz Mária Nemzeti Kegyhely, a halkatlan, leánykő, mofetta, vagy a recski a 56-os nemzeti emlékpark, Parádon a cifra istálló és kocsimúzeum, a kékesi kilátó, sípark, a bükkszéki termálfürdő, különleges szépségűek és nagy élményt biztosítanak az ide látogatóknak. A Mátra központi gerince gépkocsival fél óra alatt elérhető.

Kiemelt jelentőségű műemlék Homokterenye régi római katolikus temploma, ami a 13. századból maradt fenn. A román stílusú épületet a 15. században bővítették, ekkor kaptak gótikus részleteit. A mai homlokzatot 1801-ben alakították ki, 1999-ben felújították.

Műemlék jellegű a homokterenyei, klasszicista stílusú Nepomuki Szent János-szobor, de ugyanilyen fokú védeltséget élvez a 19. század elejéről származó, klasszicista stílusú római katolikus plébánia is. A település tájháza az önkormányzat kezelésében van. A régi palóc házban a „terennei” népviselet mellett szépen hímzett, a 20. század elejéről származó textíliákat, festett cseréptárgyakat, konyhai és gazdasági eszközöket is kiállítottak.

Nádújfalu községrészben a dombtetőn szabadon álló, széles lépcsősoron megközelíthető, keletelt, egyhajós gótikusból átépített műemlék, NÓGRÁDIKUM templom áll. A kivételes, egyedi szépségű fakazettás mennyezet – eredetileg csak 55 kazettából állt – két évi munka után, 1746 október 6-án készült el, és 260 év után került restaurálásra. Különleges a mellette álló 1774-75 épült fa harangláb, melyből vármegyénkben már csak kettő van. Szomszédságában a 20. század első évtizedében épült palócházban a helyi egyesület kezelésében működik a falu életét bemutató, gyűjteményes kiállítás.

Mátraterenye kulturális élete élénk és sokszínű. Évente különféle kulturális eseményt, fesztivált rendez az önkormányzat, a civil szervezetek, egyesületek és az iskola, melyeken a helyi lakosok és az ide látogatók felejtethetetlen élményben részesülnek.

Mátraterenye egy békés és barátságos község, ahol a természet és a kultúra összhangban van. A község szívélyes légköre és gyönyörű környezete ideális helyszínt kínál mindazoknak, akik szeretnék megtapasztalni a vidéki élet varázsát.

A település polgármestere: Gecse László

Fotók: Rigó Tibor, Somogyi Lajos, Écyphotography és Mátraterenye Község Önkormányzata.

This magical village is located in Nógrád County, at the foot of the Mátra mountains, in the Zagyva valley, 50 km from Hollókő, which is a world heritage site.

Mátraterenye was born on 1 January 1984 by uniting 3 settlements along the Zagyva and Bárna streams. Mátranovák separated in 1991 and became an independent village again. On 1 January 2023 the village had 1,662 residents, who form a friendly community.

The village has rich historical traditions. The names of the two village parts – Homokterenye and Nádújfalu – were first mentioned in writing in the second half of the 13th century, and they have played an important role in the economic and cultural life of the region over the centuries.

Its economy was mainly based on agriculture and in the 20th century on coal mining, and tourism is also developing slowly. The beautiful landscapes of the nearby Mátra Mountains attract tourists. The countryside is mostly covered by forests and gently undulating hills that rise to mountains only here and there. The topographic features of the landscape make the settlement beautiful and friendly. The local tours – Galagonya (Hawthorn) tour, Bányászút (Mining) memorial tour in the picturesque surroundings – and the special beauty of the fishing lake and its surroundings, the rhyolite tuff formation in Kazár, the National Virgin Mary Shrine, the Halkatlan buffet, the Leánykő (Stone girl statue), the Mofetta, the 56 National Memorial Park in Recsk, the Cifra stables and carriage museum in Parád, the Kékes lookout, the ski park and the Bükkszék thermal bath provide a great experience for visitors. The central ridge of Mátra can be reached in half an hour by car.

The old Roman Catholic church of Homokterenye, built in the 13th century, is an important monument. The Romanesque building was expanded in the 15th century with Gothic details. The current facade was designed in 1801 and renovated in 1999.

The Classicist statue of St. John of Nepomuk in Homokterenye and the Classicist Roman Catholic parish from the early 19th century are protected monuments. The old Palóc country house was built in the first decade of the 20th century, it is managed by the local association and it showcases “terennei” folk costumes, beautifully embroidered textiles, painted pottery as well as kitchen and business tools from the early 20th century.

The east-facing church in the Nádújfalu section of the village is a protected monument that has won the NÓGRÁDIKUM title. It stands on a hilltop, can be accessed on a wide staircase, and it was transformed from a single-nave Gothic building. The exceptionally beautiful wooden coffered ceiling – originally consisting of only 55 coffers – was completed on 6 October 1746, after 2 years of work, and was restored 260 years later. Next to it there is a wooden belfry built in 1774-75, which is special as only two of them are left in our county.

Mátraterenye has a lively and diverse cultural life. Every year, the municipality, the civil organisations, the associations and the school organise various cultural events and festivals, which provide an unforgettable experience for local residents and visitors.

Mátraterenye is a peaceful and friendly village where nature and culture are in harmony. The friendly atmosphere and the beautiful surroundings offer a great place for those who want to enjoy the charms of rural life.

The mayor of the settlement: László Gecse

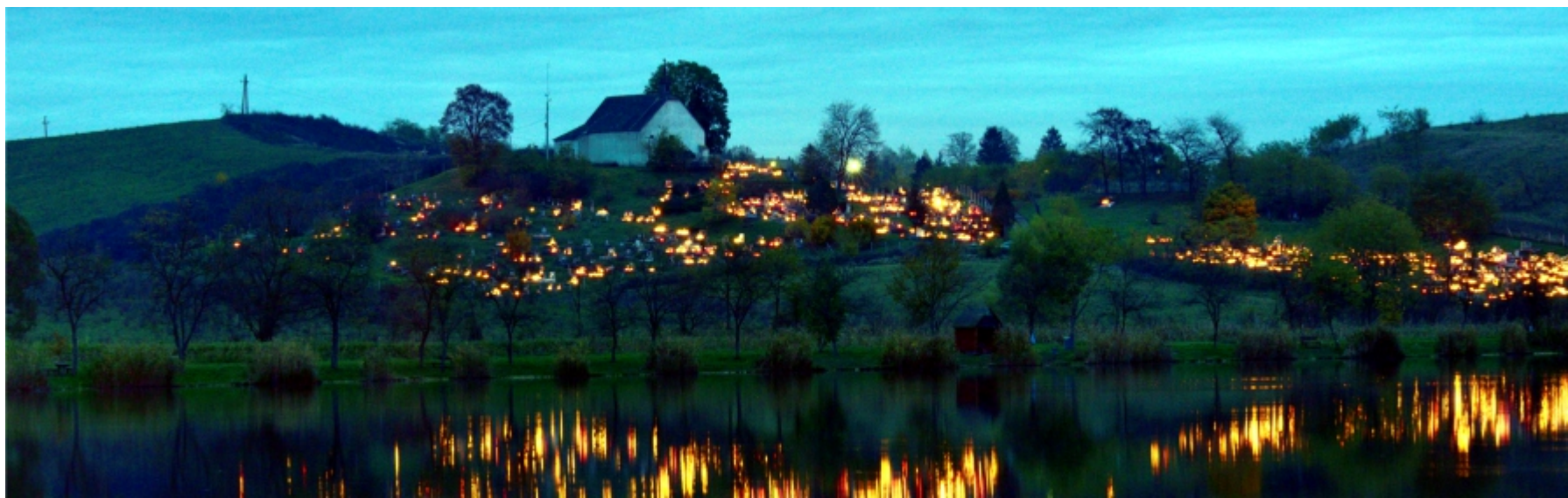
Photos by: Tibor Rigó, Lajos Somogyi, Écyphotography and Municipality of Mátraterenye.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.

MÁTRATERENYE







MÁTRAVEREBÉLY



A község Nógrád vármegyében, a Bátorterenyi járásban, a Cserhát és a Mátra találkozásánál, a Zagyva völgyében fekszik. A településhez tartozik Kányás, Szentkút és Csengerháza. Mátraverebélyt a négy-sávos 21-es számú főút szeli ketté, s a Hatvan-Somoskőújfalu 81-es számú vasútvonal is érinti.

A településen halad át az Országos Kéktúra útvonal és a Mária zarándokút. Csodálatos helyek és utak járhatók be a természet kedvelői számára.

A község története szorosan összefonódik a Vereb és az Almásy család nevével. Nevét a Vereb családtól kapta: Vereb, Verebély. A Vereb család közel 600 évig volt a település birtokosa, legnevezetesebb tagja Vereb Péter volt, akinek nevéhez fűződik a falu gótikus templomának háromhajóssá való átépítése. Vereb Péter Zsigmond királytól 1398-ban a falu részére Nagyboldogasszony napi búcsújárást kért, majd kapott is, mely augusztus 15-ére esik. Péter alvajda 1403-ban halt meg.

A község a Hunyadiak korában virágzott. A 15. és a 16. században az állattenyésztés mellett előtérbe került a gabonatermesztés is. A török uralom alatt viszont a település elnéptelenedett, majd az 1600-as évek végén az 1700-as évek elején szlávokat telepítettek be. Az 1750-es években Almásy János megvásárolta a mátraverebélyi vidéket, ettől kezdve az Almásy család volt a település birtokosa, akik sokat tettek mind Verebélyért, mind pedig Szentkúrt. Segítségükkel megépült a szentkúti templom, újjáépült a verebélyi templom.

Műemlék jellegű látnivaló a 18. században épült, barokk stílusú Magtár épülete és a szintén 18. században épült gróf Almásy János kastélya, mely évekig a helyi általános iskola alsó tagozatának adott helyet, később pedig napköziotthonként szolgált, valamint a település könyvtára is itt működött évekig. Az épülethez tartozó kastélykertben található a Millecentenáriumi emlékmű és a híres mátrai betyár Vidróczky kopjafája is. De a kastélykert ad otthont a szabadtéri színpadnak, és ott található a focipálya is.

A település egyik fő nevezetessége a 13. században épült háromhajós római katolikus templom. Román és gótikus stílus jellemzi, de fellelhető benne barokk jegy is. A templomon belül található Vereb Péter alvajda díszes, címeres sírmléke, melyen gótikus betűkkel írt sírfelirat található.

Kiemelt nevezetesség az országosan is ismert, 1258-tól búcsújáróhely Szentkút. A szentkúti kegytemplomot Almásy János építtette. Szentkút nevéhez számos legenda és csoda köthető, és itt található az egyedülálló Remete-barlangok is, ahonnan a Mátra csodálatos panorámája látható.

Az 1940-es évek végén a település területén, Kányáson szénbányászat létesült, mely az 1990-es évekig működött, és nagyon sok helyi és vidéki embernek adott munkát.

Vidróczky fából készült szobra és a bányászévekre emlékeztető bányász ember szobra Mátraverebély-Kányás elágazásánál láthatók.

A településen jól felszerelt óvoda és általános iskola is működik, valamint orvosi rendelő, posta is a községben élők rendelkezésre áll. A lakosságot számos kulturális és szórakoztató program várja egész évben.

Mátraverebély testvértelepülése a Fejér vármegyei Vereb község.

A település vezetésének eltökélt szándéka Mátraverebély folyamatos infrastrukturális fejlesztése, így minden pályázati lehetőséget megragadnak a szükséges források megszerzésére.

A település polgármestere: Nagy Attila

The village is located in the Bátorterenyi district of Nógrád County, at the junction of the Cserhát and Mátra Mountains, in the Zagyva River valley. The settlement includes Kányás, Szentkút and Csengerháza. Mátraverebély is bisected by the four-lane highway no. 21 and touched by the Hatvan-Somoskőújfalu railway line no. 81.

The National Blue Trail and the Mária Pilgrimage Route pass through the settlement, where nature lovers can visit wonderful places and paths.

The history of the village is closely intertwined with the name of the Vereb and Almásy families. It got its name – Vereb, Verebély – from the Vereb family, who owned the settlement for nearly 600 years. Its most famous member was Péter Vereb, whose name is linked to the reconstruction of the village's Gothic church into a three-aisled building. In 1398, Péter Vereb asked King Sigismund for local farewell pilgrimage on Assumption Day, which he received and it is held on every 15 August. Deputy voivode Péter died in 1403.

The village flourished during the time of the Hunyadi family. Grain production developed besides animal husbandry in the 15th-16th centuries. However, under Turkish rule, the settlement became depopulated, so Slav people were settled in the late 1600s and early 1700s.

In the 1750s, János Almásy bought the Mátraverebély region, and from then on the Almásy family owned the settlement, and they did a lot for both Verebély and Szentkút. The church was built in Szentkút and the church in Verebély was rebuilt with their help.

The Baroque granary erected in the 18th century is a historic monument. Another prominent building is the mansion of Count János Almásy, also from the 18th century: it housed the lower classes of the local primary school for many years, later served as a day-care centre and as the settlement's library for many years. The 1100-year monument and the grave post of the famous Mátra outlaw Vidróczky can be found in the building's garden, which is also home to the open-air theatre and the soccer field.

One of the main landmarks of the settlement is the three-nave Roman Catholic church, it was built in the 13th century and now it has Romanesque, Gothic and Baroque elements. Inside the church you can see the ornate tomb of Péter Vereb, with a coat of arms and an epitaph written in Gothic letters.

Szentkút has been a pilgrimage site since 1258, and it is known all over the country. Its shrine church was built by János Almásy. Many legends and miracles are associated with the name of Szentkút, and you can also see here the unique Remete caves that offer a wonderful panorama of the Mátra Mountains.

At the end of the 1940s, a coal mine was opened in the Kányás area of the settlement, which operated until the 1990s and gave work to many people in and around the settlement.

At the Mátraverebély-Kányás junction you can see the wooden statue of Vidróczky and the statue of a miner, reminiscent of the mining years.

The settlement has a well-equipped kindergarten and primary school, as well as a doctor's surgery and a post office. Many cultural and entertainment programmes are offered to the population throughout the year.

The twin settlement of Mátraverebély is the village of Vereb in Fejér county.

The municipality is determined to make local infrastructural developments, so they seize every tender opportunity to obtain the necessary funds.

The mayor of the settlement: Attila Nagy

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szentkút; Mátraverebélyi templom; Bányász és betyár szobor; Művelődési ház; Látkép; Általános iskola; Orvosi rendelő; Óvoda; Csengerháza; Kányás – közösségi ház

MÁTRAVEREBÉLY







MIHÁLYGERGE



Az Ipoly-vidék jellegzetes szalagtelepülése Nógrád vármegye Salgótarjáni járásában, a Dobroda-patak völgyében, a Karancs-hegység északi vonulatai között fekszik. A falutól, mely a Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark települése, nincs messze az Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület sem.

Két különálló területrészből áll, melyek közül a keletebbi lényegesen kisebb a másiknál és csak lakatlan külterületek alkotják, viszont az északi határszéle egybeesik az államhatárral.

A település a Záh nemzetség ősi birtoka volt. Záh Felicián visegrádi merénylete után a nemzetség javait elkobozták. A környező falvakhoz hasonlóan Mihálygergét is az Ákos nemzetségbeli Cselen fia János kapta meg adományként Károly Róbert királytól 1335-ben. Ebben az időben olvadt be Helimbafalva is Mihálygerge népességébe. A 16. század első felében Székely, Géczy és Tarnóczy családok voltak birtokos urai. 1544-ben Nógrád vármegye török fennhatóság alá került, a török adóösszeírásokban 17 házzal szerepel. 1598-ban Piliny család a birtokosa. A 18. században, mint Bene-birtokot a Szent-Iványi család használta zálogjogon. A 19. század első felében a Bene, a Darvas és a Gyürky családok birtokolták, míg a 19-20. század fordulóján a legjelentősebb nagybirtokos Mocsáry István volt. A 20. század viláégései, az első és második világháború megtizedelte Mihálygerge lakosságát is. A 20. század elején Nógrád vármegye Szécsényi járásához tartozott.

A községet körülölelő hegycsúcsok (Veréb-hegy 291 méter, Kőszegő 343 méter, Tarnóc 308 méter) nem nyúlnak magasra, a Füleki-hegy és a Mész-hegy pedig a hegység dombvidékké szelídülését példázza. A vidék a földtörténet 20-22 millió évvel ezelőtti korszakában a miocén kori szigettengerként előrenyomuló víz és az ismétlődő vulkáni tevékenység váltakozásában formálódott. Ezek „terméke” a nógrádi kőszén, mint ahogy az Ipolytarnóc-Csapásvölgyi őstörténeti természeti értékek, az ősfenyő és őssálatmaradványok is. A Nógrádban meglévő 441 millió tonnányi szénvagyon jelentős része ezen a területen helyezkedik el, a Dobroda térségében. A környék természeti kincseinek ritkaságértéke, az ipolytarnóci határátkelő közelsége együtt van jelen az Ipoly, a Dobroda-patak, a Jégerfő, a Lom-patak szélsőséges áradás-jelenségeivel. Annak ellenére, hogy több mint 40 éve működik a megyeszékhely térségét jó ivóvízzel ellátó vízkiemelő-tisztító-továbbító rendszer, valamint a Dobroda Vízműtársulás, mégis hihetetlen károkat okoz egy-egy évben a fékezhetetlen ár.

E vidéken jelentős a vaddisznóállomány, de az őz-, és gímszarvas állomány is említést érdemel. A mihálygergei tározó a horgászok paradicsoma, de madarászok is látogatják. Szerencsés esetben az igen ritka halászas is megfigyelhető zsákmányszerzés közben.

A Nógrádi Folklórfesztivál egyik állandó helyszíne Mihálygerge, ahol hat jelentős folklóregyüttes működik az ifjúság, az idősebbek és a gyermekek körében. Az 1976-ban alakult Ipoly Néptánc Együttes 1999-ben Grand Prix díjat kapott, utánpótlásukat a Laboda Gyermek Táncsoport biztosítja. 1998-ban és 1999-ben az Országos Népzenei Verseny első helyezette a Tücsök Zenekar, mely 1992-ben alakult és 1998-ban Arany Páva díjat is kapott. Arany minősítésűek a Szájharmonika Együttes, illetve a Dobroda Hagyományőrző Együttes; utóbbiak nem csak a helyi hagyományok feltárásában jeleskednek, de kórusként is fellépnek.

Ez a hagyományait hűen őrző, különleges szépségű település páratlan élményekkel várja látogatóit.

A település polgármestere: Szikoráné Sebestyén Katalin

The typical strip settlement of the Ipoly region lies in the Salgótarján district of Nógrád County, in the valley of the Dobroda stream, between the northern ranges of the Karancs mountains. It's part of the Novohrad-Nógrád UNESCO Global Geopark, and it's close to the Ipolytarnóc Fossils Nature Conservation Area.

It has 2 separate sections: the eastern part is significantly smaller and covers only uninhabited outskirts areas, and the northern part runs along the state border.

The settlement was the ancient property of the Záh family. After the assassination attempt by Felicián Záh failed in Visegrád, the property of the family was confiscated. King Charles Robert donated Mihálygerge to János, son of Cselen from the Ákos clan, in 1335. This is when Helimbafalva merged into Mihálygerge's population. In the first half of the 16th century, it was owned by the Székely, Géczy and Tarnóczy families. In 1544 Nógrád County was ruled by the Turks, who registered 17 houses here. In 1598 it was owned by the Piliny family. In the 18th century it was a Bene estate and the Szent-Iványi family used it as a mortgage. In the first half of the 19th century it was owned by the Bene, Darvas and Gyürky families, and at the turn of the 19th and 20th centuries the most significant landowner was István Mocsáry. World Wars I and II also decimated the population of Mihálygerge. In the early 20th century, it belonged to the Szécsényi district of Nógrád County.

The mountain peaks around the village (Veréb-hegy 291 m, Kőszegő 343 m, Tarnóc 308 m) are not high, while Füleki-hegy and Mész-hegy are examples of how the mountains gently turns into hills. The region was formed 20-22 million years ago with the alternation of water and repeated volcanic activities. Their "product" is the Nógrád coal and the prehistoric natural values of Ipolytarnóc-Csapásvölgy: the ancient pine trees and ancient animal remains. A significant part of Nógrád's 441-million-ton coal assets is located here, in the Dobroda area. The rare local natural treasures and the proximity of the Ipolytarnóc border crossing are present together with the extreme floods of the Ipoly river as well as the Dobroda, Jégerfő and Lom streams. The uncontrollable flood still causes incredible damage every year despite the fact that the water extraction-purification-conveyance system and the Dobroda Waterworks have been supplying the county seat with proper drinking water for more than 40 years.

The region is rich in wild boar, roe deer and red deer. The Mihálygerge reservoir is a paradise for anglers, but it's also visited by birdwatchers. If you are lucky, you can also spot the very rare osprey while hunting.

Mihálygerge is a standard scene of the Nógrád Folklore Festival. The village has 6 folklore ensembles, covering all age groups. The Ipoly Folk Dance Ensemble was founded in 1976, received a Grand Prix award in 1999 and receives young talents from the Laboda Children's Dance Group. The Tücsök Orchestra was founded in 1992, in 1998 and 1999 they won first place in the National Folk Music Competition and they also received the Golden Peacock award in 1998. The Harmonica Ensemble and the Dobroda Traditionalist Ensemble received gold certification; the latter not only excels in exploring local traditions but also performs as a choir.

This settlement has special beauties, faithfully preserves its traditions and welcomes visitors with unique experiences.

The mayor of the settlement: Katalin Szikoráné Sebestyén

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Magyarok Nagyasszony római katolikus templom; Községháza; Bölcsőde; József Attila Művelődési Ház; Mihálygergei Csicsergő Óvoda; Háziorvosi és fogorvosi rendelő; Mihálygerge utcakép; Juhász Gyula hegyikereszt; Urnafal; Szabadtéri színpad; Komra-völgyi víztározó; Milleniumi emlékmű



MIHÁLYGERGE





NAGYOROSZI



Nagyoroszi község Nógrád vármegye egyik legrégebbi és leggazdagabb történelmi múlttal rendelkező települése. A községet – az egykori mezővárost – Könyves Kálmán királyunk alapította, amikor betelepítette a Galíciából és Lodomeriából származó oroszokat. A település innen kapta a nevét, kezdetben Oroszfalunak nevezték. Ők adták századokon át az ajtónállókat a visegrádi királyi palotához. Ez a motívum szerepel a település egykori pecsétjén és mai címerén. A mezővárosi rang számos előnyt és kiváltságokat jelentett az itt élőknek. Nagyoroszi sohasem volt klasszikus földművelő település, nem véletlen az sem, hogy igen sokan váltak iparos emberré. A községben működő ács, építőmunkás és kőműves réteg országszerte ismert volt szaktudásáról. Az egyik legfontosabb mezőgazdasági ág a szőlőtermesztés volt. Májig számos pince, pincesor árulkodik erről. A 20. század elején gyümölcs- és virágkertészetével aktív szerepet játszott a főváros ellátásában. 1950-2004 között légvédelmi katonai alakulat volt Nagyoroszi. A helyőrségben működő katonai szervezetek jelentősen hozzájárultak a település szellemi, kulturális, sport és építészeti fejlődéséhez. A gazdag történelmi múltból és a jelenből eredően szép számmal vannak a településen olyan értékek, melyeket meg kell őriznünk az utókor számára.

Szeretettel várunk mindenkit, akik kedvelik a csodálatos természet adta lehetőségeket, a festői szépségű környezetet. Az ide látogatók túrázhatnak a Drégelyvárhoz, kirándulhatnak az erdőkben. A községben gyönyörű látnivaló többek között a barokk stílusú Szent Miklós Római katolikus templom, a kálvária, a zsidótemető, orosz katonai temető, Szent József kápolna, a Szentháromság-szobor, az I. világháborús emlékmű, Ismeretlen katona sírja, 1956-os emlékmű, Nepomuki Szent János szobor, szakszervezeti mártírok emléktáblája, Szabó Endre kiállítás, a Nagyoroszi helyőrség emlékoszlopa, Vasúttörténelmi emlékpark, Petőfi-emlékmű, Nagyoroszi Pálfalvi Nándor Állandó Szabadtéri Kiállítás, Stahremberg-Berchtold kastély (jelenleg általános iskola), Falumúzeum. A lakosság megőrizte Nagyoroszi szellemi és kulturális hagyományait és vendégszeretetét.

A kikapcsolódni vágyóknak ajánlom éves rendezvényeinket, mint a majális, falunap, szüreti mulatság. Az elmúlt években megnyert pályázatoknak és saját forrás felhasználásának köszönhetően látványos fejlődésen ment keresztül településünk. Nagyoroszi a rétsági járásban a drégelyi hegyek tözsomszédságában, a Börzsöny-hegység északkeleti lábánál fekvő település. A Börzsönynek ez a része látványos, szép természeti hátteret varázsol a község köré, amely a Duna-Ipoly Nemzeti Park területének része. Községünk Budapesttől 65 kilométerre a 2-es számú főúton vagy vonattal a MÁV 75-ös számú Vác-Balassagyarmat vasútvonalán közelíthető meg és néhány kilométerre van csupán Szlovákiától. Két megállóhely működik a községben: Nagyoroszi és Drégelyvár vasútállomás. A nagyoroszi vasútállomás mellett, a volt laktanyán keresztül vezet Drégelyvárhoz az egyetlen, erdészeti kezelés alatt álló aszfaltút. A volt laktanyán keresztül 8,5 kilométer gépjárművel, majd kb. 1,5 kilométeres gyalogtúrával érhető el a vár. A Drégelyvár vasúti megállótól indul a Z, majd a K+ jelzésbe kapcsolódva 5,5 km-es gyalogtúrával is eljuthatunk a várhoz. Drégelyvár megállóhely a turisták kedvelt túraútvonal kezdőpontja.

A település területet 40,03 km², belterülete: 157 hektár, külterülete 3844 hektár. Lakosság száma 2024. január 1-én 1964 fő.

A település polgármestere: Babicska Károly

Nagyoroszi is one of the oldest settlements with the richest historical past in Nógrád County. It was a former market town founded by Coloman, King of Hungary, by settling Russians from Galicia and Lodomeria. This is how the settlement got its name, initially it was called Oroszfalu (Russian village). They provided doorkeepers for the royal palace in Visegrád for centuries. This motif also appears on the former seal and on the current coat of arms. The market town status gave many advantages and privileges to the locals. Nagyoroszi was never a classical agricultural settlement, many people had industrial jobs. The local carpenters, construction workers and bricklayers were known throughout the country for their expertise. Viticulture was one of the most important branches of agriculture. Many cellars testify this also today. In the early 20th century the village had an active role in supplying the capital with fruits and flowers. Between 1950 and 2004 a military air defence unit operated in Nagyoroszi. The military organisations of the garrison largely contributed to sports and to spiritual, cultural and architectural development. As a result of the rich historical past and the present, the village has values that must be preserved for posterity.

We warmly welcome everyone who would like to enjoy the wonderful nature and the picturesque environment. Visitors can hike to Drégelyvár and go on excursions in the forests. The village offers the following great sights: Baroque St. Nicholas Roman Catholic Church, Calvary, Jewish Cemetery, Russian Military Cemetery, St. Joseph Chapel, Holy Trinity statue, World War I monument, Tomb of the Unknown Soldier, 1956 monument, statue of St. John of Nepomuk, memorial plaque of trade union martyrs, Endre Szabó exhibition, Memorial Column of the Nagyoroszi Garrison, Railway History Memorial Park, Petőfi monument, Nándor Pálfalvi Permanent Outdoor Exhibition, Stahremberg-Berchtold mansion (currently elementary school), Village Museum. The population has preserved the village's intellectual and cultural traditions and hospitality.

We recommend to visitors annual events like May Day, village day and vintage festival. The settlement has undergone spectacular development from tender funds and from own resources. Nagyoroszi is located in the Rétság district, near the Drégely Mountains, at the north-eastern foot of the Börzsöny Mountains. This part of Börzsöny creates a spectacular, beautiful natural background around the village, which is part of the Danube-Ipoly National Park. Our village is 65 km from Budapest, it can be reached on main road no. 2 or by train on the Vác-Balassagyarmat railway line no. 75, and it is only a few km from Slovakia. There are two stops in the village: the Nagyoroszi and the Drégelyvár railway stations. The only asphalt road, managed by the forestry company, that leads to the Drégely castle goes near the Nagyoroszi railway station, through the former barracks. The castle is 8.5 km away by car through the former military site, then you have to walk about 1.5 km. The castle can also be reached on a 5.5 km walking tour on the Z trail starting from the Drégelyvár railway station, and then switching to the K+ trail. The Drégelyvár stop is the starting point of a popular hiking route.

The settlement covers 40.03 km², its internal area is 157 ha and its external area is 3,844 ha. There were 1,964 residents on 1 January 2024.

The mayor of the settlement: Károly Babicska

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Mária szobor; Templom; 56-os emlékmű; Petőfi-emlékmű; Szentháromság-szobor; Nagyoroszi Pálfalvi Nándor Művelődési Ház és Könyvtár; Tájékp; I.világháborús emlékmű; Önkormányzat;



NAGYOROSZI





NÉZSA



Nógrád vármegyében, a fővárostól mintegy 50 kilométerre, az Északi-középhegységben, a Cserhát nyugati vonulatai között, a Nézsa-Csővári-dombságban fekvő csendes kis falu környékén gyönyörű kilátás nyílik a Cserhát lankáira és a környező településekre a Nézsától délre lévő Vas-hegyről. A közeli Várhegyen találjuk a Csővári-vár romjait, északra található a Kő-hegy, s közelében a Szívalakú-tó.

A főként katolikusokkal lakott, termékeny település története a honfoglalásig nyúlik vissza. 1702. május 11-én, Losoncon kiadott kiváltságlevél alapján kuriális hely. A 14-15. században a Nézσαι (de Nysa) család birtoka, de Mátyás király Nézσαι László hűtlen magatartása miatt elkobozza. A 17. század végére elnéptelenedik. Az első adat az újra lakott faluról 1700-ból származik. A temetődombon (ófalu) egy ősrégi gótikus templom állott, amely faragott kövekből épült és tágas volt. Falaira keresztek és diadalívére az okos és a balga szüzek példázata volt festve. A hagyomány szerint pálos-rendi szerzetesek monostora volt, és a török időkben a régi faluval együtt pusztult el. A temetődombon található a Szent Anna-kápolna, amelyet 1825-ben emeltetett Szentiványi Bonaventúra özvegye Szirmai Apollónia. A kápolna tetején található kálvária szobrai Dunaiszky Lőrinc készítette.

A községben lévő 16. századi barokk templom Szent Jakab oltalmában áll. 1700-ban a hívek adományaiból felújították, majd az 1760-as években gróf Klobusitzky István pártfogásával tornyot csatoltak hozzá, 1799-ben átépítették és bővítették, 1934-ben a régi toronysipka helyébe újat tettek. Plébániája már 1575-ben fennállt, első anyakönyvei 1714-ből valók. A több mint 310 éves római katolikus plébániához tartozik filiaként a szomszédos Keszeg és Alsópetény. A templom mellett található Nepomuki Szent János szobra. A hidak és a gyónási titok védőszentje olyan népszerű, hogy a határában másik szobrárt is felfedezhetjük.

A Nézσαι Mikszáth Kálmán Szlovák Nemzetiségi Általános Iskolaként működő Reviczky-kastély építését 1740-es években Klobusitzky István kezdte, majd 1896-ban a millenniumi évben Blaskovich Miklós földesúr emeletet és két toronyszobát építtetett rá. A kastély és a park a település dísz.

A török pusztítás után betelepülő szlovákság hűen ápolja gyökereit, az óvodában és az általános iskolában is oktatják a szlovák nemzetiségi nyelvet, az iskola is a Nézσαι Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásában működik.

Nézsa lakosság száma jelenleg 1260 fő, s ez a szám a község fejlődésének köszönhetően folyamatosan növekszik. A szennyvízcsatorna-hálózatot leszámítva valamennyi közmű elérhető a településen. A község intézményi ellátottsága igen gazdag, bölcsőde, óvoda, általános iskola, főzőkonyha, posta, Közös Önkormányzati Hivatal, orvosi, fogorvosi rendelő és védőnői szolgálat is működik a településen. A lakosok nagy része Pest vármegyébe, Vácra és Budapestre jár dolgozni. Emellett főként bogyósgyümölcs- és batátatermesztéssel, gazdálkodással foglalkoznak. A község gasztronómiában és kulturális programkínálatban is gazdag, meghatározó a szlovák kultúra és a hagyományápolás.

A község megközelítése Budapestről az M2 nemzetközi főútvonalról Vácnál Rád felé lekanyarodva a leggyorsabb. Tömegközlekedéssel a hét minden napján Vácról csaknem óránként induló menetrendszerinti autóbuszjáratokkal, Budapestről hétköznap közvetlen menetrendszerinti autóbuszjáratokkal érhető el. Szerencsés fekvésének köszönhetően könnyen elérhetők Nézsáról a környék látnivalói is.

A település polgármestere: Styevő Gábor

In the county of Nógrád in the Northern Central Mountains, there is a seedling between its western ranges in the vicinity of the quiet little village in the Nézsa-Csővári hills, and a beautiful view of the Cserhát slopes and the surrounding villages opens from Vas-hegy, south of Nézsa. The ruins of Csővári Castle can be found on the nearby Várhegy, Kőhegy is to the north, and Heart-shape lake is nearby.

The history of the fertile land inhabited mainly by Catholics, goes back to the conquest for our land. Nézsa was a curial place named in a letter of privilege issued in Losonco on May 11, 1702. It was the property of the Nézσαι (de Nysa) family between the 14th and 15th centuries, but King Mathias confiscated it due to the unfaithfulness of László Nézσαι. It was depopulated by the end of the 17th century. The first information about the re-inhabited village comes from 1700.) An ancient Gothic church stood on Cemetery Hill (old village), which was built of carved stones and was spacious. St. Anne's Chapel is located on Cemetery Hill, which was built in 1825 by Apollónia Szirmai, the widow of Bonaventúra Szentivány. The Calvary sculptures on the top of the chapel were made by Lőrinc Dunaiszky.

The 16th century church stands under the patronage of St. James. In 1700, it was renovated from donations of the faithful, then in the 1760s, a tower was added to it with the patronage of Count István Klobusitzky. It was rebuilt and expanded in 1799, and in 1934, a new one was added to replace the old tower. Its parish already existed in 1575, its first registers date from 1714. The neighboring Keszeg and Alsópetény belong to the more than 310-year-old Roman Catholic parish. Next to the church is the statue of Saint John of Nepomuk. The patron saint of bridges and the secret of confession is so popular that we can discover another statue of him in its vicinity.

The construction of the Reviczky Castle, which serves as the Kálmán Mikszáth Slovak National Primary School in Nézσαι, was started by István Klobusitzky in the 1740s, and in 1896, in the millennium year, landlord Miklós Blaskovich had an upper floor and two tower rooms built on it. The castle and the park are the decorations of our village.

The Slovaks who settled in after the Turkish devastation faithfully cherish their roots, their national language is taught in kindergarten and primary school, and the school also operates under the maintenance of the Slovak Minority Government of Nézsa.

The population of Nézsa is currently 1,260 people, and this number is constantly increasing due to the development of the village. All utilities are available except for a sewage network. The village's institutional provision is very rich, we have a crèche, a kindergarten, an elementary school, a kitchen, a post office, a Joint Municipal Office, a doctor's office, a dentist's office, and a nanny service. Most of the residents go to work in Vác and Budapest. Here they are mainly engaged in berry fruit and sweet potato cultivation and farming. The village is also rich in gastronomy and cultural programs, and the Slovak culture and preservation of traditions are important.

Getting here from Budapest is fastest by turning off towards Rád at Vác from the M2 motorway. There is also public transport from Vác leaving every hour.

Thanks to our fortunate location, the sights of the area are also easily accessible from Nézsa.

The mayor of our village is Gábor Styevő

Fotók: Pazsitni Róbert.

Photos by: Róbert Pazsitni.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szent Jakab templom; Temető harangláb; Reviczky-kiskastély – Szent Jakab főiskola; Szent Anna kápolna és kálvária; Művelődési ház; Reviczky-kastély; Panoráma; Szlovák tájház; Hősök tere; Kálvária; Látkép a templommal és a Vashegyről







NÓGRÁD



A község Nógrád vármegyében, a Nyugat-Nógrádi térségben, Budapesttől 60, Váctól 20 kilométerre, a Rétsági Járásban található a 2-es számú főút szomszédságában, melyet érint a Vác-Balassagyarmat vasútvonal.

Nevét a bolgár-szláv Novigrad „Új vár” elnevezésből kapta a vármegye közel 1700 fős, névadó települése. Legfőbb látnivalója a falu déli részén magasodó Nógrádi vár. A Várdomb-ra felérve csodálatos panorama nyílik, és sok turistát vonz a várból feltárló Börzsöny látványa is. Tengerszint feletti magassága 286 méter, relatív magassága 50-60 méter. A meredek oldalú domb kiválóan védhető, a várból szemmel tartható a környék. Sajnos 1685-ben a lőpor-toronyba villám csapott, így a vár ma romos állapotban várja a látogatókat. Aljában a parkoló mellett faasztalokkal kialakított pihenőhely és két vendéglő található. A parkolóban havonta kézműves vásárt és termelői piacot tartanak helyi termelőkkel, kézművesekkel.

A település szlovák gyökerekkel rendelkezik, így Szlovák Nemzeti Önkormányzat is működik. A községben két templom és két vallási közösség – római katolikus és evangélikus – található. Nógrád fejlett település, ahol háziorvos, gyermekorvos, védőnő, általános iskola, óvoda, gyógyszertár és több kisebb üzlet is megtalálható. A gyerekeknek játszótér és taposó-park lett kialakítva, ahol különböző felületeken – kő, kavics, homok, fa, téglák és meggyfa – mezítláb kell végigmenni. A település vezetésének tervei szerint hamarosan megépül az új piac és a sportpark is.

A községben őrzik, ápolják, továbbadják és megélik a hagyományokat. Szinte minden évszakban megrendezésre kerülnek olyan programok, melyek nem csak a helyi lakosoknak, hanem az ide látogatóknak is látványosságot jelentenek. Ilyen pl. ősszel a Szüreti Felvonulás és Őszi Vigalom, ami két napig tartó esemény. Az első napon helyi képviselők öltözve vonulnak fel a falu utcáin az emberek és néhány ponton megállnak, táncolnak, szőlővel és borral kínálják a vendégeket. A második napon a sportpályán helyi és vendég fellépőkkel, vásárosokkal, bográcsban készült ételekkel, hagyományos nógrádi krumplics lepénnyel várják a vendégeket.

Téli időszakban közös adventi készülődés zajlik a faluban. A falu karácsonyfáját és adventi koszorúját is civil szervezetek összefogásával díszítik, majd minden vasárnap egy rövid előadás keretében gyertyagyújtást tartanak.

A tájházban népművelési ruhában elevenítik fel a hajdan szokásos tollfosztást, így a turisták is betekintést nyerhetnek a régi időkbe. Az esemény gasztronómiai érdekessége a főtt mákos kukorica és a boros tea, melyet a tollfosztás végén kínálnak fel. Másik látványosság a nógrádi lakodalmas. Megelevenítésre kerül a múltbéli lakodalmak milyensége, a vőfények által történő lánykérésről a menyasszonytáncig. A lakodalmában résztvevők népművelési ruhát öltenek.

A kedvező tömegközlekedésnek és a Kéktúra útvonalnak köszönhetően sok itt a kirándulni vágyó. Vannak, akik gyalogosan, de sokan biciklivel teszik meg a túraútakat. A faluból el lehet jutni többek között Királyrétre, Magyarokútra, Nagyhideg-hegyre, illetve a Csóványosra. A kerékpárutat egészen Királyrértig alakították ki. A vasútállomástól pár perc sétára található a Csurgó-forrás, ahol a környék ismerői mindig megállnak és isznak, illetve megtöltik kulacsukat a friss, hideg forrás vizéből.

A 2-es számú főút bekötő szakaszán található a magánvállalkozásban működő Vadas-park, mely a szabadon élő vadállatok sokasága miatt a turisták kedvelt helye.

A település polgármestere: Varga Richárd

A képeket Fekécs Szilvia készítette.

The village is located in the west of Nógrád County, Rétság district, 60 km from Budapest and 20 km from Vác, next to main road no. 2, which is touched by the Vác-Balassagyarmat railway line.

The settlement has about 1,700 residents, and got its name from the Bulgarian-Slavic name Novi grad (new castle). Its main attraction is the castle, rising in the southern part of the village. Visitors who go up to the Castle Hill can admire a wonderful panorama, with the sight of the Börzsöny Mountains. The height above sea level is 286 metres, and the relative height is 50-60 metres. The hill with a steep side could be defended very well, and the surrounding area was well controlled from the castle. Unfortunately, the gun turret was struck by lightning in 1685, so today's castle is open to visitors in a ruined state. At the bottom, next to the parking lots, there is a rest area with wooden tables and two restaurants, where a craft fair and a farmers' market with local producers and artisans are held every month.

The settlement has Slovak roots, so there is also a Slovak self-government. There are two churches for the two - Roman Catholic and Evangelical - communities.

Nógrád is a developed village with a family doctor, a paediatrician, a district nurse, a pharmacy, a primary school, a kindergarten and several small shops. A playground and a treading park is available for children, where they can walk barefoot on different surfaces - stone, gravel, sand, wood, brick and sour cherry seeds. The municipality is planning to build a new market space and a sports park.

Traditions are lived, preserved and passed on in the village. Spectacular programmes are organised in almost every season not only for the local residents but also for visitors, for example, the harvest parade and festival in autumn, which is a 2-day event. On the first day, people dressed in local folk costumes parade through the streets, and at some points they stop, dance and offer grapes and wine to the guests. On the second day, people are invited to the sports field with local and guest performers, market stalls, dishes prepared in a pot and with the traditional Nógrád potato pie.

During the winter period, common Advent preparations are made in the village. The Christmas tree and the Advent wreath are decorated together with the civil organisations, and candles are lit with a short performance every Sunday.

In the country house the former feather picking is revived in traditional clothes, so tourists can also get an insight into the old days. The gastronomic highlight of the event is the boiled poppy seed corn and tea with wine, which are offered at the end of feather picking. Another attraction is the Nógrád wedding. Past weddings are brought to life, from proposing the girl by the best man to the bride's dance. The participants in the wedding wear traditional clothes.

Good public transport and the Blue Trail attract many hikers. Some people cover the route on foot and many ride a bike. From the village you can reach, e.g. Királyrét, Magyarokút, Nagyhideg-hegy and Csóványos. The bike path has been built up to Királyrét. The Csurgó stream is a few minutes' walk from the train station, where people often stop to drink or fill their water bottles from fresh, cold spring water.

There is a privately run wild game park at the access road leading to highway no. 2, and it's popular with tourists due to the large number of free-living wild animals.

The mayor of the settlement: Richárd Varga

Photos made by Szilvia Fekécs.

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



NÓGRÁD





NÓGRÁDKÖVESD



A község Nógrád vármegye délnyugati részén, Balassagyarmat és Aszód között helyezkedik el. Itt ágazik el északnyugati irányban az út Bánk-Rétság felé. A község határától mintegy két kilométerre vezet az Országos Kéktúra útvonala. A Balassagyarmat-Aszód vasútvonal egyik teher- és személyforgalmat bonyolító állomása is itt található.

A galgamenti községet már a váci káptalan egyik 1271-ben kelt biznyságlevele is említi. A faluról származnak még írásos feljegyzések 1559-ből, 1562-ből, 1580-ból, és 1590-ből is. A török hódoltság idején lakatlanná vált a település, majd folyamatos beköltözések eredményeként 1715-ben már kilenc magyar és négy tót háztartás szerepelt az összeírásokban. 1720-ban nemes községként említik. A település neve 1905-ig Kövesd volt.

1896 szeptemberében adták át a forgalomnak az Aszód-Losonc vasútvonal helyi állomását. A kőbánya bezárása óta főként személyszállítás zajlik a településen keresztül. A vasút Nógrádkövesd és Magyarnándor közötti szakaszán található a becskei alagút. A településre látogatók kiállítás tekinthetnek meg az állomásépületben a környék vasúti közlekedésének történelméről.

1925-ben nyitották meg a Pest-Nógrád megye Rt. tulajdonában lévő, szandai Péter-hegyben található andezit kőbányát. A követ Nógrádkövesdre fa állványú kötélpályán szállították, a megrendelőknek vasúti vagonokban juttatták el. 1948-ban kezdték el megépíteni Nógrádkövesden a kőbánya feldolgozó telepét a Galga-patak két oldalán a vasútállomással szemben, amelyet 1952-ben fejeztek be, és ezzel elkezdődött a nagyüzemi kőfeldolgozás, amely a 20. század végéig működött a községben.

1941-ben épült a római katolikus templomtorony, a főút mellett álló templomot Szent Mihály tiszteletére ajánlották fel. A község szívében található a polgármesteri hivatal, az orvosi- és fogorvosi rendelő, valamint a Millennium-emlékmű, amelyet 2000-ben avattak fel az I. és II. világháborúban elhunyt nógrádkövesdiek tiszteletére.

A községben élők rendelkezésére áll óvoda és négyosztályos általános iskola. Szécsénke irányában található a Szécsénke-pataki árvízcsúcs-csökkentő víztározó, amely a bőséges állatvilága miatt kitűnő kiránduló hely.

Nógrádkövesd lakosságszáma 2023-as adatok alapján 606 fő. A lakosságot több szórakoztató program is várja egész évben. Minden év májusában a régi autók, motorok szerelmesei összegyűlnek a Veteránjármű Találkozó alkalmából. Augusztusban megrendezésre kerül a Palócfasírt Fesztivál, amely lehetőséget biztosít a helyiek számára, hogy csapatokba szerveződve versenyezzenek egymással a legfinomabb fasírt elkészítésében. Minden évben az idősök világnapja alkalmából vacsorával egybekötött zenés rendezvény kerül megszervezésre a nyugdíjas lakosok tiszteletére. Karácsony előtti hetekben kerül megrendezésre a Falukarácsony, amire a község lakosságát forró teával, forralt borral és mézeskaláccsal várják.

A közelmúltban épült meg a településen a minibölcsőde, amely működése hamarosan megkezdődhet. Folyamatos fejlesztések és felújítások zajlanak a községben, megújul az óvoda és az orvosi rendelő is az elkövetkezendő időszakban. A településre érkezők egy barátságos, sokszínű kultúrával rendelkező közösséget ismerhetnek meg, ahol állandó a fejlődés és folyamatosak a törekvések a javulásra.

A település polgármestere: Gyurek László

The village is located in the southwest of Nógrád County, between Balassagyarmat and Aszód. This is where the road branches off in a north-westerly direction towards Bánk-Rétság. The route of the National Blue Trail leads about 2 km from the village border. A freight and passenger traffic station of the Balassagyarmat-Aszód railway line is also located here.

The village along the Galga stream was already mentioned in a certificate of the Vác cathedral chapter dated 1271. There are also written records about the village from 1559, 1562, 1580 and 1590. The settlement became uninhabited during the Turkish occupation, but, as a result of continuous immigration, a census in 1715 listed nine Hungarian and four Slovakian households. In 1720 the place was mentioned as a noble village, and its name was Kövesd until 1905.

The local station of the Aszód-Losonc railway line was opened to traffic in September 1896. Since the quarry was closed, mainly passenger transport has taken place through the settlement. The Becske tunnel is located on the railway section between Nógrádkövesd and Magyarnándor. Visitors to the settlement can see an exhibition in the station building about the history of local railway transport.

The andesite quarry of the Pest-Nógrád County Co. Ltd. was opened in Szanda-Péterhegy in 1925. Stones were transported to Nógrádkövesd by a ropeway on wooden stands, and delivered to the customers in railway wagons. The construction of the processing plant of the Nógrádkövesd quarry started in 1948 on both sides of the Galga stream, opposite the railway station. It was completed in 1952, which marked the beginning of large-scale stone processing until the end of the 20th century.

The Roman Catholic church near the main road is dedicated to Saint Michael and was consecrated in 1941. The mayor's office, the GP and dental surgery and the Millennium monument, inaugurated in 2000 in honour of the people from Nógrádkövesd who died in World Wars I and II, are located in the village centre.

A kindergarten and a four-grade primary school are available to the residents. In the direction of Szécsénke there is a flood peak reduction reservoir at the Szécsénke stream, which is an excellent hiking spot with a view to its abundant fauna.

In 2023 Nógrádkövesd had 606 residents. Several entertainment programmes are organised for the locals throughout the year. Lovers of old cars and motorbikes gather on the occasion of the Vintage Vehicle Meeting every year in May. The Palóc Meatloaf Festival is held in August, offering locals with the opportunity to organise teams and compete to make the most delicious meatloaf. A musical event with dinner is organised in honour of the retired residents every year, on the occasion of the World Elderly Day. The Village Christmas is held in the weeks before Christmas, where the residents are welcomed with hot tea, mulled wine and gingerbread.

A mini-nursery has recently been built in the settlement, and it will open soon. Continuous developments and renovations are made in the village, the kindergarten and the doctor's surgery will also be renovated in the coming period. Visitors to the settlement can meet a friendly community with a diverse culture, where continuous efforts are made for development and improvement.

The mayor of the settlement: László Gyurek

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A római katolikus templom; Fülkés Szűz Mária szobor a község határában; Az orvosi rendelő épülete; Polgármesteri hivatal; Emlékmű az I. és II. világháborúban elesett nógrádkövesdiek emlékére; A vasútállomás épülete; Légifelvétel; Veteránjármű Találkozó; A Palócfasírt Fesztivál helyszíne; A Szécsénke-pataki víztározó



NÓGRÁDKÖVESD





NÓGRÁDMARCAL



A község a Cserhát-hegység északi nyúlványának szélén, az Ipoly völgyének találkozásánál fekszik. Első írásos említése (Morchol) szerint 1281-ben a Záh nembeli Tiborc a helység Szügy felé eső, Záhtelek részét fia, István beleegyezésével vejenek, Haraszti Simonnak adta. Története során 3464 holdas határán mindig több földbirtokos osztozott. A közigazgatásilag ide tartozó Søj pusztán a 18. század végétől a II. világháborúig jelentős majorsági gazdálkodás folyt. Ezen időszakban Marczal földbirtokosa a Sztranyavszky, Søj pusztáé pedig a Kacskovics család volt. Elsősorban gabonát termeltek, de jelentős volt a szőlőültetvény területe, illetve a juh és a szarvasmarha tenyésztés is. Ma már Søj pusztából csak a régi temető lelhető fel, ahol kriptájában a Kacskovics család nyugszik.

Épített öröksége az 1773-ban barokk stílusban épült római katolikus Mindenszentek templom, melynek tornya 1809-ben épült. Jellegzetessége, hogy ott található I. Szent László egyik ereklyéje, és a településen minden évben áthaladó Mária úti zarándokok állomáspontja.

A község történelmének lenyomatát hűen őrzi a nógrádmarcali temető, melyben többek között megtalálható Sztanyavszky Sándor (1882-1942) volt országgyűlési képviselő (1912-1918), és fia Sztanyavszky Madách Sándor síremléke. Sztranyavszky Madách Sándor felvette édesanyja nevét, aki az egykori Csesztvén élt író, költő Madách Imrének leszármazottja volt.

A földbirtokosok hagyatékát megőrizve az elmúlt 15-20 évre jellemzően a faluvezetés igyekezett sikeresen megvalósított pályázatoknak köszönhetően megtartani és felújítani ezt az örökséget. A már meglévő és később hozzáépített étkezővel és konyhával kibővített óvodát felújították, így teljes mértékben megfelel a mai kor energetikai és esztétikai elvárásainak. Ezt követte az önkormányzat épülete, mely szintén teljes megújuláson, tető, homlokzat, és fűtési rendszer korszerűsítésen ment keresztül, mely segítségével az önkormányzat nagymértékben tudta csökkenteni kiadásait.

Az önkormányzat és az óvoda közös udvara számos hagyományőrző rendezvénynek ad otthont, mint például a népszerű szüreti mulatságok, kulturális és falunapok.

Megújuló félben van az egykori Sztranyavszky-kastély, amely most a könyvtárnak és a közösségi színtérnek ad otthont. A felújítás első lépcsőfoka az energetika korszerűsítése volt 48 millió forint elnyert pályázat útján, melynek köszönhetően az épület sokkal komfortosabb, költséghatékonyabban üzemeltethető lett.

A településen megtalálható továbbá az orvosi és védőnői szolgálat, heti három és egy alkalommal. A mindennapi életet megkönnyítve a Borka ABC is megújult, mely nagyobb alapterületen, szélesebb választékkal várja a kedves vásárlókat.

Nógrádmarcalban a 2021-ben megalakult Nógrádmarcali Önkéntes Tűzoltó és Polgárőr Egyesület aktivitásának köszönhetően számos rendezvénnyel járult hozzá a település kulturális életéhez, továbbá a használaton kívüli magtárban kialakításra kerül egy jól felszerelt tűzoltószertár, ezzel is megőrizve a régi épület hasznosságát.

Hamarosan felújításra kerül az önkormányzat vendégháza, mely régebben számos ide látogató és kirándulni vágyó családnak, vadásznak, méhésznek, horgásznak, zarándoknak adott nyugodt szálláslehetőséget, ugyanis Nógrádmarcal nem csak épített örökségére lehet büszke, hanem kiránduló- és turistaútvonalaira is. Többek között a közelben elhaladó Kék-túra útvonal mellett a Mária zarándokút egyik állomáshelye és még számos kisebb turistaútvonal helyszíne.

A település polgármestere: Vályi Nagy András

The village lies at the junction of the northern foot of the Cserhát Mountains and the Ipoly river valley. It was first mentioned in writing (as Morchol) in 1281, when Tiborc from the Záh clan gave the Záhtelek part of the settlement, located towards Szügy, to his son-in-law, Simon Haraszti, with the consent of his son, István. Throughout history, the 2000-hectare border area was always shared by several landowners. On Søj pusztá, which was an administrative part of the village, significant farming activities were carried out from the late 18th century until World War II. In this period, Marczal's landowner was the Sztranyavszky family, and Søj pusztá was owned by the Kacskovics family. Mainly grain was produced, but winemaking as well as sheep and cattle breeding was also significant. Today, only the old cemetery exists in Søj pusztá, with the crypt of the Kacskovics family.

The village's built heritage is the Roman Catholic Church of All Saints, built in Baroque style in 1773, and its tower was built in 1809. A special feature is that one of the relics of St. Ladislaus I is located there, and this is a station for pilgrims on the Way of Mary passing through the settlement every year.

The imprint of the village's history is faithfully preserved in the cemetery, where, among other things, you can find the gravestones of Sándor Sztanyavszky (1882-1942), former member of parliament (1912-1918), and his son Sándor Sztanyavszky Madách. Sándor Sztranyavszky Madách took up the name of his mother, who was a descendant of the writer and poet Imre Madách, who lived in Csesztve.

The municipality has tried to preserve the landowners' legacy and renew this heritage over the past 15-20 years, mainly from successfully implemented tenders. The kindergarten, expanded with a kitchen and a dining room, has been renovated to fully meet today's energetic and aesthetic requirements. This was followed by the municipality's building, where the roof, the facade and the heating system have been fully modernised, so the municipality can greatly reduce its expenses.

The common courtyard of the municipality and the kindergarten hosts many traditional events, such as the popular harvest festival, cultural and village days.

The renovation of the former Sztranyavszky castle, housing the library and the community centre, is in progress. In the first stage of the renovation the energy system was modernised through a HUF 48 million tender, as a result the building can be operated much more comfortably and cost-effectively.

The doctor's surgery is available 3 times a week and the district nurse service once a week. The Borka shop has been renewed to make everyday life easier by offering a wider selection to its customers on a larger floor area.

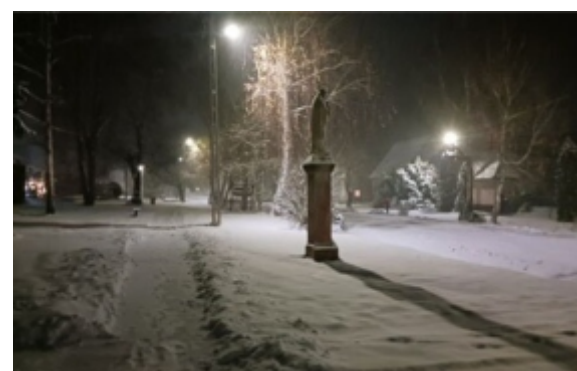
The Nógrádmarcal Volunteer Fire and Civil Guard Association was founded in 2021 and it has promoted the cultural life of the settlement with many events, and a well-equipped fire station is planned to be built by using the former granary.

The municipality's guest house will soon be renovated. In the past it provided quiet accommodation to many visiting families, hunters, beekeepers, anglers and pilgrims because Nógrádmarcal is not only proud of its built heritage but also of its hiking and tourist routes. In addition to the Blue Trail that passes nearby, the village is also the station of the Mary pilgrimage route and the location of several smaller tourist routes.

The mayor of the settlement: András Vályi Nagy

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Mindenszentek templom; Hivatal hátsó terasz; Óvoda; Művelődési ház; Téli utcakép; Játsszótér; Utcakép; Önkormányzat vendégháza; Önkormányzat vendégház udvara; Tájház; Hősök tere



NÓGRÁDMARCAL





NÓGRÁDSÁP



A község két falu, Alsósáp és Felsősáp 1928. évi egyesülésével jött létre. A felsősápi falurész már a honfoglalás idején is lakott település volt, ezt bizonyítja az a Tatárka-dombon feltárt nemzetségsíri sír is, amelyet a régészek az 1970-es években tártak fel.

Nógrádsáp Nógrád vármegye délnyugati szegletében, a Cserhát és a Gödöllői-dombság találkozásánál fellelhető 940 lelket számláló település, amelynek létszáma a Falusi CSOK-nak köszönhetően növekedést mutat.

A községben bölcsőde, óvoda és alsó tagozatos iskola működik, valamint az egészségügyi ellátás is biztosított a háziorvosi rendelővel, a fogászati rendelővel, védőnői szolgálattal és a gyógyszertárral. A posta napi négy órás nyitvatartással működik.

A települést a polgármester és a négyfős képviselő-testület irányítja, a közigazgatási és hatósági ügyeket a Kétfodonyi Közös Önkormányzati Hivatal Nógrádsápi Kirendeltsége három fős személyi állománnyal látja el. A településen működő, iparüzési adót fizető vállalkozások száma 96.

A foglalkoztatás szinte teljeskörű a településen, ahol minden dolgozni szándékozó ember talál munkát magának. Sokan eljárnak a 30 kilométerre lévő Vácra, vagy a hét kilométerre lévő Bercel községbe dolgozni. Helyben az önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató, 22 fő számára biztosít munkalehetőséget.

Turisztikai szempontból a leggyakrabban látogatott műemlék a 14. században épült erődtemplom, amelynek belső falait középkori freskók díszítik. A turisták emellett gyakran keresik fel a Mária-barlangot és a Máriakertet. Megpihenni pedig a faluközpontban lévő szökőkút körüli padokon nyílik számukra lehetőség.

A helyi közösség életét számos rendezvény színesíti. A Sápi Kulturális Nyár rendezvénysorozat a falu főterén lévő szabadtéri színpadon kétheti gyakorisággal rendezik meg. Ezek a rendezvényeken nem csupán Nógrádsáp, hanem a környező települések lakossága is szívesen vesz részt.

Nógrádsáp egy élhető és élni akaró, dinamikus fejlődő és fejlődni akaró település. Érdemes időt szánni rá, ellátogatni a faluba és gyönyörködni a látnivalókban. S ha valaki új lakóhelyet keres, jó szívvel választhatja Nógrádsápot.

A település polgármestere: Pintér Bertalan

The settlement was created by the merger of two villages, Alsósáp and Felsősáp, in 1928. The Felsősáp part was already inhabited during the Conquest, as evidenced by the grave of the head of a clan excavated by archaeologists on Tatárka Hill in the 1970s.

Nógrádsáp has 940 residents and it is located in the south-western corner of Nógrád County, at the junction of the Cserhát and the Gödöllő Hills, and its population is growing thanks to the support to families in villages.

The settlement has a nursery, a kindergarten and a lower-grade primary school, and health care is provided by a family doctor, a dentist, a district nurse service and a pharmacy. The post office is open 4 hours a day.

The village is managed by the mayor and the 4-member representative board, and the Nógrádsáp Branch of the Joint Municipality in Kétfodony takes care of public administration and official matters with a 3-member staff. 96 businesses are active and pay local business tax at the settlement.

There is full employment in Nógrádsáp, where everyone who wants to work can find a job. Many people go to work in Vác, which is 30 km away, or in the village of Bercel, which is 7 km away. The municipality is the largest employer in the village, providing work opportunities for 22 people.

From the viewpoint of tourism, the most visited monument is the 14-century fortress church, its interior walls are decorated with medieval frescoes. Tourists also often visit the Mary cave and the Mary garden. They can rest on the benches around the fountain in the village centre.

The life of the local community is enriched by many events. The Cultural Summer in Sáp event series is organised every two weeks in summer on the outdoor stage on the main square. It is attended not only by the residents of Nógrádsáp but also by people from the surrounding villages.

Nógrádsáp is a dynamically developing settlement where it is good to live. It is worth taking the time to visit the village and enjoy the sights. Nógrádsáp is a good choice for anyone who is looking for a new place to live.

The mayor of the settlement: Bertalan Pintér

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.

NÓGRÁDSÁP







NÓGRÁDSZAKÁL



A község Nógrád vármegyében, a Szécsényi járásban helyezkedik el, természetvédelmi területen. Északról az Ipoly határolja, délen a Cserhát andezit kúpjai. Közúton elérhető Szécsény és Ipolytarnóc felől a 2205-ös közúton, mely az Ipoly völgyében halad. A két kilométerre fekvő Rárósmulyad (Szlovákia) felé 2011. december 7-e óta lehet a Madách hídon is közlekedni. A település állandó lakónépessége 2024-es adatok alapján 640 fő, és ez a szám sajnos 2012-től folyamatosan csökken. Az elvándorlásban elsősorban a fiatal, magasabban képzettek érintettek.

A település központjában található a Magyar Falu Programnak köszönhetően kívül-belül teljesen megújult községháza. A hivatal dolgozói a hét minden munkanapján a lakosok rendelkezésére állnak. Az önkormányzat fenntartásában üzemel a szintén felújított óvoda, melynek két csoportjában, átlagosan 20-20 fő gyermeklétszámmal folyik a kicsik óvodai nevelése. Az önkormányzat üzemelteti a könyvtárat is otthont biztosító művelődési házat is, ahol különféle kulturális rendezvények, falunapok, ünnepi megemlékezések kerülnek megrendezésre. A közmunkaprogram keretén belül pedig fedett szabadtéri színpad és szintén fedett nézőtér épült.

Nógrádszakál település a 1404/2019.(VII.5) számú határozat alapján a felzárkózó települések első harminc, halmozottan hátrányos helyzetű faluja között szerepel. Ebből következik, hogy az itt élő emberek az átlagnál nagyobb segítségre szorulnak. A munkanélküliséget és az ebből adódó szegénységet csak a közmunkaprogram tudja enyhíteni. Ezen oknál fogva a községben évek óta jelen van a Magyar Máltai Szeretet Szolgálat. Az önkormányzattal szorosan együttműködve számos program valósult meg annak érdekében, hogy a rászoruló családok segítséget kapjanak. Különösen nagy figyelem hárul a gyermekekre, közülük is kiemelten azokra, akik speciális nevelést igényelnek.

Turisztikai szempontból a település több látványossággal is rendelkezik. Az egyik ilyen nevezetessége a határhoz, az Ipolyhoz közel található Páris-patak völgye, vagy ahogy a palócok nevezik, a „palóc Grand Canyon”, melynek látogatottsága egész évben igen magas.

Nógrádszakál másik nagy büszkesége a Szent Kereszt Felmagasztalása római katolikus templom, mely 2022-ben a Kormány által biztosított 110 millió forintból új tetőszerkezetet és külső felújítást kapott. Harangja 1523-ból származik, s egyike az ország 15, még a török hódoltság előtt öntött harangjának.

A település kegyhelye a falu fölül magasodó Kálvária-dombon (más néven Kastély-domb, 240 m) álló Kálvária. Keresztutak alkalmával a helyi lakosokon kívül sokan jönnek a közeli településekről, illetve a szlovák oldalról is hitük gyakorlásaként. 2023-ban szintén a Kormány támogatása eredményeként a Kálvária stációi 25 millió forintból felújításra kerültek. Az elmúlt öt évben minden jelentős beruházás különféle pályázati forrásból tudott megvalósulni.

Nógrádszakál azon szerencsés települések körébe tartozik, ahol van körzeti orvos és védőnő. Munkájukat kívül-belül felújított rendelőben, új orvosi eszközök használatával végezhetik, a Magyar Falu Program keretein belül kiírt nyertes pályázatnak köszönhetően.

Sajnos a vállalkozások száma igen kevés, ezért az adóerőképesség nagyon alacsony. Ezt kompenzálva az önkormányzat igyekszik minden lehetséges pályázati forrást kihasználni annak érdekében, hogy a falu a lakosság számára élhető, szép és biztonságos lakóhely legyen, ahová örömmel hazatérni.

A település polgármestere: Radvánszky Judit

Our village is located in Nógrád County, Szécsényi District, in a nature conservation area, bounded by the Ipoly river on the north, and the andesite cones of the Cserhát on the south. It is accessible by road from Szécsény and Ipolytarnóc on road no. 2205, which runs through the Ipoly valley. You can drive to Rárósmulyad (Slovakia), which is 2 km away, via the Madách Bridge. Based on the latest data, the permanent resident population is 640 people. Unfortunately, this number has been dropping since 2012. Emigration mainly involves young, highly educated people.

The Town Hall is found in the center of the settlement, which has been renovated inside and out, thanks to the Hungarian Village Program. The kindergarten, which has also been renovated, is maintained by the local government. It has two groups of 20 children and provides preschool education for our little ones. The local government also operates the community house, which gives home to the library where we have various cultural events, village days, and festive commemorations. A covered outdoor stage and auditorium were built as a part of our community work program.

Nógrádszakál is listed among the first thirty cumulatively disadvantaged villages included in the relevant governmental decree. It follows that the people living here need more help than people who live elsewhere. Unemployment and the resulting poverty can only be alleviated through the community works program. For this reason, the Hungarian Maltese Charity Service has been present in the village for many years. They implemented many programs in close cooperation with the local government to help families in need. We pay particular attention to children, especially those who require special education.

The village has several tourist attractions, such as the valley of the Páris stream near the border, Ipoly, or, as the Palóc (Hungarians in Northern Hungary and southern Slovakia) call it, the 'Palóc Grand Canyon', which is a highly popular place to visit throughout the year.

Another great pride of Nógrádszakál is the Exaltation of the Holy Cross Roman Catholic Church, which received a new roof structure and exterior renovation in 2022. The church bell dates back to 1523, it is one of the country's fifteen bells that had been cast before the Turkish occupation.

Our place of worship is Calvary on Calvary hill (also known as Castle hill, 240 m), rising above the village. On the occasion of the Crusades, many visitors come from nearby settlements and the Slovak side to practice their faith. As another result of the Government's support, the Calvary stations of the cross were also renovated in 2023. All major investments were realized from various tender resources over the past five years.

Nógrádszakál is one of the rare villages with a district GP and a nurse. They work in a surgery that has also been renovated inside and out, and that has new medical equipment thanks to our winning tender announced within the Hungarian Village Program.

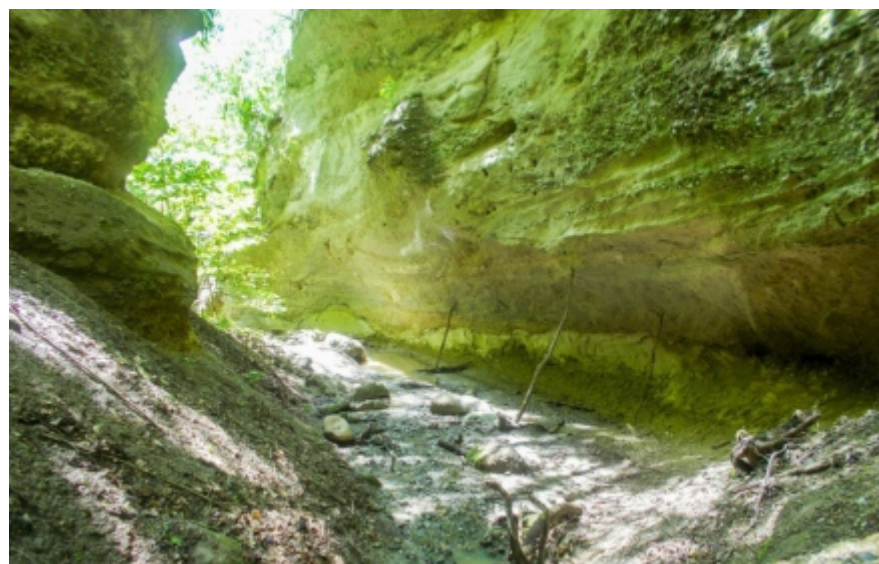
Unfortunately, we do not have too many businesses, so our taxing capacity is very low. As a way of compensating for this, the local government aims to use all possible tender sources to make the village a liveable, beautiful and safe home for our people, a place to which they are happy to return.

The mayor of the settlement: Judit Radvánszky

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Harang szentelése az 500. évforduló alkalmából; A felújított Kálvária stációinak átadása; Nógrádszakál hivatal; Hivatal és az orvosi rendelő átadása; Templom drónfelvétellel; Harang; Óvodások; Páris-patak völgye – tábla a település északi határán







ŐRHALOM



A község Nógrád vármegye északi részén, az Ipoly folyó bal partján fekszik Budapesttől 90 kilométerre, Balassagyarmat és Szécsény között.

Történelme a 13. századra nyúlik vissza, első írásos említése I. Károly király 1327. május 21-én, kelt levelében Ztraas néven szerepel. A Szécsény felől érkezőket államalapító Szent István király szobra és a Millenniumi emlékpark fogadja. A park mögött a környék legnagyobb, 2011-ben épült játszótere. A mellette emelkedő dombon az 1757-es építésű római katolikus templomot 1937-ben építették újjá. Itt található apostoli királyunk csonterekléje. Főoltára 1919-ben készült fából, oltárképe témája: Szent István felajánlja az országot Máriának, festője ismeretlen. Védőszentje Szent István, búcsúja augusztus 20-án van. Az elmúlt években megújult, 2020-ban új belső festést kapott. Lencsés Zsolt festőművész a Jézus és Szent István élete közötti párhuzamot freskókon életre keltve festette meg.

A falut kelet-nyugati irányban átszelő 22. sz. főút mellett áll a Szent István kápolna műemlék épülete, melyet 1888-ban építtetett Kanyó Mihály helyi lakos a szentkúti gyóntató udvar kápolnájának mintájára, az egykori „Csórés” szántóföld területén. Felszentelése 1888. augusztus 20-án volt, azóta minden augusztus 20-án – a falubúcsú napján – a Szent István napi körmenet a templomtól a kápolnához is elmegy. Az Őrhalomért Egyesület tagjai megalkulásuk óta az adventi időszakot megelőzően ünnepi díszbe öltöztetik, „karácsonyi mézeskalács” jelleget adva a kápolnának. Mára Őrhalom jelképe, az átutazók csodájára járnak.

Balassagyarmat felől a parkkal körülvett Mária-kápolna fogadja az érkezőt. Eredetileg 1907-ben a Mária-majorban építtette gróf Majláth Géza, mai helyére 2006-ban építette újjá Őrhalom Község Önkormányzata.

Az őfaluban álló tájház elsősorban kiállítótér, ahol az itt élt parasztcsaládok minden napjait felidéző hagyományőrző kiállítás kapott helyet, de az épület hátsó részében korhűen berendezett, de funkciójában modern közösségi tér található. Itt látható az őrhalmi viselet, mely az ország egyik legszebb palóc népviseleteként van nyilvántartva. Ezt bizonyítja, hogy a falu híres menyecskéjéről, Sipeki Bözsiről mintázta Horváth Endre grafikusművész, pénzjegyszervező az egykori magyar tízpengős első tervezetét.

Őrhalom, a szomszédos Hugyag és az Ipoly folyó szlovák oldalán található testvértelepülése, Ipolyvarbó azonos viseletcsoporthoz tartozott. Népviseletük két legszebb darabja a gyöngyökkel hátul két széles szalaggal díszített „fékető”, illetve a „huncutkával” díszített nagyrojtú, fül mellett csomózott, selyemből készült menyecske kendő. Az őrhalmi népviselet legdíszesebb darabja a gyöngyös „fékető”, melyet az esküvő napján kapott a fiatalasszony, és az első gyermeke születéséig, ünnepnapokon hordott. Ma már csak egy darab található belőle a faluban. A közel 100 éves, Nógrádikum díjas főköttő a lakosság felbecsülhetetlen értéke.

A község az Ipoly völgyében, az árterület melletti halmokon épült. Ezen a részen ma is szabályozatlan az Ipoly, időnként medréből kilépve elborítja az árterületet, s egy állandó holtágot, az Új-árkot táplálja vizével. A község élővizein, az Ipoly folyón, a Kövecses és Új-árok tavakon lehetőség van horgászatra. Az Ipoly árterülete szép természeti környezetével, vízinövény- és állatvilágával számos kirándulót vonz a területre. Az árteret átszelő, Őrhalom és Ipolyvarbót összekötő utat és az Ipolyon átívelő Szent-Iványi hidat 2023. december 1-jén adták át.

A település polgármestere: Farkas Egon

The village is located in the northern part of Nógrád County, on the left bank of the Ipoly River, 90 kilometers from Budapest, between Balassagyarmat and Szécsény.

Its history dates back to the 13th century, its first written mention is in a letter dated May 21, 1327 of King Károly I under the name “Ztraas”.

If you arrive from Szécsény, you are greeted by the statue of King Szent István, the founder of the state, and the Millennium Memorial Park. Behind the park is the largest playground in the area built in 2011. On the hill next to it, the Roman Catholic church built in 1757 was rebuilt in 1937. The relics of our apostolic king are placed here. The main altar was made of wood in 1919, the subject of its altarpiece: Saint Stephen offering the country to the Virgin Mary, by an unknown artist. The church's patron saint is Saint Stephen, his farewell is on August 20. The church has been renovated in recent years, and in 2020, it received a new interior painting. The painter Zsolt Lencsés brought parallels between the lives of Jesus and Saint Stephen to life on his frescoes.

Saint Stephen chapel, which was built in 1888 by local resident Mihály Kanyó, on the model of the chapel of the confessional court in Szentkút, in the area of the former “Csórés” field. It was consecrated on August 20, 1888, and since then, every August 20 - the day of the village farewell - the procession goes from the church to the chapel. Since their establishment, members of the Association for Őrhalom have been dressing the chapel in festive decorations before the Advent period, giving it a “Christmas gingerbread” character.

The county house in the old village is primarily an exhibition space, where a traditional exhibition evoking the everyday life of peasant families is housed, but in the rear part of the building there is a community space furnished with contemporary furniture but with modern functions. Here you can see the traditional costume of Őrhalom, which is registered as one of the most beautiful folk costumes of the Palóc in the country. In fact, graphic artist and banknote designer Endre Horváth modelled the first draft of the former Hungarian ten note “pengő” on Bözsi Sipeki, the village's famous bridegroom.

The two most beautiful pieces of their folk costume are the “brake” decorated with two wide ribbons at the back with pearls, and the silk wedding shawl with large fringes, knotted next to the ears, decorated with a “fringe”. The most decorative piece of our folk costume is the beaded “brake”, which the young woman received on her wedding day and wore on holidays until the birth of her first child. Today, only one piece of it can be found in the village. This 100-year-old, Nógrádikum prize-winning master knit is an invaluable asset to the population.

The village was built in the Ipoly valley, on the hills next to the floodplain. In this part, the Ipoly is still unregulated, occasionally leaving its bed and covering the floodplain, feeding a permanent backwater, the Új-ditch with its water. You can go fishing on the living waters of the village, on the Ipoly river, on the Kövecses and Új-ditch lakes. The Ipoly floodplain attracts many tourists to the area with its beautiful natural environment, aquatic flora and fauna. The road crossing the floodplain, connecting Őrhalom and Ipolyvarbó, and the Szent-Iványi bridge spanning Ipoly were handed over on December 1, 2023.

The mayor of our village is Egon Farkas

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

*Szent-Iványi híd; Szent István templom; Szent István kápolna; Mária-kápolna; Szent István park;
Szentháromság-szobor; Hősök keresztje; Szent István kápolna; Játszótér*

ŐRHALOM







ŐSAGÁRD



A középkorban alapított község és környéke már az őskorban is lakott vidék volt. 1424-ben Zsigmond király feleségének, Czillei Borbálának adományozta a falut. Nevéből következtethető, hogy első lakosai a királyi udvarban szolgálatot teljesítő agarászok voltak, akik agarakat tenyésztettek a településen. A települést 16. századi tulajdonosa, Szapolyai János 1526-ban átadta Werbőczy Istvánnak, majd a 16. század közepén a budai szandzsákhöz tartozott. A török hódoltság miatt elpusztult falut a 18. században felvidéki szlovák telepesek építették újjá. A rendszerváltásig a lakosság megélhetését főként mezőgazdasági gazdálkodás biztosította, majd a közeli Vácon és Rétságon vállaltak munkát, napjainkban pedig Budapest vonzáskörzetében is.

Az óvodások nevelését-oktatását az önkormányzati fenntartású óvoda látja el. Az iskolaiert gyermekek a szomszédos községben, Nőtincsen és Vácon folytatják tanulmányaikat. A betegek háziorvosi ellátása a körzeti rendelőkben történik. A háztartásokat a magánvállalkozású vegyesbolt szolgálja. A hivatali ügyeket a polgármesteri hivatalban intézheti a lakosság. Az épületet 1995-ben felújították és kibővítették, így egyben közösségi ház is, melynek 2005-ben kialakított tetőterében komfortos szálláshely várja a községbe látogató turistákat.

A települési önkormányzattal együttműködve a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat is ellátja feladatait, kötődve szlovák gyökereihez. Együtt segítik a kulturális értékek megőrzését, a hagyományok ápolását.

A község vezetése a Faluszépítő és Hagyományőrző Egyesület és a lakosság összefogásával hozta létre 2004-ben a Falumúzeumot, melynek állandó kiállítása Ősagárd múltját, szlovák gyökereit mutatja be. A helyi evangélikus egyházzal összefogva, Fabó András születésének 200. évfordulója alkalmából avatták fel a Fabó Emlékparkot. Az 1876-ban épült evangélikus templom ma is hirdeti ígét az istentiszteletek alkalmával. A szabadidő hasznos eltöltését a falu közepén, lakossági összefogással és pályázati forrásból teremtett játszó- és pihenőpark biztosítja a lakóknak és a látogatóknak. Községünkben Labdarúgó Egyesület működik, mely kiváló eredményeket ért el. Jelenleg technikai okok miatt a csapat nem tudott benevezni a megyei bajnokságba. A településen működő Önkéntes Tűzoltó Egyesület segítségével az esetleges vészhelyzetek gyorsan és szakszerűen elhárításra kerülnek. 2008. óta minden évben megrendezésre kerül az Ősagárdi Agár Fesztivál, ahol községünk nevenapjára emlékezünk. Minden év augusztusának egy napján kiemelkedő és nagyszabású kulturális programok, agárkiállítások, bemutatók és különböző színvonalas, kulturális előadások várják a helyi lakosságot és a településre látogató érdeklődőket. Mára ez az esemény országos és európai szintű látogatottságúvá nőtte ki magát.

A település lélekszáma nem csökkenő, hanem stagnáló tendenciát mutat. A helyi vezetés mindent elkövet annak érdekében, hogy ezt a folyamatot meg tudják állítani, s hogy az itt lakók egyenlő eséllyel tudják megteremteni és megtartani élet színvonalukat. A községben folyamatos fejlesztések valósulnak meg pályázati támogatások segítségével. Helytörténeti múltjuk értékeinek megőrzésén kívül nagy gondot fordítanak meglévő szlovák hagyományaik ápolására, újraélesztésére. Azokat községi szinten, közös programok keretében aktívan élik meg, Ősagárd lakóinak bevonásával. Ezek tudatos megéléséhez biztosít tökéletes életteret az önkormányzat.

A település polgármestere: Agárdi András

The village and its surroundings, founded in the Middle Ages, were already inhabited in prehistoric times. In 1424, King Zsigmond donated the village to his wife, Borbála Czillei. We can infer from its name that the first inhabitants were greyhounds serving in the royal court, who bred greyhounds in the settlement. The village was founded in the 16th century. The 19th-century owner, János Szapolyai, handed it over to István Werbőczy in 1526, and then in the middle of the 16th century it belonged to the Sandzák of Buda. The village, which was destroyed due to Turkish subjugation, was rebuilt in the 18th century. It was rebuilt in the 19th century by Slovak settlers from the highlands. Until the regime change, the population's livelihood was mainly provided by agriculture, then they took up work in the nearby Vác and Rétság, and nowadays also in the surrounding area of Budapest.

We have a kindergarten and school-aged children can continue their studies in the neighboring Nőtincs and Vác. Home medical care of patients is provided at the local doctor's office. Households are served by the privately run general store. The building was renovated and expanded in 1995, so it is also a community center. The attic is a comfortable accommodation for tourists visiting the village.

In cooperation with the local government, the local Slovak Minority Government also operates here. Together, they help preserve cultural values and nurture traditions.

The management of the village established the Village Museum in 2004 with the cooperation of the Village Decoration and Tradition Preservation Association and the population, whose permanent exhibition presents the past and Slovak roots of Ősagárd. Together with the local Lutheran church, the Fabó memorial park was inaugurated on the 200th anniversary of the birth of András Fabó. The Lutheran church, built in 1876, is still active. In the middle of the village, a playground and a recreation park, created with the cooperation of the residents and funded by tenders, provides residents and visitors useful ways of spending their free time. The Football Association serves the sports activities of the football fans of the local and surrounding settlements. With the help of the Voluntary Fire Association, any emergencies are quickly and professionally dealt with. Since 2007, the Ősagárd Greyhound Festival has been held every year, when the name of the village is commemorated. In August every year, we have outstanding and large-scale cultural programs, greyhound exhibitions, presentations and various high-quality cultural performances welcome the local population and visitors alike. Today, this event has a national and European level of attendance.

The population of Ősagárd is stagnant. The local leadership does their best to prevent the process of decrease and ensure that the residents here have an equal chance to create and maintain their standard of living. Continuous improvements are being made in the village with the help of tender resources. In addition to preserving the values of their local historical past, they pay great attention to nurturing and reviving their existing Slovak traditions at the village level, within the framework of joint programs, and with the involvement of the residents. The local government provides the perfect living space for them to live consciously.

The mayor of our village is András Agárdi

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom napjainkban; Oltár; Falumúzeum; Ősagárd madártávlatból; Óvoda napjainkban; Szálláshely kívülről és belülről







PALOTÁS



A község Nógrád vármegye Pásztói járásában, a 21. számú főközlekedési úttól nyolc kilométerre, a Cserhát déli lejtőin fekszik, ahol a domborzat már sík dombsági hát, s részben a Zagyva völgyéhez tartozik. Állandó lakosainak száma 1660 fő.

A község múltját és jövőjét is meghatározza Budapest közelsége, amely megegyezik a vármegyeszékhely Salgótarján távolságával.

A község a Kökényes-Radnót nemzetség ősi birtoka, sarjai a 12. században telepedtek ide. 1439-ben Buják várához tartozott, földesura Báthory István volt.

1260-ban Mikodhatvan és Palotáshatvan, majd Csánki Dezső művében 1428-ban, illetve 1773-as összeírásban Palathashatwan néven szerepel.

A Szent Péter és Szent Pálnak szentelt barokk templomot 1743-ban Eszterházy Pál építtette. 1806-ban villámcsapás sújtotta, újjá kellett építeni. Az 1800 körüli időszakból származó tornya a II. világháborúban megsérült, felújításakor festette a szentély falképét Márton Lajos. A templom copf szószéke is 1800 körüli időkből származik, legrégebbi harangját egy pesti mester, Eberhard Henrik öntötte 1827-ben. Az Angster-orgonát 1929-ben építették.

A település gazdasági, társadalmi életét meghatározta a Palotáson működő termelőszövetkezet, amely a megye egyik legnagyobb és legeredményesebb mezőgazdasági nagyüzeme volt. A területen a növénytermesztés adottságai jók, itt található a vármegye legjobb termőértékű földjei. Palotás az elmúlt néhány évtizedben Nógrád vármegye déli részének meghatározó települése. 1971. július 1-től közös tanácsszékhely az 1990. évi első önkormányzati választásokig. Palotás és Héhalom 1982-1990-ig Palotáshalom néven egy települést alkotott. Jelenleg a községben a közigazgatási feladatokat a Palotási Közös Önkormányzati Hivatal látja el, amit Palotás, Kisbágyon és Szarvasgede községek önkormányzatai közösen alapítottak. Palotás legfőbb vonzereje földrajzi környezete, táji adottságai, műemlékei. A természeti környezet kiválóan alkalmas felfrissülésre és sportolásra. Távol a világ zajától nincs tömeg, jó a közbiztonság, csend és nyugalom van.

Palotás infrastrukturális, kereskedelmi és szolgáltatói ellátottsága miatt Dél-Nógrád idegenforgalmának szervező központja lehet. A természetföldrajzi adottságok közül a legjelentősebb a 62 hektáros vízfelületű víztározó, amely a Bujáki-patak felduzzasztásával jött létre a '60-as évek végén. Fokozatosan alakult itt ki a sporthorgászat, majd a horgászegyesület létrejöttével a vármegye kedvelt horgászparadicsomává vált, mely ide vonzza a közeli városok és a főváros pihenni vágyó polgárait. A tavon országos és nemzetközi horgászversenyt is rendeznek. A keleti oldalán lévő zártkertekben a hetvenes évektől kezdődően egyre több, mára több mint 300 hétvégi ház épült.

A dinamikusan fejlődő településen az elmúlt években a Palotási Gyermeklánc Óvoda, a Palotási Általános Iskola, a Művelődési Ház, az Értékek Háza, a Községi Ház is felújításra került. Új orvosi rendelő és szolgálati lakás, fedett piac, tornaterem, bölcsőde, látogatóközpont épült. A település főutcájában és a gyűjtőutak mentén lévő járdák viacolor burkolatot kaptak.

A községi rendezvények mellett évente megrendezik az országos Tortafesztivált és a tó körüli futást. A helyi civilszervezetek – Palotás Ifjúságáért Alapítvány, Kenderike Néptáncsoport, Palotási Sportegyesület, Palotási Polgárőr Egyesület, Őszirozsa Nyugdíjas Klub, PaThália pajtászínház – erősítik a faluközösséget, a közéleti, kulturális és szabadidős tevékenységek kibontakozását.

A település polgármestere: Szabó Mihály

The village lies in Nógrád County, Pásztó district, 8 km from main road no. 21, in the southern slopes of Cserhát, partly in the Zagyva valley.

Palotás has 1660 permanent residents, and its past and future are determined by its proximity to Budapest, which is the same as the distance from the county seat town of Salgótarján.

The village was the ancient property of the Kökényes-Radnót clan, and its descendants settled here in the 12th century. In 1439 it belonged to the Buják castle, and István Báthory was its owner. In 1260 it was named Mikodhatvan and Palotáshatvan, then Palathashatwan in 1428 and in the census of 1773. The Baroque church dedicated to St. Peter and St. Paul was built in 1743 by Pál Eszterházy. In 1806, it was struck by lightning so it had to be rebuilt. Its tower built around 1800 was damaged in World War II, and during its renovation Lajos Márton painted the mural of the sanctuary. The Zopf-style pulpit of the church also dates from around 1800, and its oldest bell was cast in 1827 by craftsman Henrik Eberhard from Pest. The Angster organ was built in 1929.

Economic and social life was determined by the local producer cooperative, which was one of the largest and most successful agricultural firms in the county. The area is good for crop cultivation, and it has the best productive lands of the county.

Palotás has become a key settlement in the south of Nógrád County over the past few decades. From 1 July 1971 it was a joint council until the first municipal elections in 1990.

Palotás and Héhalom formed one settlement under the name Palotáshalom between 1982 and 1990. Currently, the administrative tasks of the village are performed by the Joint Municipality founded by Palotás, Kisbágyon and Szarvasgede.

The main attraction of Palotás is its geographical environment, landscape and monuments. The natural environment is great for refreshment and sports, far from the noisy world, there are no crowds, the public safety is good, there is peace and quiet.

Palotás serves as a centre for organising tourism in South Nógrád as a result of its infrastructural, commercial and service facilities. The most significant natural-geographical feature is the 62-hectare water reservoir, which was created by damming up the Bujáki stream in the late 1960s. Sport fishing gradually developed here, and the fishing association turned the county into a popular fishing paradise, attracting from Budapest and the nearby towns citizens who want to relax. National and international fishing competitions are organised on the lake. Since the 1970s more than 300 holiday homes have been built in the garden plots on the eastern side of the village.

The kindergarten, the primary school, the culture centre, the house of values and the community hall have recently been renovated at this dynamically developing settlement, and a new doctor's surgery and service apartment, an indoor market, a gymnasium, a nursery school and a visitor centre have also been built. The sidewalks of the main street and the connecting roads have been paved with viacolor.

A national Cake Festival and a run around the lake are organised every year besides the village events. The local NGOs – the youth foundation, the Kenderike folk dance group, the sports association, the citizen guards, the Őszirozsa (Aster) pensioner club, the PaThália barn theatre – strengthen the village community and develop social, cultural and leisure activities.

The mayor of the settlement: Mihály Szabó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Római katolikus templom; Lányok palotási népviseletben; Szent István szobor; Értékek Háza; Értékek Háza belső; Településkép a templommal; Kenderike Néptáncsoport a Palotási falunapon; Szüreti felvonulás; Palotási víztározó



PALOTÁS





PÁSZTÓ



Az Északi-Középhegységben a Mátra és a Cserhát hegységek ölelésében a Zagyva folyó völgyében fekvő település a dél-nógrádi régió egyetlen városaként, egyre markánsabban fejlődő gazdasági és idegenforgalmi életével meghatározó szerepet tölt be a vármegyében.

A jó domborzati viszonyok és a kellemes környezet a turizmus kedvelt célpontjává tették, az ide látogatóknak a jó levegőn túl különleges élményt jelenthetnek a város múltjának emlékei, melyek 1000 évre tekintenek vissza.

A Múzeum tér fontos látnivalója a jórészt barokk stílusú Szent Lőrinc nevét viselő római katolikus plébániatemplom. Európában egyedülálló építmény a Szent Lőrinc-plébániatemplom északi oldalán álló hatszögletű temetőkapolna, amelyet a Rátót nemzetség építtetett. A múzeumként működő cisztercita kolostor 1715 és 1718 között a középkori apátság anyagának felhasználásával épült. A műemléki övezetben álló Oskolamester háza a mai Magyarország egyetlen rekonstruálhatóan fennmaradt, mezővárosi polgárháza, már 1428-as oklevelek is említik. A szintén műemléki övezetben található középkori üveghuta a bencés, majd ciszterci apátság műhelyeként funkcionált.

Pásztó járásközpont, 26 település tartozik a vonzáskörzetébe. Mind közigazgatási, mind kereskedelmi szolgáltatási tevékenységet, és az oktatást tekintve jelentős szerepet játszik a térségben. Emellett idegenforgalmi központ, a Mátra nyugati kapuja, ahol Nógrád vármegye egyetlen meleg vízű strandfürdője található.

A rendszerváltást követően indult fejlődésnek a város ipara és fellendülőben van a mezőgazdasági, élelmiszeripari tevékenység is. A tendenciát erősítik a Pásztóra települt osztrák, belga és német tulajdonú cégek, az Európához való kötődést pedig a városban működő Mikszáth Kálmán Gimnázium, ahol francia és német kéttannyelvű oktatás is folyik.

A város az M3-as autópályáról Hatvannál lekanyarodva a 21-es számú főközlekedési úton érhető el. A várost északi irányból elkerülő út a befektetési területek megközelítését is szolgálja. A Mátrába vezető közlekedési út innen vezet a hegység magasabb pontjaira, amely a turizmus kedvelt célpontjává tette a települést.

A közigazgatásilag Pásztóhoz tartozó Hasznos településrész fő vonzereje a Mátra közelsége, a Várhegy, illetve a Cserteri vároldal, továbbá a Kövicses-patakra épített 1,5 millió köbméter kapacitású víztározó (a környék egyik legszebb kirándulóhelye), és a tározó déli része felett 763 m magasságban található Gombástetői sportrepülőtér. Ezzel szemben, a Nyikomon található egy sárkányrepülőtér starthely, mely a paplanernyőzés igényeinek is megfelel. Érdekes látnivaló a városrészhez tartozó, Kövicses patakjának felduzzasztásával kialakított hasznosi víztározó és a Zsiló-völgy. A víztározó fölötti sziklacsúcson álló Árpád-kori Cserteri vár romjaitól a Mátra páratlan panorámája gyönyörködtet.

A közigazgatásilag Pásztóhoz tartozó Mátrakeresztes településrész, régebbi nevén Alsóhuta, a várostól 13 kilométerre keletre, a Mátrába vezető 2408-as közút mellett a hegység lábánál helyezkedik el. A kistérség legkeletibb települése jellegzetesen hegyvidéki, erdősült környezettel és kitűnő klimatikus adottságokkal rendelkezik.

Mátrakeresztes általában elterjedt nevén „fakanalas falunak” hívják, mivel igen nagy hagyománya van a fagegmunkálással kapcsolatos háziipari tevékenységnek, a konyhai és egyéb háztartási faeszközök készítésének. Innen közelíthető meg legjobban a hajdani Mátrai hadi utat őrző két végvár romja: Óvár és Ágasvár.

A település polgármestere: Farkas Attila

Located in the Northern Central Mountains, in the valley of the Zagyva River, in the embrace of the Mátra and Cserhát Mountains, the settlement as the only town in the South-Nógrád region, plays a decisive role in the county with its increasingly developing economic and tourism life.

The good topography and the pleasant environment have made it a popular tourist destination, visitors can enjoy not only the good air but also the monuments of the city's past, which date back 1000 years.

The Baroque style St Lawrence Roman Catholic Parish Church is an important landmark of the Museum Square. The hexagonal cemetery chapel on the north side of the St Lawrence Church, built by the Rátót family, is a unique structure in Europe. The Cistercian monastery, which is a museum, was built from 1715 to 1718 using material from a medieval abbey. The Oskolamester's house, located in the monument area, is the only surviving reconstructed citizen's house in a country town in Hungary today, first mentioned in 1428. The medieval glass manufactory, also located in the same area, was the workshop of the Benedictine and later Cistercian abbey.

Pásztó is a district centre, with 26 municipalities in its agglomeration. It plays an important role in the region in terms of both administrative and commercial service activities, as well as education. It is also a tourist centre and the western gateway to the Mátra, where the only hot water open-air bath in Nógrád County is located.

After the regime change, the city's industry started to develop, and now agriculture and food industry are also booming. This trend is reinforced by the arrival of Austrian, Belgian and German-owned companies in Pásztó, and the ties with Europe are strengthened by the Mikszáth Kálmán Primary School, which provides bilingual French and German education.

The city can be reached from the M3 motorway, turning off at Hatvan on main road 21. The road bypassing the city from the north also provides access to investment areas. The road to Mátra leads from here to the higher points of the mountain range, which has made the town a popular destination for tourism.

The main attraction of Hasznos, commune part of Pásztó, is the proximity of the Mátra, the Várhegy and Cserteri castle walls as well as the 1.5 million cubic metre reservoir built on the Kövicses stream (one of the most beautiful hiking spots in the area) and the Gombástető sports airport located at an altitude of 763 m above the southern part of the reservoir. Opposite there is a hang-gliding launch site at Nyikom, which also matches the needs of paragliding. An attractive sight is the Hasznos reservoir and the Zsiló Valley, which was created by swelling the Kövicses stream. From the ruins of the Árpád-era Cserteri castle on the cliff top above the reservoir, you can enjoy the unique panorama of the Mátra.

Mátrakeresztes, formerly known as Alsóhuta, part of Pásztó, is located at the foot of the mountain range, 13 km east of the town, next to road 2408 leading to Mátra. It is the easternmost settlement of the sub-region and has a typically mountainous, forested environment and excellent climatic conditions. Mátrakeresztes is commonly known as the “village of wooden spoons” because of its long tradition of kitchen and other household tools made from wood. The ruins of the two fortresses guarding the former Mátra military road, Óvár and Ágasvár, can be best accessed from here.

The mayor of the settlement: Attila Farkas

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Látkép; Múzeum tér; Varázsvölgy; Szent István felajánlja a koronát Szűz Máriának; Központ; Hasznos cserteri vár, várrom, víztározó; Pásztó látképe; Varázsvölgy – malom; Mátrakeresztesi fakanalas; Mátrakeresztes – alsó vízesés; Csúszdapark



PÁSZTÓ





PILINY



A község Nógrád vármegyében, a Szécsényi járásban, Szécsénytől mintegy tíz kilométerre, északkeletre fekszik. A Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark települése. A 22-es főútról érhető el a falu (fő) bejárata, de Endrefalváról is megközelíthető.

Piliny nevét 1309-ben említi először oklevél Pelin alakban írva. A település első ismert birtokosai a Pilinyi család tagjai voltak. 1309-ben Károly Róbert király Pilinyi Péter utód nélküli halála után a falut a Rátót nemzetséghez tartozó Kokos mesternek adta. 1319-ben a király a falut Kácsik nemzetségbeli Szécsényi Farkas fia Tamás aradi ispánnak adományozta és 1324-ben ugyan őt, mint erdélyi vajdát erősítette meg itteni birtokában. Az oszmán megszállás előtt a Pilinyi család birtoka, majd az 1600 körül betelepült felsővattai Wattay család települése. A Wattayak telepítették újra a falut. Különösen az evangélikus vallású Wattay I. Pál Pest-Pilis-Solt vármegye helyettes alispánja és fia Wattay János kuruc alispán fejlesztette a falut, majd a katolikus Wattay János építtette a római katolikus templomot.

Piliny 1872-től 1978-ig Nógrád vármegye Szécsényi járásához tartozott, utána 1984-ig a Balassagyarmati járás része volt. 1984–1986 között Szécsény városi jogú nagyközség környékének, 1986–1989 között Szécsény város környékének községe. 1910-ben 816 lakosából 809 magyar, ebből 708 római katolikus, 92 evangélikus volt. Jelenlegi lakosságszáma 2023. január 1-jei adatok alapján 553 fő.

A gyönyörű településen önkormányzati vendégház, általános iskola 1-4 osztály, egy csoportos óvoda, közösségi ház színházteremmel, orvosi rendelő, baba-mama klub és ifjúsági klub működik, és saját 4000 kötetes könyvtárral rendelkeznek. Mezőgazdasági mintagazdaságukban a közmunkaprogram résztvevői dolgoznak. A község minden belterületi útja aszfaltozott, az összközmű teljeskörűen ki lett alakítva. Országos viszonylatban a legbiztonságosabb települések közé tartozik, a lakosságot polgárőrség is védi.

Piliny kiváló adottságokkal rendelkezik a szabadidő hasznos eltöltése terén is. Hegyeik és erdeik, illetve a környező tavak a túrázás, a kirándulás, a horgászat, a vadászat, és a természetkedvelők szenvedélyének kielégítésére alkalmasak. A vendégszerető lakosság által mindennemű falusi pihenési lehetőséget biztosított. De helyet adnak nagy rendezvényeknek is, pl: Váci Egyházmegyei Találkozó, Grillfesztivál, Nógrád megyei Vadásznapi, stb., amelyek több ezer fős látogatottságnak örvendenek.

A festői szépségű, varázslatos kistelepülés nevezetessége római katolikus temploma, pincéi és a Pilinyi kultúra, mely a késő bronzkor egyik régészeti kultúrája, s a község határában álló Várhegyen megtelepedett népességről nevezték el. E késő bronzkori közösségek földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak, és kézműipari termékeket is létrehoztak. Bronzból készített tárgyaik a mai ember csodálatát is elnyerik, az anyagból nemcsak szerszámokat és fegyvereket, de ruhadíszeket, ékszereket is készítettek. A fémművesség legszebb példányai szépen kidolgozott bronzedények, melyeket olykor szimbolikus jelentésű, pl. vízimadarakat, kereket ábrázoló díszítéssel láttak el. Településeik közelében megtalálhatók temetőik is. Halottaikat elhamvasztották, majd a hamvakat díszes agyagból készített urnákba helyezték. Az urnákat szájjal lefelé fordított tállal zárták le, s így állították a sírba. A sírokban megtalált állatcsont leletek tanúsága szerint a túlvilágra vezető útra a halott mellé ételt és italt is tettek.

A település polgármestere: Lehoczki Szabolcs

The village lies in Nógrád County, Szécsény district, about 10 km northeast of Szécsény. It's part of the Novohrad-Nógrád UNESCO Global Geopark. – The settlement can be accessed from main road no. 22 and from Endrefalva.

Piliny's name was first mentioned in a certificate in 1309, written in the form Pelin. The first known owners of the settlement were members of the Pilinyi family. In 1309, when Péter Pilinyi died without an heir, King Charles Robert gave the village to master Kokos from the Rátót clan. In 1319, the king donated the village to Tamás, son of Farkas Szécsényi from the Kácsik clan and head of Arad County, and his local property was confirmed in 1324, when he was voivode of Transylvania. It was the property of the Pilinyi family before the Turkish occupation, and later it was owned by the Wattay family, who came from Felsővatta around 1600. The Wattays resettled the village. Especially the evangelical Pál Wattay I, deputy head of Pest-Pilis-Solt County, and his son János Wattay, Kuruc deputy county head, made developments, and later the Catholic János Wattay built the Roman Catholic church.

From 1872 to 1978, Piliny belonged to the Szécsényi district of Nógrád County, then it was part of the Balassagyarmat district until 1984. Between 1984 and 1989 it belonged to the town of Szécsény. In 1910, 809 of the 816 inhabitants were Hungarians. Of this, 708 were Roman Catholics and 92 were Evangelicals. On 1 January 2023 there were 553 residents.

The beautiful settlement has a municipal guest house, a primary school for grades 1-4, a single-group kindergarten, a community centre with a theatre, a doctor's surgery, a baby-mother club, a youth club and a library of 4,000 volumes. The participants of the public work programme work in the agricultural model farm. All internal roads in the village are paved, and all public utilities are available. This is one of the safest settlements also in national terms, and the population is also protected by civil guards.

Piliny has great facilities for spending free time. The nearby mountains, forests and lakes welcome lovers of hiking, excursions, fishing, hunting and nature. The hospitable population provides many opportunities for rural recreation. Large-scale events are also organised, e.g.: Vác Diocese Meeting, Grill Festival, Nógrád County Hunting Day etc., visited by thousands of people.

Special sights of this picturesque and magical small settlement are the Roman Catholic church, the cellars and the Piliny culture, which is one of the archaeological cultures of the Late Bronze Age, named after the people who settled on Várhegy (Castle Hill), on the border of the village. These Late Bronze Age communities engaged in farming and animal husbandry, and also created handicraft products. Their objects made of bronze – tools, weapons, clothes, ornaments and jewellery – are also admired today. The most beautiful examples of metalwork are nicely crafted bronze vessels, sometimes with symbolic decorations like water birds and wheels. The cemeteries can also be found near their settlements. Their dead were cremated and the ashes were placed in urns made of decorative clay. The urns were covered with bowls turned upside down and placed in the grave. The animal bones found in the graves show that food and drink were also placed next to the dead for their trip to afterlife.

The mayor of the settlement: Szabolcs Lehoczki

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templombúcsú, püspöki szentminse; Önkormányzat épülete; Piliny-montázs; Általános iskola; Pilinyi Napraforgó Óvoda; Községi könyvtár; Községi ház; Lehoczki Szabolcs polgármester; Faluház, vendégház; Stáció



PILINY





RÉTSÁG



A kisváros Nógrád vármegyében a Rétsági Járás székhelye, a Börzsöny és a Cserhát határán, ez az adottság határozza meg a környék jellegét is. Budapesttől 55, Balassagyarmattól 25 kilométerre fekszik Borsosberény, Bánk, Felsőpetény, Nőtincs, Tolmács és Diósjenő szomszédságában, a 2-es főút mentén Váctól északra.

Rétság 1393-ban a Losonczy család birtokában volt, neve ekkor Réthi Saagh. A településnek már a török hódoltság korában is volt temploma. A török megszállás a 16. század közepén következett be. 1562–63-ban Mehemed Daud hűbértoka volt a település, majd 1566–67-ben Husszein budai basa livájából való török kapta meg. 1579-ben 20 adóköteles házat írtak össze. 1583–1584-ben birtokosa Boszna Hasszán, ekkor azonban elnéptelenedett, és még 1633–34-ben is csak három adóköteles házat jegyeztek fel. 1656-ban Lónyay Gábor a birtokosa. 1715-ben két magyar, három tót, 1720-ban öt magyar telket említenek. Temploma és iskolája 1726-ban épült.

1770-ben Sréter Pál és családja birtokolta. 1910-ben özvegy gróf Benyovszky Béláné, Rosenbach Sándor és Herzfeld Frigyes tulajdonában volt. A településhez tartozó Pusztaszántót 1299-ben említik először. 1460-ban az önálló községek sorában szerepelt, amely azonban a török idő alatt elpusztult.

Rétság felemelkedését történeti-földrajzi elhelyezkedésének köszönheti. 1887-től járási székhely. Folyamatosan járási, középfokú intézmények letelepítése kezdődött. Majd Járási Rendőrkapitányság, Járási Hivatal (1950-ig) főszolgabírói hivatal, Földhivatal és Járóbeteg-ellátó központ létesült.

A település egykoron katonaváros volt. 1936-ra felépült a rétsági laktanya, ezzel beépült a legtekintélyesebb katonai települések sorába. Több katonai alakulat állomásozott Rétságon, több mint ezer hivatásos, sorkatona és civil dolgozóval. 1989 márciusában avatták várossá, az akkor még városi jogú nagyközségi tanács elnöke, Gresina István vette át, Gál Zoltán (megbízott) belügyminisztertől a várossá nyilvánítás oklevelét. Külön érdekessége az oklevelnek, hogy az aláíró Straub F. Brunó, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának utolsó elnöke. Professzor Dr. Straub F. Brunó biokémikus, Szentgyörgyi Albert szegedi tanítványa.

1996-ban bezárták a rétsági laktanyát, a legnagyobb munkaadót, s ez valóságos traumaként érte mind a várost, mind a környezetét. Az akkori képviselő-testület úgy döntött, hogy előre menekül. Magánbefektetővel közösen ipari parkot hoztak létre, ahol jelenleg több mint 2000 fő dolgozik. A rétsági volt laktanya rehabilitációja 2007-től indult. Ma megtalálható itt Járóbeteg szakellátó, Tűzoltóság, Lakókocsi gyár, s több mint száz új lakás, átlagosan 28-60 m²-en. Rétság Város Önkormányzata ezzel integrálta a laktanya épületegyüttesét a város vérkeringésébe.

Érdemes elsétálni a pusztaszántói városrészbe a Kovács-kúriához, vagy felkeresni az evangélikus haranglábat, a római katolikus templomot, és megtekinteni a honfoglalás millenniumára állított kopjafát a templom melletti parkban. Az iskolával szemközt szökőkutas parkban áll a Szabadság-szobor, s Rétságon található a világ első köztéri szárnyas oltára: Mindszenty-Pallavicini-emlékmű, Mindszenty József bíboros és Pálincás-Pallavicini Antal életnagyságúnál nagyobb bronzszobrával.

E páratlan történelmi múlttal és különleges szépségű épületekkel büszkélkedő kisváros felejthetetlen élményt nyújt mindazok számára, akik ellátogatnak ide.

A település polgármestere: Mezőfi Zoltán

This small town is the seat of the Rétság district in Nógrád County, on the border of the Börzsöny and Cserhát Mountains. It is located 55 km from Budapest and 25 km from Balassagyarmat, not far from Borsosberény, Bánk, Felsőpetény, Nőtincs, Tolmács and Diósjenő, along main road no. 2, north of Vác.

Rétság was owned by the Losonczy family in 1393, when its name was Réthi Saagh. The settlement already had a church during the Turkish occupation, in the middle of the 16th century. In 1562–63, the settlement was the fief of Mehemed Daud, then in 1566–67 it was acquired by a Turkish person who came from Hussein Pasha's Buda district. 20 tax-payer houses were registered in 1579. In 1583–1584 the place was owned by Hassan Bosna, but later became depopulated and only 3 tax-payer houses were registered even in 1633–34. In 1656 it was owned by Gábor Lónyay. Two Hungarian and three Slovakian land plots were mentioned in 1715 and five Hungarian land plots in 1720. The church and the school were built in 1726.

In 1770 the place was owned by Pál Sréter and his family, and in 1910 by widow Count Béláné Benyovszky, Sándor Rosenbach and Frigyes Herzfeld. Pusztaszántó, which belongs to the settlement, was first mentioned in 1299. It was recorded as an independent village in 1460, but it was destroyed during Turkish times.

Rétság developed due to its historical and geographical location. It has been a district seat since 1887. Several institutions opened continuously: the district police department, the district centre, the high sheriff's office, the land office and the outpatient care centre.

The settlement was once a military town. The barracks were built by 1936, and Rétság became an important military settlement. Several military formations were stationed here, with more than a 1000 officers, conscripts and civilian workers. Rétság became a city in March 1989, when Zoltán Gál, interior minister in charge handed over the inauguration certificate to István Gresina, chairman of the Rétság council. A special fact is that the certificate was signed by professor Brunó F. Straub, biochemist, the last president of the Presidential Council of the Hungarian People's Republic and a student of Albert Szentgyörgyi from Szeged.

The barracks – the largest employer of the town – were closed in 1996, which was a trauma for both the city and its neighbourhood. The municipality decided to join forces with a private investor and build an industrial park, where more than 2,000 people work currently. The rehabilitation of the former barracks started from 2007 and today you can find here an outpatient centre, a fire department, a caravan factory and more than a 100 new apartments (on 28-60 m²). Thus the municipality managed to integrate the buildings of the barracks into the city's blood circulation.

It is worth visiting the Kovács mansion in the Pusztaszántó district, the Evangelical belfry, the Roman Catholic church and the grave posts erected for the millennium of the Hungarian conquest in the park next to the church. The statue of liberty stands in the fountain park opposite the school, and Rétság has the world's first public winged altar: the Mindszenty-Pallavicini monument, with a larger than life-size bronze statue of Cardinal József Mindszenty and Antal Pálincás-Pallavicini.

This small town boasts a unique historical past and beautiful buildings, and offers an unforgettable experience to all visitors.

The mayor of the settlement: Zoltán Mezőfi

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Piacudvar; Tanuszoda; Megújuló utak, közterületek; Járóbeteg Szakellátó Központ; KRESZ-park; Lakásépítési program a volt laktanya területén; Minimanó Bölcsőde; Megújult út; Szabadtéri fitnesz park; Lakásépítési program







RIMÓC



A Cserhát északi nyúlványai alatt fekvő zsákfalú Szécsénytől négy kilométerre, Nógrád vármegye északi régiójában található. Messze földön híres népviselete a legszebb és legdíszesebb a palócfalvak viseletei közül, aminek készítésével még ma is foglalkoznak. Méltán emlegetik Rimócot a palóc népművészet egyik központjának, ékkövének. Büszkék népzenéjükre, melyet az 1920-tól működő Rezes banda, illetve néptáncukra, melyet a Rimóci Folklor Manufaktrúra és Faluszépítő Egyesület táncosai népszerűsítenek a világban.

A község közelében feltárt honfoglalás kori sírokban Szent István pénzérméket találtak, ami arra enged következtetni, hogy a régi falu a mai helyén állt, s már temploma is volt. A 13. század elején az a Simon bán volt a terület tulajdonosa, aki részt vett a Gertrúd királyné elleni merényletben.

Rimóc a kistérség egyik folyamatosan fejlődő települése, ahol a fejlődés mellett nagy hangsúlyt fektetnek a hagyományokra is. Ennek ékes bizonyítékai a Rezesbanda, a rimóci táncok, a rimóci viselet, a Szűz Mária kultuszát ápoló Máriás-csoport és a Palóc Főköttő Kiállítás, melyek büszke tulajdonosai a Nógrád vármegyei értéktár által adományozott Nógrádikum díjnak is.

A község számos nevezetességet tartogat. Első temploma a Szent Miklós templom. Ma is működik a római katolikus templomtól néhány száz méterre található, 1786-ban barokk stílusban épült, műemlék jellegű Plébániaház. A Falumúzeum egy 1920-ban épített, kontyolt nyeregterű palóc házban kapott helyet. A Babamúzeumban rimóci népviseletbe öltözött életnagyságú babák, a Palóc Főköttő kiállításon gazdagon díszített fejedők mellett régi képek tekinthetők meg. A Napszámosórát Tóth Dávid szobrászművész készítette 2013-ban. A mezítlábas, kapájára támaszkodó, palóc napszámosasszonyt ábrázoló bronzszobor mellett számos köztéri szobor és alkotás található, úgymint Szent Erzsébet, Szent József, Nepomuki Szent János, Petőfi, Kőkereszt, 56-os emlékmű, Trianon, vagy a Hősök emlékműve.

A Palókontyos vendégházak eredeti palócbútorokkal lettek berendezve. Az épületben 2-4-6 ágyas szobák, felszerelt konyha, étkező, kemence és bográcsozási lehetőség várja a vendégeket. A településen a lakosság kényelmét szolgálva sportszarnok, játszótér, rekortán és füves pálya, pékség, élelmiszer és gazdabolt, egészségház, patika, óvoda és iskola működik.

A rimóciakat versengőnek, kaparkodónak tartják, akik mindig elsőként akarnak lenni mindenben. Rimóciival mindenhol találkozunk az ember. Innen ered az a helyi mondás is, miszerint „Amikor Kolumbusz felfedezte Amerikát, a rimóciak már visszafelé jöttek”. Ez az ábrázolás az önkormányzat falán is megtekinthető.

Egy másik mondás talán még ismertebb, hogy „Pislog, mint a rimóci nyúl”. A rajtakapott, meglepődött, megszeppent emberre mondják. A nyúl már annyira hozzátartozik a rimóciak mindennapjaihoz, hogy a község üdvözlőtáblája mellé is elhelyeztek egy vidám nyúlfigurát. A mondás eredetének története egy mezei nyúlról szól, aki a nagy hideg elől a faluba menekült és egy rimóci ház tetején kötött ki. Az átázott zsúptető azonban beszakadt alatta és a padlásra esett, onnan pedig a kemencébe. Itt talált rá a gazdasszony, aki a sötétben csak a két pislogó szempárt látta.

Aki igazi, élő palóc települést szeretne látni, virágzó kertekkel és vendégszerető emberekkel, az látogasson el Rimócra.

A település polgármestere: Szabó Vilmos

The sack village lies under the northern extensions of Cserhát, 4 km from Szécsény, in the north of Nógrád County. Its folk costume is famous far and wide, it's the most beautiful and decorative in the Palóc region, and it's still made today. Rimóc is rightly referred to as a centre and gem of Palóc folk art. The locals are proud of their folk music, played by the Brass Band since 1920, and their folk dance, popularised worldwide by the dancers of the Rimóc Folklore Manufacture and Village Beautification Association.

Coins of Saint Stephen were found in graves near the village from the time of the conquest, suggesting that the old village already stood at the current place and had a church. In the early 13th century, the owner of the area was Simon Ban, who took part in the attempt to assassinate Queen Gertrude.

Rimóc is a continuously developing settlement in the small region, where, in addition to progress, great emphasis is laid on traditions. This is proved by the Brass Band, the Rimóc dances, the Rimóc folk costume, the Máriás group cherishing the Virgin Mary cult and the Palóc headband exhibition – the village is the proud owner of the Nógrádikum prize donated by the Nógrád County Repository of Values.

There are numerous sights: the Roman Catholic church is dedicated to St. Nicholas. The parsonage house, built in 1786 in Baroque style, is still in operation a few hundred metres from the church. The Village Museum was opened in a house built in 1920 with a hipped gable roof. The doll museum presents life-size dolls dressed in Rimóc folk costumes, and in the Palóc headband exhibition you can also see old pictures in addition to the rich head decorations. The Worker's Sundial - the bronze statue of a barefoot woman leaning on her hoe - was created by sculptor Dávid Tóth in 2013. There are other public statues in honour of St. Elizabeth, St. Joseph, St. John of Nepomuk, Petőfi, a Stone Cross and Monuments of 1956, Trianon and the Heroes.

The guesthouses built with a hipped gable roof are furnished with original Palóc furniture. The building has rooms with 2-4-6 beds, an equipped kitchen, a dining room, an oven and a barbecue site. The settlement serves the needs of the population with a sports hall, a playground, a sports field with grass and tartan cover, a bakery, a food and farm shop, a health centre, a pharmacy, a kindergarten and a school.

The locals are considered competitive and ambitious, who always want to be first in everything. You can meet a person from Rimóc everywhere. This is why it is said that “when Columbus discovered America, the people of Rimóc were already on their way back”. This can also be seen on the wall of the municipality office.

Another saying, perhaps even better known, is “blinking like the rabbit from Rimóc”. This is said about a person who is surprised, frightened or caught in the act. The rabbit is so much a part of local daily life that a cheerful rabbit figure was also placed next to the village's welcome sign. The story is about a hare that fled from the cold to the village and ended up on the roof of a house in Rimóc. However, the soggy roof broke under him and he fell into the attic, and from there into the furnace. This is where that the landlady found him, and in the darkness she could only see a pair of blinking eyes.

Come and visit Rimóc if you would like to see a real, living Palóc settlement.

The mayor of the settlement: Vilmos Szabó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Fogadalmi kápolna; Szent Miklós templom és környéke; Szent Erzsébet szobor; Kőkereszt; Kapás asszony; Rimóc madártávlatból; „Amikor Kolumbusz felfedezte Amerikát, a rimóciak már visszafelé jöttek!”; Főköttő kiállítás; Tízpengős vendégház; Máriás lányok

RIMÓC







ROMHÁNY



A Cserhát dombvidéken, Nyugat-Nógrád Rétsági járásában 25, 47 km²-en fekvő község lakossága 2211 fő. Közúton az M2-es főútvonalról érhető el, a Kéktúra útvonaláról pedig a pazar körpanorámát nyújtó Prónay-kilátótól, vagy Becske felől.

Romhány első említése 1368-as oklevélben szerepel, a történelemkönyvekbe és a köztudatba Rákóczi 1710. január 22-i csatájával került be. A falut mind programokban, mind látnivalókban Rákóczi-kultusz övezi. A látnivalókat a Rákóczi tanösvény öt állomása fogja össze: 1. Rákóczi-park a haranggal, kopjafával, szoborral; 2. Lókos-híd; 3. Mogyorófa, az ország legöregebb törökmogyorófája, melyhez több Rákóczi-monda is fűződik; 4. Turul, a csata helyszínét jelölő emlékü 1932-ből, és jelentőségét megerősítendő a Történelmi emlékhely sztlé 2022-ből; 5. Vérhegy, melyen kuruc, labanc katonák nyugvóhelyét jelezve kereszt magasodik. A természet árvalányhajjal áldotta meg ezt a sírdombot. A kultuszt erősítve 2016-ban rendezték első alkalommal a Rákóczi-fák településeinek országos találkozóját. A temp-lomtól a ravatalozóig 15 fát ültettek, hirdelve, hogy országosan is él a Fejedelem szeretete.

A falu a csata napjáról minden év január 22-én megemlékezik ünnepélyes képviselő-testületi üléssel, vetélkedőkkel, irodalmi műsorokkal, érdekes előadásokkal, finom falatokkal. A történelmi emlékhelyek napján gyerekműsorok, kiállítások, hangversenyek szerveződnek. Romhány az 1848-49-es szabadságharcból is kivette részét. Prónay István és Bagyinszki Máté nemzetőrként szolgáltak, Balázs Péter honvéd volt. Prónay sebesülése révén szabadult, haláláig Romhányban élt, Világosi katasztrófa címmel szimfóniát is komponált. Családjáé volt a Prónay-kastély. 1896-ban még megélte a Milleniumi emlékoszlop állítását.

Bagyinszki Mátét Teleki Blanka, a bujdosás és a névváltoztatás mentette meg. Bereczki Máté néven Európa-hírű pomológus lett. A Batthyányi úton, szülőháza helyén emlékkő, kopjafa, szobor áll.

A központban klasszicista stílusú római katolikus templom magasodik, mellette a háborúban elesettek emlékműve. Mögötte a Szent György zárandokszállás várja a pihenni vágyókat.

A Lókos-patakon átívelő barokk kőhíd mellett található '56-os téren a forradalom áldozatainak emlékére állítottak az akkor élők keresztet, melyet az 50. évfordulón újra állított a Kolping Család Egyesület, az eredetét ugyanis november 4-e után ledöntötték. Itt található a lengyel testvérek által adományozott emléktábla is.

Kő és csempe, kőbánya, csempegyár – igaz az előző már bezárt, mégis számos bizonyítéka van a romhányi homokkőnek: házak alapja, ablakkeretek, templombejárat, szobrok, a Turul, keresztek, emlékművek, az 1851-58 között épült pincék boltíve, a Prónay-kastély és a Laszkáry-kúria számos eleme.

Először cserépkályhák, majd építési kerámia készült a csempegyárban, mely 100 éve működik, s ad munkát a környékbelieknek, s választékot az építkezőknek.

Óvoda, iskola, idősek gondozóháza, orvosi rendelők (felnőtt, gyermek, fogorvos) könyvtár, játszóterek, művelődési ház, sportcsarnok (amelyet a gyár építtetett), sportpályák működnek, ahol a romhányiak töltik a hétköznapijait, ünnepeiket. Egyesületek, baráti társaságok fogják össze a közösséget, erősítve az összetartozást.

Akik a Kéktúrán elfáradtak, a nyári Duda táborba érkeznek, vagy a nevezetességek megtekintése nem fért egy napba, esetleg a Pick up drive örületbe csöppennek, várja a Fáradt vándor panzió, a Rózsakert, a Gyöngyvirág apartman, a Szent György zárandokszállás.

A település polgármestere: Vezér Attila

The village lies among the Cserhát hills, in the Rétsági district of West Nógrád, on 2547 km², with 2,211 residents. It can be reached on main road M2, on the Blue Trail hiking route from the Prónay lookout, which offers a magnificent panoramic view, or from Becske.

Romhány was first mentioned in 1368, and entered history books and public awareness with the battle of Rákóczi on 22 January 1710. The village is full of Rákóczi's cult in both programmes and sights, which are summed up by 5 stations of the Rákóczi study trail: 1. Rákóczi Park with a bell, grave post and statue; 2. Lókos bridge; 3. The oldest Turkish hazelnut tree in the country, with several related Rákóczi legends; 4. The Turul monument from 1932 at the scene of the battle, with a Historical Monument stele from 2022; 5. Vérhegy (Blood Hill), the resting place of Kuruc and Labanc soldiers, with a cross on it and covered with feather grass. The national meeting of settlements with Rákóczi trees was organised for the first time in 2016 to strengthen the cult. 15 trees were planted from the church to the funeral home, announcing that the love for the Prince is alive nationwide. The village commemorates the day of the battle on 22 January every year with a ceremonial meeting of the municipality, contests, literary programmes, interesting performances and delicious food. Children's shows, exhibitions and concerts are organised on the day of historical monuments.

Romhány also joined the 1848-49 War of Independence. István Prónay and Máté Bagyinszki served as national guards, and Péter Balázs was a soldier. Prónay was released due to his injury, and lived in Romhány until his death, and he even composed a symphony entitled Disaster at Világos. His family owned the Prónay mansion. Máté Bagyinszki had to hide and change his name, he was saved by Blanka Teleki and became a pomologist of European fame by the name Máté Bereczki. His birthplace on Batthyányi street has a memorial stone, a grave post and a statue.

A Classicist Roman Catholic church stands in the centre, next to it you can see a monument in memory of the world war victims. Behind it, the St. George hostel provides accommodation to pilgrims.

On the '56 square, near the Baroque stone bridge over the Lókos stream, a cross was erected in memory of the victims of the revolution. It was re-erected by the Kolping Family Association on the 50th anniversary as the original had been torn down. The memorial plaque donated by Polish friends can also be found here.

The sandstone produced at the quarry is used as house foundations, window frames, church entrance, statues, Turul bird, crosses, monuments, vaults of cellars built between 1851-58, elements of the Prónay palace and the Laszkáry mansion.

The factory first made tile stoves and then building ceramics, it's been in operation for 100 years, providing jobs for local people and materials for builders.

A kindergarten, a school, an elderly home, a doctor's surgery (adult, child, dentist), a library, playgrounds, a culture centre, a sports hall (built by the factory) and sports fields are available for the locals. Associations and groups of friends bring the community together and strengthen the feeling of unity.

The Fáradt vándor (Tired wanderer) motel, the Rose Garden, the Gyöngyvirág apartment and the St. George pilgrim accommodation welcome hikers of the Blue Trail, visitors to the Duda summer camp or to the Pick-up drive show.

The mayor of the settlement: Attila Vezér

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Turul-emlékmű; Milleniumi oszlop; Templom; 56-os park; Rákóczi park; Prónay-kilátó; A Bereczki-dombormű avatásán; Romhány látképe; Bölcsőde; Bereczki-emlékmű; Jánoska-híd; Mogyorófa







SALGÓTARJÁN



Nógrád vármegye székhelye és legnagyobb városa, Salgótarján igazi különlegességét az adja, hogy itt van a világon az első olyan geopark, amely két országot is érintve, határokon átnyúlóan terül el.

A magyarországi részén található a Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet, míg a szlovák oldalon a Cseres Hegység Tájvédelmi Körzet. A terület rendkívül gazdag földtani értékekben, a sokmillió éves üledékes kőzetekbe több helyen is barlanglakásokat vájtak a középkor során, vulkáni kürtők tetején középkori várak állnak, melyek jól mutatják, hogy a kulturális értékek és a földtani formák szervesen összefonódnak. De itt található a világhírű ipolytarnóci őslénytani lelőhely is.

Salgótarjánban és környékén a páratlan palóc vidék látványosságaival, valamint egyedülállóan gazdag geológiai és természeti értékei mellett a környék kulturális és történelmi örökségével ismerkedhetnek meg az erre kirándulók, ideértve a népi hagyományokat, a modern kultúrát és a gasztronómiát.

A néphagyományokat őrző helyszínek gazdag kínálatából a szentkúti búcsújáró hely, Hollókő Világörökségi Ófaluja és Kazár is kiemelhető. Szintén híres a dalai láma által felszentelt, Tar település mellett lévő sztúpa a Kőrösi Csoma Sándor emlékparkkal.

Salgótarjánban számos működő földtani bemutatóhely és tanösvény található. A földalatti Bányamúzeum, a salgói és somoskői várak már önmagukban is csalogatóak. Az Eresztvényi Látogatóközpont, valamint a Dornyay Ház és annak környéke pedig számos szolgáltatást nyújtva igazi turistaközpontok. A megújult, interaktív Madárparkkal, kiállítóterekkel és a hatalmas, kibővült játszótérrel a gyermekes családok számára ideális kirándulási célpont. De más korosztályok számára is remek úticél lehet Salgótarján és környéke. Gyönyörű, vadregényes tájaihoz hasonló környék kevés van hazánkban. Érdemes tehát ellátogatni erre a páratlan természeti környezetű vidékre, mert Salgótarján több mint gondolnád!

A település polgármestere: Fekete Zsolt.

Salgótarján is the seat and the largest city of Nógrád County. It is truly special because it is home to the first geopark in the world that extends across borders, touching two countries.

The Karancs-Medves Landscape Protection District is on the Hungarian side and the Cseres Mountain Landscape Protection District is on the Slovak side. The area is extremely rich in geological values. Cave dwellings were dug into the multimillion-year-old sedimentary rocks during the Middle Ages and medieval castles stand on top of volcanic craters, which clearly show that cultural values and geological forms are organically intertwined. The world-famous Ipolytarnóc paleontological site is also located here.

Visitors to Salgótarján and its neighbourhood can learn about the attractions of the unique Palóc countryside, the rich geological and natural values and the cultural and historical heritage of the area, including folk traditions, modern culture and gastronomy.

The Szentkút farewell site, the World Heritage Village of Hollókő and Kazár are highlights of the rich selection of places that preserve folk traditions. Another famous site is the stupa consecrated by the Dalai Lama, with the Sándor Kőrösi Csoma memorial park near the settlement of Tar.

Salgótarján has many active geological demonstration sites and educational trails. The underground Mining Museum as well as the Salgó and Somoskő castles are also attractive sites. The Eresztvényi Visitor Centre and the Dornyay House and its surroundings are popular tourist centres, offering numerous services. The renewed, interactive Bird Park, the exhibition spaces and the huge, expanded playground make an ideal excursion spot for families with children but Salgótarján and its surroundings can also be a great destination for other age groups. There are few areas in our country that can be compared to its beautiful, picturesque landscapes. It is therefore worth visiting this region with a unique natural environment because there is much more to Salgótarján than you might think.

The mayor of the settlement: Zsolt Fekete



A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Salgótarján a Kálváriáról - Szent Imre hegy; Salgótarjáni látkép a Tóstrand felől; Szentkút; Boszorkány-kő egy hűvös hajnalon; Somoskő vára; A salgói vár a Mogyorósi-kilátóból; A Boszorkány-kő, háttérben Salgó Vára; Közép-bányató; Zagyvarónai salakkúpok; Bazaltorgona a somoskői várnál





Tudtad?

Az építészet szerelmesei csodájára járnak Salgótarján épület-együtteseinek!



Salgótarján

TÖBB MINT GONDOLNÁD

Tudtad?

Salgótarján kulturális intézményei kiemelkedően gazdag programkínálattal várják az itt élőket és a városunkba látogatókat!



Salgótarján

TÖBB MINT GONDOLNÁD

Tudtad?

Bányamúzeumunk Magyarország első, Európa második természetes földalatti bányászati múzeuma!



Salgótarján

TÖBB MINT GONDOLNÁD

Tudtad?

Salgó várából tiszta időben akár a Magas-Tátra csúcsai is megcsodálhatóak!



Salgótarján

TÖBB MINT GONDOLNÁD



SÓSHARTYÁN



Sóshartyán a Cserhát északi lábánál, Salgótarjától 15 kilométerre délnyugatra fekvő kistelepülés, a Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark települése. Főutcája a 21134-es számú mellékút, amely Szécsény délkeleti részén ágazik ki a 22-es főútból.

A község középkori eredetű, a terület azonban lényegesen régebről lakott. Régészeti feltárások során már a neolit korból találtak itt tárgyi emlékeket („parlagi ková”-nak nevezett kis kovapenge), de feltártak egy bronzkori urnatemetőt, továbbá vaskori leletre is bukkantak. Honfoglalás kori temetőt hármat is feltártak, közülük a legjelentősebb leletanyaggal a hosszútetői szolgált (ezüsből készült varkocskorongpárját a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi).

A falu a Rákóczi-szabadságharchoz is kötődik, mert 1706. november 15-én II. Rákóczi Ferenc Sóshartyánban tartott díszszemlét a szavára fegyvert fogó nógrádi nemesség fölött, akik innen vonultak tovább Hatvan irányába. A 19. század közepétől Sóshartyánt már palóc faluként emlegetik. Reguly Antal, a híres nyelvész és néprajztudós palóckutatásai során Sóshartyánba is eljutott, ahol 1857 szeptemberében többek között a következő adatokat gyűjtötte össze: A község Krakkó pusztával, Kökényessel, Nyárjas-völgygel és Kisfaluddal együtt 2573 hold, lakók száma 788 fő.

A falu nevének Sós-előtagja a település területén található jódtartalmú, sós forrásra utal, melyet ma Jódacquaént ismerünk. A gyógyhatású jódacqua forrás vize európai szinten is unikumnak számít, a Magyar Gyógyszerkönyvben is szerepel. A kútról szóló első ismert írások az 1700-as évekből valók. Mocsáry Antal 1826-ban íródott monográfiájában megemlíti, hogy „a helybeli lakosok azelőtt, midőn kenyeret sütöttek ezen vízzel, akkor azt meg nem sózták”.

Sóshartyán területén található a Bükki Nemzeti Park Igazgatósághoz tartozó védett természeti terület, a Hencse-hegy. A Sóshartyántól északkeletre található 104,7 hektáros Hencse-hegy elnevezésű természetvédelmi terület igazi unikumnak számít.

A régi templom emlékét, mely lebontásra került, mára csupán egy fénykép és egy onnan származó Nepomuki Szent János szobor őrzi. A Jézus Szíve tiszteletére szentelt új templom a falu ékessége, nagyságával és impozánságával kitűnik a környék templomai közül, már távolról látszik, támpontul szolgálva az idelátogatóknak.

Igazi különlegességnek számít a községben található Nosztalgia Vendégház. A múzeumban látott paraszt enteriőr megtekintése után a megszállni vágyók ki is próbálhatják milyen lehetett ezekben a házakban élni. Az épület parasztszobáiban a vendég megtapasztalhatja a nyoszolyában, trozsákon és dunyhában, tollpárnában történő kényelmes alvást. Kipróbálhatja milyen lehetett a masinán (sparhelt) főzni, és kemencében sütni. De a községháza szomszédságában kialakított kétszintes Park Vendégház is igazi kényelmet nyújt a megfáradt látogatók részére.

A természetkedvelők számára Sóshartyán és környéke ideális célpont, hiszen a falut körülölelő erdők és hegyek kiváló túrázási lehetőségeket kínálnak. A tavaszi virágokkal teli rétek, a nyári zöldellő erdők, az őszi színpompás falevelek és a téli hóesés mind-mind lenyűgöző látványt nyújtanak.

Összességében Sóshartyán egy bájos, történelmi és természeti szépségekben gazdag település, mely ideális célpontja lehet mindazoknak, akik szeretnék felfedezni a Nógrád vármegye varázslatos vidékét és gazdag kulturális örökségét.

A település polgármestere: Tóth Gabriella Julianna

Sóshartyán is a small settlement at the northern foot of the Cserhát Mountains, 15 km south-west of Salgótarján, and it's part of the Novohrad-Nógrád UNESCO Global Geopark. –Its main street is by-road no. 21 134, which branches off from main road no. 22 in the south-eastern part of Szécsény.

The village is of medieval origin, but the area has been inhabited for a much longer time. Archaeological excavations have found here objects from the Neolithic period (a small flint blade called “flint from fallow ground”), but a Bronze Age urn cemetery and Iron Age artefacts were also found. Three cemeteries were excavated from the time of the Hungarian conquest: the one with the most significant finds is on Hosszú-Tető (a pair of silver pigtail discs is preserved in the Hungarian National Museum).

The village is also connected to the Rákóczi War of Independence because on 15 November 1706 Ferenc Rákóczi II attended a parade in Sóshartyán by the Nógrád nobility who took up arms upon his call, and from there they marched on towards Hatvan. Sóshartyán has been referred to as a Palóc village since the middle of the 19th century. Antal Reguly, the famous linguist and ethnographer, also visited Sóshartyán during his Palóc research, and in September 1857 he collected, among other things, the following data: together with Krakkó puszta, Kökényes, Nyárjas-völgy and Kisfalud, the village covers 1,500 hectares and has 788 residents.

The prefix Sós in the name of the village refers to the local iodine-rich salt spring in the area, today known as Jódacqua. The water of this healing Jódacqua spring is considered unique also at a European level, and it's also listed in the Hungarian Pharmacopoeia. The first known writings about the well date back to the 1700s. In his monograph written in 1826, Antal Mocsáry mentioned that “the local residents did not salt the water when they used it for baking bread”.

The 104.7-hectare Hencse Mountain – located north-east of Sóshartyán – is a unique, protected natural area belonging to the Bükk National Park Directorate.

The memory of the old demolished church is now preserved only by a photograph and a statue of St. John of Nepomuk from the former building. The new church, dedicated to the Heart of Jesus, is a landmark of the village, and it stands out among the churches of the area with its beauty, size and grandeur.

The Nosztalgia Guest House is considered a real specialty. After visiting the folk interior in the museum, people who wish to stay can experience what it was like to live in these houses. In the living rooms guests can experience a comfortable sleep in the *nyoszolya* (bed), *trozsák* (straw mattress), *dunyha* (eiderdown) and feather pillow. They can try what it was like to cook on the sparhelt (cook stove) and bake in the oven. The two-story Park Guest House next to the Municipality Hall also offers full comfort to tired visitors.

Sóshartyán and its surroundings are an ideal destination for nature lovers as the forests and mountains around the village provide excellent hiking opportunities.

Meadows full of flowers in spring, green forests in summer, colourful leaves in autumn and snowfall in winter all offer a fascinating sight.

Overall, Sóshartyán is a charming settlement rich in history and natural beauty, which can be an ideal destination for all those who want to discover the magical countryside and the rich cultural heritage of Nógrád County.

The mayor of the settlement: Gabriella Julianna Tóth

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







SZALMATERCS



A község Nógrád vármegyében, a Cserhát hegyvonulatának északkeleti részén, a Ménes-patak völgyében található. Lankás dombosraival, vadban gazdag erdőségeivel a Karancsság kistájba olvad. A környező városokkal és a fővárossal a 22-es számú közút vonal kapcsolja össze. Szécsény 12, Salgótarján 22, Balassagyarmat 36 kilométerre fekszik. A falu területe 758 hektár. Népessége megközelítőleg 500 fő.

Ősi területét a 10. század derekán népesítették be gyeptűvédő besenyő népcsoportok, köztük a Losoncon birtokos Tomaj nemzetség. Tőlük származik a község nevének egyik fele: a „szalma”, azaz határőr. A „tercs” utótag szláv hangzású, önálló jelentése nincs. A község létezését első ízben az 1332-37. évi pápai tizedjegyzék dokumentálta. Lakói egy közeli völgyből, a mostani Szilvásból költöztek ide.

1548-ban területén a híres-hírhedt vitéz, Bebek Ferenc és – a Bussa erőd kapitányaként is ismert – Szalmatercsy Mihály földesurak osztoztak. A 16. században valamennyi nemes birtokán átgázolt a török hódítás. A török „félhold árnyékában” semmisült meg a község középkori plébániája, amely helyett bő évszázaddal később, 2006-ban emeltek új római katolikus templomot, egy igazi kis ékkövet. A falu 1598-ban került Tercsy Mihály tulajdonába, ekkor már egyértelműen a Ménes-patak által kettészelt részekre oszlott: Kis-Szalmatercs (később Pusztatercs) a nemesek, a jobb parton fekvő Nagy-Szalmatercs a jobbágyok otthona volt. A 17. század első felében a falu Ipolymagyarhoz tartozott, birtokosa Kosztolányi Jánosné Majtényi Anna volt. 1670-ben Koháry István birtokaként említették, 1720-ban már nemes község. A 18. században egy része jobbágyfalu, másik része 1864-ig különálló község.

Földesurai a Pongrácz család, Komjáthy Ábrahám, Szilassy Ádám, a 19. században Plachy László és Ruttkay László. Ez utóbbi leszármazottai, Ruttkay Károly és János építették a község nemesi kúriáját.

A Szalmatercs körülölelő, gazdálkodásra termett erdőkben a legfontosabb fafajták a csertölgy, a fehér akác, a kocsánytalan tölgy, a fehér fűz és a gyertyán. A fák között megbúvó vadállomány szép számú. A környékre jellemző madárfajok: a búbos banka, a házi rozsdafarkú, a balkáni fakopáncs, a szajkó és a barázdabillegető.

A településen működő kisvállalkozások a fakitermelés, építőipar, vendéglátás területén működnek, egyetlen mezőgazdasági vállalkozás rendelkezik bejelentett telephellyel. Nagyobb foglalkoztatást biztosító ipari üzemek a község 30 kilométeres körzetében megtalálhatóak.

A településfejlesztési koncepcióban egyaránt hangsúlyosak a műemlék-rekonstrukciók és az intézményi infrastruktúra fejlesztése. Megújult az önkormányzatot befogadó épület, amely helyet ad a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatnak is. Új épületet kapott a háziorvosi ellátás és a védőnői szolgáltatás. Felújításon esett át a közösségi színtér, a könyvtár és kiállítóhely.

Az elmúlt években új játszóeszközökkel bővült a község játszótere. A belterületi utak felújítása megkezdődött, melyet szeretnének a további években folytatni. Fontos feladat a gyalogos közlekedést szolgáló járdák felújítása. A település víz-, gáz- és szennyvízvezeték-lefedettsége teljes, a közlekedési infrastruktúra, közcsatorna- és ivóvízhálózat karbantartása, a közparkok gondozása permanens feladat.

Működő egyesületek: Szalmatercsért Baráti Egyesület és Szalmatercs Község Tűzoltó Egyesülete. Éves rendezvényeik: Farsang, Majális, Falufesztivál, Idősek napja, Mikulás, Falukarácsony és Év végi emléktornák.

A település polgármestere: Szentes Dezső

The village lies in Nógrád County, northeast of the Cserhát mountains, in the valley of the Ménes stream. It merges into the Karancsság small region with hills and forests that are rich in wildlife. It's connected to the nearby cities and Budapest by public road no. 22. The village has about 500 residents, its area covers 758 hectares, and lies 12 km from Szécsény, 22 km from Salgótarján and 36 km from Balassagyarmat.

It was populated in the middle of the 10th century by the border guard Pechenegs, including the Tomaj clan that owned Losonc (Lučenec). Half of the village's name comes from them: "szalma" means border guard. The suffix "tercs" sounds Slavic and has no independent meaning. The village was first mentioned in 1332-37 in the papal tithe list. Inhabitants moved here from a nearby valley, now called Szilvás. In 1548, the territory had 2 landlords: the infamous soldier Ferenc Bebek and Mihály Szalmatercsy, captain of the Bussa fortress. In the 16th century, the Turkish army conquered all the noble estates and destroyed the village's medieval parish. The fancy Roman Catholic church built in its place was consecrated in 2006.

Mihály Tercsy obtained the village in 1598, which the Ménes stream divided into 2 parts: Kis-Szalmatercs (later Pusztatercs) was home of the nobles, and Nagy-Szalmatercs on the right bank was home of the serfs. The village belonged to Ipolymagyar in the first half of the 17th century, its owner was Anna Majtényi, János Kosztolányi's wife. In 1670 it was mentioned as István Koháry's estate, and in 1720 it was already a noble village. In the 18th century a part of it was a serf village, and the other part was an independent village until 1864. Its landlords were the Pongrácz family, Ábrahám Komjáthy, Ádám Szilassy, and in the 19th century László Plachy and László Ruttkay. The latter's descendants, Károly and János Ruttkay, built the village's noble mansion.

The most important tree species around Szalmatercs are Turkey oak, false acacia, durmast oak, white willow and hornbeam. Many wild animals hide among the trees. Typical bird species are the Eurasian hoopoe, black redstart, Syrian woodpecker, Eurasian jay and white wagtail.

The local small businesses deal with logging, construction and catering, and one agricultural firm has a registered seat here. Industrial plants providing more jobs are active within a 30-km range from the village.

The settlement development concept focuses on monument reconstruction and on improving the institutional infrastructure. The municipality building has been renovated, and it also houses the family and child welfare service. The GP's surgery and the district nurse service have received a new building. The community centre with the library and the exhibition space has been renovated.

The playground has recently been expanded with new equipment. The renovation of internal roads has begun, and it's planned to be continued in the coming years. Renovating sidewalks for pedestrians is an important task.

The village has full water, gas and sewage system, and it's a permanent task to maintain the transport infrastructure, the public sewer and drinking water network and the public parks.

Active associations: Friendly Association for Szalmatercs and the Firefighter's Association of Szalmatercs. Annual events: Carnival, May Day, Village Festival, Elderly Day, Santa Claus, Village Christmas and End-year memorial tournaments.

The mayor of the settlement: Dezső Szentes

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Látkép; Községháza; Tűzoltószertár; Templom; Templombelső; Kereszt; Barlang; Rendezvény a piacon; Piac; Játszótér; Orvosi rendelő; Kultúrház

SZALMATERCS



SZALMATERCS





SZANDA



Nógrád vármegye elbűvölő települése, Szanda község a Cserhát dombjai között rejtőzik, ahol a természet és a történelem egyedülálló szimbiózisban él. Nem csak geológiai és kulturális örökségeivel ragadja meg az ide látogatókat, hanem hagyományainak ápolásával és közösségi életével is.

A Szanda és Bér között húzódó geológiai tanösvény a környék egyedülálló földtani szerkezetét mutatja be, vulkanikus tevékenység nyomait őrző andezitkúpokkal és riolitufa formációkkal. Ez a tanösvény nem csupán a természetjárók számára kínál felejthetetlen élményt, hanem értékes ismereteket nyújt a vidék földtörténeti múltjáról is.

A Mária-tisztelet mélyen gyökerezik Szanda hagyományában. A Rákóczi út „Kacsapartnak” nevezett részén áll „Máriácska Káponkája”, ahol a Szent Szűzanya különös körülmények között megmaradt képmása csodálható meg, mindig az egyházi ünnepeknek megfelelő színű viseletben. A Képecske, más néven Mária forrás ennek a kultusznak a központi helyszíne. A forrás, amely a 20. században búcsújáráhellyként szolgált, ma is spirituális megnyugvást nyújt a zarándokoknak és a helyi közösségnek.

A település kétsoros pincésora a helyi borászati hagyományokat őrzi. A szandai vár romjai felett elterülő panoráma pedig a múltba repíti a látogatót, mesélve a régió hősi történetéről.

Szanda a népszerű Kéktúra útvonalon fekszik, amely tökéletes lehetőséget biztosít a természet és a táj felfedezésére. A túraútvonal a Cserhát lenyűgöző tájain keresztül vezet, így a túrázók testközelből ismerhetik meg a régió természeti szépségeit. Becske irányában a Farkas-hegyen túl található településrész az 1890-ig önálló Szandaváralja, ahol egy jellegzetes tájház hivatott bemutatni a palóc vidék tárgyi kultúráját. A község lakói ragaszkodnak épített örökségükhöz. Számtalan helyről köszönnek a látogatóra a félkontyos tetővel fedett, jellemzően nógrádi, tornácos parasztházak.

Szanda lakói büszkén őrzik és ápolják őseik hagyományait, amely a helyi népviseletben és a közösségi eseményeken is megmutatkozik. A falunapok és egyéb ünnepek alkalmával a helyiek hagyományos viseletbe öltözve mutatják be kultúrájukat, így összekötve a múltat a jelen generációival.

Szanda tehát nem csak egzotikus állomás egy különleges túraútvonalon, hanem élő közösség, ahol a természet, a történelem és a hagyományok egyedülálló ötvözetét találhatjuk meg.

Az ide látogatókat nem csak a lenyűgöző tájak és történelmi emlékek várják, hanem egy barátságos közösség is, amely szívesen megosztja gazdag kulturális örökségét. Szanda felfedezése így nem csupán egy utazás a természetbe, hanem egy utazás a múltba és a magyar kultúra mélyebb megértésébe.

A település polgármestere: Tóth Tamás László

This charming settlement of Nógrád County hides among the Cserhát Hills, where nature and history live in a unique symbiosis. It attracts visitors not only with its geological and cultural heritage but also with its traditions and community life.

The educational trail between Szanda and Bér presents the unique geological structure of the region, with andesite cones and rhyolite tuff formations preserving traces of volcanic activities. This trail offers an unforgettable experience to hikers as well as provides valuable information about the geo-history of the region.

Marian devotions are deeply rooted in the traditions of Szanda. The Mary Chapel stands on the part of Rákóczi Street called "Duck Beach" (Kacsapart), where you can admire the image of the Holy Virgin that has survived under special circumstances, and it's always dressed in colours appropriate for church holidays. The Képecske, also known as Mária spring, is the central scene of this cult. It served as a farewell site in the 20th century, and it still provides spiritual comfort to pilgrims and to the local community.

The two cellar rows preserve local winemaking traditions. The panoramic view over the ruins of the Szanda Castle takes visitors to the past, telling about the heroic stories of the region.

Szanda is located on the popular Blue Trail route, which provides a perfect opportunity to explore nature and the landscape. The hiking route leads through the fascinating landscapes of Cserhát, so hikers can enjoy the natural beauties of the region up close. Szandaváralja – a part of the settlement beyond Farkas Hill, in the direction of Becske – was independent until 1890. Its typical country house presents the tangible culture of the Palóc region. The inhabitants of the village cling to their built heritage. The typical Nógrád farmhouses with hip roofs and porches greet visitors from countless directions.

The inhabitants of Szanda proudly preserve and cherish the traditions of their ancestors, which is also reflected in the local costumes and community events. On village days and other celebrations, the locals present their culture by wearing traditional clothes, thus connecting the past with the present generations.

Szanda is therefore not just an exotic stop on a special hiking route, but also a living community where you can find a unique combination of nature, history and traditions.

Visitors will not only enjoy stunning landscapes and historical monuments but also a friendly community that is happy to share its rich cultural heritage. Therefore, discovering Szanda is not just a journey into nature, but also into the past and into a deeper understanding of Hungarian culture.

The mayor of the settlement: Tamás László Tóth

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.



SZANDA





SZARVASGEDE



A Pásztói Járás aprófalvas településének lakossága 413 fő. Hajdan a Csór nemzetség ősi birtoka. Csór Tamás 1344 előtt Szarvasgedén templomot épített, s a településen várat is építtettek, de történetét homály fedi. A 1826-1829 között újraépített templomot 1861-ben és 1869-ben tűzvész pusztította.

A Szarvasgedén élők főként mezőgazdasággal és állattartással foglalkoztak. Nagy fordulatot az 1960-as évek hoztak, amikor elkezdődött a két szomszédos település (Jobbágyi, Apc) ipari fejlesztése. A háborút követően megalakult a helyi önkéntes tűzoltó egyesület, majd a sportegyesület. Az általános iskolai oktatás 1972-ig helyben és a szomszédos Jobbágyi községben folyt, majd Palotás községbe került át. 1989-ben az alsó tagozatos oktatás visszakerült Szarvasgedére 1996-ig, majd a kis létszám miatt megszűnt. A településen 1952-től működő mozi a technika fejlődése miatt szűnt meg. Az egészségügyi ellátás 1994-ben Jobbágyihoz tartozott, de az önkormányzat összefogásának eredményeképpen Csécsével önálló orvosi körzetet alakítottak ki, heti kétszer egyórás ellátást biztosítva a lakosság részére.

A családi házak építése a nagy állami támogatások igénybevételével 1960-tól 1980-ig nagy ütemben folyt, ezután viszont csak egy-két ház épült. A rendszerváltást követően önálló hivatal jött létre, és elindult az infrastruktúra kiépítése (vezetékes ivóvíz, vezetékes gáz, telefon kiépítése, kábeltevé létesítése).

2001 márciusától Csécsé és Szarvasgede Körjegyzősége látta el a hivatali feladatokat, 2013 márciusától Szarvasgede csatlakozott a Palotási Közös Önkormányzati Hivatalhoz. Az általános iskolai nevelés a Palotási Általános Iskolában és a csécsői Fráter Erzsébet Általános Iskolában, az óvodai nevelés a Szarvasgedei Csicsergő Óvodában történik. Az óvodai étkeztetést vállalkozás, a szociális étkeztetést az egyik szomszédos település óvodájának főzőkonyhája szerződés útján biztosítja. A szociális étkeztetés keretében az ebéd házhoz szállítását a falugondnoki szolgálat végzi. A családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást a Palotási Mikro-társégi Családsegítő- és Gyermekjóléti Társulás látja el. A postaszolgáltatás Jobbágyival közösen működik.

A községben könyvtár és közösségi színtér is működik, ahol az önkormányzat biztosítja a lakosok internet hozzáférését is, valamint számtalan programlehetőséget a helyi lakosok számára. A teljesség igénye nélkül: anyák napja-anyák parkja, gyermeknap, Gedeiek együtt közösségi nap, szüreti felvonulás, idősök köszöntése, Mikulás, nyári gyermektáborok, szakörök, kézműves foglalkozások. 2018 augusztusában került bejegyzésre a Szarvasgedei Polgárőr Egyesület, amely a településen élők biztonságérzetét növeli. Az öregfiúk labdarúgó mérkőzéseinek rendezésével a sportéletet is újrászerveződött Szarvasgedén.

A Silvestris&Szilas Kft. 2017-ben Szarvasgedére telepítette gyógynövény feldolgozó üzemét, és a felhasznált alapanyagok egy részét a környéken termesztik. A települést így körbeveszik a kamilla, oregánó és egyéb gyógy- és fűszernövény ültetvények.

Az elmúlt évtizedben a sikeres pályázati lehetőségeket kihasználva megtörtént a község háza, az óvoda és a sportöltöző energetikai korszerűsítése, sor került az új falubusz beszerzésére, a közösségi tér belső felújítására, a játszótér bővítésére, a temetőkerítés felújítására és útfelújításra is, továbbá befejeződött a településen a szennyvízhálózat kiépítése is, hogy a község még vonzóbb legyen a megtelepedni vágyó fiatalok számára.

A település polgármestere: Kovács Ottó Béla

The population of the small village in the Pásztó district is 413 people. It used to be the ancestral property of the Csór family. Tamás Csór built a church in Szarvasgede before 1344, and a castle was also built, but its history is obscure. The church, rebuilt between 1826 and 1829, was destroyed by a fire in 1861 and 1869.

People in Szarvasgede were mainly engaged in agriculture and animal husbandry. The 1960s brought a big change when the industrial development of the two neighboring villages (Jobbágyi, Apc) began.

After the war, the local volunteer firefighting association was founded, followed by the sports association. Primary school education took place locally and in the neighboring village of Jobbágy until 1972, after which it was transferred to Palotás. In 1989, lower school education was returned to Szarvasgede until 1996, after which it was discontinued due to the low number of students.

The construction of family houses took place at a high rate from 1960 to 1980 with the use of large state subsidies, but after that, only one or two houses were built. After the regime change, an independent office was created, and the construction of the infrastructure began.

From March 2001, the District Registrars of Csécsé and Szarvasgede performed the administrative duties but then Szarvasgede joined the Joint Municipal Office of Palotás. Primary school education takes place in the Palotás Primary School and the Erzsébet Fráter Primary School in Csécsé, and the kindergarten education in the Csicsergő Kindergarten in Szarvasgede. In the context of social catering, lunch is delivered by the village caretaker service. Family support and child welfare services are provided by the Palotás Micro-regional Family Support and Child Welfare Association. The postal service is operated jointly with Jobbágyi.

There is also a library and a community theater in the village, where the local government also provides Internet access for residents, as well as countless programs for residents: the Mothers' Day-Mother's Park, Children's Day, People of Gede community day, vintage parade, greeting the elderly, Santa Claus, summer camps, vocational classes, and craft activities.

The Szarvasgede Civil Guard Association was registered in August 2018, which increases the sense of security in the people living here. By organizing football matches for "old boys", sports life in Szarvasgede is also recognized.

In 2017, Silvestris&Szilas Ltd. installed its processing plant in Szarvasgede, and some of the raw materials used are grown in the area. The village is thus surrounded by chamomile, oregano and other medicinal and herb plantations.

In the past decade, taking advantage of the successful tender opportunities, the energy modernization of the Community Hall, the Kindergarten, and the sports locker room took place. We purchased a new village bus, renovated the community space, expanded the playground, the renovated the cemetery fence. The renovation of the road was also completed, and the sewage network in the settlement was completed. These constructions make the village even more attractive for young people looking to settle down.

The mayor of our village is Béla Kovács Ottó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Nepomuki Szent János-szobor; Templombelső; Római katolikus templom; Látkép templommal; Kamillavirágzás; Községháza; Világháborús emlékmű; Szüreti felvonulás; Szarvasgedei Csicsergő Óvoda épülete; Játszótér a Béke téren

SZARVASGEDE







SZENDEHELY



A Nógrád vármegyében található német ajkú település a Börzsöny délkeleti részén, a Naszály hegy lábánál, a 2-es főút mentén fekszik.

1717-ben a bajorországi Franken vidékéről érkeztek németek Magyarországra és megalapították a szomszédos települést, Berkenyét. Berkenye hamar túlnépesedett, ezért Althann Mihály Károly váci püspök új helység létrehozásával bízta meg az ott élőket. Az alapító okirat szerint négy német családfő 1753. május 3-án bement Vádra, hogy aláírja a dokumentumot. A megalapított falu is a váci püspök uradalmához tartozott. A község első elnevezése, a Szenthely arra utal, hogy a földbirtokot valószínűleg még Szent István adományozta az egyháznak. Nógrád vármegye nyugati kapuja Katalinpuszta, az idők során Szendehely részévé vált.

A németek lakta település viszontagságos történelme ellenére megőrizte arculatát. A környékbeli dombokon a mai napig százhektáros, egybefüggő szőlőültetvény található, mely ötvözi a több mint 270 éve betelepülő németek magukkal hozott szőlőművelési kultúráját és a modern szőlőtermesztési technológiákat.

A Cserhát lankáin elterülő szőlőültetvények, a Börzsöny vonulata, a híres Násznép-barlang mellett a Katalinpusztai harangláb, az ófalu boltíves, műemlék hídjának mellvédjén Nepomuki Szent János 1830-ban faragott kőszobra, az erdei Szentháromság-kápolna, a Kálváriadomb, a templom vagy a szendehelyi piros bútorok is kiérdemlik az erre kirándulók csodálatát. A jellegzetes, fenyőfából készült, „fláderos” festéssel pirosra színezett berendezési tárgyakat a Tájház mellett nagyon sok család őrzi és használja lakása színfoltjaként.

A lakosság nagy része máig őrzi német hagyományait. Fontosnak tartják a német nemzetiség még élő szokásainak ápolását, kultúrájának megismertetését és továbbadását.

A községben a Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásában működik a 2022-ben létesült, egycsoportos, 12 kisgyermek befogadására alkalmas bölcsőde, a 2023-ban négy csoportossá vált nemzetiségi óvoda és a 188 tanulóval számláló általános iskola. A gyerekek a hagyományos sváb dalok, táncok, szokások megismerését már az óvodában kezdik. A nemzetiségi oktatási intézmények fontos szerepet töltenek be a falu életében, hiszen a fiatalok által élhet tovább a közös múlt.

Szendehely útjait 22 kőkereszt szegélyezi, mutatva az itt élők vallásosságát. Az ide látogató túrázó nem kerülheti el a Málenkij robotra hurcoltak emlékművét és az I. világháborús emlékművet sem, hiszen az Országos Kéktúra útvonala mellettük halad el. De a Naszály északi lábánál, a Lósi-patak mentén fekvő erdők és rétek természeti és kultúrtörténeti értékeket bemutató, öt kilométer hosszú körtúraként végigjárható Gyadai tanösvényt is érdemes felfedezni.

A szépen rendben tartott, jól felszerelt községben 2023-ban átadták az újonnan épült orvosi és védőnői rendelőt és letették az új fogorvosi rendelő alapkövét, melynek építése 2024-ben megkezdődik. A sportolni vágyókat tornacsarnok, a Dunakanyarhoz csatlakozó kerékpárút, Pumpa pálya, fitness park várja. A Magyar Falu Program keretében számos fejlesztést tudott megvalósítani a település vezetése, így felújították a temető útjait, valamint térkövezett járdákat alakítottak ki, sor került az orvosi eszközök beszerzésére, megszépült az óvoda kerítése és új játékok is kihelyezésre kerültek. A község zöldterületeinek karbantartásához traktor és egyéb eszköz beszerzése történt, valamint az önkormányzati tulajdonú belterületi utak építése, korszerűsítése, felújítása is folyamatos.

A település polgármestere: Altsach Ignác

This German-speaking settlement lies in Nógrád County, in the southeastern part of Börzsöny, at the foot of the Naszály mountain, along main road no. 2.

In 1717, Germans came to Hungary from Franken in Bavaria and founded the neighbouring settlement, Berkenye. Berkenye soon became overpopulated, so Bishop Mihály Károly Althann from Vác asked the inhabitants to create a new village. According to the founding document, the heads of four German families went to Vác on 3 May 1753 to sign the document. The founded village also belonged to the estate of the bishop of Vác. The first name, Szenthely, indicates that the land had probably been donated to the church by Saint Stephen. Katalinpuszta, the western gate to Nógrád County, became a part of Szendehely over time.

Despite its turbulent history, the German settlement has preserved its image. On the surrounding hills there is still a 100-hectare continuous vineyard, which combines the viticulture brought by the Germans more than 270 years ago with modern wine-making technologies.

Sights that deserve the admiration of visitors: vineyards on the slopes of Cserhát, the Börzsöny mountain range, the Katalinpuszta belfry next to the famous Násznép cave, the stone statue of St. John of Nepomuk, a historic monument carved in 1830, on the parapet of the arched bridge in the old village, the chapel of the Holy Trinity in the forest, the Calvary Hill, the church, the country house museum and the special pinewood furniture, which is painted red and many families still keep and use it as a colourful decoration in their homes.

Most people still keep their German traditions and find it important to pass on the living customs of their nationality. The German self-government runs the one-group daycare nursery for 12 children (established in 2022), the nationality kindergarten (extended to four groups in 2023) and the primary school with 188 students. Children start learning traditional Swabian songs, dances and customs already in kindergarten. The educational institutions of the German nationality play an important role in the life of the village as it is young people who can bring on the common past.

The roads of Szendehely are lined with 22 stone crosses, showing the religiousness of local people. Hikers cannot miss the monument of people deported to forced labour and the World War I memorial as the route of the National Blue Trail passes by them. It is also worth exploring the 5-km-long Gyada educational trail that presents the natural and culture historical values of forests and meadows at the northern foot of the Naszály mountain, along the Lósi stream.

In this tidy, well-equipped village the newly built doctor's surgery and the district nurse's office opened in 2023. The foundation stone of the new dental office has been laid, and construction will begin in 2024. People who would like to do sports can use the gym hall, the bicycle path that leads to the Danube Bend, the Pump track and the Fitness Park. The municipality has made numerous developments under the Hungarian Village programme: the cemetery paths have been renovated, sidewalks have been paved, medical equipment has been purchased, the fence of the kindergarten has been renewed and new toys have been purchased. A tractor and other equipment have been purchased for maintaining the village's green areas, and the internal roads owned by the municipality are continuously built, modernised and renovated.

The mayor of the settlement: Ignác Altsach

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Kápolna; Templom; Kereszt; Málenkij robot emlékmű; Piros bútorok a Tájházban; Orvosi rendelő; Szőlős a falu fölött; Bölcsőde; Szendehelyi Német Nemzetiségi Meserét Óvoda; I. világháborús emlékmű; Szendehelyi Német Nemzetiségi Általános Iskola



SZENDEHELY





SZIRÁK



Szirák az ország északi részének közepén, Nógrád vármegyének a délkeleti sarkában a Bér-patak völgyében, a Cserhát lábánál elterülő dombvidéken helyezkedik el. A község Pásztótól 24 kilométerre, a fővárostól 60 kilométerre fekszik.

Az idilli tájba harmonikusan illeszkednek a község lakóépületei. A három jellegzetes községképet alakító, s a falu arculatát formáló épület a két templom – melyek egyike a község „feletti” dombon, a másik a település központjában található – és a Teleki-Degenfeld-kastély.

Szirák honfoglalás előtti létét a Magyar Nemzeti Múzeumban, illetve a Palóc Múzeumban megtalálható kő- és bronzkori, valamint az avar leletek bizonyítják. A községgel kapcsolatos első írásos adatot 1219-ből a Váradi regestrumban találták, mely szerint a jeruzsálemi Szent János lovagrendnek volt itt rendháza. A johanniták a sziráki birtokot II. Andrásztól kapták. Ez még a tatárjárás előtt elpusztult, de csakhamar helyreállították.

Zsigmond király 1424-ben Borbála királynénak adományozta. 1562-63-ban Hasszán Daud hűbérbirtoka. 1552-től a település a nógrádi szandzsákhöz (kerülethez) tartozott. Majd 1683-ban Sobieski János hadjárata szabadította fel. A török hódoltság alatt a helység magyar lakosai kivesztek. 1692-ben Szirák Roth János tulajdonába került, aki a Felvidékről 27 szlovák családot telepített ide.

Johanna, Roth Tamás lánya 1761-ben feleségül ment gróf Teleki Józsefhez, a házasság révén a gróf széki Teleki család is birtokos Szirákon, s ennek a régi, híres grófi családnak ezután több, ugyancsak nagy hírű sarja születik s nevelkedik Szirákon. 1782-88-ig építi Jung József pesti építész a község evangélikus templomát. 1830-ban alakult meg a sziráki céh.

Az 1832-es nagy tűzvészben még a harangok is megolvadtak. 1850-ben zsandároszatgot, majd járási szolgabíróságot telepítettek a faluba.

1869-ben 1360 lakosa volt, ekkor a sziráki volt a megye második legnépesebb járása 28857 fővel (1880-ban 26378 fő). 1880-ban nagyközséggé minősítették, itt működött a megye három adóhivatalának egyike. 1896-ban három helyi újságja is volt. 1897-ben indult meg az állami elemi népoktatás. A 80 gyermeket befogadó óvodát 1885-ben adták át. Legtöbb lakosa az 1900-as évek elején volt; a lélekszám 1949 óta csökken.

Szirák az 1950-es megyerendezésig Nógrád vármegye legdélebbi részének járási székhelye volt. Nógrád és Heves határának kiigazítása után ezt a szerepet a jobban megközelíthető Pásztó vette át.

A település polgármestere: Kómár Jánosné

Szirák is located in the middle of north Hungary, in the south-eastern corner of Nógrád County, in the valley of the Bér stream, on a hilly area at the foot of the Cserhát Mountains. The village is 24 km from Pásztó and 60 km from Budapest.

The residential buildings of the village fit harmoniously into the idyllic landscape. The three buildings that give the typical image of the settlement are the two churches – one is located on the hill "above" the village and the other one in the centre – and the Teleki-Degenfeld mansion.

The existence of Szirák before the Hungarian conquest is proved by artefacts from the Stone and Bronze Age and from the Avar period, and they are displayed in the Hungarian National Museum and the Palóc Museum. The first written record about the village was found in the Oradea Registry from 1219: accordingly, the Knights of St. John of Jerusalem had a monastery here. The Johannite Church received the Szirák estate from King Andrew II. It was destroyed before the Mongol invasion, but it was soon restored.

King Sigismund donated the place to Queen Barbara in 1424. In 1562-63 it was the fief of Hassan Daud. From 1552, the settlement belonged to the sanjak (district) of Nógrád. Then, in 1683, it was liberated by the military campaign of János Sobieski. The Hungarian inhabitants of the village died out during the Turkish occupation. In 1692, Szirák became the property of János Roth, who settled 27 Slovak families here from the Highlands.

Johanna, the daughter of Tamás Roth, married Count József Teleki in 1761, through the marriage the Count Teleki family from Szék also became owner of Szirák, and later several famous offsprings of this old and famous count family were born and raised in Szirák. The Szirák guild was founded in 1830. József Jung, architect from Pest, built the village's Lutheran church between 1782 and 1788. There was such a big fire in 1832 that even the church bells got melted. In 1850, a gendarmerie and later a sheriff's office were set up in the village.

In 1869, Szirák had 1,360 inhabitants. At that time this was the second most populous district of the county with 28,857 people (there were 26,378 people in 1880). In 1880, it was classified as a large village, and one of the county's three tax offices operated here. In 1896 the settlement had three local newspapers. Public elementary education started in 1897. The kindergarten accommodating 80 children was opened in 1885. The village had the most inhabitants in the early 1900s, and the population has been decreasing since 1949.

Szirák was the seat of the southernmost district of Nógrád County until the county reorganisation in 1950. After the border was modified between Nógrád and Heves Counties, this role was taken over by the town of Pásztó, as it was better accessible.

The mayor of the settlement: Jánosné Kómár

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

*Evangélikus templom; Katolikus templom; Hősök tere; Teleki-kastély;
Régi képeslapok; Piac tér; Teleki-kastély; Katolikus templom; Evangélikus templom; Teleki-kastély*



SZIRÁK





SZUHA



A festői szépségű település Nógrád vármegyében, a Mátra északi oldalán, egy hosszú völgyben helyezkedik el, tipikus egy utcás kialakulással. Közigazgatásilag a faluhoz tartozik Mátraalmás, valamint a Halas-tói és a Mátra úti településrész is.

Kialakulása a Szuhai vár feltárása során megtalált leletek által igazolhatóan a 12. századra tehető. Első írásos említése 1441-ben fordult elő „Zoha-ként”, majd 1463-ban „Zwaha” névenszerepelt.

1552-ben, az akkori összeírások szerint nemes falu volt, lakói nem fizettek adót. Az egeri vár 1589-90-es évi számlakönyvei szerint a lakosok az erődítmény fenntartásának céljaira szolgáltatták be a főpapi tizedet.

Eredetileg a település északabbra helyezkedett el, de a törökök dúlásának következtében elpusztult, erről tanúskodnak a Pusztá-templom romjai. 1589-90 között más vidékek lakóit telepítették ide munkavégzésre a hódítók. A török kiűzése után az elmenekült lakosok visszatelepültek és a falu jelenlegi helyén építettek portákat. A 19. század elején húsz családnak voltak itt földesúri jogai.

Mária Terézia idejében 1768-ban épült meg a római katolikus templom. Homlokzata vízszintesen záródó orommal, azon zsindegyablakos huszártoronnyal ellátott, kapuja gótikus. A templommal szembeni harangtorony, szuhaiasan Harangláb, kőből épített gúla-tetős, egyik harangja 1780 körül készült.

A település az évek során gyarapodott, legnagyobb lélekszáma 1941-ben 1925 fő volt Mátraalmás, eredeti neve Szuhahuta településrészrel együtt, amit lengyel és szlovák iparosok hoztak létre. Az 1777-es esztendő után üveghuták működtek itt, valamint hamuzsírt állítottak elő.

A II. világháború, valamint az azt követő lakosságcsere elindította a népességfogyást, mely kisebb ingadozásokkal, köszönhetően az urbanizációnak, napjainkban is tart. A mai községben a lakások száma 415, lakosok száma 555 fő. A község földrajzi helyzete, valamint a közlekedési lehetőségek javulása következtében megélénkült a kereslet az ingatlanok iránt, mára Szuha igazi üdülőfaluvá vált.

Az igények kielégítését, valamint a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló létesítmények újjaltak meg, vagy épültek.

A Mátraalmási Szabadtéri Színpadon nyaranta, az Ökoturisztikai Központban ősszel és tavasszal a Mátrai Vigasságok rendezvénysorozat keretein belül előadások láthatók. A Civil Porta ad otthont a település kiemelt rendezvényének, a Szuhai Búcsú napján rendezett Vad-Körte Fesztiválnak. A fiatalabb korosztály igényeit a „Szabadidő Park” műfüves labdarúgó pályája és szabadtéri fitness eszközei hivatottak kielégíteni. Az ide látogatók megtekinthetik a Tájházat, élvezhetik a Mátra vadregényes tájain tehető túrákat, jól felszerelt vendégházakban és üdülőkben pihenhetik ki fáradalmaikat.

A település polgármestere: Tóth Zoltán István

Our picturesque village is located in the county of Nógrád, on the north side of the Mátra hills, in a long valley, with a typical one-street layout. Administratively, the village also includes Mátraalmás, as well as the Halas Lake and Mátra Road villages.

The village's formation can be verified by the findings of the excavation of the Szuha Castle in the 12th century. It was first mentioned as "Zoha" in 1441, then as "Zwaha" in 1463.

In 1552, it was a noble village according to the censuses of the time, when the inhabitants did not pay any taxes. According to the account books of Eger Castle in 1589-90, they contributed the high priest's tithe to maintain the fortress.

Originally, the village was located further north, but it was destroyed because of the Turkish invasion, as evidenced by the ruins of the Pusztá Church. Between 1589 and 1590, inhabitants of other regions were transferred here to work by the conquerors. After the expulsion of the Turks, the fleeing residents resettled and built gates on the current site of the village. At the beginning of the 19th century, twenty families had landlord rights here.

Our Roman Catholic church was built in 1768 during the reign of Maria Theresa. Its facade has a horizontally closing gable, equipped with a hussar tower with shingle windows. The gate is Gothic. The bell tower opposite the church, known as Bell foot (Harangláb) in their language, has a gable roof built of stone, and one of its bells was made around 1780.

The village grew over the years, the population was the largest in 1941 with 1,925 people in union with Mátraalmás, originally called Szuhahuta, a village that was created by Polish and Slovak industrialists. After 1777, glassworks operated here, and potash was produced.

World War II, as well as the subsequent population change, started the population decline, which continues today with smaller fluctuations thanks to urbanization. The number of residential places today is 415, and the number of residents is 555. As a result of the geographical position of the village and the improvement of transport options, the demand for real estate has increased, and today Szuha has become a real holiday village.

Facilities to satisfy recreational needs and provide useful leisure time have been renewed or built.

There are performances on the Mátraalmás Outdoor Stage in the summer and in the Ecotourism Center in the autumn and spring, as parts of the Mátra Vigasság event series. The Civil Lodge hosts our highlighted event, the Wild Pear Festival organized on the day of the Szuha End of Summer Festival. Our young people have an artificial grass football field and outdoor fitness equipment in the Leisure Park to use in their free time. You can visit the Village House, enjoy hiking in the wild landscapes of Mátra, and relax in our well-equipped guesthouses and resorts.

The mayor of the settlement: István Zoltán Tóth

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Templom; Mátraalmás Főter; Ökoturisztikai központ; Trianon- emlékmű; Mátra utca; Palóc épületek; Szuhai népviselet; Vad-Körte Fesztivál; Mátraalmás Szabadtéri Színpad; Szabadidő Park; Szuhai Patak







SZURDOKPÜSPÖKI



Az ezeréves ország ezeréves települése a Mátra délnyugati lábánál, a Zagyva völgyében fekszik, ahol a hegyek közül kilépő folyó völgye kiszélesedik. Keletről a Mátra határolja, nyugatról pedig a Cserhát dombokká szelődő lankái.

Nevének első része a hegyek közötti keskeny völgyből ered, mivel a község a szurdok bejáratánál terül el. A „püspöki” az egykori tulajdonost jelöli, a falu egyike annak a tíz településnek, melyeket Szent István 1004-ben adományozott az általa alapított Egri Püspökségnek. 1261-ben IV. Béla egyik oklevele is megerősítette e tulajdonjogot. A községet 1288-ig az egyház, majd a Rédeyek, Tariak, Kompolthyak, Báthoriak birtokolták. A török korban nem néptelenedett el, de lélekszáma lecsökkent. A 19. század közepéig a lakosság mezőgazdaságból élt. Az iparosítás megindulása után új lehetőségek nyíltak, 1869-ben szabályozták a Zagyvát, a község határában megépült a Hatvan-Losonc vasútvonal. A Szurdok-völgyben kőbányát nyitottak kőzúzóval, a völgyben kovaföldbánya létesült feldolgozóval és kisvasúttal.

Zagyvaszentjakab (Szentjakab) első okleveles említése 1296-ból származik, amikor a legnagyobb földesúri család, az Abáknak a Kompolti ágából származó Péter királyi étekgó tulajdonába került. 1395-ben a Szentjakabi család birtoka. 1400-ban IX. Bonifác pápa búcsút engedélyezett a szentjakabi plébániatemplomnak. 1926-ban Szurdokpüspöki egyesült Zagyvaszentjakabbal, és a középkorban elpusztult Fedémest (ma Filimes) is magába foglalva létrejött a mai község. A megmaradás záloga mindig is a vidéket lakhatóvá tevő, földet művelő lakosság volt.

A település lélekszáma 2023-ban 1850 fő. Ma már a földművelés kiegészítő jövedelemforrás, a lakosság egy része a jó közlekedési lehetőségeket kihasználva a környék városában – Pásztó, Hatvan, Gyöngyös, Salgótarján, stb. – illetve Budapesten talál munkát. Jelentős a helyi vállalkozások száma, 2020-ban iparterület létesült.

A látnivalók közül kiemelkedik az 1769-ben épült barokk Szent Kereszt templom. Fő és mellékoltára, orgonája szintén barokk, szószéke és keresztelődencéje copfstílusú. A főoltár antependium része a környéken egyedülálló, bőrből készült iparművészeti alkotás. A jakabi templom 1904-1906-ig épült. Oltárképén Szent Jakab apostol prédikál, akit Túri Gyula festőművész a század eleji viseletbe öltözött helybéliek körében ábrázol. 1996-ban honfoglalási milécentenáriumi emlékművet, 2004-ben történelmi emlékkutat emeltek. A falu szélén a Kisvölgyben lévő pincesor emlékeztet a szőlőművelés több évszázados hagyományaira. A pincesor ad helyet minden évben a Muzsikál az Erdő Mátrai Művészeti Napok rendezvényorozatnak. Érdekes látványosság a Remete-barlang nevű sziklaürege és a Szent Kereszt kút a településtől keletre. A község Önkormányzata 2010-ben létrehozta a Múltunk Házának elnevezett községi néprajzi gyűjteményt.

A falu fölé emelkedő hegyek azoknak a természetkedvelőknek nyújtanak túrázási lehetőséget, akik csendre, nyugalomra és jó levegőre vágynak. A község célállomása a Hanák Kolos Turistaegyesület által szervezett Mátrabérc, Hanák Kolos és Muzsla teljesítménytúráknak is. A Szurdok-völgyben lévő Fenyves Fogadó szállással és étellel várja az ide látogatókat. 2020-ban turisztikai látogatóközpont épült. A rendezvények sorából kiemelkedik az országos érdeklődés által kísért Libafesztivál, mely a falu múltjára jellemző libatartás hagyományát gondozza és eleveníti fel, a gasztronómia mellett kulturális műsorral.

A település polgármestere: Pintér Miklós Ervin

The thousand-year-old village of our thousand-year-old country lies at the southwestern foot of the Mátra hills in the Zagyva valley, where the valley of the river that emerges from the mountains widens. It is bordered by the Mátra on the east, and the sloping hills of Cserhát on the west. The first part of its name comes from the narrow valley between the mountains, as the village is located at the entrance of the gorge. "Bishop" denotes the former owner; the village is one of the ten settlements that St. Stephen donated in 1004 to the Bishopric of Eger, which he founded. In 1261, one of Béla the IV's certificates also confirmed this ownership. The village was owned by the Church until 1288, then by the Rédey, Taria, Kompolthy and Báthori families. It was not depopulated during the Turkish era, but the population did decrease. Until the middle of the 19th century, the population lived from agriculture. After the start of industrialization, new opportunities opened, in 1869, the Zagyva was regulated, and the Hatvan-Losonc railway line was built within the village. A quarry with a stone crusher was opened in the Szurdok valley, and a limestone mine was established in the valley with processing and a light railway.

The first documented mention of Zagyvaszentjakab (Szentjakab) dates to 1296, when it was owned by the royal butler Péter from the Kompolti branch of the largest landlord family, the Abák. In 1395, it was owned by the Szentjakabi family. In 1400, Pope Boniface IX granted farewell to the parish church of Szentjakab. In 1926, Szurdokpüspöki merged with Zagyvaszentjakab, and the present-day village was created by including Fedemes (today Filimes), which was destroyed in the Middle Ages. The key to survival has always been the population that makes the countryside habitable and cultivates the land.

The population in 2023 was 1,850. Today, farming is an additional source of income, and part of the population takes advantage of the good transport options in the surrounding towns and finds jobs in Budapest. The number of local businesses is significant; an official industrial area was established in 2020.

The Baroque Church of the Holy Cross, built in 1769, stands out among the sights. The main and side altars, the organ are also Baroque, the pulpit and the baptismal font are braided. The antependium of the main altar is a piece of applied art made of leather that is unique in the area. The Jacobean church was built between 1904 and 1906. In the altarpiece, the apostle St. James preaches, depicted by the painter Gyula Túri among the locals dressed in early-century costumes. In 1996, a monument to the thousand-one-hundredth anniversary of the occupation was erected, and in 2004, a historical memorial well was erected. At the edge of the village, the row of cellars in Kisvölgy reminds us of the centuries-old traditions of viticulture. Every year, the cellar line hosts 'The Woods Make Music' Mátra Art Days event series. An interesting sight is the Hermit's cave and the Holy Cross Well east of the settlement. In 2010, the local government created a village ethnographic collection called 'The House of Our Past'.

The hills rising above the village offer hiking opportunities for nature lovers who like peace and fresh air. The village is also the destination of the Mátrabérc, Hanák Kolos and Muzsla performance tours organized by the Hanák Kolos Tourist Association. The Fenyves Fogadó in the Szurdok valley welcomes visitors with accommodation and food. A tourist visitor center was built in 2020. The Goose Festival, subject to interest from all over the country, stands out among our festive events.

The mayor of the settlement: Ervin Pintér Miklós

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szent Jakab templom; Szent Kereszt templom; Hanák Kolos Közösségi és Emlék Ház; Szent Kereszt kút; Múltunk Háza; Szent Kereszt kút; Történelmi Emlékkút; Országzászló; Pincesor; Turisztikai bemutatóház; Turisztikai bemutatóház – belül



SZURDOKPÜSPÖKI





SZÜGY



A Nógrádi-medence és a Cserhát találkozásánál, a Feketevíz partján fekvő község múltja a történelem előtti időkre nyúlik vissza, a határban bronzkori leletek is előkerültek. Régészeti feltárások során a Leány-hegyen földsáncokkal körülvett Árpád-kori várra bukkantak.

Nevét 1244-ben említette először oklevél, Zyud alakban. A Leány-hegy alatt a szőlőművelésre pincesor emlékeztet. A török idők pusztításai után szlovákokkal települt újra. A falu 1765 és 1790 között Nógrád vármegye székhelye, a nemesi gyűlések céljára a Trajtler Jánostól vásárolt kastélyt alakították át. Később lebontották, csak az alapfalak és a pince maradt meg. Az őrség laktanyájaként szolgáló két torony és a főkapu fennmaradt, barokk műemlék. Egyik toronyban az önkormányzat működik, a másikat közösségi célokra hasznosítják. A park természetvédelmi terület.

Szügy (szlovákul: Sudice) a 17. századtól a vidék evangélikus központja, a mai templom 1781-re épült fel, műemlék a mellette álló paplakkal együtt. A toronyban az ország egyik legrégebbi, 16. század elején öntött harangja lakik, ide került a pesti evangélikus templom bezárása után az az 1300 kilós nagyharang, ami Mikszáth Kálmán első esküvőjén is szólt. A Simonyi-kastély ugyancsak barokk műemlék. A településen több népi lakóház is fennmaradt a 19. századból, a kézműves ház és a falumúzeum is ilyenben található. A községen átvezet a Mária-út, a plébánián zarándokszállást alakítottak ki. A Dudáskán álló Leánykörcsin-kilátóból szép panorama tárul a turista elé.

A lakosság lélekszáma 2024-ben meghaladta az 1460-at, a teljes infrastruktúrának és a munkahelykínálatnak köszönhetően az elmúlt években gyarapodást mutatott. Az önkormányzat telekvásárlási, gyermekszületési, kiemelkedően magas óvoda- és iskolakezdési, valamint a felsőfokú tanulmányokat végzőknek megítélhető támogatásokkal is törekszik a népesség megtartására. Az idősek, a szociális alapon rászorulóknak segítségére is több támogatási formát vezettek be.

A településen áthalad a 2108-as számú út és a Balassagyarmat-Aszód vasútvonal is. Az öt kilométerre fekvő Balassagyarmat és az ipari létesítmények kerékpárúton is elérhetők. Szügy közigazgatási területe 1950 hektár, nagy része mezőgazdasági művelés alatt áll. Számos természeti érték is fennmaradt, egyik legjelentősebb a Berekalja-víztározó, a 30 hektáros vízfelület és környéke gazdag élővilággal rendelkezik.

A településen több vállalkozás, közülük három multinacionális cég működik. Az önkormányzat saját ipari parkkal és inkubátorházzal rendelkezik. Szlovák és roma önkormányzat, több civil szervezet, alapítvány, sportegyesület mellett nyolc osztályos, tornateremmel és műfüves pályával is rendelkező általános iskola, bölcsőde, óvoda, művelődési ház, konyha, orvosi és fogorvosi rendelő, evangélikus és római katolikus egyházközség is található a településen.

Az önkormányzat kiemelt jelentőséget tulajdonít a környezet- és a természetvédelemnek, fontos a kül- és belterületi fásítás, a parkosítás, a hulladékok szelektív gyűjtése, a lebomló anyagok komposztálása, a tiszta levegő. Utóbbi érdekében tilos a kerti hulladék égetése, viszont az aprítását ingyen elvégzik az önkormányzat eszközeivel. Országosan is egyedülálló programot indítottak a diófák védelmére, a lakosság óshonos gyümölcsfákból összeállított csomagot is igényelhet térítésmentesen. A cél ökofalu kialakítása, tiszta, egészséges környezetben. E célt segítik a napelemparkok és energetikai korszerűsítésen átesett épületeik is.

A település polgármestere: Frenyó Gábor

The village lies at the junction of the Nógrádi Basin and the Cserhát Mountains, along the Feketevíz stream. Its history goes back to prehistoric times: Bronze Age finds have been excavated in the area, and an Árpád-era castle surrounded by earthen ramparts was found on Leány Hill.

The place was first mentioned as Zyud in a document from 1244. Beneath Leány Hill, a cellar row reminds us of grape cultivation. After the ravaging Turkish occupation the place was resettled with Slovaks. The village was the seat of Nógrád County between 1765 and 1790, and the castle bought from János Trajtler was converted for noble meetings. Later it was demolished, only the foundation walls and the basement remained. The two towers and the main gate, former barracks of the guard, have survived as Baroque monuments. The municipality operates in one tower and the other is used as a community venue. The park is a nature reserve.

Szügy (Slovak: Sudice) was the Lutheran centre of the region from the 17th century. The church, built in 1781, is a historic monument with the parsonage next to it. The tower houses one of the country's oldest bells, cast in the early 16th century. After the Lutheran church in Pest was closed, the 1,300-kg bell that rang at Kálmán Mikszáth's first wedding was moved here. The Simonyi mansion is also a Baroque monument. Several folk dwellings have survived from the 19th century, including the craftsman's house and the village museum. The Way of Mary leads through the village, and a pilgrims' accommodation has been set up in the parish. The Leánykörcsin Lookout on Dudáska Hill offers a beautiful panorama to tourists.

There were more than 1460 residents in 2024, and this number has been recently growing thanks to the full infrastructure and the local jobs. The municipality tries to retain people with grants for land purchase, childbirth, kindergarten and school start as well as for students in higher education. Several forms of social support have been introduced to help the elderly and people in need.

Road no. 2108 and the Balassagyarmat-Aszód railway pass through the village. Balassagyarmat (5 km away) and the industrial facilities can also be reached by bicycle. The administrative area of Szügy is 1,950 hectares, mostly agricultural land. Many natural values have been preserved, including the 30-hectare Berekalja Reservoir with surroundings rich in wildlife.

There are several businesses (3 are multinational firms) in the industrial park and incubator house. Szügy has Slovak and Roma municipalities, civil organisations, foundations and a sports association. There is an 8-grade primary school with a gym and an artificial turf field, a nursery, a kindergarten, a community centre, a canteen, a doctor, a dentist and an Evangelical and Roman Catholic parish.

The municipality focuses on environment and nature protection, afforestation in internal and external areas, park planting, selective waste collection, decomposable material composting and clean air. With a view to the latter, it is forbidden to burn garden waste, and the municipality provides free of charge garden waste shredding service. A nationally unique programme has been launched to protect walnut trees, and residents can also request a free package of native fruit saplings. The goal is to create an eco-village in a clean and healthy environment, and this is also supported by solar parks and buildings with modernised energy.

The mayor of the settlement: Gábor Frenyó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A volt vármegyháza műemlék kapuzata, védett parkja, alapfalai, háttérben az általános iskola és óvoda épülete; Szüreti felvonulás; A volt vármegyháza kapuja; A falumúzeum; Falunapi gyermekprogram; A Leány-hegy, lábánál a pincesorral; Szügy madártávlatból; A polgármesteri hivatal a volt vármegyháza műemlék nyugati őrtornyában működik; Evangélikus templom; A Berekalja-víztározó; Római katolikus templom







TAR



A Zagyva folyó völgyének mátrai oldalán fekvő községet a Salgótarján-Hatvan-Budapesti vasútvonal, a 21-es számú út, a Mátrától a Cserhát felé irányuló közlekedés sajátos kiscentrummá minősíti. Ahogy az Ágasvár, Farkaslyuk-tető, Gombás-tető, Akasztó-domb felé néz, ugyanúgy a Cserhát felé is fordul. A tari templomdombról látni a sámsonházi várat, amely már a 12. században is állt, s alighanem a huszita háborúk idején pusztult el. A kanyargós Zagyva, a Csevice-völgy, a díszletként magasodó 789 méteres Ágasvár, a Mátra nyugati lejtőire jellemző harmonikus hegyoldalak körében Tar község festői környezetbe épült.

Árpád-kori történetéről a 13. század végén, 1210-ben adnak hírt először írásos dokumentumok. Tar a Rátót nemzetség birtoka, akik Kálmán király feleségének kíséretjeként kerültek Magyarországra, a Zagyva vidékére. A család jelentős hatalmi súllyal szerepelt a 14. századi országos politika küzdelmeiben. A nemzetség Porch István nevű tagjától (három fia volt) származtak a Pásztói, Kazai, Tari családok. Zsigmond uralkodása alatt (1392-ben) már 17 vár és várbirtok volt a tulajdonukban. Tari Lőrinc tovább bővítette a 13. századi eredetű kisméretű falusi plébánia templomát, mely akkor is megmaradt, mikor a források az udvarház erődítmény, a tari vár erőszakos lerombolásáról adnak számot 1559-ben. A mai tari domboldalon álló, kőfallal körülkerített, háromkaréjos szentélyű római katolikus templom különböző korokból származó részleteivel, román, gót, barokk, klasszicista stílusú elemeivel építészeti érték. A négyeszetendős munkával feltárt, restaurált egyházi műemlék Európában is ritkaságnak számít.

Tartól mintegy két kilométerre, a Csevice-völgyben találhatjuk a gyógyhatású, védett Csevice-forrásokat, amelyek a Mátrában lezajlott utóvulkáni működés következményei. A szénsavas gázok feltörés közben vízrétegen pezsegnek át, s közben ízesítik, szénsavval dúsítják azt. Ezeknek a szénsavas forrásvizeknek neve a Mátrában „csevice”. A szó szláv eredetű, jelentése: savanyú.

A települést elhagyva, a Csevice-forrásoktól tovább haladva juthatunk el Fenyvespusztára, a mintegy négy hektár nagyságú Tuzson arborétumhoz. A fagyűjtemény megalapítója dr. Tuzson János egyetemi tanár, aki kísérleti céllal hozta létre a gyűjteményt. Elsőként végzett szövettani összehasonlító vizsgálatokat az ipolytarnóci ősfenyő kovásodott fatörzsével kapcsolatban, meghatározása alapján nevezték el a fatörzset *Pinus tarnociensis*-nek. Emellett csemeteneveléssel és növénynemesítéssel, valamint gyógynövényekkel is foglalkozott. Elsősorban a gyapjas gyűszűvirág (*Digitalis lanata*) és a piros gyűszűvirág (*Digitalis purpurea*) termesztésével kísérletezett. A fenyvespusztai erdőbirtokot 1925-ben vásárolta, ebből a területből választotta ki a patakparton gyűjteménye helyét. 1927-1928-ban az erdőállomány letermelésével és talajfeltöréssel kialakított területen elsősorban örökzöldek telepítésével és szaporításával foglalkozott.

A 21-es főút mellett a Gömör-hegy tövében Kőrösi Csoma Sándor Emlékpark, Béke-sztupa, múzeum, ajándékbolt és kávézó, Tara Templom és elvonuló központ található. A létesítmény fenntartója a Magyarországi Karma Kagyüpa Buddhista Közösség és a Tiszta Fény Alapítvány. A Békesztupa épült meg először. 1992-ben a dalai láma avatta fel és a világvallások képviselői is megáldották. Ez Magyarország legnagyobb buddhista temploma. 1995-ben ugyanitt létrehozták a Kőrösi Csoma Sándor Emlékparkot. A kegyhely valószínűságarándokhelyévé vált.

A település polgármestere: Turopolli Zsolt

Fotók: Csépe Attila

Photos by: Attila Csépe

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

Szent Mihály római katolikus templom a 13. századból; Tar Lőrinc udvarházának falmaradványai; Fenyves-pusztai Tuzson arborétum; Erdei iskola és szálláshely; Csevice-völgy; Források; Dácit tufa kőbánya; Szakadás-árok; Buddhista Béke sztupa; Kőrösi-Csoma Sándor emlékpark

The village located on the Mátra side of the Zagyva river valley is a special kind of center thanks to the Salgótarján-Hatvan-Budapest railway line and traffic from the Mátra hills to the Cserhát coming together. As it looks towards Ágasvár, Farkaslyuk-top, Gombás-top, Akasztó-hill, it also turns towards the Cserhát. The Sámsonház castle can be seen from the Tar church hill, which dates back to the 12th century and was probably destroyed during the Hussite wars. The village of Tar was built in a picturesque setting, surrounded by the winding Zagyva, the Csevice valley, the 789-meter high Ágasvár, and the harmonious hillsides characteristic of the western slopes of the Mátra.

Tar was the property of the Rátót family, who came to Hungary to the Zagyva region as an escort of King Kálmán's wife. The Pásztó, Kaza, and Tari families came from a member of the family named István Porch (he had 3 sons). Lőrinc Tari further expanded the church of a small village parish dating back to the 13th century, which still stood even after the violent destruction of the manor house fortress Tari castle in 1559. The Roman Catholic church, with its three-lobed sanctuary standing on the hillside of Tar today, surrounded by a stone wall, is an architectural asset. It has details from different eras, including Romanesque, Gothic, Baroque, and Classicist elements. The restored ecclesiastical monument, discovered after four years of work, is also considered a rarity in Europe.

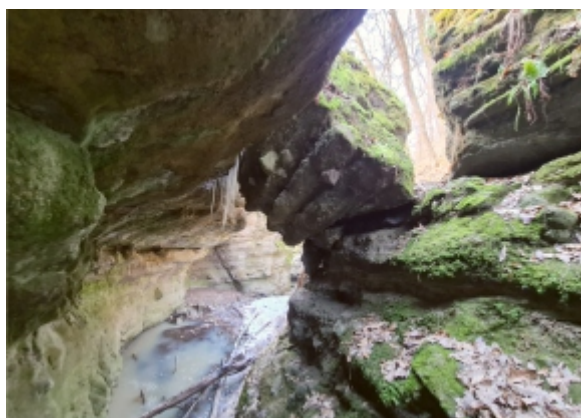
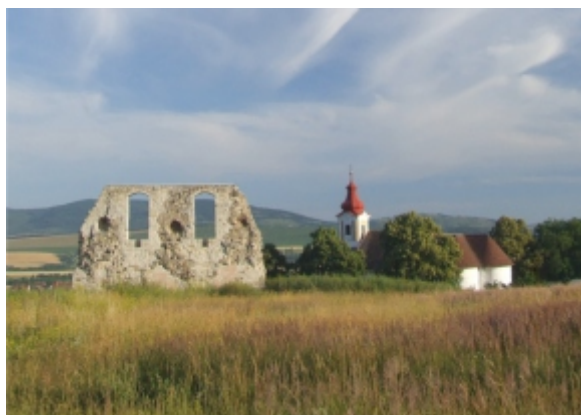
About 2 km from Tar, in the Csevice valley, we find the protected Csevice springs, the results of post-volcanic activity in the Mátra. Carbonic acid gasses bubble through a layer of water during springing and enrich it with carbonic acid. The name of these carbonated spring waters in the Mátra is 'csevice'. It means 'sour' in Slavic languages.

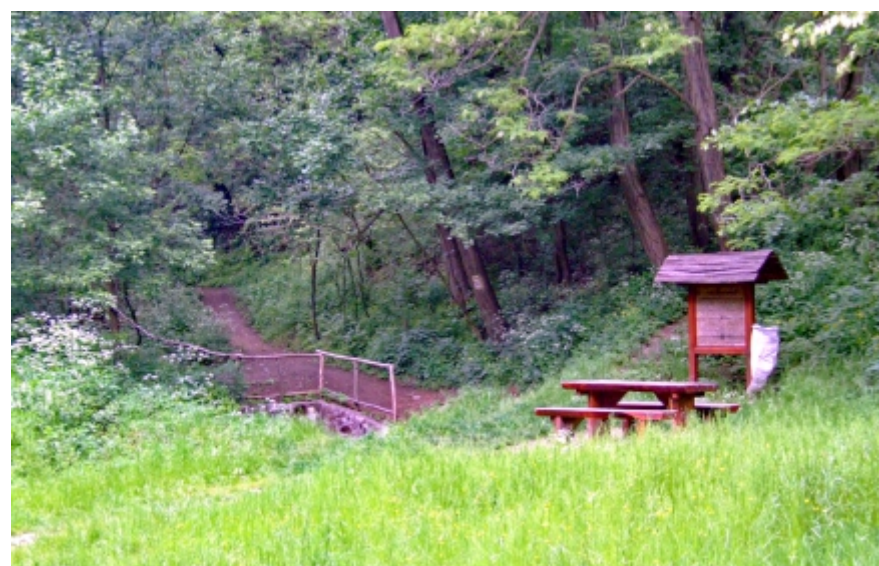
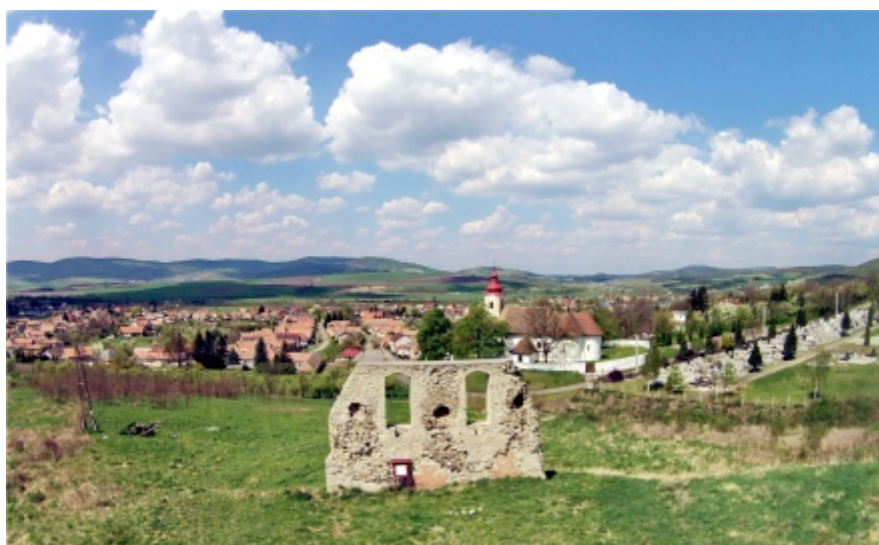
Going on from the Csevice springs, we can reach Fenyvespuszta, the approximately 4-hectare Tuzson Arboretum. The founder of the wood collection was Dr. János Tuzson, a university professor who created the collection for experimental purposes. He was the first to carry out histological comparative studies on the silicified trunk of the Ipolytarnóc old pine. The trunk was named *Pinus tarnociensis* after his identification work. In addition, he also dealt with seedling cultivation and plant breeding, as well as medicinal plants. He primarily experimented with the cultivation of woolly foxglove (*Digitalis lanata*) and red foxglove (*Digitalis purpurea*). He bought the forest estate in Fenyvespuszta in 1925 and chose the place for his collection on the bank of the stream from this area. In 1927-1928, he mainly engaged in the planting and propagation of evergreens in the area created by felling the forest and breaking up the ground.

The Sándor Csoma Kőrösi Memorial Park is found next to road 21, at the foot of the Gömör hill. The Peace Stupa overlooks the valley. The park has a museum, a gift shop and a café. Visitors can see the Tara Temple and retreat center, all maintained by the Hungarian Karma Kagyüpa Buddhist Community and the Clear Light Foundation.

The Peace Stupa was the first building to be erected here, and it was inaugurated by the Dalai Lama in 1992, and blessed by representatives of other world religions. The Sándor Csoma Kőrösi Memorial Park was established in the same place in 1995. The stupa has become a real destination of pilgrimage.

The mayor of the settlement: Zsolt Turopolli







VANYARC



A Nógrád vármegyében, a Cserhát déli részén található település 1286-ban szerepel először Wonorch néven, IV. László király adományozó oklevelében, egy birtokper kapcsán. 1484-ben Wanyarcz néven említik, s egyik birtokosa fel is veszi ezt a nevet. A török idők alatt teljesen elnéptelenedik, majd a 18. században az úratelepítéskor szlovák telepesek érkeztek Felső-Nógrád és Zólyom vármegyékből.

A vanyarci ágostai hitvallású evangélikus egyház feljegyzései alapján a helység újratelepítése 1705-ben kezdődött. A község a 19. században a Dessewffyek, Veres Pál és Veres Pálné Beniczky Hermin – a nőképzés úttörője – révén került be a megye és az ország kulturális és politikai vérkeringésébe. A Veres család jó barátságban volt Madách Imrével, aki barátjával, Szontágh Pállal gyakran ellátogatott Vanyarcra. Mikszáth Kálmán, a nagy palóc író szintén többször volt vendége a Veres családnak.

A kúria ma magántulajdonban van, kertjében található a „Madách hársfa”. A Veres család a temetőben nyugszik, a Dessewffyek sírhelyei a templomkertben kaptak helyet. A Dessewffy család vanyarci ága vérszerinti rokonságban állt Dessewffy Arisztid aradi vértanúval.

E nagy múltú kisközség turisztikai szálláshellyel várja a látogatókat, akik megtekinthetik a Szlovák Tájháza, a Viselettörténeti Babagyűjteményt, a Millenniumi Emlékparkot, végig sétálhatnak a Széncinege Tanösvényen, megcsodálhatják az értékes Ősmaradvány- és kőzetkiállítást, és megismerkedhetnek a Tojáspatkoló kézművessel. A település jól felszerelt könyvtárral és művelődési házzal, napköziotthonos óvodával, háziorvosi és védőnői szolgálattal és fiókgyógyszertárral áll a lakosság rendelkezésére.

Vanyarcot történelmi és természeti értékei mellett erős szellemi és tárgyi folklórápolás jellemzi, a szlovák nemzetiségi önkormányzat és a Rozmárín Hagyományőrző Együttes évtizedes munkája nyomán. A település a Nógrád-Hevesi Szlovákok Regionális Kulturális Központja is. Népszerű turisztikai attrakció a lassan két évtizedes múltra visszatekintő, Nógrádikum díjas Haluskafesztivál, ahol sztrapacska-főző versennyel, folklórműsorral, kézműves kirakodóvásárral, gyermekprogramokkal várják az érdeklődőket.

Vanyarc-Sarlópuszta területén Lóska János híres kisbéri félvér ménese található, ahol túralovaglásra is lehetőség nyílik.

A település tagja a Palóc Út Kulturális Klaszter Egyesületnek, a Mária Út Közhasznú Egyesületnek és a Cserhátalja Vidékfejlesztési Egyesületnek, a Novohrad-Nógrád Geoparknak.

A település polgármestere: Szabó Sándor

The settlement lies in Nógrád county, in the southern part of Cserhát. It was first mentioned as Wonorch in 1286 in a donation certificate by King Ladislaus IV in connection with an estate lawsuit. In 1484 it was mentioned as Wanyarcz, and one of its owners even took up this name. It was completely depopulated during the Turkish era, and Slovakian people came from Upper Nógrád and Zólyom Counties and settled down in the 18th century.

Records of the Augustinian Lutheran church in Vanyarc show that resettlement began in 1705. The village joined the cultural and political circulation of the region and the whole country in the 19th century through the Dessewffy family as well as Pál Veres and his wife (Pálné Veres born Hermin Beniczky), who was pioneer of women's education. The Veres family was on good terms with writer Imre Madách, who often visited Vanyarc with his friend, Pál Szontágh. Kálmán Mikszáth, the great Palóc writer, was also a guest of the Veres family several times.

Today, the mansion is privately owned, and the "Madách linden tree" can be found in its garden. The Veres family rests in the cemetery, and the Dessewffy family is buried in the churchyard. The Vanyarc branch of the Dessewffy family was related by blood to the Arad martyr Arisztid Dessewffy.

This small village with a long history offers accommodation to tourists, who can visit the Slovak country house, the doll collection featuring local traditional clothes, the millennium memorial park, the Széncinege (Great Tit) study trail, the valuable fossil and rock exhibition and the egg shoeing craftsman. The settlement has a well-equipped cultural centre and library, a kindergarten with daycare service, a family doctor and district nurse service and a pharmacy.

In addition to its historical and natural values, Vanyarc also takes care of its spiritual and material folklore thanks to the decade-long work of the Slovak nationality self-government and the Rozmárín Traditional Society. The settlement is also the regional cultural centre of Slovaks living in Nógrád-Heves. A popular tourist attraction is the Nógrádikum award-winner haluska (potato pasta) festival, which dates back almost two decades, and visitors can also enjoy the sztrapacska cooking competition with folklore show, craft fair and children's programmes.

In the Vanyarc-Sarlópuszta area you can visit János Lóska's famous Kisbéri half-breed stud, where you can also go on a riding tour.

The settlement is a member of the Palóc Way Cultural Cluster Association, the Way of Mary Non-Profit Association, the Cserhátalja Rural Development Community and the Novohrad-Nógrád Geopark.

The mayor of the settlement: Sándor Szabó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.







VARSÁNY



Nógrád vármegyében, a Szécsényi járásban fekvő település régészeti ásatások szerint már az őskor óta lakott, első említése 1219-ből való. A 16-17. században a Magyar Királyság és a Török Birodalom hadszíntere. A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc után nagyszámú németajkú bevándorló érkezett. Az 1848-1849-es forradalom végén pestisjárvány sújtotta. A kiegyezést követően területe növekedett, gazdasága fellendült, köszönhetően az itt megtelepült zsidó családoknak is. Napjainkban mintegy 1570, többségében római katolikus lakos él itt.

A Szent Mihály római katolikus templom a 12. században épült, román és gótikus stílusban, kertjében a II. világháború varsányi áldozatainak emlékére 2002-ben állított szobor őrzi.

A hagyományos palóc életet mutatja be az 1895-ben épült ingatlanban a Falumúzeum, s egy felújított, palóckontyos parasztház a Kézművesporta otthona. A Községi Ház 2011-ben alakult, és itt kapott helyet a könyvtár. A Hagyományörzők háza 2015-ben újult meg az önkormányzat és a civil szervezetek közreműködésével. A hagyományörző előadások mellett konferenciák, házasságkötések helyszíne. Ma magántulajdonban van az 1800 körül épült földszintes, két ablakos, árkaodos udvari résszel rendelkező, kontyolt nyeregtetős, klasszicista Harmos-Kiss kúria. Az Emlékparkban Trianon eseményeire kopjafa emlékeztet, az 1956-os emlékfát egy nógrádsipeki fafaragó készítette, a haranglábat 2013. március 15-én Varsány Község Önkormányzata az 1848-49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére avatta fel.

2019-ben uniós forrásból energetikai korszerűsítést hajtottak végre az Egészségközponton, szomszédságában a Szent Rókus-szobor áll. A Biztos Kezdet Napsugár Gyerekház több mint 10 éve fogadja a 0 - 3 éves gyermekeket és szülőiket.

Az „Iskola 2020 program” keretében másfél milliárd forintos támogatásból 2022-ben megújult és modern, 180 férőhelyes járási köznevelési intézmény lett a Hunyadi Mátyás Általános Iskola, 2021-ben pedig a két csoportos óvodát is felújították.

Az I. világháborús emlékművet 1924-ben adták át. 2009-ben közadakozásból készült el a település központjától a temetőig vezető Kálvária. A falu határában közel 10 hektáros Tápuszta víztározó a környékbeli horgászoknak nyújt kikapcsolódási lehetőséget.

2016-ban az önkormányzat feldolgozó üzemet hozott létre, ahol a településen megtermelt növényekből készítenek szörpöt, lekvárt, szárzészét. A Gazdaságélénkítő Program keretében, 2020-ban létrehozott közétkeztetést és vendéglátást magában foglaló „Rozmaring Étterem” projekt, felhasználva a faluban termelt zöldséget, gyümölcsöt, tésztát, munkahelyeket teremtve értékesíti a helyieknek és a turistáknak. Az elmúlt három év alatt az étterem a környék és a vármegye egyik legkiválóbb vendéglátó helyévé nőtte ki magát.

Varsány a testvértelepülési kapcsolatok kiépítésében is élen jár, de 2023-ban fődíjat nyertek a Virágos Magyarország versenyen és a Magyarországi Falumegújítási Díj I. helyezését a falufejlesztés legkiemelkedőbb minőségű megvalósításáért. Hagyományos rendezvényeik a Muzsikáló Templomkerti Koncert, illetve a Lepényfesztivál, ahol a község különleges ételeit mutatják be zene, tánc, színdarabok és szórakozás közepette. Középpontjában a messze földön híres varsányi túrós lepény áll, amely Nógrádikum díjat kapott. A település legregebbi rendezvénye a Szent Mihály Napi Palóc Búcsú.

Varsányban a helyi hagyományokra építve és a helyben rendelkezésre álló erőforrások felhasználásával építik a jövőt.

A település polgármestere: Kanyó Judit

The village lies in Nógrád County, Szécsény district. Archaeological excavations show that it's been inhabited since prehistoric times, and was first mentioned in 1219. In the 16th-17th centuries, it was the battlefield of the Kingdom of Hungary and the Turkish Empire. Many German-speaking immigrants arrived after the freedom fight led by Ferenc Rákóczi II. It was hit by a plague at the end of the 1848-1849 revolution. After the Austro-Hungarian Compromise, its area grew and its economy boomed thanks to the Jewish families who settled here. Today, it has about 1,570 residents, mostly Roman Catholics.

The St. Michael Roman Catholic Church was built in the 12th century in Romanesque and Gothic style. In 2020 a statue was erected in its garden to commemorate the victims of World War II.

The Village Museum presents traditional Palóc lifestyle in the house built in 1895, and the renovated farmhouse with Palóc hip roof is the home of handicrafts. The Community House with the library was founded in 2011. The House of Traditionalists was renovated in 2015 in cooperation with the Municipality and civil organisations. Besides traditional performances, it is also a venue for weddings and conferences.

The Classicist Harmos-Kiss mansion, built around 1800, with a ground floor, 2 windows, an arcaded courtyard and a hipped gable roof is privately owned now.

In the Memorial Park, a grave post commemorates the Peace Treaty of Trianon. The 1956 memorial tree was made by a woodcarver from Nógrádsipek. The Belfry was inaugurated on 15 March 2013 in honour of the revolution and freedom struggle of 1848-49.

The Saint Roch statue stands next to the Health Centre, where energy modernisation was carried out in 2019 from EU funds. The Biztos Kezdet (Safe Start) Napsugár Children's House has been open to children aged 0-3 and their parents for more than 10 years.

The 2-group kindergarten was renovated in 2021 and the Hunyadi Mátyás Primary School became a modern public educational institution of the district with 180 places, renewed in 2022 from a grant of 1.5 billion forints under the "School 2020" programme.

The World War I memorial was unveiled in 1924. In 2009, the Calvary between the village centre and the cemetery was built from public donations. The nearly 10-hectare Tápuszta reservoir at the village border provides recreational opportunities for local anglers.

In 2016, the municipality opened a processing plant, where syrup, jam and dry pasta are made from locally grown plants. The "Rozmaring Restaurant" project, started in 2020 under the Economic Revitalisation Programme, creates jobs and offers public meals and catering to locals and tourists from vegetables, fruits and pasta produced in the village. Over the past 3 years, the restaurant has become one of the best catering units in the area and the county.

Varsány is at the forefront of building twin city relations, in 2023 it won the Main Prize of the Flowery Hungary contest and first place in the Hungarian Village Renewal programme for top quality village development.

Traditional events are the Musical Church Garden Concert and the Pie Festival, where the special dishes of the village are offered with music, dance, plays and entertainment. A far-famed dish is the Varsány curd pie, which has received a Nógrádikum award. The oldest local event is the Palóc Farewell Festival on Saint Michael day.

Varsány is building the future based on local traditions and resources.

The mayor of the settlement: Judit Kanyó

A TELEPÜLÉS KÉPEKBEN:

A felvételeken a település értékei, épített és természeti, humán öröksége jelenik meg. Mindaz, ami a múlt, és amit a jelenben dolgozó, alkotó helyiek tesznek hozzá településükhöz.





TARTALOM

KEDVES OLVASÓ!	
KEDVES VENDÉG! – SKUCZI NÁNDOR / 5	
ELŐSZÓ – SÁRI ANDREA / 7	
TELEPÜLÉSEK / 8	ALSÓTOLD / 9
BÁNK / 12	
BÁRNA / 15	
BECSKE / 18	
BÉR / 21	
BERCEL / 24	
BUJÁK / 27	
CSÉCSE / 30	
CSERHÁTHALÁP / 33	
CSESZTVE / 36	
CSITÁR / 39	
DEBERCSÉNY / 42	
DEJTÁR / 45	
DOROGHÁZA / 48	
DRÉGELYPALÁNK / 51	
ECSEG / 54	
EGYHÁZASDENGELÉGE / 57	
EGYHÁZASGERGE / 60	
ENDREFALVA / 63	
ERDŐKÜRT / 66	
ÉTES / 69	
HÉHALOM / 72	
HERENCSENY / 75	
HOLLÓKŐ / 78	
HONT / 81	
ILINY / 84	
JOBBÁGYI / 87	
KARANCSBERÉNY / 90	
KARANCSLAPUJTÓ / 93	
KESZEG / 96	
KÉTBODONY / 99	
KISBÁGYON / 102	
KISECSET / 105	
KOZÁRD / 108	
KUTASÓ / 111	

LITKE / 114	
MAGYARNÁNDOR / 117	
MÁRKHÁZA / 120	
MÁTRAMINDSZENT / 123	
MÁTRANOVÁK / 126	
MÁTRATERENYE / 129	
MÁTRAVEREBÉLY / 132	
MIHÁLYGERGE / 135	
NAGYOROSZI / 138	
NÉZSA / 141	
NÓGRÁD / 144	
NÓGRÁDKÖVESD / 147	
NÓGRÁDMARCAL / 150	
NÓGRÁDSÁP / 153	
NÓGRÁDSZAKÁL / 156	
ŐRHALOM / 159	
ŐSAGÁRD / 162	
PALOTÁS / 165	
PÁSZTÓ / 168	
PILINY / 171	
RÉTSÁG / 174	
RIMÓC / 177	
ROMHÁNY / 180	
SALGÓTARJÁN / 183	
SÓSHARTYÁN / 187	
SZALMATERCS / 190	
SZANDA / 193	
SZARVASGEDE / 196	
SZENDEHELY / 199	
SZIRÁK / 202	
SZUHA / 205	
SZURDOKPÜSPÖKI / 208	
SZÜGY / 211	
TAR / 214	
VANYARC / 217	
VARSÁNY / 220	
TARTALOM / 223	
IMPRESSZUM / 224	



IMPRESSZUM



Felelős szerkesztő
Sári Andrea

Szöveg, fotók
A magyar nyelvű szöveget és valamennyi fotót a kötetben szereplő települések önkormányzatai
bocsátották rendelkezésre.
A fotókat az önkormányzatok hozzájárulásával szerkesztettük a kötetbe.

Angol fordítás
Exalon Fordítóiroda

Grafika
Vincze László

ISBN 978-615-6523-05-1

Készült a Dono Te Libro Kiadó gondozásában.
2024.



Nyomdai munka:
Center-Print Nyomda Kft., Debrecen.

Négy hegységünkkel (Börzsöny, Cserhát, Mátra, Karancs-Medves), ősi várainkkal, vendégváros kastélyainkkal, kúriáinkkal, horgász-vadász paradicsomainkkal, a legzöldebb vármegye ranggal, világörökségünket is magában foglaló, mesebeli képet mutató aprófalvainkkal, a Szép megannyi arcát nyújtjuk. Az Igaznak való megfelelésről Szondiék drégelyi hőstette, Balassi Bálint életműve, a Vezérlő Fejedelem szécsényi színrelépése, Madách és Mikszáth felülmúlhatatlan írói teljesítménye biztosít. Az örök Jót pedig Árpád-kori templomaink, kegyhelyeink, kolostoraink által képviselt szakrális helyek és terek mellett, az itt élő emberek vendégszeretete hitelesíti.

Skuczi Nándor

*Nógrád Vármegye Közgyűlésének
elnöke*

